De dans om de rinkelbom

Willem van Iependaal

bron
Willem van Iependaal, *De dans om de rinkelbom*. De Arbeiderspers, Amsterdam 1939

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/iepe001dans01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

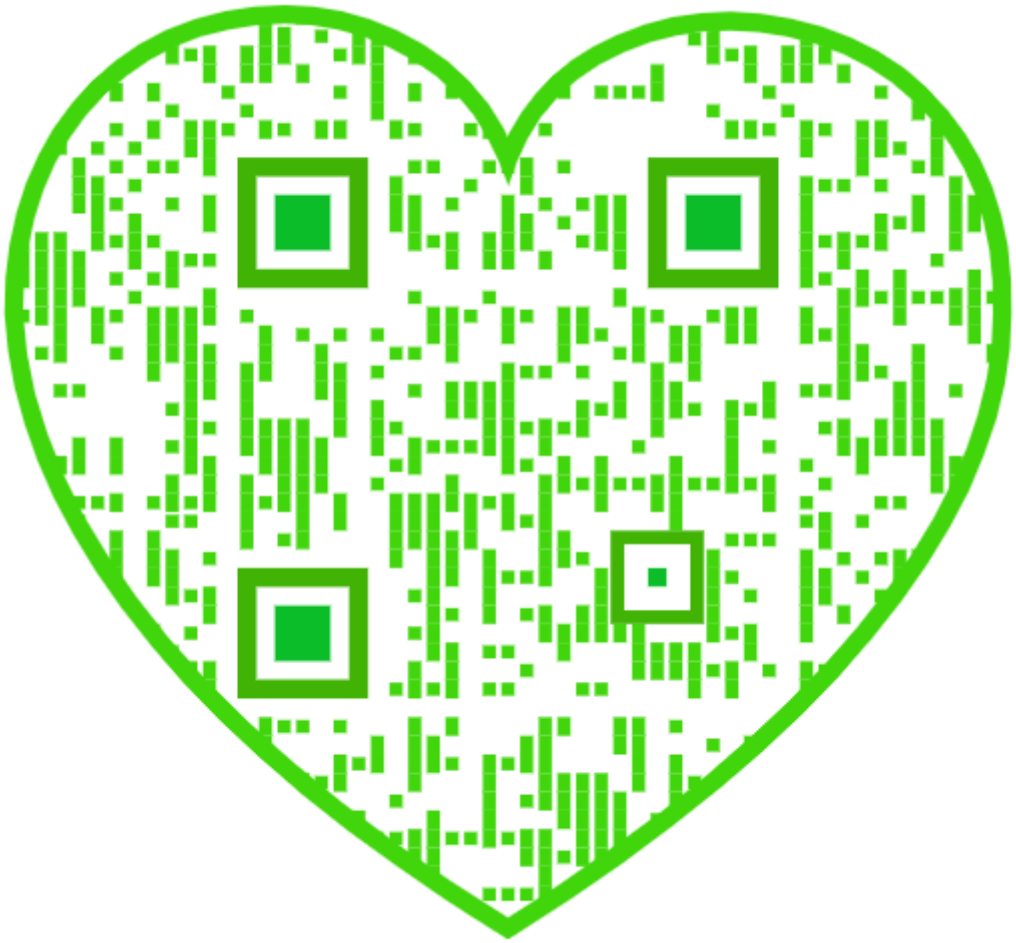

Hoofdstuk I.

Onder de verrassende nabloei van de witte sering, in het rommelig-volgestapelde achtertuintje, hurkte Stompie, de invalide bootwerker, die alles kocht, wat niet geschroefd of gespijkerd zat, zich bij z'n aankopen fel bekommerde om de prijs, minder om de kwaliteit doch nauwlijks om de herkomst en z'n verdachte handeltjes boekte in verbijsterende hiëroglyphen en constante gemoedsrust.

Met een miskleurige dekverf overschilderde hij nummers, letters en zijblad van een vermiste handwagen, grijnsde tabakspuwend: ‘Het galakleed zal alle vuil bedekken!’ en verstreek, gulsoppend, het laatste staartje verf uit een gedeukt conservenblik.

Wroetelend met z'n getatoueerde, evenwichtzoekende linkerhand diepte hij een penseel op uit de tekendoos achter het wagenwiel, goot wat zwarte lak op een schoteltje om het roestige, aangevreten ijzer van schotpennen en moerbouten een vette beurt te geven en trok zuinig proefvegen op de knie van z'n pilow werkbroek, die in de vervlogen jaren vaak in de lommerd doch zelden om de heupen des koopmans hing.... ‘Koopman!!’

Met een verholen hunkeren in z'n wrange spot had hij, beu van eindeloos procederen, onbegrepen arbeidsrecht, liedjes-leuren, bedelbrieven en liefdadigheid het bescheiden bordje:

aan de deur van z'n woning genageld, het noodlot vervloekend de hamer weggeslingerd en z'n weedom uitgeschreeuwd onder de draagbalken van de dompig-duistere keukenkamer, waar Riek, z'n vrouw, korzelig afweerde:

‘Schei nou is uit met je eeuwig gemok, Gerrit! Ik krijg blare op me hoofd van je! We zoue het allemaal graag rijker en beter wille hebben. Maar al dat gefoeter tegen mijn, Hilletje en heel de buurt, helpt ommers toch niks.... In de haven, onder de baal, was het ook zo'n joppie niet! Vroeger kwam je om een haverklap thuis met de sodavreters in je nek; en nou kan je tenminste nog....’

‘Niks! Geen mieter kan ik!.. Ik met me afknepe jat!’ snauwde Stompie betreurend, was bonkig tegen de drensende Hilletje opgelopen en had stuurs, afwezig geschud met z'n pokdalige Piet-Heinkop, waaraan de zwaar overborstelde, staal-sterke ogen en verwaarloosde stoppelsnor een uitdrukking gaven van oerkracht en smartelijk ervaren.

Met de ijzeren haak, die z'n rechterhand verving, had hij een stoel bijgesleept, schier uit de voegen gerukt, gramhijgend de brand in z'n doorrokertje gesmokt en met opluchtende instemming gescholden op de koelies, de hersenloze karbauwen: de ploeterende, nooit mens wordende erts-, graan- en kolenslaven op de rivier, waar hij nog vaak heentrok om trots, genietend te schouwen naar de machtige handelsvloten, die in mee- en tegentij uitvaren van en naar de weelde en welvaart der wereld....

Rijk, een voornaam en verantwoordelijk reder, kon Gerrit zich wanen bij het rellen en rossen aan de havenkant, waar hij de gestapelde balen streelde, vol en leeg fust onderscheidde met de punten van z'n vetleren schoeisel en de geur der specerijen fijnproevend opsnoof om met zangerige bewondering verloren te raken in de stoom en het lawaai van de donkeyketels, laadbomen, zuigbuizen, kranen, winchen en lieren.

In z'n verbeelden boegseerde Gerrit mee, her en der, met de sissende, puffend-zwoegende sleepbootjes, bracht een tros uit en zocht, gevend en nemend, een doorvaart in het dobberend gewemel van tjalken, boeiers, pakschuiten, aken en

lichters, die, met hun donkerende, opstekende stevens een moot uit water en morgen sneden....

Met armen en benen meespartelen onder het gezaagde hout in de strakkende, wreed-vretende stroppen moest de verminkte in z'n groot verlangen en even, telkens weer, genot-telijk wegduiken in de kraag van z'n gelapte jekker bij het vieren en dreigend omneer komen van de brede, weerbarstige lasten, waar hij met z'n gave hand gretig naar greep: 'Zachies an!.... Ja, een zetje, manne!.... Nog een tikkie!.... Strijke maar!' om er met sekure meetstappen langs te lopen of het *zijn* hout uit *zijn* schepen was. En hoe meer herrie, roet, damp, stof, dreunen en beweging, hoe groter de zekerheid, dat alles: boten, kranen, pakhuizen, slepers, wagons, elevatoren en locomotieven behoorden aan Gerrit Jan Rompel, die met een schimmetje overgeld de grondslag legde voor z'n reuzenbedrijf! Gerst, olie, katoen, hout, koffie, erts, kolen, grondnoten en stukgoederen in vaten, kisten, manden, kratten, balen en matten: een overdondering van kracht en durf, van kennis, nijverheid, bloei en rijkdom: - een lawine van arbeid en zegen, die krakend en bonkend in stroppen en bakken, bedwelmend kwam aanrollen over den onbruikbaren Gerrit en z'n waardeloos willen. In het verdovend gebulder van de getergde scheepsketels en de lauwe, stof-dikke doom om schimmend want, verzwolgen dekken en te gissen loopbruggen, wist Rompel zich heer van de wereld en haar volheid, vergroeide z'n ijzeren haak tot een lenige knuist, waarmee hij zich een doorpad baande naar luiken en sjorring, slingen en takels: naar de ontzegde arbeid, het potige *doen*, dat loon belooft en houvast geeft aan alle bestaan....

Zo, in milde nevel en de schaduw van Stompies bevattelijkheid, liet het geluk zich grijpen en kneden, herkreeg de invalide de heerlijke beschikking over beide handen, kon hij weer jakkerend meedoen en lachend in de maat lopen over

de kwellende realiteit der aardse dingen.... tot de daverende dag verstilde en schuil ging achter de verste masten, wimpels, want en tuien....

Op een avond was hij thuis gekomen met de houding van den geslagen gezaghebber en had hees bevolen: ‘Hang me werkbroek aan de vlaggestok!.. Ja, vooruit, Riek, hijse maar! Ik ben en blijf een krakepit, een lorrig kantlid, dat niet meer meetelt op betaaldagen. Ik kom niet meer aan de slag.... Nooit meer! Ze pruime me niet! Ze luste aan de kaai geen èènarm-met-een-stukkie-toe! Er is volop keus uit de grote hoop. Het jonge geslacht loopt schaarloos op de keie en de vaders zijn te oud en overbodig. De machines, zeg ik.... De machines hebben de boel verpest!’

‘Pijn in me hiero over de polletiek!’ had Riek gelachen, kloppend op haar brede achterwerk, een bleek bakkie koffie toegeschoven en lijmend het volle gewicht van haar formidabele omvang en stoere min om de nek van haar man gehangen: ‘Toe, jo!.. Jij met je knappe verstand. Jij redt je wel op een andere manier! Voor ons komt ook nog wel een glorietijd! Wie weet!.. Later als onze Hilletje groot is.... En ik ben er ook nog, als 't heelmaal wezen mot!’

‘Vrete van me kindere?! Vlagge, zeg ik!! Hoog aan de stok, heel m'n gelapte dalles!’ negeerde Stompie aanbod en beminnelijkheid, had, ontwijkend, aan de klep van z'n versjouwde Rotterdammertje getikt en grimmig front gemaakt: ‘Me saluut aan de vooruitgang, de beschaving en heel de gekgeworde inrichting!.. Ze zalle mijn aan de kant niet meer zien verrekke van de narigheid, dat bezweer ik je! Gerrit weet voortaan wat 'm te doen staat!’

‘Mens, je kan je werkbroek toch niet als een vaandel uitsteke?!’ poogde Riek te verijdelen, doch stuitte op de kwetsende hoon van haar verbolgen echtgenoot.

‘Ach, wat?!.... Weet jij veel!.... Wijven en renpaarde!.. Broeken in alle maten en uit alle bedrijven moste ze uit

ramen en gevels hange! De noodvlag aan nokken en gootlijst! Geen vak zou mankere.... behalve de doodbidders en de generaals....'

'Laat je niet uitlache, Gerrit! Jij met je malle fratse!.. Ga liever lekker in je gemakstoel zitte,' had juffrouw Rompel weer handtastelijk geprobeerd en haar verbitterden kerel overdreven liefderijk in z'n stoel geschokkerd: 'Kom!.. Zòòò!!.... Wat heb je aan al die kaskonade? Ik zal je schoene is voor je losmake en naar je pantoffels snorre. Ik maak een markies van je!.... Nou, hoe heb je 't bij me, he? Zeg is, dat ik je niet vertroetel?.... Geen zorge voor de dag van morge! Ik weet zeker, dat jij van je leven nog dik aan de kost komt!'

'De kost?.. Ik?! Nee, maar de ruifvreters! Ja, die.... Dat soort!.. Uit me slagarm!!' had Stompie, woest opspringend, z'n vrouw weggeduwd en was vloekend de trap naar de vliering opgestommeld om een lijntje te binden aan z'n versierde werkbroek en het wrange symbool te hijsen, tot ergernis van Riek en tot voorbeeld van de buren, wier voddigste armoede, voorzien van linten, strikken en papieren roosjes, spontaan verscheen in dakkapellen, bovenlichten en raamkozijnen....

Dagenlang was er gevlagd in het drassige krottenbuurtje, dat zich versteekt achter hoge bedijking, zaagmolens, stervende olmen en een koekfabriek, waarvan de giftige roetdwalm neerslaat op alles wat kwijnt, hunkert en vergaat in het 'Blokkie van Blomsaus', den stichter uit de pruikentijd....

Feest, uitzinnige lol was er geweest in het verzonken buurtje, waar gedanst, gehost en geblerd werd op de kreten van een lekgemartelde harmonika en het rhythmisch geherrie van stoffers en stampers op emmers, wasteilen, tobben en vuilnisvaten. Een ranzige fuif, indertijd, onder de versierde, overbodige werkbroeken, buizen, ketelpakken en overalls:

de ganse verschoten wanhoop, die loom, futloos uitwaaide over het negerplezier....

Piekerend ging Stompie verzitten, legde z'n pols op de ijzeren haak om sekuur te gaan bij het aanbrengen van de branielijntjes rond de bus van het wagenwiel, dipte het penseel in een potje met vermiljoen en mompelde, in aanbidding: ‘Sakkerjen, wat een mooiigheid! Een falderaldera op rolletjes! De goue koets kan d'r niet bij hale! Een goed karretje in de optocht.... Bij je volle verstand blijve, koopman!’

De noodvlag, het piratenvaandel had toen tartend gewapperd. Vier, vijf dagen onafgebroken ‘Volksfeest’ en toen.... de klabakken met getrokken ransellat om de pret de kink te geven. Twintig man sterk! En maar hakken op ieder en alles wat in bereik kwam. Het goede was met het kwade slaags geraakt.... en Gerrit pas de volgende morgen bij kennis gekomen in het ziekenhuis.... Wèèr in het ziekenhuis! En in dezelfde zaal waar hij, ruim drie jaar te voren, ook zo duizelig, ziek en in de war ontwaakte om woordloos, grienerig-suf te staren naar de opgepropte watten en het blanke verbandlinnen om de rechterpols....

Schuw, bangerig hadden de vereelte, barstig-gekorven vingers van de linkerhand over de sprei gekropen, rusteloos toesluipend en weer retirerend om de witte prop gezworven. Alsmaar!.. Alsmaar!! En dan plots, overrompelend, hadden de deinzende, telkens weer naderende vingers het afschuwlijke besprongen, woedend geknepen, gerukt en bebloed smeurstrepen getrokken op het grauwe, betraande gelaat van den brullendverzinkenden Gerrit, die, aan boord van een stukgoederenboot, in z'n vrije tijd, z'n stuntelende maats bijsprong, de lastige vracht dacht te dwingen en klem raakte tussen kist en ketting....

Een haak had de Liefdadigheid hem, na ampele ruggespraak, gegeven, een haak en de waarschuwende boodschap,

dat het Wetboek van Strafrecht voorziet in gevallen van diefstal en heling! Op een pensioentje of een uitkering ineens had de verminkte gehoopt; en bij weigering van z'n cargadoor een beroep gedaan op de rechtbank.

O, wat hadden ze hem daar netjes ontvangen en beleefd toegesproken de raadsheren en bijlopers! *Mijnheer* Rompel was hij genoemd en meewarig werd geinformeerd naar het hoe, waar en wanneer van het jammerlijk ongeval. Keurig!.. Keurig!! Ook tegen z'n vrouw, die huilend de laatste spaarduitjes op de lessenaar uittelde en haar tranen wiste met de punt van haar mantelkraag, waren de heren vol achting en buigzaamheid geweest.

En in de rechtszaal niet minder respect!

Kil, streng.... maar rechtvaardig, dacht Gerrit toenmaals en had geen moment getwijfeld aan een goedgunstige beschikking, die immers niet uitblijven *kon*, wel volgen *moest* na al de pijn, de ellende en nuttige jaren van eerlijke arbeid! Een jaar en drie maanden was gebokst en geboomd, van heel uit de verte en hoog van de zolder, over eigen schuld, over ongelukken buiten dienstverband en zo meer, en dan, rechtdoende, uitgemaakt, dat niet de kist maar de ketting de hand afknelde!!

Gerrit stond paf en.... zonder bikken.....

En weer wilden de heren, in nòg hoger instantie, een robbertje, pro en contra, ronden; maar de verhongerde Stompie was geschrokken van het recht en kon geen beffen meer luchten, sprak smalend van ‘de lorrepopperij!’ en schamperde, het Hoge College nabauwend: ‘De sittewaasie van de avagaasie, laat geen aasie spaasie voor legalisaasie door Jan- of Sinterklaasie.... We neme nog een glaasie!’ en vond uit, dat goede dekverf eveneens voorziet in gevallen van diefstal en heling....

Stompie kocht alles, met of zonder navraag, regelde invoer, uitvoer en transito van vermiste voorwerpen en voort-

vluchtige inboedels, was stroef en zuur of soepel en minzaam, doch daalde met z'n trefzekere intuïtie zelden beneden het gewicht der omstandigheden. Statenbijbels, vogelkooien, ledikanten, ontluisde erfenissen en verweesde fietsen, kinderwagens, scheeps- en juweliersveegsel, ingelijste zelfgenoegzaamheid, vulkachels, jeugd- en grafportretten, lood, koper, zink, bedaagde afleggertjes en ontaarde kunst kocht Gerrit en liet zich aan huis ontbieden op alle uren van dag en nacht, kende de afstand tussen voddenrapers en vodden-scheppers en gedroeg zich met de goedige slechtheid en morele vertwijfelingen, die het vak vereisen.....

Stompie ging weer verzitten, tjitste het sop van z'n tabakspruim in een lege verfbus, streek de speekselspatjes uit z'n grijzende snor, trok liplikkend sierlijntjes op een spaak en meesmuilde: ‘Sjongejongejonge! De foef van Blanus! Affijn, hoe meer glans, hoe minder verdenking. Als ik nog effe zo doorklodder, wordt me gesneesde handwagen een gewijd pijporgel!’

‘Ja, waarom niet? Overal zit muziek in!’ kwam lachend van achter de sering: ‘Een handwagen *is* een pijporgel! Als je 't maar lang genoeg herhaalt en met systeem. Je moet het eenvoudige eenvoudig weten te zeggen, Gerrit. Je kan ze vandaag de dag alles voorfabelen!’

‘O, doch ie?!’ boog deze zich over naar een gebronsd gelaat met lichte, harde oogen, dat hoekig uit het bladerdek brak in een omlijsting van donker, piekerig-neerhangend plakhaar: ‘Stond dat ook al in je krantje, Kris?.... Kon je vinde, wat je zoekt?’

‘Ik wel! Woningen zat. Maar wat helpt al dat snorren als jij toch geen besluit weet te nemen?’ antwoordde deze, kroop op handen en voeten naar het hakblok naast de wagen, zette zich rekkerig, met een vervaarlijk zwellen van z'n brede borst om positiever aan te klagen: ‘Je sippert maar aan je karretje; en we komen geen stap verder. Jij praat over

verhuizen, maar je begint er niet aan. Je schiet hier nog wortel in je snerttuintje. Je knikt ja en zegt nee....'

'Ja, jo, 't is een gekke boel op de malle wereld!' richtte Stompie zich tot de fraaie herdershond, die met z'n kop op een ontredderde etalagepop lag te hijgen in de schaduw van de getooide boom en met een amper, suffig opslaan van de oogleden te kennen gaf, dat het gedar van den baas stoorde en maar matig doordrong.

Kris schudde de loomheid uit z'n schonken, balde z'n krantje en mikte naar de hond: 'Vangst, Filax!!'

'Je laat 'm schrikken!' mekkerde Stompie, draaide het wagenwiel een halve slag en gaf toe: 'Ik kan niet zo makkelijk besluite, dat geef ik je gewonne. Ik zou Riek graag naar een betere buurt helpe. 'k Geloof, dat ik ze daar gelukkig mee zou maken. Maar je vergeet, dat 'k dan heel me bedrijf aan kant mot doen.... Dat is me pijn, begrijp ie!? Je mot jou niet rekene. Jij ben nog jong en hebt niks te vergokke. Ik vraag me af, hoe het gaan mot als het misloopt. In een dure woning op nette stand kan 'k geen lorrewinkel opene!' 'Hoeft immers niet! We gaan in fabeltjes handelen. Die kosten inkoop niks,' wist Kris, spuwde peinzend vezeltjes en orakelde, kauwend op z'n sprietje: 'Laten we, om te beginnen, maar afspreken, dat iedere Chinees op z'n vader lijkt. Je hond is ons al ver vooruit! Die heeft tenminste de moed om in een tijd vol bijgeloof en wanbegrip tegen de maan te blaffen en licht z'n poot bij alle zuilen en standbeelden.' 'Oooooiii!' verveeld geeuwde het dier, hief z'n kop, kwam, op een wenk van den baas nader en legde zich kwispelend aan z'n voeten.

'Daar zit ras in!' hervatte Kris z'n betoog en drong weer aan: 'Laat je nou raaien en breek op hier. We rooien het samen wel. Heb maar geen vrees, dat het misloopt. Ik sta je borg, dat we 't heertje worden. In hechte samenwerking redden we 't graag!'

‘Wat denk jij er van, Filax?’ vroeg Stompie, knuffelde de ruige hondebast innig en drukte z'n mottige wang tegen de sierlijke kop: ‘Zeg jij nou ook je mening is? Ben ik nou een verschijning voor een betere buurt? Ik met me uitgebete bakkes en ijzere klauw?!’

‘Slup!.. Slup!.. Slup!’ joeg de kleffe hondetong over het gelaat en de hand van den afwerenden Stompie, gaf in geestdrift en opperste rechtvaardigheid ook de haak een beurt en staarde met gesperde ogen naar z'n baas, die z'n hand op de kop van het dier legde, een oor vertederend neerstreek en oubollig verzuchtte: Ja, daar zitte we nou, he? Twee smoelen, èèn verdriet! Jij kan voor den dag komme! Jij wel! Jij met je witte vlek op je borst, jij kreeg een gestreken beffie van Onze lieve heer mee. Mot je mijn is ankijke, Filax!’ ‘Wrrrrommm!.... Oooooi!’

‘Nog te lui om te blaffen!’ gispte Kris en polste: ‘Wat griezel je Filax?! Durf je niet naar den slager voor den baas? Bang voor slaag, hakbijlen en klompen?.... Ook al kleinmoedig? Kom! Kom! Dat beetje geweld! Een rechtvaardige zaak vergt nou eenmaal meer kracht dan een onrechtvaardige....’

‘Twintig smerisse indertijd!!’ onderbrak Stompie grimmig en bedekte met haak en hand beschermend z'n schedeldak: ‘Zes knuppels tegelijk op me petje. Angstzweet, me doods-keutel heb ik er bij verspeeld.... Me kop steekt nog!’

‘O zo! Dat dacht ik ook!’ grijnsde Kris en plaatste berekend: ‘Een rede temeer om nou ook is van je af te bijten. Een hond neemt er geen genoegen mee, als je 'm afrost. Filax had het gezag allang aan z'n strot gezeten.... Wat doe je, Gerrit neem nou is meteen een flink besluit! Zeg ja en de firma is gesticht! De schrik van gisteren wijkt voor de angst voor morgen....’

Rompels blik gleed verloren langs de scheluwe, groezelig-bemoste tuitgevels, die wazig kartelden in de omsluipende

roetsluier uit de lage schoorstenen van de koekfabriek, grabbelde werktuigelijk onder z'n pet en beleed: ‘De schrik van gistere.... Daar kan ik over meepraten! 'k Heb sidderend op me natte broek gezeten.... Eerst drie maanden voor daklood.... Toen een jaar en nou nog is een handeltje met risico....’

‘En als het misgaat, wèèr een bekattering met grote regie,’ voorzag Kris, klopte de hond op z'n bouten en verzekerde: ‘En je hoeft geen risico te nemen! Je kan anders en beter, als je maar doen wil, wat ik je nou al weken lang voorprevel. Je kan van jezelf een heer maken, je vrouw tot dame verheffen en je dochter terughalen uit d'r dienst, waar ze 't slobbertje van iedereen is. Waarom zou jou vrouw in een krot blijven hokken? En is Hilletje dan geboren voor het vuil van anderen, Gerrit?! Je hebt toch zeker nog wel een grijntje trots in je bast?! We moeten wat ondernemen.... Ik loop platzak op de bikkels; en jij staat met allebei je benen in de baaies!!’

‘Ooooo!’ jammerde Filax gemeend, likte de neus en snor van Stompie en herhaalde meer uitdrukkelijk: ‘Ooooooi!.. Ooooooiiii!’

‘Laat maar!.... Niet gaan zinge, beest! Ik heb zelf een tijdje in het vak gezeten.... Maar aan de deur wordt niet gegeve!.... Niet gegeven of gekocht! Kris kan er over meepraten, met z'n handel langs de huizen. Ze lusten er geen liedjes en geen lijsies. Ze voelen niks voor de kunst! Ze motte niet,’ beweerde Stompie, schor van zelfopwinding, stroelde verbeten z'n hond, keek 'm vertrouwelijk in de schrandere ogen, haakte naar hoger, naar iets dat niet gehaakt wil zijn en zong spottend:

‘Meheer, mevrouw, de meid incluis,
En al wie God dient in uw huis,
Ook ik heb eens, als gij, een schat,
Twee handen aan m'n lijf gehad....

Mooi, he Filax?! Om bij te snottere zo lekker! Maar het bracht niks op, geen rooie pozer! En de genade uit het soephuis smaakte me niet. Versies vol ootmoed en godsvrucht heb ik bij me verminking en armoe te pas gebracht. Maar niks hoor! Ze liete me vernaggele voor d'r gelakte deuren. Onderdanige vroomheid bij ondragelijke beproeving heb ik wille levere à twee cente en nog rente toe beloofd.... Hoor maar!

> Gedenk, dat eens de Here zei:
> Wie aan de arme geeft, leent Mij....

Maar nee, beest.... Ze hapte niet! Niemand deed afstand van z'n tafelzilver. En nou kan 'k compajon worden met Christiaan Hoogervorst, die een oogie op me mooie dochter heit! Hij belooft me een stoomjacht op me verjaardag of aan de Kerstboom.... Hoe motte we nou?'

'Ooooooiii!' aanvaardde Filax, rees trekkend, met een kwaadaardig verschuiven van z'n onderkaak, kroop op tegen de borst van den baas en scheen te lispelen.

'Nou goed!' beloofde Stompie gul. 'Als jij ook liever verkast en de vrouw er mee gebaat is.... Als het nou is helemaal falikant uitkomt, wat dan, Kris?'

'Ja, dan,' antwoordde deze schokschouderend: 'Als het schip niet aan het roer gehoorzaamt, dan gehoorzaamt het aan de grondzee.....'

'Wrrommm!.... Wrrrommm!'

'Niet zinge, zeg ik ie!' vermaande Rompel streng: 'Als ik muziek hoor, mot ik griene of....'

'Een nieuwe streek verzinnen!' vulde Kris aan en gebaarde ruimtelijk. 'Dat komt meer voor onder luidjes die zich, om heden of verleden, op de wereld willen wreken. Onheil stichten en huilbuien, daar bestaat drie kwart van de historie uit! Wat dat betreft is een gestolen handwagen niks bedenkelijker dan een verdacht beginsel....'

‘Vertel me wat!’ meende Gerrit te begrijpen. ‘Heb ik zelf meegemaakt! De sittewaasie van de avegaasie laat geen aasie spaasie.... En wat niet in het wetboek staat, wordt in raadkamer beslist! Ha! Ha! Ha! Ik ben wel niet zo geleerd als jij, die 't effe hoger mocht zoeke dan de kakschool. Maar ik weet me weetje uit me blote hoofd!’

‘Zo mag ik je horen, Gerrit!’ prees Kris applaudiserend: ‘De ouwe Egyptenaren aanbaden de krokodillen, die hen verslonden! Jij ben zo dom niet, he? Wij zullen het eens anders vertonen! Wat jou? Ik en jij, we zijn met alle wateren gewassen. Ik maak van jullie heer en dame en van je dochter een mevrouw! Wij zijn niet suf genoeg om Fortuna tot zelfmoord te bewegen. Ze zien jou niet meer op het politiebureau en mij nooit meer aan de deuren om te vragen of er nog een dooie opoe of gedroste ega te portretteren valt. Dat 's afgelopen en gedaan. Is de firma gesticht, Rompel?!’

‘Dat is te zegge....’

‘Nou geen kul meer! Met ons is Onze Lieve Heer een experiment begonnen; en ik ben benieuwd naar de uitslag!’

‘Woef! Woef! Woef!!’

‘Kop dicht! We hebbe het nou over zake!’ gebood Stompie, verschoof z'n pruimpje en vervolgde soppiger: ‘Foei, Filax!.. Heb ie geen edekasie genote, jij?! Je ben een vlotte jonge, Kris, en denkelijk niet zo prollig als je bijwijle aandoet. Hilletje wil gevrijd zijn.... en jij hebt niks als de gate in je hemd. Als 't op gunne aankomt.... Ja, dan ben jij de man! Ik spreek nou niet als opkoper, maar als Stompie, èèn en al STOMPIE, vat je! Ik ben vader.... Koest, Filax! Hou jij je smoel d'r buiten!.... Ik ben vader van me kind en een broodvechter voor me wijf, dat spreekt. We magge aanneme, dat zij d'r armoei zat is....’

‘Nou, kijk is aan! Laten we er dan niet langer meer over kabielen. Het wachten is op jou!’

‘Ik ben vader van me kind, een aandurver voor me Riek en Stompie voor me evennaasten.... Voel ie?’

Kris voelde. En ook in de vakerige ogen van Filax kwam meer uitdrukking. Hij veegde met z'n voorpoten over z'n kop, zakte ineen onder het gewicht van het ogenblik of.... uit onbehagen in de Kultuur....

'Jaja! Jij gaat er maar bij ligge, beest, maar ik zit er mee!' grapte de baas misprijzend, legde z'n grauwe verfvingers op de rand van de wagen en trok zich moeizaam op, nam de hond onder z'n verminkte arm en liet hem op twee poten naar het schuurtje, naast de woning, stappen: 'Een!.... Twee!.... Een!.... Twee! Grote jonge! Goedgekeurd voor alle diensten! Je houdt je maar aan mijn vast.... Net als Kris....'

'Nounou!' bromde deze volgend: 'Ik heb geen steuntje nodig! Ik hoef maar op vaart geholpen te worden; en dan zal je is wat beleven!'

'Ik ben van plan om er twee op poten te helpe!' negeerde Stompie het protest van z'n aanstaanden partner en moedigde de hond weer aan: 'Een!.... Twee!.... Een!.... Twee!.... Braaf zo! Nog effe in de houding en we zijn er! Eerst maar naar de schuur om behoorlijk inventaris op te make'.

Met een forse schop opende Rompel de deur, liet de hond vrij, nodigde: 'Kom binne, meheer Hoogervorst!' deed een greep in de stapel besmoezelde boeken, die ingeknoopt een handeltje vormden: 'Allemaal geesten in d'r graf! Ik lees me de bladder; sinds ik als opkoper met de lettere te maken kreeg, weet ik meer van mummies dan van overspel. Cleopatra was ook zo lekker niet! Ja, die wijve.... vertel me wat! Affijn, al de blommetjes hoerere; en de kuise lelies vertrouw ik ook al geeneens meer. Dat komt allegaar door de boeken. Die maken je horendol!.... Hier! *Trouw tot in de dood*. Twee delen!.... *Trommelvuur*.... Is het vervolg op *De Duitsche Gedachte.... De Moord aan de Zandweg* en *De Smarten van Satan....*'

‘Oggenebisch!’ bejammerde Kris, tikte de rondsnuffelende Filax met een Kroniek in z'n lende: ‘Attentie!’ bracht het dier nogmaals en met meer kracht ontzag voor de letteren bij, dwong tot mooizitten en gaf een goedmoedig duwtje tegen de geopende muil: ‘Niet zo slaperig! Hier woont het intellect der eeuwen! Ik praat vrijuit met je “Filax! Hier woont het menselijk denken en vernuft van gisteren en vandaag. Horen zien en terugbijten. Mooizitten, een snuitje trekken en groot maling hebben aan heel de sjanpoepel. We leven in het Sociale Stenentijdperk!’

‘Woef!.... Woef!.... Woef!!’

‘Zijn medewerking heb je al!’ verstond Stompie.

‘En jij ben ook over de brug!’ antwoordde Kris, sloeg de Kroniek open om lezend te hervatten: ‘De vlieg die niet geklapt wil zijn, zet zich het zekerste op de klap zelf!.... Bladzijde zes en veertig.... Tweede hoofdstuk uit.... De Moloch der Naïevelingen....’

‘Het staat er! Gedrukt en wel!’ grinnikte Stompie. ‘Wat wiste wij nog weinig, jij en ik, he? Maar gelukkig dat er kronieke zijn!.... Hier! *Marcus Aurelius*!.... Twee dubbeltjes inkoop!.... *De Rechten van den Mens*. Uit de vuilnisbak gehaald!.... *De Ontredderden*.... Heb ik zelf in me familie!.. *Perles de la Poësie*.... Nou breekt me klomp!.... *Levens-herinneringen*! Ajakkes!!.... *De das van Louis Couperus*.... Om van te kotsen!’ walgde Stompie en besliste plots spontaan: ‘We zalle maar assosiejere, Kris. En hoe het dan verder mot? Ik weet het niet....’

‘Maar ik wel!’ verzekerde deze gedecideerd, maakte zich groot, sloeg met kracht de Kroniek dicht en vernevelde met troebele glimlach in een wolk van stof....

Hoofdstuk II.

Hilletje had de parketvloer gewreven in de kamer van mijnheer, de berkenblokken in de open paradehaard naar eigen smaak en behagen gerangschikt en het lichtje, onder de blokken, ingeschakeld om weelderig, onbespied, een wijle te genieten van de streng afgepaste gezelligheid in het grote, holle pand, waar weinig warmte, veel marmer en meer ruzie was. Deftige ruzie met Engelse vloeken en Frans weerwoord, onderkende Hilletje, zonder wie geen vreemde aan de weet zou komen waarom mevrouw nog te bed lag, het compres herhaaldelijk liet verversen door water en azijn en liever in de slaapkamer schuil bleef.

Heel in de vroegte was er weer gesmeten met de deuren, hadden kijfstemmen en los schoeisel gekletterd in de marmeren gang, glazen gerinkeld en de rittende honden gesakkerd tegen de papegaai, die de collectieve onvrede overschorde met vloek en verdoemenis in de drie moderne talen en een plat papegaais, dat door merg en botten ging.

Zo opende veelal de morgen in de keurige dienst van de ontgoochelde, star luisterende Hilletje, die zo graag even nipte aan de heerlijkheid van elke levensdag en maar niet begrijpen kon, dat zulke nette mensen met elkander vochten en klokke zes al spectakel maakten als een oordeel!

Thuis werd ook wel gebekt en geslagen. Nou ja,.... thuis! Dat was op een hoffie. Maar daar wisten ze tenminste nog van ophouden, van mens wezen en afzoenen. Ook in het Blokkie van Blomsaus vielen natuurlijk spanen, werden soms ribben en boedeltjes gekraakt; maar wat stuk ging werd niet verheimelijkt; en wat gezegd moest wezen werd huizen ver uitgebracht in verstaanbaar Hollands. Vaak smerige woorden, alles verketterende taal en furieus verwijten. Doch in de middag geen laffe komedie, geen zuigerige beleefdheden, waaronder mevrouw wegkromp en waar-

van Hilletje verkleurde en een prop in haar keel droeg. Na een paar weken van ervaren in haar deftige, eerste dienst voor dag en nacht, had ze het onderscheid tussen sjieke en onsjieke heibel gepeild, het geniepige tegen het rauwdauwe afgewogen en haar conclusie getrokken. Haar vader en omgeving, waarover ze zich aanvankelijk wel eens schaamde, beoordeelde ze milder, zelfs met een vage achting, die meer en meer verstevigde tot een solidariteitsgevoel, dat Kris tengoede kwam. Aan 't slopje moest ze denken.... En vaak met een verzet tegen de rijkdom, die de troetelhondjes voerde met gemalen biefstuk en de dienstmeiden hekelde om haar gebrek aan opvoeding en beschaving....

Hilletje was mooi en bezig om er weer iets van te ontdekken in de spiegel op de lambrisering van de traphal, temde met bespeekselde vinger en het artistieke hoedschuiertje van mevrouw de hoogblonde, steeds weer jolig-uitzwierende haren en telde, haar welige wang betastend: ‘Een.... En nog een!’ de stipkleine moesjes, die, door Charles ontdekt, de vrijlust van Kris aanwakkerden....

Charles van Wielingen kon, evenals mijnheer, een goedbeklante zaak en eigen huis aanbieden.... Een eigen huis! Misschien ook zo koud, zo hol en ongezellig.... met ruzie in de vroegte en treiterige kushandjes bij het diner?! Nee! Charles meende het wel eerlijk en uit pure liefde, had immers zelf en met alle ernst verzekerd, dat geldelijke belangen en vooroordelen wegvielen bij hem en bij z'n ouders, die hem, als ze maar eenmaal wisten, geheel vrij zouden laten in z'n keus. Geld en afkomst speelden geen rol, had Charles, luchtig wegwuivend verzekerd en bij het afscheidnemen beleefd z'n hoedje gelicht: ‘Overdenkt u het nog eens, juffrouw Rompel.... Het heeft niet zò'n haast.... Sta mij toe, dat ik u gelegenertijd nogmaals om antwoord vraag.... Ja, Gonda?!’

Beduusd, blossend, met een bedwongen neiging tot vluchten

had ze de deftige spraak en overstelpende uiteenzetting aangehoord, door haar wimpers gelet op de nette manieren, het zijden overhemd en op z'n dasje alsmaar klavertje vier - het geluk! - zien warrelen zonder veel te begrijpen van de vreemde woorden, die botsend en struikelend iets aan diggelen sloegen....

Uit een andere wereld waren de woorden, de manieren, de snit, ja zelfs de reuk van Charles, die ze voor het eerst ontmoette op een Koninginnedag en niet afwees, omdat ze nog geen scharreltje had en niet zonder kon wezen op zo'n festijn. Charles tracteerde rijk, liet haar de keus en voorrang bij alles.... En toch had ze weinig plezier beleefd, geen aasie pret gehad, terwijl alles ringsom daverde. Als een eenzame had ze gelopen en fel verlangd naar een *gewone* jongen, een die vrijuit ijsies koopt aan de wagens en in z'n pet de centen natelt voor een galerijtje in de bioscoop. Een knul, die in 't gedrang een beetje ruimte met z'n schoeren wist te maken, net als Kris, die ze toen nog niet kende en eerst later bij d'r vader kwam om handel te drijven.

Op de prachtige bloemenzaak van z'n pa had Charles in het voorbijgaan slap gewezen, gesproken over kunst, over schilderijen, verzen, mooie luchten en al dat soort van dingen, waar een normaal mens geen verstand van heeft en niet naar taalt. Bij een draaiorgel begon hij plotseling over de bouwkunst van de ouwe Grieken en zag nieteens, dat Hilletje stond te dribbelen van de zwaailust! Niet met hem! O, nee! Van zijn handen kon ze niks velen. Niet omdat ze zo brutaal waren! Charles bleef keurig.... zelfs in pikke donker! Maar z'n handen waren onduldbaar, maakte riebelig bij elke streel-weke aanraking, konden alleen maar beschrijven, geven, betalen en bij het zitten gedwee lamliggen op de verzorgde vouwen van z'n flanellen broek, die hij in de kniëen met vinger en duim keurig optrok; hetgeen Hilletje nog dagen later gichelend nadeed bij het vloerenschrobben,

ruitenzemen of aardappelschillen: ‘Zo!.... Laten we 't nou is effe hebben over de prachtige weet-ik-veel-versies van de wereldberoemde Janbranddelampnog!’

Nou, ja, affijn.... Charles was zelf ook nog maar een knulletje, had haar netjes thuis gebracht tot aan de poort van het hofje, aangedrongen om de kennismaking voort te zetten en tenslotte een afspraak uitgelokt. Knikkend had ze hem met een gehaast: ‘Nee, nou niet!’ weggeduwd, plaats, dag en uur voor de volgende ontmoeting bepaald en drie dagen later een dijkie-om gemaakt met Kris Hoogervorst....

Langs de Schie waren ze gegaan, langs de houtvlotten, waar de balken, stijfies aan elkaar verwant, dommelden in het stille water bij de verlaten zaagmolens en het riet verhullend overboog, verstaanbaar wiezelde en tot toeven noopte.... Woordkarig gingen ze huiswaarts in de diepe duisternis van de bijkans onbegaanbare onderpaadjes langs de dijk, zij en d'r vrijer met z'n schroefsterke omstrengeling en harige borst, die bloot lag onder de flarden van het stukgeboende boezeroen. Tevergeefs had Charles op de afgesproken plaats uitgezien naar Gonda, gaf echter geen kamp, vond uit waar ze diende en passeerde vaak en heel toevallig als ze even een boodschap deed of vrijaf kreeg om naar huis te gaan. Dan moest ze wel blijven staan om lacherig ja of nee te antwoorden op z'n vragen en aandringen, eau de cologne of handschoenen aanvaarden en op een drafje alle toezeggingen en verplichtingen ontwijken.

Dat spelletje duurde nu al maanden, maakte nerveus en onzeker tegenover Kris, die meer vastheid in de verkering wilde.... doch bijna niets verdiende en geen vooruitzichten had. Thuis had ze er wel eens vertrouwelijk met haar moeder over gesproken en haar vader langs haar neusweg geraadpleegd. Veel was er niet op geantwoord; en advies uitgebleven. Ze lieten haar maar todderen....

Het deksel van de waterketel op het gaskomfoor in de keuken

begon te kankeren, tikkerde driftig de ingesluimerde levens-durf van mevrouw weer waaks:

‘Gonda!!’

‘Ja, mevrouw!’ ontliep deze van de spiegel naar de keuken, vermeed standjes en commentaar door het sluiten van de deur, zette koffie en vroeg door de spreekbuis, of het gelegen kwam in de winkel?

Het kwam gelegen, zeer gelegen, gaf een van de bedienden grollend terug, smakte verdorstend en meldde, strikt vertrouwelijk: ‘De baas z'n galpuist staat op doorbreken! Het hagelt dondertjes! Blijf uit de omtrek!’

‘Me zorg!’ berustte Hilletje, schikte het gerei op het dienblad, behandelde het ragfijne kopje van mijnheer met meer ontzag en minder suiker, keurde de lepeltjes op haartjes en vlekken, schatte husselend de inhoud van de koektrommel en was reisvaardig.

‘Gonda!!’

‘Ja, goddallemachtig!’ snibde ze kregel, begaf zich dravend naar de deur van de slaapkamer en vroeg, koddig wanhoop-gebarend: ‘Had u geroepe, mevrouw?!’

‘Ja! Al twee, drie keer! Je doet net of ik niet besta!’ kwam het klagend weerwoord door de kier met een weeë parfum-lucht en slap, fladderend handje: ‘Maak nog eens nat, Gonda! Een beetje van alle kanten!’

‘Een beetje van alle kanten!’ nam ze het compres over, holde naar de keuken en stond gniffelend weer voor de slaapkamerdeur: ‘Alsjeblief, mevrouw! U roept maar als 't weer nodig is! Ik ga met de koffie naar beneden.’

‘Goed! Toe nou maar! En niet in de winkel blijven hangen!’ regelde mevrouw kribbig, sloot en grendelde de deur met een nerveus navoelen.

Toen Hilletje de trap afkwam en het grote modemagazijn indaalde waren de verkoopsters en bedienden nijver bezig bij de toonbanken, vitrines, ligvakken en uitstalkasten.

Over de tafels, toonbladen en stellages rolden coupons zijde, fluweel, katoen, cheviot en vitrage breed uit. Geruit, geribd, beblokt en gestippeld deinden groen, rood, geel, paars, wit, bebloemd en besterd de uitvloeiende japonstoffen en opschuimende vitrage over vloeren, stangen, trapleunen en noodstellages. Soepele plooien en hoge welving kronkelden voort en ineen tot een verbijsterende, kakelbonte branding van ongekende weelde, pracht en verlokking, waaruit de beschijnselde linten van overal genot-rillend ontkropen naar de verzwolgen Hilletje Rompel, die voor het eerst de geweldige uitverkoop bij Caspar Bukkels aanschouwde en onderging.

Hoog, laag, opzij.... Boven haar hoofd en aan haar voeten: tint, glans, licht, zoemen en gewemel!! Hilletje moest zich vastgrijpen aan het dienblad, dat zweven ging en na een wonderlijke rondvlucht, wegscherend over een duizeldiep krioelen van mensen en kleuren, met haar belandde in het privé van mijnheer met z'n bleke waggelwangen, fletse viooloogjes en wulps-nahikkerende lach.

'De koffie, meheer!'

'O, ja! Zet maar neer!' permitteerde deze, had, tot bevreemding van z'n dienstbode niets aan te merken op de stortscheutjes en nam zelf z'n kopje van het blad met een vriendelijk verwijzen naar de drukte in de winkel: 'Het loopt storm, he?! Je zag het zeker wel? Nog zelden zo vol geweest! En 't zal raker worden.... Zaterdag! Slaapt mevrouw nog?'

'Ja, meheer....'

'En flink met haar gebabbeld?'

'Ik?!.... Hoezoo?!' waagde Hilletje lacherig, bleef op haar hoede en mat de afstand tussen tafel en dorpel.

'Ik dacht zo.... Jij en mevrouw, dat is koek en ei. Enfin, je bent nog al een taainagel en niet zo makkelijk open te klappen als een kasboek.... Ja, pas op jij, lachebekkie!'

lijmde mijnheer Bukkels en dreigde kleverig-schalks: ‘Ik wil je maar waarschuwen! Mevrouw slaapt nog en jij bent klaar wakker!’

‘Al voor zessen!’ plaatste Hilletje raak, doch mijnheer was niet te treffen, mekkerde handenwrijvend en knipoogde joviaal:

‘Goed!.... Goed!.... Voor wat, hoort wat! Je bent op het moment niet de dienstbode maar een klant! Je kunt, zo bij het serveren eens op je gemak rondkijken en me dan straks komen zeggen, wat je graag wilt hebben. Er ligt prachtstof voor een mantelkostuum.... Of iets anders.... Het is nu uitverkoop; en je bent een juweel.... althans voor je mevrouw. Je kiest wel uit, he?’

‘Uitkiezen? Ik?’

‘Ja!.... Voor beloonde trouw!?.... Vind je dat zo raar?!’

‘Raar? Nee.... maar uw koffie wordt koud....’

‘Dank je!’ knikt mijnheer, nipte aan z'n lafenis om hikkerend te herhalen. ‘Ik moet jou een beetje te vriend houden. Dat kan toch zeker wel?’

‘Alles kan!’ vond Hilletje, zag Bukkels weer ‘rarig’ blikken en adviseerde dringender: ‘Uw koffie! Warm opdrinken, anders gaat het lekker d'r ommers af, meheer!’

‘Als ik nu de stof geef en mevrouw het mantelkostuum laat maken,’ negeerde deze, trok de la van z'n bureau open en diepte een bonboekje op: ‘Hier! Laat de bon maar invullen als je geslaagd bent.... Waarom zou ik nu ook niet eens voor sprookjesprins spelen, Gonda? Ja, 'k weet wel, dat ik hier en boven de bullebak heet.... Pak aan!’ ‘O! Dank u!.... Nou, 'k ga!’ beredderde ze, nam het dienblad op en schuifelde een tikje defensief langs de toenadering van d'r mijnheer, die breed wees naar de vier glazen wanden van het kantoortje of er een vorstendom te verkavelen viel:

‘Je zoekt maar uit!.... Ik hoor het nog wel....’

Hilletje verstond, bracht koffie bij de verkoopsters en bedienden, die ijverig ellematen hanteerden, van de ene toonbank naar de andere draafden, bestellingen boekten, bonnetjes aan de kassa doorgaven, stoffen in- en afrolden of met een laddertje tegen de ligvakken stonden om het gevraagde couponnetje te tonen, aan te reiken of weer te bergen. ‘Moeseliene!’ snifte Hilletje begerig, schoof koffie door aan de amper dankende verkoopster, streelde ongezien de uitgestalde verleiding, weifelde tussen room- en zalmkleurig, moest nogmaals strelen en betasten, verzocht beschroomd: ‘Hoeveel zou ik nodig hebben voor een soort open jurk, juffrouw?’ en kwam door het honend gekir van de verkoopster en de dames ringsom tot het besef, wie, waar en wat ze was. Langs een omweg scharrelde ze, zooveel mogelijk de neven-paadjes houdend, achter de deftigheid voorbij, keek twee, drie maal om naar het muisgrijze laken voor een mantelkostuum, raakte, haast struikelend, verward in een lap blauw cheviot, waar, volgens haar ijlings schatten, minstens vijf plooirokken uit konden en zag al meteen weer gebloemde stof voor een blouse. Een couponnetje, dat verkocht werd aan een dame, die betaalde uit een sjieke tas van krokodillenleer! Echt, gebarsten krokodillenleer met een staart als hengsel!!

‘Knal!’ huiverde Hilletje smachtend, kon geen keus doen uit de kanten kragen boven haar hoofd, waar ze maar vluchtig naar durfde kijken en was weg van een bruinachtig palinggraatje, dat iets heel, heel bijzonders moest zijn en per el meer kostte dan een dienstmeid per week verdiende! Berekenend hoeveel el ze nodig zou hebben voor ‘ook zo'n ulstermantel’ als de dame, ginder bij de lift, leverde ze haar laatste kop koffie af aan mijnheer Wenters, den vervangenden chef, die gehaast proefde en afkerig snauwde:

‘Heb je niks anders voor me?.... Bah! IJswater! Is de uitverkoop jou ook al naar je hersens geslagen?.... Trap niet

op de crèpe-de-chine met je boerestelten!.... Hier niet blijven hangen! Jij, met je vermaakte boezeroentje.... Dat is geen gezicht in de winkel!.... Allee!!'

'Hoeveel kost die krepdesjien, of hoe hiet dat spul, per meter?' informeerde Hilletje, ondanks het gegrauw, in goed vertrouwen, zette het dienblad tegen de toonbank, speelde de mislukte nuf en verzocht gichelende: 'Rol u maar is voor me uit!'

'Huppel nou gauw op!.... Meidenkatoen aan de overkant!' beet Wenters en duwde hatelijk: 'Crèpe-de-chine! Wat zeg je me daar van?! Dat zou wel aardig staan bij je gelapte schoenen! Waar hebt u die schuiten gekocht, dame? Geeft u je adres maar, dan zal ik de royale bestelling in livrei thuis laten bezorgen. Tien meter crèpe-de-chine.... Ergens in het Blokkie van Blomsaus, niet?! Firma.... Wat is de naam?.... Komt in orde, *dame*!'

'Als ik wil, dan kan ik hier,' hield Hilletje in, stumperde getroffen aan de rand van haar schortje, hervond houding en tartte rijzig: 'Gerrit Rompel, in ongeregeld! Mijn vader! En wat mot jij, die zelf ook in het gelid mag staan, daar nou op smalen!?'

'U!' corrigeerde Wenters, ontdaan over de ongelooflijke vrijpostigheid en wees dreigend naar het kantoor: 'Ik zal mijnheer eens rapport over je uitbrengen!'

'Bij meheer, ja!.... Dat moet je doen! En vooral niet vergeten om er de compelementen bij over te brengen!' spotte Hilletje en wilde: 'Ik vroeg u om krepdesjien!' weer naar de toonbank lopen, doch werd ruw opzij gerukt door den giftigen Wenters:

'Bontmantels.... Tweede etage, dame!!.... Wat ver beel jij je wel, hork? Hier weg! Hou jij je maar aan de afleggertjes, die je moeder voor je vermaakt. Als die van jullie soort in 't zij gekleed gaan, dan weet ik waar de rekening heen moet en hoe die vereffend wordt....'

‘Bah, mieskwal!.... Ellendeling!!’ ontplofte de vernederde Hilletje, zocht met het dienblad onbehouwen voor haar buik opzettelijk het gedrang van de gonzende, opstoppende kooplust, botste bewust, met een vinnige haatbevrediging op tegen de gedoste, vrèèselijk voornaamdoende dames, kreeg een dolzinnige lust om gillerig een liedje uit te halen, krenkend te snauwen tegen een ieder, die zich verontwaardigd toonde over haar onbeschoft gedrag, beklom de trap en deed, wat haar als slopjeskind als een deugd geleerd was: spuwde op het betoeggaaies, beneden....

In de middag kreeg ze gelegenheid om een paar uur naar huis te wippen. Met een wagen van de koekfabriek kon ze meerijden en werd thuis begroet met een beklemd: ‘Is er wat met je aan de hand, meid?’ door Riek, die een oud-maak-nieuw mantel voor de verkoop gereed had, de rijgdraden van haar rok schudde en vroeg, hoe haar dochter nou zo maar op klaarlichte middag uit kon breken? Of d'r mensen er van wisten en permissie hadden gegeven?

‘Permissie....’ moest Hilletje meesmuilend overnemen en vertellen, dat mevrouw het gezicht weer niet durfde tonen en mijnheer z'n uitverkoop niet in de steek liet. Met een ironisch lipverzakken liet ze, terwijl ze een stoel bijschoof, een huissleutel klingelen in het suikervaasje op het theeblad: ‘Hallo!.... Hallo!!.... Ja, met mijnheer Bukkels!! Caspar Bukkels.... De sprookjesprins!!.... Nee, met mevrouw wil het nog niet al te best. Helaas!! Ze moet vandaag haar kamer weer houden! Ja, dat blijft maar sukkelen! Telkens in de lappenmand en te bed!.... Tien ellen krepdesjien.... Voor beloonde trouw!.... Betroonde rouw, zegt u? Nee! Nee! Beloonde trouw... De T van Tiran...! Tien el! Blokkie van Blomsaus! Meheer Wenters weet, hoe wij soort meisies het verdiene; en waar de rekening heen mot.... Zeker dame!!’ ‘Mo'k theezette?’ onderbrak Riek, morrelend aan het lichtje en herriep bedachtzaam: ‘Hoeft niet, he? Je hebt

ommers toch geen tijd genoeg om te wachte, wel? Je doet anders nooit zo op je gemak en voornaam. Heb je zwarigheid?' 'Welnee! Ik zit te wachten op me dure bestelling en de meheer, die betalen zal! 't Is nou uitverkoop; en ze leveren dolgraag aan dames van mijn, van ons soort. Ja, juffrouw Rompel, wat verbeel je je wel?! Krepdesjien!!'

'Ik? Praat gewoon! Mot je mijn hebbe?!' ruziede de aangeblafte Riek onthutst: 'Is 't menens? Ik begrijp niet, waarom jij zo raar bokkenezerig doet!? Heb ie ergens mot gehad?!'

'Ha, die pa! Ouwe ridder van me!' joelde Hilletje onwezenlijk druk, wuifde overdreven hartelijk naar haar vader in de tuin: 'Hallo!.... Leve de uitdragers!!' en beantwoordde het vragen van haar moeder met een spijtig, gissenderwijs wederverhoor: 'Heb u dan zo'n lol in je leven? Laten ze je nooit is voelen, dat je maar, eh.... O, nou! Ze hebben je vaak genoeg het blauw van de hemel gestolen. Kris heeft gelijk. Je moet je wel aanstellen als een....'

Rompel kwam met een: 'Zo, trustprinses! Jij ook weer is op de vlakte?' uit het planken tochtportaaltje, lichtte onderdanig z'n pet, schopte z'n klompen uit, keek met welbehagen naar z'n dochter en prees: 'Sodemeknorhaan, wat een kalletje!! Vroeger was je een mormel; maar je begint hoe langer hoe meer op je vader te lijken'.

Lachend, met een uiïg te kijk stellen van de knollen in z'n sokken, stapte hij de kamer door, haakte een stoel aan en zette zich schrijlings naast z'n versomberende dochter: 'Heb je nieuws? Zit je soms in de pottenbank met je goeie gedrag? Biecht is op! Hoe staat het met de liefde en je rijke bruidegom?'

'Waarom vraagt u dat zò?!' reageerde ze geprikkeld, veerde op en kreeg een gemoedelijke uiteenzetting van den vaderlijk manoeuvrerenden Stompie, die zuinig wolkjes lurkte uit z'n reutelende pijpje, puffend de smadelijke ervaringen van de

loskomende Hilletje aanhoorde, z'n vrouw in de rede viel met een gram, afsnijdend: ‘Strakkies!’ en op zijn beurt het woord nam voor een verbluffende openbaring:

‘Precies! Gehoond en vernederd! Ik vraag niet beter, meid! Je most maar weer gauw naar huis komme. Hoe meer ze je treiteren om je komaf en me lorrezaakie, hoe groter de zekerheid, dat ik een freule van je maak.... Ik en Kris!’ ‘Uit me dienst? Vader, hoe kan u dat nou willen?!’

‘Dat kan ik wille en doorzette, als het mijn belieft!’ beweerde deze, sloot de ramen, kraste enerverend met de haak in het tafelvlak en gebood met fronsend gezag: ‘Als jullie het maar effe aan me overlaten, jij en je moeder. Ik ben van plan om het risico te nemen. Ik spreek uit en straks mag jij ja of nee zegge, Hil.... Je ben nou achttien jaar en hebt twee vrijers in petto. De ene kan trouwen en geld op tafel brengen, maar voor mijn part de.... roetmazele krijgen! De andere wil graag trouwen, heeft nog geen bestaan, doch dezelfde draf gegeten als jij en je vader. Je ben mijn dochter, meid, en was nog heel jong, toen ik de cel inging voor me eerste vonnis. Achter de tralies van het bezoekhok mocht ik je een paar tellen zien, maar kon geen permissie krijgen om je zò, zò effe met me gezonde klauw aan te raken. Hoe 'k ook stond te hunkeren! Dat mocht niet, was in strijd met de voorschriften, die me, door een gewatteerde cel, ook nog belette om me schedel in te rennen. Kapot wou 'k toen! Kapot!! En buiten scheen de zon op de gelakte deuren, waarachter niet èèn een hap vreten te missen had voor de schorre kunstenaar, de schooiende liedjeszanger met z'n hondzielig afwachte en hopen op een paar losse cente voor z'n uitgevaste wijf en koter! De gelakte deuren, die smoelen tegen je trekken, je uitlachen en schatere, als er een smeris komt om je te verjagen en op te brengen. De gelakte deuren.. Dat mot je meegemaakt hebbe als ik en Kris! Achter zo'n deur kan jij verdwijne in het wit en met een sluier, om je

vaar te verraaie. Niks! Niks woue ze met me te doen hebbe, de zatgevrete here. Nee, niet met mijn, de verschobberde krukhaak en z'n bedelliedje. Maar z'n knappe dochter kenne ze gebruiken, is welkom.... in bed!' spuwde Stompie verachtelijk, zag het martelend visioen blijkbaar in het verijlen van de tabaksrook en sloeg er nijdig naar: 'De knappe dochters zijn welkom.... voor een poosie! Dat zal deze reis niet doorgaan! Daar zalle ze vies van opfrisse.... We hebben er een ander, een verdomd aardig wijsie op gecompeneerd, Hil. Lol van mijn dochter, dat mot je nou net....' 'Zal 'k thee inschenken?' onderbrak deze met een blik van verstandhouding naar haar moeder, poogde onbeholpen om vader van z'n onderwerp af te brengen en veronderstelde leuk: 'U zal wel erge dorst hebben, niet?'

'Dorst? Ik?! Onlesbaar!' smokte Stompie, legde z'n haak verhoedend op het theegerei en verbood: 'Nou geen gesipper!' om weer aan te knopen bij de bruidsluier: 'Jij kan je weelde tegemoet gaan met de wimpel in top. Sjarreles van Wielingen.... Zo heet ie toch, als ik het wel heb? Sjarreles is stapel verkikkerd.... en je vader geen druiloor. Als je bruiloft wil vieren, mijn best! Maar dan met Kris. Ik bedoel niet, dat je armoed aan moet trouwen, want die kreeg je al genoeg van huisuit mee. Wat dat betreft zijn we gauw eens. Ruiteren op de regenboog, daar kopen we niks voor. Kris is je keus.... En als jij het niet weet, dan weet ik het voor jou mee,' besliste Rompel in antwoord op het zwakke schokschouderen van Hilletje, kraste weer wreed met de haak over de tafel, verwerkte pauzerend een diepe rookteug en maakte weer goed, met een vriendelijk verwaaien van de vale smoorslierten: 'Ik bedoel geen pressie, natuurlijk niet!.... Ik zei zo maar, he? Als je niet van Kris hield, lag je ommers niet met 'm aan de dijk. Je meheer is me ook te gul met z'n japonstof. D'r steekt misschien niks achter, maar laat 'ie er z'n wijf liever mee optuige!.... Affijn, ik

ga drie mensen gelukkig maken, laat mezelf buiten beschouwing. Drie op de vijf, dat is nog mooi in een wereld, waar het niet meevalt om er èèn op de duizend aan 't lachen te krijgen! Ik begin met jou, Hil.... Nee! Vandaag ben je voor mijn nou ook is voluit Hillegonda! Jij, Kris en moeder zullen lache, dat bezweer ik je! Jij, Kris en moeder luid op en ik stiekum in me vuisie. Als je tenminste voor het plan te porren ben; en dat ben je! Ze hebben je getrapt, gehoond en voor een snolletje verslete.... Best! Nou jouw beurt, Hil. Hillegonda van me! Ik zal lache; en als ik lach, is je moeder allang in d'r noppies.... Heb je 't kwaad bij me gehad, Riek?' 'Och, kwaad.... Nee, dat niet, Gerrit. Alleen een beetje te schraal en te vaak armoedig,' gaf ze snuivend terug, wilde uitweiden over haar verlangens, doch moest inbinden voor het kwistig betoog van haar man, die afwees:

'Laat mijn nou effe!.... Jij, moeder, ik en Kris, dat maakt vier prettige mensen straks. En de vijfde, zal je vragen.... Ja, verdorie, er mot er toch èèn huile! Ik heb de aarde niet geschapen; en als 't op simpe aankomt, hebbe wij, ons soort bedoening, z'n portie beet. De lui met de gelakte deuren en marmere stoepies kan 'k niet spare. Je hebt nou eenmaal hamer en aambeeld.... Weet je wat we op touw gaan zette, meid? Kan je 't niet gisse?'

'Nee,' knikte ze kort, had echter een vaag, verontrustend vermoeden, vroeg, opkijkend uit het krantje, dat ze naar zich toegetrokken had: 'Heb ik er mee te maken? Ik moet vliegens naar me dienst!.... Wie is de vijfde? En wat wil u van hem?'

'Ja, Je mot om je tijd denke, meid.... Maar als vader met je praten wil', trachtte Riek bezonnen te ondersteunen, mopperde gedurfd met het theegerei, geholpen door Hilletje, die te kennen gaf, dat ze later nog wel eens horen zou wat vader bedoelde en niet zo'n barre haast had om gelukkig te worden. Doch Gerrit wist nogmaals te verijdelen door

er weer de haak bij te pas te brengen, pikte de theepot aan om op de schoorsteen te zetten: ‘Jullie met je eeuwig geslobber! Daalijk mot je weer een plassie doen en heb ie nog geen tijd om naar me te luistere!’

Breder ging hij er voor zitten om een deel van z'n plan te verklaren. Het geld een beetje verplaatsen, de rijken uitkleden om de armen te helpen, was het voorstel van Stompie, die z'n kennis uit de boeken zeer toepasselijke benutte, de wet der communicerende vaten in verband bracht met dalles en overdaad, de lui met centjes een frutje liet dalen om de gesjochtenen navenant omhoog te brengen, z'n dochter een schone toekomst voorspiegelde en tenslotte een beroep deed op haar klasse-instinct, duidelijk maakte, dat ware liefde nergens voor staat en Kris haar straks nodig zou hebben in de nieuwe onderneming. De morele bezwaren van z'n tegensputterende dochter, poogde Rompel weg te werken door hofjesleed, krottenzorg en alcoofgeheimen op rekening te stellen van de lakdeurluidjes, doch bereikte aanvankelijk niets dan de schamele bekentenis van Hilletje, die toegaf, dat ze wel van Kris hield, hoopte op z'n spoedig slagen in handel of betrekking en absoluut niet verlangde naar geld en alles wat haar vader zo tintelend aanprees. Ze beleed, dat ze in doen en denken een kind van Gerrit Rompel was en blijven wilde. Ze begreep, sinds de behandeling van Wenters en anderen, beter wat haar vader bezielde, voelde mee, sterker dan ooit, de vernederingen, de grievende teleurstellingen en al de smaad, die hij ondergaan had, doch deed geen toezegging tot medewerken, omdat zij niet *zò* haten kon en terugschrok voor de rol, die hij haar toedacht. Ze kon niet flinkweg weigeren, omdat ze liefhad, hem, die vanaf haar jeugd gegeven had, hoe dan ook, een volle maag, droge voeten, een zonnig meewaren bij ziekten en kinderver-drietjes: al de innigheid, die opbloeide uit z'n verschrompeling. Haast om weg te komen was al wat ze met gewisheid

liet blijken en aanvaard werd door haar moeder, die de lamp aanstak om Gerrit duidelijk te maken, dat het meer dan tijd was voor Hilletje om naar haar dienst te hollen. Maar Rompel ging bonkig voor de deur staan, beweerde star, dat hij maling had aan alle mevrouwen, en alle meheren, die met d'r verdachte gulheid ook de bobberd konden steken. Na een lang en snurkend gereutel uit z'n verkleumde doorrokertje verraste hij de trantelende Hilletje met een ongekende vrijgevigheid:

‘Hier dan! Je kan een mantelkostuum kopen! Contant en voor mijn rekening! Muisgrijs of wandluizenbruin... Je doe maar!!’ veroorloofde hij, trok z'n leren beurs en telde met een koddig oppoetsen van elk zilverstuk, vijf en twintig gulden uit in de slip van Hilletjes japon, legde er: ‘Der dan!’ een knoop in en voegde er overredend aan toe: ‘Wat een versjouwde duikelaar je kan geven, krijg je toch, zonder àl te gedienstig te zijn. Om kleren en zo, hoef je je eigen nest niet te bevuile met meheer Sjarreles, of wie dan ook....! Ik vraag je niet om met de rafels te lope. Dat hoeft niet en hoefde nooit! Laat je moeder spreke! Maar niet vergeten, wat ze van je vader hebbe gemaakt, waar jij vandaan komt en wat je in je jeugd te kort kwam door de schuld van.. Niet van mijn!! Ze hebbe je vanochtend weer bespot, gesproke over je bontmantel en zo. Ze hebben je weggegicheld bij de zije blouse en krepdesjien. Jij zal je bontmantel dragen, zonder je er voor te verkopen, wat de meeste dames niet na durve zeggen, Hil! De dames, die net zo gelukkig zijn als jouw mevrouw.... In 't satijn zal je gaan! In 't krepdesjien.... En het zal je niet brande op je huid. Begrepen Hilletje?.... Gonda van me?’

‘Ja.... Nee.... Och, vader....’

‘Van jou maken we een dame, zodra je wat minder kopschuw bent. En moeder krijgt een betere woning in een fatsoendelijke buurt. Dan is haar droom ook vervuld. We gaan het

risikeren, al mot ik er al m'n handelscentjes aan vergokke....' 'Verhuizen?! Gerrit, is 't heus en waarachtig?!' hupte juffrouw Rompel op van haar kermende stoel, deed verrukt en bekende aangedaan. 'Ik heb wel is an je getwijfeld, soms gedacht dat 'k het niet meer beleven zou.... Ik wil Hilletje tot niks dwingen. 'k Heb me neutraal gehoue, maar droom op droom gehad van onze opkomst. Ik geloof er in, meid, en doe jij het nu ook. Laat alles aan je vader over, aan je vader en Kris. Jij ben nog veels te jong om uit te maken wat schunnig en onnetjes is!'

'Ik dacht, moeder....'

'Verhuizen, he Gerrit!?! Zie je heus kans om ons eindelijk een beetje van de betere stand te make?!' jubelde Riek, rees: 'Wat een ongedachte zaligheid! Wat een uitkomst!' droeg haar schier twee honderd pond schommelende ontroering om de tafel, zoende haar gnuivenden echtgenoot met een bijna vergeten spontaniteit, legde de zware armen onder haar boezem en genoot zwijmelend, met beloken ogen: 'In een behoorlijke straat! In een toonbare mense-woning!' 'Waarvan?' vroeg Hilletje nuchter, negeerde de aanstellerij van moeder, stapte naar de deur, die haar vader vrijliet en wilde weten: 'Wie moet dat allemaal betalen, vader?' 'De geldgevers!' verklaarde Stompie nogmaals en verduidelijkte grijnzend. 'Losmaken overal waar het zit, he? Ik verhuis niet voor me lol en niet voor *mijn* rekening. Jou kan niks gebeuren; en Kris wordt me compejon!'

'Beter dat Kris.... U wil immers....'

'Ja "Hil" je zegt het precies! Ik wil bovenjan zien te komen; en Kris wordt me schoonzoon. Jij ben immers al bitwijs. Je lag al met je bruidegom aan de dijk! Nou zorgen, dat het een goed huwelijk wordt. Hij en ik zette een zaak op poten!' 'Wordt het een Firma, Gerrit?' dweepte Riek bewonderend. 'Nee.... Een toestand,' wist deze, adviseerde z'n dochter om voort te maken en liet de hond in....

Hoofdstuk III

De verhuizing naar een betere woning, met hoogliggend bordes en keurig omrasterd voortuintje in een behoorlijke straat, was achter de rug. Stompie had, na de aanvankelijke bezwaren tegen de schadelijke haast van Riek, z'n spaarpot opgegraven onder de afvoerbuis in de kelder van z'n vorige honk, ijzer, lompen, botten en andere koopwaar beneden de geldende prijs van de hand moeten doen en de dure, vrijstaande woning aan de Molenwaterweg betrokken.

Stil, onwennig drentelde hij de eerste dagen door de ruime kamers met het aangevulde meubilair, de lange hellichte gang en het pakhuis beneden, waar hij de eerlijke, meer waardevolle restantjes van z'n voormalige handel opsloeg, spijlen voor de ramen miste en een sluitboom tegen de deur knutselde uit angst voor dieven....

'Weg uit de krottenbuurt!' had hij in z'n opwelling te voorbarig beloofd en bleek de onaantastbare inzet voor Riek, wier medewerking de basis van alle plannen vormde, vooral na de weigering van Hilletje, die zich afzijdig hield en in haar dienst bleef.

Tamboerend had Riek het onmiddellijk verkassen doorgedreven met behulp van den monkelend-overredenden Kris, die wat regelmatiger een dijkie-om maakte met z'n vrijster en rapporteerde, dat er ook uit haar al wat meer klank te kloppen viel en ze op de duur wel overstag zou gaan.

'Voor mekaar! Je mot ze maar bijbrenge, dat het hele leven louter om de cente draait! Rijk en arm maakt z'n huppeltje om de rinkelbom!' verkondigde Riek, deed of ze de tamboerijn hanteerde, maakte logge danspassen door de kamer naar de trap, waar ze dalend de ellen voor de loper schatte en glunder adviseerde: 'Gauw zien, dat we uit de nesterij raken, jonges! Jullie magge deftig voor fir-

mantje spelen; en ik verzorg me paleisie.... Zestien ellen voor de traplooper.... Achttien kopere roeie, niet te smal.. Daar nog een lichtpuntje. En hier ,aan het end nog een geschoren streepiesmat!'

'Toe maar bultje!' ontliep de mokkende Gerrit de nieuwe eisen, wilde zich beklagen bij Kris, die het evenwel volkomen eens was met Riek, een diepgaande beschouwing hield over cachet in zaken, over slapend en rapend kapitaal en onvermijdelijk onkosten, er, als gewezen schilderijenkoopman, de Goudwegers van Quentin Matsys bij te pas bracht en besloot met een verzoek om een aangemeten kostuum!

'Aan bonkies!!' wenste Gerrit z'n compagnon en heel de firma; zocht in z'n balorigheid weer troost en houvast bij de rivier en de havens: tussen de balen en kisten, kranen, knijpers en hefbokken - de lallende, ratelende, dof-bonkende herrie, die verdovend bedwelmde, rijk, voornaam en.... scheutig maakte.

De andere dag legde Riek de loper en kon Kris mijnheer zijn, in een nieuw confectiepakje, zich present melden bij de aankoop van een keurig servies, dat de geschonden, oorloze kommen en de drie witte, te bedeesde eetborden vervangen moest op het gevlokte tafellinnen.

'Al wat een beetje firma is, bikt niet van scherven op een krant!' wist Riek en droeg: 'Het zigeunerzootje van vroeger!' gruwend naar de vuilnisbak. Bespiegelend sprak ze, spijt het neerslachtig gedaas van Gerrit, over de deftige komaf van d'r overgrootmoeder, wier vader burgemeester of zo iets geweest was en indertijd het recht bezat om met een koets en vier schimmels door de poort te rijden.

Verheven bezadigd repte ook Kris van z'n adellijke familie en luisterde welwillend naar de woordknekels van den sakkerenden Stompie, die geen toonbare voorouders wist te noemen en alleen maar goed was om met z'n spaarpot op de proppen te komen.

‘Een servies is alles wat me voorlopig nog mankeert om op een dame te gelijken!’ beëindigde Riek het zoveelste ruzie-pleidooi, slofte lichtvaardig naar het alcoof om zich in haar nieuwe bullen te steken en met Kris op stap te gaan voor een dubbeldelig snoesstelletje in de Bijenkorf.

‘Je rukt me laatste poot uit!’ poogde Gerrit in fel verzet nog te redden en ontweek met het geldkistje onder z'n jas naar het pakhuis: ‘Nog een magere honderd gulde en ik ben door me cente heen! Me cente, waar 'k de lik voor riskeerde! Jaren lang ben 'k zuinig geweest, dag en dag heb 'k op me telle gepast en nou gaat alles in vliegende vaart naar z'n mallemoer!’

‘Je hebt ommers zelf beloofd om ons rijk en van mijn en Hilletje een leedie te make! Dan had je maar niet zoo fiebeldefors me hoofd op hol motte brenge! Jij hebt zelf hogerop gewild en mijn de kolder bezorgd!’ verweet Riek, wist het kistje te ontfutselen, en besteedde al het geld, op de huur na, aan opschik en snuisterijen, die de firma behoefde om te slagen.

Kwasie nonchalant, met een gewild-zwierig uitstrijken van de valse plooien in het opzichtige confectiepak en de flodderige lavaliere, hoorde Kris zwijgend het botsen en gebek van z'n genoten aan, zoog de vonk in een vers piraatje om neutraal te blijven en deed geen uitspraak.... tenzij mevrouw Rompel zich weer beriep op haar deftige voorvaderen, die een fijnere smaak en klaarder inzicht erfelijk nalieten voor het stichten, beheren en onderhouden van waarlijk grootse ondernemingen....

De diepgewortelde levensliefde van Kris wist steeds weer te beslissen ten gunste van het geldspenderen, comfort, grootdoen en uitfuiven. Het leven was, naar zijn overtuiging, mèèr dan de onvoldragen verzinsels van den dubbenden Stompie, die meende, dat succes in zaken bij zuinigheid z'n aanvang neemt! Ook de schonkerige Kris was als kind

reeds weggedrongen van schier alle genietingen des levens, had veel gelezen, met Nietzsche in het schuurtje van Rompel gezeten en zich zonder inspanning aangewend om z'n hoofd te sparen en naar het lichaam te luisteren. Het lichaam is het verstand, had hij van den filosoof begrepen en grif aanvaard, om het bij elke gelegenheid te verkondigen en uit te dragen naar z'n botten compagnon, die, star en strak bleef beweren, dat een ouwe hit meer waard was dan een nieuw hobbelpaard en z'n plannen dacht uit te werken naar de versleten opvattingen van den schriel-knibbelenden sneesieskoopman.

Maar lang niet ieder, wiens dommelend leuren langs de huizen voor een doodslaap wordt gehouden, is ontrouw aan z'n verlangens en capaciteiten! Kris bleek wakker, door en door uitgeslapen, toen z'n kans eindelijk kwam, zocht en vond kost en inwonen bij z'n aanstaande schoonouders, nam er dra de leiding en gaf, terwijl de uitgeputte weerstandskas zelfs geen brood meer kon beloven, een staaltje van z'n stuwkracht en begaafdheid. Een begaafdheid, die Stompie reeds eerder wist te ontdekken en die als ingebracht kapitaal gewaardeerd werd.

Geld moest er komen, want armoede in een sjieke boel is erger dan in een krot, waar de honger althans goed hoorbaar de kale trap opbonkert en niet gluips, onmerkbaar stiekum overvalt op tapijten en bouclèloper.

Stompie luisterde gelaten naar de beangstigende melding: ‘Cente op! Broodtrommel lens!’ keek verwijtend op naar de vergende Riek, sprak over tegenvallers en misrekening om tenslotte een ‘gewelletje’ aan te bevelen. Doch Kris lachte schamper, vroeg z'n armetierigen compagnon, of dàt nou alles was wat z'n hersens konden uitdenken, klopte treiterig het stof uit een piraatje op de ronding van een vergulde sigarettenkoker en striemde: ‘Waar blijft je bombarie en grote opzet? Een gewelletje, is dat al watje weet?!

Jij faalt al voor je goed en wel begint! Je hebt al je fut, lef en gogme in je vorige woning gelaten. Het zal van mij moeten komen, dat heb 'k al bekeken.... Nee, schudt nou niet met je hoofd en doe minder verslagen! Wat mankeert jou de laatste dagen?'

Stompie zat woordloos, krom in de gepolsterde crapaud, wees zielig, apatisch naar het horloge op de chiffonniëre, sprak van de lommerd en verklaarde, dat hij heimwee, de hondenziekte onder z'n leden had, niet mee kon komen met het grootop doen, katterig werd van al die omslag, ruimte en opschik en stelde voor om in 't vervolg weer in de keuken te gaan wonen. Bij de potten, pannen, wastobbe, strijkplank, het hele ouwe zwikkie van vroeger, dat weldadig inwerkte op z'n denkbereidheid, kon hij weer zakelijk wezen en meespreken over de noodtoestand....

'Geen maleur! Naar de studeerkamer van opa!' aanvaardde Kris, wisselde een haastige wenk met de misprijzende Riek, die in de achterhoede kwam aanschommelen. Warmhartig schitterde Kris met de vonken van z'n vernuft en optimisme: 'Naar de keuken! Afgesproken!.... Jij presideert de zitting Gerrit! Ik wed, dat we binnen een uur opweg zijn naar de welvaart! De opmars naar redding en voorspoed wordt uitgestippeld door den held met de ijzeren haak.... En als die het niet weet, dan weet ik er een vaartje op! Het wordt zo zoetjes aan tijd om in actie te komen!'

De volgende morgen haakte de vrolijke Stompie een trapleer aan, kwam met z'n knutselspullen het pakhuis uit, om gaatjes te boren in de geglansde buitendeur van z'n woning en plaatste in het raamkozijn het hagelnieuwe, nog klevende bordje:

Met bedaarde spoed liet hij het staal van z'n fretboor schranzen: ‘Wraw!.... Wraw!.... Wraw!..

‘Zo! Ook goeie morgen! Je ben er al vroeg en met hart en ziel bij!’ prees Kris, z'n gleufhoedje schikkend, kwam de arduinen opstap van het bordes af, nam het bordje uit het kozijn, telde de sterren van de omlijsting en polste gijnig: ‘Is dat het complete Universum, Gerrit?’

‘Niet helegaar! Alleen de hoofdplaneten, waar we 't van hebben motte!’ grinnikte deze, veegde met z'n mouw voorzichtig over het vernis, vroeg sappig: ‘Heb ie de orakelderij al gerepeteerd met Riek?’ en vervolgde hoofdschuddend: ‘Sjongejonge! Wat u zegt! Onfortuinlijk in de liefde? Je kan er mee tobbe als je lot in een verkeerd hemelteken staat!’ ‘Mooi! Nou ben je weer helemaal de ouwe!’ lachte Kris en nam grif over: ‘Narigheid in zaken? Ja, meheer, u bent geboren onder een zeer bijzonder hemelteken, onder het sterrenbeeld van de Dwarskrabber, die belofte uitstraalt over miljoenen gekelderde bestaantjes en een bende tendele begaafde blauwlijders....’

‘Als Saturnus z'n staart roert....’

‘Val me niet in de rede, mijnheer Pedasco!! We zijn nou compagnons en de sterren spelen een rol! Mevrouw Biancha leest de kometen en nevelvlekken en geeft raad in duistere zaken zonder het algemeen krediet te schokken....’

‘Reuze!’ vond Gerrit, klopte z'n partner bemoedigend op de schouder en wilde weten: ‘Heb ie 't nog een keer in het schoon gezet?’

‘Kim!’ verzekerde Kris, lichtte z'n hoedje om in de rand een gevouwen papier te tonen: ‘'k Heb er de foutjes zo veel mogelijk uitgevist. Braaf van je, om toch nog een paar grijpstuivers achterbaks te houden voor de onkosten bij den drukker. Maar gelijk wegbrengen, he?’

‘Nog effe koekeloere naar ons stukkie werk,’ gniffelde Stompie, nam het ontwerp voor de advertentie en strooi-

biljetten van z'n compagnon over en genoot met komische zelfoverschatting: ‘Wij kenne wel wat, als het puntje bij paaltje komt! Jij hebt het kunsie uitgedacht, maar ik heb het allegaar opnieuw overwogen. En daar komt het opaan.. Affijn, geen komma vergeten en geen stip te veel’.

Met haak en hand ontvouwde hij het papier, streek het glad op de raamdorpel en spelde uit onder de overhangenden, nogmaals corrigerenden Kris:

GRATIS! GRATIS! GRATIS!

Uw horoskoop geheel zonder kosten!

Ons leven, ons succes in de liefde, de loterij, zaken, vriendschap, betrekkingen, etc., etc., is geheel afhankelijk van de planeten en haar invloeden op het aardse bestaan. Geen professor, die het ontkent! Wilt ge gelukkig zijn in de loterij, slagen in de liefde, het huwelijk of de echtscheiding, stelt ge prijs op een goede gezondheid en ruime financiën? Wilt ge voor tegenspoed, ontrouw, bedrog, listige kunstgrepen en valse voorspiegelingen gevrijwaard zijn en blijven?

Dan moet ge weten, wat Uw horoscoop door middel van het Astrologisch Inst. - Biancha Pedasco! - zegt!

Dan kunnen wij U helpen en U eerlijk vertellen, hoe ge rijkdom, geluk en voorspoed bezitten kunt zonder kosten vooruit, en teleurstellingen te niet doet. Tot in de kleinste bijzonderheden zullen wij Uw Horoskoop onderzoeken en U alles zo precies en nauwkeurig mededelen omtrent U zelf, Uw echtgenoot, verloofde, vriend of zakenrelatie, dat ge verbaasd zult staan over zoveel juistheid uit het verborgene! Voor dit alles moet gij het ASTROLOGISCH INSTITUUT — BIANCHA PEDASCO — danken; temeer waar het voor alles het geluk van de ganse mensheid beoogt en als idealistische instelling geen winst bejaagt. Uw relatie met ons moet tot geluk en voorspoed leiden. Schrijf ons voor- en achternaam, geslacht, geboortedatum, gehuwd of ongehuwd en Uw volledig adres!

Terughoudendheid vertroebelt Uw levenskans! U ontvangt geheel gratis Uw proefhoroskoop: over de nauwkeurigheid zult U verstomd staan! Postzegel van tien centen insluiten!

Ons adres is:

Astrologisch Instituut - Biancha Pedasco

Molenwaterweg 779 — Rotterdam — Holland

Geen koffiedikkijken!! Geen geldmakerij! Zuivere astrologie met handlijnkundige nabehandeling!

Sluit postzegel van tien centen in en zegt het voort!!

GRATIS! GRATIS! GRATIS!

‘Sluit postzegel in en steek de moord!’ rijmde Gerrit, kreeg een por in z'n ribben van den berispenden partner: ‘Zakelijk blijven, koopman! Je hebt je klanten geluk en voorspoed beloofd en je zal moeten leveren wat je aanbiedt. Wie door listige kunstgrepen en een samenweefsel van verdichtselen een ander beweegt tot afgifte.... Enfin, je weet er alles van! Geef hier de paperassen. Ik ga op een draffie naar den drukker en de krant om de verlossende boodschap te brengen aan de smachtende mensheid! Alles wat adem heeft, schreeuwt naar liefde, geluk en bof in de loterij!’
‘Holle!’ ijverde Stompie, duwde z'n schaterenden compagnon van het trottoir om opjagend te verhevigen: ‘D'r wordt op ons gewacht!! Wij gaan al wat grient en wanhoopt in de glansverf zette! Ga dan toch, kerel!! Miljoenen snakkeren naar uitkomst in geldnood en liefdepijn! Draven, jij!! Onthul wat duister bleef! Miljoenen zijn te redde.... en jij schuifelt en slakt of er geen leed en ontrouw meer bestaat! Besef je verantwoordelijkheid en ga!’

‘Ik vlieg!!’

‘Neem de tram, een taxi of een vliegmachien! Maak alle mensen straal gelukkig en schatrijk.... Ik ga onderwijl madam Pedasco raadplegen over pof bij den bakker en den groentenboer....’

- - - - - - - - - - - - - -

Op dik honderd brieven had Stompie gerekend en twee duizend zoveel lagen genummerd en gesorteerd in de vakken van het rek op de zolder van het Astrologisch Instituut, dat intussen zes weken bestond, een schrijfmachine bezat en aansluiting op het telefoonnet overwoog, om spoedgevallen met de vereiste voortvarendheid en discretie te behandelen. Reeds twee dagen na het uitzetten van de strooibiljetten en het plaatsen van de advertenties in de goedkope buurtblaadjes, opende een stroom van brieven, waaruit bleek, hoe ontstellend groot de wanbof in de liefde en de loterij

in vele wijken van de stad wel was! Hele straten gingen krom onder een leed en druk, die dringend leniging behoefden. Op handschrift en gegeven inlichtingen werden de brieven gesorteerd en ondergebracht in de vakken: *Liefde, Ontrouw, Kwalen, Echtscheiding, Loterij, Bankroet* en *Falderappes* of na heronderzoek verwezen naar: ER ZITTEN CENTEN of.... de prullemand. Het vereiste vaak een aangeboren intuïtie om kaf van koren te onderscheiden; doch Kris bezat de gave om GOED en STINKEND uiteen te houden en verwierf na korten tijd een routine, die zelden faalde. Het uiteindelijk resultaat van schiften en uitschieten werd voorgelegd aan madame Biancha, die, na een kort vertoeven op Venus, Saturnus of een andere planeet, met onfeilbare klaarte het leed en verlangen van de clientèlen doorgrondde en order gaf om haar visie te verzenden op een gedrukt formulier met postzegel van anderhalve cent.

Twee duizend en zes honderd maal acht en een halve cent, maakt twee honderd en tien gulden, die in de verstreken zes weken alleen reeds aan postzegels werden geïncasseerd en weer.... naar de maan gingen! Naar de maan, die, op het astrologisch-gunstige moment, de weerschijn van de versmeten dubbeltjes uitschatert over de slachtoffers van somnabulen, astrologen, toekomstzieners, psychometristen, kaartlegsters en koffiedikkijksters....

Biancha Pedasco was kind in huis in het Heelal, sprak van Venussferen, Marsvlekken, Saturnusgroeven, Mercuriusnukken en Jupiterlijnen en ontleende aan kreuken in hand of ringvinger, karakter en kans op liefde een gewin met een zekerheid, die geen tegenspraak duldde. En dus begon het met het bezoek aan het Instituut meer en meer te vlotten. Vooral in de avonduren kwam er loop. Eerst schuw en met een even, dralend overgaan van de bel, die nòg te luidruchtig de begeerte naar heil de gang inslingerde en, op voorstel van Kris, gecensureerd werd door een lapje aan de klepel.

Die eerste dagen van praktijk uitoefenen waren moeilijk, vol fouten, blunders en vergalopperen geweest. Riek zag aanvankelijk geen kans om haar consult een wetenschappelijk tintje te geven, verwarde Saturnus met Lotus - een margarine in verpakking!! - en den eerbaren echtgenoot met den valsen verleider of een anderen schurk. Ze knoeide met de taal en de Rotterdamse IJ, sprak van baanderniezes en griezelgozers en vergat, dat het gevang in de astrologie een beslotenis heet.

Morgen, middag en avond werd besteed aan vooroefeningen, waarbij Kris voor bezoeker of bezoekster fungeerde, dwaasheden en te platte gezegden verving door logische gevolgtrekkingen en verhevener taal, tot er, na veel biertjes, vloeken en lofzeggen, een dragelijk repertoir was samengesteld, dat, met kleine wijzigingen, voor alle omstandigheden bruikbaar bleek.

Riek was goed van aannemen, kreeg dra plezier in het vak en verblufte in een reeks geslaagde zittingen haar leermeester met een mystieke brauw-brabbel en zweverige transhouding, die, ondanks haar omvang en gewicht, als iets bovenaards geesterigs mocht gelden en als zodanig ook werd aangevoeld door de cliëntelen bij het betreden van de orakelkamer, waar Biancha Pedasco, in een geheimzinnige omfloersing van doorlichte gordijnen en een met sterren bezaaide zoldering, roerloos blikte over haar lorgnet en zwaar ging van kennis en verantwoordelijkheid...

‘Wazig!’ noemde Kris de toestand en had dankbaar voorgesteld om Stompie, die nog geen functie vervulde, tot tempelwachter van het Instituut te verheffen en te voorzien van een sleepgewaad en tulband.

Stompie weigerde pertinent, vloekte in het Heilige der Heilige dat het spaanderde, mepte, in verzet, met z'n ijzeren haak de hoogheerlijke symbolen van de tafel en verklaarde de astrologie en al haar aanhangers voor stapel dwaas!

‘Een tulband?! Ik met de toren van Babel op me hersens?! Niks hoor! Jullie krijge mijn geen soepjurk aan me lijf! Door de gang floddere en nog buigingen maken voor luidjes, die gekker zijn dan ik?! Nooit!! Jullie melken de sterren maar uit zonder tempelwachter!’ verwierp Gerrit profanerend en luchtte voor de rest van de dag z'n gemoed met obscene liedjes.

Maar Kris had groot maling aan alle bezwaren van z'n compagnon, bracht Riek in stelling tegen de ongedachte weerstand en liet haar uit een verschoten tafelkleed een imponerend statiegewaad vervaardigen voor den afgesarden Gerrit.

Met een halve maan op z'n tulband en omhangen door een mantel vol sterren en de andere sierselen van z'n ongewilde waardigheid, schreed Stompie als de ‘Maharadje’ de klanten tegemoet in de gang, waar, achter de kapstok, een bakje was aangebracht om z'n tabakspruim gedurende de ceremonie te bergen. Want pruimen in functie was streng verboden door madame Biancha, die het in bed kon dulden, doch op de zittingsuren ontoelaatbaar achtte. Ook het spreken met de bezoekers was aan Gerrit niet toegestaan, behoudens het: ‘Misjoe Hadaja!’ dat hij, bij het openen van de buitendeur, buigend moest prevelen, bijwijze van groet.

Zodra de Maharadje z'n: ‘Misjoe Hadaja!’ gelispeld had en verdween om gretig naar z'n versnapering te graaien, doemde Kris op uit het doorgeurde halfduister, boog soepel in z'n te wijde smoking-afleggertje, liet z'n manchetten verhullend over de te bonkige knuisten glijden en bracht heer of dame naar de wachtkamer, waar Hilletje nog altijd gemist werd om uithoorster te zijn.

Waardig, met of zonder verkregen mededelingen, liet Kris de clientéle achter, gaf in de deurpost flemend te kennen, dat madame Biancha momenteel geoccupeerd was, maakte duidelijk, dat de schel zou waarschuwen voor entree en

begaf zich ijlings naar de mysteriekamer om een verslag te geven omtrent het soort van ‘suf-konten’, dat op de lijmstok kleefde, onderwijl hij hielp bij het schikken en gereedleggen van de symbolen en attributen: de geprepareerde kaaiman aan de wand, het doodshoofd op de schoorsteen, de glazen bol met troebel licht en dito water, de zelfgevonden runnetekens en het spijkerschrift benevens staartsterren om de figuur van een horoskoop te dekken. Een atlas van Mars, een stafkaart van Saturnus en een paar slordig gestapelde boeken: *‘The Highland Brigade In The Crimea’* completeerden het ongenaakbaar spirituele van het vertrek en de kwijnend-geabsorbeerde zielennazitster....

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

‘Alida van Oldenhoeven!.... Vermoedelijk uit een boereschokkie! Nog maagdelijk.... tenzij de sterren anders uitwijzen,’ meldde Kris op een morgen, grimaste en liet een kwartier later de schel inschakelen om te waarschuwen, dat de zitting een aanvang kon nemen.

Onzeker schuifelde de aangekondigde naar binnen en werd met een vergewissend opkijken ontvangen door madam Pedasco, die astrologische tierelantijntjes kraste op een brochure over Occulte Wetenschappen. Zonder vragen schreef ze, na een begenadigende toenadering over haar lorgnet, een paar getallen en symbolen op de marge van de brochure, zuchtte onwijsgeerig en verzocht Alida om plaats te nemen op de stoel naast de geïmproviseerde lessenaar. Alida gehoorzaamde wankel, zat vrijwel naast de beroemde planeetleester en vis a vis de doodskop, voelde de kilte van het graf, het kriewelen van de afzichtelijke kaaiman in haar rug en het klamme zweet in haar handen, waarvan de linker met onnaspeurlijke stuwing werd opgenomen en belandde in de greep van madam, die de vingers betastte en bij een ring bleef steken:

‘Zeer.... zeer gecompliceerd.... Uw geboortedatum?’

‘Mei....’

‘De hoeveelste van welk jaar?’ vroeg madam, die de pols kneep en herkneep, over de handrug zichzelf in trans en de bevende Alida buiten adem streelde: ‘De hoeveelste?’

‘De dertiende, juffrouw.... De dertiende van negentien honderd en....’

‘Draai uw hand!.... Zo!.... U bent voor liefde en geluk geboren, maar u hebt een storende aftakking in de hartlijn, een knak in uw loopbaan....’

‘Ja, juffrouw....’

‘Als u niet oppast kan de toestand zeer verergeren.... Maar er zijn, gelukkig, compenserende invloeden van Sirius, die nog veel goed kunnen maken. Uw staat in contact met een man. Een blonde man. Althans....’

‘Ja, blond juffrouw. Me eigelijke man is....’

‘Uw horoskoop zegt het reeds overduidelijk! U komt in verband met moeilijkheden in liefdeszaken’, voorkwam madam, schouwde naar het gesternte aan de zoldering en mengde cijfers en planeten op het vlak van de lessenaar:

‘Er is sprake van twee mannen.... De ene vreest ge en de andere hebt ge lief, althans.... Oppassen!! De kronkellijn, die als een adder samenloopt tot aan de hartknoop en de Venusbaan verstorend kruist, kan uw ongeluk worden, betekent onheil!.... Nee, niet schrikken! Het komt vrij veel voor onder.... Is u van het platteland?’

‘Ja, juffrouw.... Van Barendrecht.... Maar ik woon nou in de stad’.

‘Jawel.... Maar uw horoskoop wijst op het platteland. Dat klopt dus! Verstorende kruisingen van de Venusbaan komen veel voor onder de dorpsmensen en staan in verband met de bouw van het Heelal en de veeteelt.... We zullen nu eerst Saturnus, uw hoofdplaneet, eens raadplegen.... Is u zwartgallig?.... Ik bedoel: vermoedt u dikwijls onge-

lukken, verkeerde afloop, dingen die u verdrietig en onrustig maken?'

'Ja, juffrouw.... Heel erg.'

'Ja juist!... Of u rijk of arm is kan u minder schelen. Het zakelijke in uw ster blijkt van geen belang. Het doel van uw komst is.... Jaja.... Ik zie het al! Die gebroken levenslijn en de wijkende stand van Mercurius, dat slaat op een verhouding, die nu niet bepaald zuiver is.... Weer die twee mannen. De ene gehuwd en de andere.... Ja, die heeft wel degelijk karakterfouten! Een sluimerende genegenheid tot zwieren! Oppassen!.... Ik kan er zo niet veel mèèr van zien.... Hebt u bezwaar tegen het ausculteren van Neptunes? Die is altijd wat helderder in liefdeszaken.... De kosten bedragen slechts een gulden extra....'

'Doet u dat maar, juffrouw. Als u me zeggen kan of Bertus.. Of die andere man, eh....'

'Spreekt u maar gerust uit. Voor mij bestaan geen geheimen. U merkt wel, dat ik reeds alles uit uw horoskoop lees, ook het intiemste.... Dat wat men niet zo graag geopenbaard wil hebben, zelfs niet door mij.... Mag ik nu even het uur van uw geboorte?'

'Geboorteuur?' zocht Alida, verkneep haar zakdoek, herhaalde hoofdschuddend: 'Ge-boor-te-uur?' en werd verrast door de helderziendheid van Biancha Pedasco, voor wie zelfs geen geboortuur geheim bleef.

'Tien over twaalven.... De bewuste man, die niet uw man is, heet Bertus, is blond en nog al, nou ja.... Nog al een hansiekonflansie.... Hij loopt gemakkelijk heen over dingen, een toestand, die u diepbezorgd maakt?'

'Ja, net, juffrouw....'

'U ligt in scheiding, of u komt in scheiding te liggen.... O, in scheiding? Ja, 't lag trouwens reeds onthuld.... En hier!.... Ojèè!.... Over tijd?'

'Ja, juffrouw.... Nog maar heel effetjes....'

‘Dat klopt! U is denkelijk nog wel te helpen. Een gunstig teken ligt hier al: het cijfer negen gedekt door de verlossende driestand van Maan, Mercurius en Mars! Als Mars Saturnus verving, was er niets meer aan te doen, tenzij Sirius opschuift, wat maar heel zelden voorkomt. U bent niettemin voor het geluk geboren.... Kijk! U mag de sittewaasie zelf even overzien.... Daar de uitredder!!’

‘Ja, juffrouw....’

‘Neptunus bevestigt door een opwaartse zwenking naar de vierde zonnekoers. Het onheil ligt trouwens reeds in uw geknakte levenslijn. Niet ongerust worden! We hebben tot heden alleen de astrologische mogelijkheden in hun verschijnselen gevolgd. Er zijn evenwel nog andere. Ge wilt toch alles weten, niet waar?’ Alida knikte weifelend....

Rustig, schier majesteitelijk rees Biancha Pedasco om in het troebele licht van de glazen bol te staren. Ze trok haar mond krampachtig samen tot een wrange tuit, verdubbelde peinzend haar onderkin, sprak orakeltaal en vervolgde verstaanbaar zakelijk: ‘Trouwen gaat niet mooi. Althans voorlopig niet.... Wat u in hoop en vrees naar mij dreef, komt zeker! Tenzij.... Wat is u van plan te doen?’

‘Ik weet het niet,’ slikte Alida overstuur, sloeg haar handen voor het gelaat en schokkerde verloren: ‘Ik dacht.... Ik hoopte, dat u....

‘Tja.... maar ik mag uw horoskoop niet vervalsen! U dacht, dat ik er wat op wist?’ waagde Biancha, kreeg een heftig-ontkennend hoofdschudden, een trillend afweren terug en troostte moederlijk: ‘Niet zo van streek raken! Dergelijke beroerdigheid maak ik hier dageliks mee! Het wemelt in de meeste horoskopen van ongewenste kinderen. Maar het grootste deel stelt d'r komst nog een poosje uit.... Ik spreek nu niet als zienster, maar als mens! U moet wel hèèl jong getrouwd zijn.... Een vrouw als u!!.... Hoever bent u, naar schatting....’

‘Ik weet het heus niet, het kan best zijn, dat ik me een paar dagen of een week vergis’.

‘In elk geval nog in het aanloopstadium,’ wist madame, raadpleegde ten overvloede *‘The Highland Brigade’* en bepaalde stroever: ‘Ja, wat wil u? Wegblijven doet het niet; en geholpen zijn verkiest u niet. Dààr! Dat is immers de knak in uw levenslijn! Het kind is niet van uw man en die andere.... Nou nou!....

Alida weifelde en haar ganse lichaam weifelde mee. Ze keek tranenwissend naar Biancha, die het astrologisch gedeelte als afgedaan opzij schoof en een stel kaarten te voorschijn bracht, onder het schudden de herlevende Alida van Oldenhoeven monsterde:

‘Flink blijven!.... Mij goed aankijken en vijf kaarten trekken.... Zo!.... Ik doe wat ik kan voor u.... Leg maar eens neer.... Een Aas, een Heer, een Vrouw en weer de Negen!! Zeldzaam onherroepelijk, uw horoskoop! Negen.... Negen.... Negen.... In het sterrenbeeld, de handlijnen en de kaart!! U ziet het open en bloot voor uw liggen.... Nog èèn kaart over.... Die beslist! Schoppeboer!!! De andere man! De schrik! Maar Ruitenaas neemt hem mee! De schrik naast de ontwijking! Uw laatste kans. Wilt u geholpen zijn, ja of nee?’

‘Waarmee?’ kwam de bewerkte, schier verloren Alida los, zag in haar angstig verbeelden de verschrikkelijke gevolgen van haar mislukte huwelijk en drong gretiger aan: ‘Waarmee, juffrouw? Kan u me werkelijk helpen? En ben ik dan overal af?’

‘Dat is te zegge,’ deed deze opeens gereserveerd. ‘U begrijpt wel, dat zo iets niet mag! Ik zou u kunnen helpen bij strikte geheimhouding en contante betaling. Ik doe het liever niet.. Liever niet, nee! Maar ik besef de toestand, waarin u verkeert, want die andere man.... Affijn, uw horoskoop wijst uit, dat u geholpen moet worden en gelukkig kan zijn. Is

u, of de man in kwestie, instaat om vijftien gulden te betalen?' 'Jawel, juffrouw. Die, eh.... Die heb ik wel bij me als het werkelijk helpen kan....'

'O! Anders.... Er is niet zò'n haast bij; maar u kunt beter vandaag nog innemen dan morgen. Nogmaals: strikte geheimhouding! Ik zal u een drankje geven. Het is niet bepaald gevaarlijk, noch schadelijk voor de nieren. Vier maal daags een eierlepel; en geen droppel meer. Veel beweging en geen vis, vooral geen hom!'

'Nee, juffrouw....'

'Wacht u dan maar in de ontvangkamer,' besloot Biancha voornaam, sprak wartaal over vruchtverschrompelingen en groeibederf, gaf voorbeelden van verknoeide levens en liet Alida totaal van streek plaats nemen op de uitgezakte canapé in het aangewezen vertrek, schelde drie maal - het seintje voor den Maharadja! - nam weer plaats op haar troon achter de lessenaar en lichtte het gezonken hoofd met de verzwabberde lorgnet, toen Zijne Hoogheid verscheen om z'n: 'Misjoe Hadaja!' te murmelen.

'Neptunes A C.... Dosis D.... Kamer hier naast!!'

De Maharadja begreep, neeg, grabbelde in de gang naar z'n pruimpje en slofte de trap op naar het laboratorium, waar Kris, in een dekstoeltje, met z'n voeten op de rand van een kookstel, het ontwerp voor een nieuwe circulaire uitbroeide.

'Neptunes!' gaf Stompie de opdracht door, liet zich op een pakkist met medicijnfleschjes neer en wreef gnuivend z'n dijen: 'Neptunes!.... Meer NEP dan tunes.... De A van Aqua.... De C van Cascara en de D van doorspuien! Affijn, jij brouwt het dure slokkie wel. Er wordt huilend op gewacht!'

'Zòòò?!' rekte Kris gemelijk. 'Nog haast bij ook!' scheerde het kladje met aantekeningen door de ruimte en rees om een medicijnflesje te spoelen in de gootsteen en morsend te

vullen uit een grauwe kruik beplakt met hemeltekens. ‘Een beetje zuiniger met je wonderwater!’ vermaande Stompie geamuseerd. Niet zo klakkeloos omspringen met de laatste hoop en uitkomst! Er motte nog meer meisies geholpen worde. Jij gutst met de saus of het geen geld en tranen kost....’

‘Wat is er betaald?’

‘Vijftien gulde heeft ze neer geteld.... Een reuze knap wijfie!.... Vijftien gulden.... Zo zes in de week en Zondags dubbel! De kalletjes gaan lang niet genoeg de hort op. Daar mot verbetering in komme! Kenne we dat niet op de een of andere manier bevordere?’

‘Dat is te zeggen....’

‘Natuurlijk! Pieker d'r maar is over, Krissie! Jij ben de uitvinder en ik zal wel Arabisch smoeze’.

Kris kurkte het flesje, capsuleerde met verworven vaardigheid, gaf een muffe karakteristiek van motorengelen en hooibergpaartjes, dacht er over, om in een andere stadswijk een filiaal te openen en voorzegde veelbelovend: ‘Alsmaar nevenbedrijven stichten! Afkijken wat de grote jongens doen. Steeds meer uitbreiden en de horizon aftasten naar nieuwe bronnen. Alle duistere geheimen, zonden, kwalen, zorgen en hartstocht blootleggen tot op het gebeente blootleggen, Gerrit!’

‘Je doe maar....’

‘Maagdelijkheid is nog moeilijker te bewaren dan te bewijzen; maar de sterren brengen uitkomst.... en geld in 't laadje met de regelmaat van de passaatwind.... Pak aan!.... Neptunes A C! Dosis als voren... Spreek met Biancha en het komt in orde....’

‘Of niet....’

‘Zij geeft opheldering in duistere akkevietjes, in nacht en nevel. Ze verlicht het gemoed en.... de portemonee. Risico, voor ons, uitgesloten.... Pak aan je drankie! Ook

Dante wandelde in de hel zonder z'n hielen te bezeren. Zetje tulband op serieus en prevel je zegenspreuk!'

'Ik draaf!' treuzelde Gerrit, schikte met z'n haak de windselen van z'n hoofdtooi, verstak het apothekertje in de plooien van z'n sleepgewaad en liet zich zakken om de nieuwe bezoekers, die reeds meermalen belden, in te laten. Hij bracht hen, na plechtige receptie, in de voorkamer - om ontmoetingen te vermijden - en leverde het medicijn af aan Alida van Oldenhoeven, die dankbaar overnam.... enige maanden later wel terug zou komen om zich te beklagen over het uitblijven van het verwachte resultaat en dan misschien doorgegeven zou kunnen worden aan de aborteuse, inmiddels verbonden aan het Astrologisch Instituut....

Hoofdstuk IV

De Maharadja zat in de piepzak. Hij voelde zich onbehaaglijk, beklemd en armetierig. Niet door het barre klimaat, dat weliswaar Maarts wispelturig, vol nukken en vlagen bleef maar te doorstaan was in gezellig kout met vrienden en bekenden bij de kachel of in knusse alleenspraak achter ene half kruikje....

Niet het roffelen van de hagel op de dakpannen en vensterruiten of het instuiven van de sneeuw door de brievenbus, bracht verkilling en naargeestigheid in het Astrologisch Instituut.

De Maharadja had andere, meer nijpende omstandigheden te bekampen. Hij merkte niet eens meer, dat de halve maan op z'n tulband aan de zwabber was en standen aannam, die tegen de regelen van het huis waren en de astrologie blameerden....

De fraaiklinkende advertenties, de suggestieve strooibiljetten hadden hun werking gedaan, geld, boven verwachting veel geld, ingebracht en de roem van madame Pedasco naar verhouding verhoogd. Met schijngeleerde rimram was rijkelijk gesmeten; en menig eenvoudige ziel had de misleidende invloed ondergaan. Honderden hadden zich persoonlijk gemeld, dankbaar betaald voor een blik in de toekomst en de buren gestuurd. Maar het bleef gewoonlijk bij daaldertjes-klanten, die nog bezwaar maakten tegen de extra gulden voor de onfeilbare Neptunes uitkruising....

Bezoekers van een knaak tot een tientje kwamen zelden op het matje; en het gros apothekertjes, door Kris, in z'n overdreven grootop doen, besteld, lag na vijftien weken practijk nog meer dan drie-kwart te wachten op de meisjes, die zich blijkbaar niet meer lieten verleiden of de rampzaligheid minder serieus namen dan voorheen.

Kris sprak nog steeds van uitbreiden, van filialen stichten,

zwetste maar raak over het bepalen van het onbepaalde en het begrenzen van het oneindige, nam niettemin z'n natje en droogie, verslond dure sigaretten, liep er bij als een modeprins en sloeg z'n jatten in de schatkist of het kippenvoer was. Met Riek ging het helemaal scheef! Daar was absoluut geen ree meer mee te bezeilen. Het ‘madam’ was naar haar hoofd geslagen met al de planeten: de staartsterren incluis! Het Heelal begon te klein te worden voor Biancha Pedasco, die het als juffrouw Rompel eermaals stellen kon met een driebij-vier keukenkamer in het Blokkie van Blomsaus.

Jupiter, Saturnus, Mars, Uranius, Mercurius en Neptunes hadden haar bijzondere belangstelling, werden beschouwd als stille vennoten, die meer inbrachten dan het: ‘Misjoe Hadaja’ van den tempelwachter. Madam interesseerde zich bovendien voor de dierenstand: voor de Schorpioen, de Leeuw, de Kreeft, de Stier en de Steenbok, maar had geen oog meer voor de kleine en grote *beren*, die ze met verwerpelijk gebaar overliet aan den tobbenden Maharadja met z'n zwakke astronomische aanleg en tekort aan occulte scholing. Terwijl de Leeuw, de Schorpioen en de andere troeteldieren van Biancha op verre, veilige afstand toefden en bleven toeven, liepen de ondermaanse beren de deur plat, legden zich grommend op de stoep van de tempel en veroorzaakten meermalen een schadelijke stagnatie en profane jeiling.

Dan mocht Zijne Hoogheid uit z'n Oosterse kloffie stappen, de sierselen van z'n hoofd nemen, z'n: ‘Misjoe Hadaja’ inslikken en weer Stompie worden, om z'n rollende vervloekingen te plaatsen en z'n jat te bezigen. In opperste woede pikte hij de hardste schreeuwers aan z'n haak, sleepte ze weg met een stomp in d'r lenden en gebruikte z'n voeten bij gebrek aan woorden, geld en waardigheid....

Maar de getrapten kwamen terug, avond aan avond, evenals en gelijktijdig met de planeten....

De aanvankelijk zo bloeiende wichelaarsonderneming begon

klagelijk te verlopen, werd bedreigd met een knak in de levenslijn, waaraan ook juffrouw Alida van Oldenhoeven ten gronde zou zijn gegaan als er geen wonderwatertjes of andere middelen bestonden.

Een intippeling door de politie kon het gevolg worden van al het kabaal en geroddel in de buurt; en dat terwijl te goeder naam en faam bekend staande mensen mondeling en schriftelijk hun grote waardering en tevredenheid hadden betuigd, dankbare hoogachting toonden en recommandatie ongevraagd toezegden! De grote bedrevenheid, de verbluffende juistheid waarmee madam duisternissen peilde en listige hinderlagen belichtte werd algemeen erkend en openlijk geprezen. Zielsconflicten waren opgelost, mensen gered van de zelfmoord of een beslotenis, echtscheidingen voorkomen of uitgelokt, kwalen verholpen of gestuit. Ziektegevallen, waarmee de wetenschap geen raad wist, of sluimerende aanleg voor krankzinnigheid, tweelingen en misdaad, waren onderkend en gesignaleerd, tot heil van de clientelen en ter stijving van de kas....

En toch ging het mis door Riek, die de schuld van alle misère droeg, zich aanstelde als een filmster, ajouren schoentjes bestelde, bobby liet knippen, van de ene mantel in de andere kroop, op hol ging voor een bijpassend hoedje en op al de verwijten van haar tegenkantenden echtgenoot antwoordde met een bezeten gerit door de kamer en een recalcitrant: ‘De weelde is in me losgebroken!’

‘Dat kan wel wezen, maar de narigheid breekt over mijn los!’ ruziede Gerrit, dreigde en soebatte om de dolzinnige geldsmijterij stop te zetten, sprak over redelijk inzicht en vroeger dagen, maar werd gevloerd met een hatelijk, snerpend raak:

‘Vroeger!?.... Durf jij daar nog over te praten met me? Vroeger moest jij het voor me verdienen en hebben we blauw gelegen, kon 'k geeneens een behoorlijk jakkie aan

me lijf kopen. Met de vellen aan me bast en de scherven op me tafel heb ik genoegen motte nemen. Jaren lang! 'k Heb het weten te verduren, me hopen en verlangen maar opgevreten in een krot dat op instorten stond. Een krot.... waar de muizen aan me rok en de ratten aan me nachtrust knaagden! Dat is geweest, Gerrit! Het geluk komt voor ieder mens maar ene keer! Ik ben nog jong genoeg om er naar te grijpen!'

'Wat wil je dan?!' poogde Gerrit te stuiten.

'Ik wil genieten, heb zelf me talent om het te verdienen. Talenten.... die een ander nog in me ontdekken moest! Omdat jij al die tijd blind voor me gave was, niet eens wist, dat je een foruin in me trouwde!.... Jij ben wel goochem, dat verbeel je je tenminste; maar Kris most tenslotte uitvinden, wat er in mijn verloren ging! Jij zag niks! Niks! Jij kocht maar snabbeltjes en sneesies, raakte cel in cel uit en liet mijn voor de gevolgen opdraaie! Jij zat op je gemak in de gevangenis, terwijl ik me nagels wegschrobde op de vuile was van een ander!'

Tierend smeet ze met de deuren, zong treiterig-lallend in de gang:

> 'Als 't Zondag is en heel mooi weer
> En lekker in de lucht,
> Dan zegt de man al tot zijn vrouw:
> Nu ras de stad ontvlucht!'

en kwam weer in de kamer om tergend weerwoord uit te lokken: 'Pracht van een liedje, he?'

Doch Gerrit zweeg, slikte en slikte of er wat te blussen viel diep in z'n binnenste, luisterde naar het knisteren van de zijden blouse en het breeduit zwoepen van de aangemeten rok, waarvan de rekeningen al herhaaldelijk gepresenteerd waren. Kleine beertjes, die nog niet beten als de twee maanden huurschuld, diners aan huis, dranken, vulkachels,

poolvos, piano en de idiote bestelling van meer dan tachtig gulden bij Caspar Bukkels. Een prijzig akkevietje, dat iedere minuut om afrekening kon vragen!

De vernederende behandeling, die Hilletje indertijd bij haar patroon, in de winkel onderging, had Riek opgekropt, beweerde ze, was wel geleden maar niet vergeten.

‘Zoodra ik in het bezit van centen ben, ga 'k me revansie pikken!’ had ze bij het vestigen van het Instituut bezworen, zich geoefend om: ‘Crepe-de-chine!’ behoorlijk uit te spreken en voor de spiegel gestaan om die lijer - mijnheer Wenters - in het zweet te jagen en manieren te leren. Tussen vinger en duim nam ze de denkbeeldige stoffen op, beval van heel uit de hoogte: ‘Rol u maar is voor me uit! De kwaliteit valt me ontzettend tegen! Ont-zet-tend!! Hebt u niet iets degelijkers.... Daar!’ wees ze met genottelijk gezag naar de hoogste plank: ‘Haalt u dat is voor me naar beneden!.... Zwaar, ja!... En hoog, he?’ voegde ze er pesterig aan toe in haar verbeelden, zag de zwoegende chef wankelen op het labiele laddertje en hoopte, dat hij z'n nek zou breken. Amper nota nam ze van de coupon, die hij zwetend voorlegde en vroeg verveeld: ‘Hebt u niets anders dan zo'n ordinaire stof.... Net dienstbode-katoen!.. O, ja.... Bontmantels op de tweede etage, niet waar?’

‘Ja, mevrouw!’ maakte Wenters dravend de baan vrij naar de lift, voelde of de deuren wel goed gesloten waren, boog en boog nogmaals en kwam met het pakje, dat zij opzettelijk achterliet, aandragen om het op een stoel naast de toonbank te deponeren: ‘Dame!’

‘Dame! Jaja!’ genoot Riek voor de spiegel en dacht aan Hilletje, die geen vermaakte jurken meer droeg, geen bijgeflikte schoenen hoefde te dragen en maar te kikken had om ook dame te worden en mevrouwtje te spelen. Dat ze toch liever in haar dienst bleef, ondanks d'r lastigen mijnheer en z'n geharrewar met mevrouw. ‘Nou, affijn, dat mot me

dochter voor d'r eigen weten,' berustte Riek, deed greep op greep in de kas van het Instituut en was nog niet aan haar wraak toe, toen het bedrijfskapitaal verslonden bleek. Maar echte wraakzucht is kleurvast en toetshoudend. Dus stapte mevrouw Pedasco op een morgen, ruisend, met een beurs zonder inhoud en een hart vol kift, het modepaleis van Caspar Bukkels binnen, veroorloofde den portier om onderdanig z'n petje te lichten en voor te gaan tot aan de deur, schreed beklemmend voornaam door de paden en paadjes langs de bedienden en verkoopsters: de melaatsen, die plots hun sterfelijkheid beseften, geen raad meer wisten met houding en handen en haar nakeken met het ontzag, verschuldigd aan een dame wier dure verschijning in een wolk van parfum de adem beneemt en eerbied afdwingt tot ze.... voorbij is.

Riek schreed afgemeten, aanvaardde respect- en onderdanigheidsuitingen als een tribuut, dat *men* aan mevrouw Biancha Pedasco verschuldigd was, vergat echter geenszins het doel van haar komst en stevende, na een onschuldig informeren en grondig zeker zijn, naar den zoet-glimlachenden Wenters.

'Mijnheer!'

'Mevrouw!'

'Wilt u mij even die stoel presenteren, ja?'

'Met genoegen!' beweerde de verkleurende chef, sloofde gedienstig en stond weer achter de toonbank, afwachtend. Riek had geen haast, gespte, met een loomheid, die jaren van weelde en beoefende verveling vergt, haar poolvos los, hield wijselijk beide handschoenen aan en legde de vergulde, opdringerige beugeltas in haar schoot: 'Eh, ja.... Ik wou graag.... Eh, ja....'

In de spiegel aan een zuil kreeg ze schik in haar snuitige hoedje, bestudeerde het resultaat van haar vermageringskuur, duchtte het aanzwellen van haar onderkin en keek ijzig op.

‘Mevrouw?!’

‘Eh, ja!... Wat verstaat u onder ordinair, meheer? Wat is naar uw mening horkerige snit? Uitsluitend voor Jan en Alleman?’

‘Pardon?!.... Wat bedoelt u, dame?’ viste Wenters en gaf met neerbuigende vatbaarheid z'n mening, voorbeelden van verkeerde kleurencombinaties en boerensnit, zag met een gedweeë oogopslag, wat mevrouw kleurde, flatteerde en slanker maakte, rolde ongevraagd en rol crepe-de-chine uit: rosig en glanzend als het glunderen van Riek....

Met een kort handgebaar verwierp ze keus en aanbod, sprak schamper van ‘Een dienstmeid op d'r Zondags!’ wees naar de hoogste plank en constateerde rustig, dat ze veel moeite veroorzaakte, wel veroorzaken mòèst, omdat een dame ontzaggelijk, vrèèèèselijk ontzaggelijk, zwaar keus kon maken uithoofde van haar stand en staat, die erfelijk behept is met goede smaak....

Mijnheer Wenters beaamde, klauterde van vak tot vak, legde rol op rol uit voor mevrouw, die amper nota nam en met een genadeloos: ‘Rol u maar is voor me uit!’ tenslotte mee onderging in een springvloed van crepe-de-chine.

In een hoge deining van glans en tinten spartelde de getergde chef en werd radeloos onder de verwijtende blikken van mijnheer Bukkels, die met z'n handen op z'n rug door z'n paleis kuierde, telkens keerde om z'n chef dood te kijken en met een correct nijgen mevrouw hoogst vriendelijk toeknikte. Mevrouw begreep, gaf met een blik van verstandhouding te kennen, dat zo'n bediende: ‘Nou ja,!’ z'n best deed en zij er haar geduld: ‘Enfin!’ niet bij wilde verliezen. Ze genoot als nimmer tevoren, liet de vloed gestadig rijzen en vroeg, toen de vakken uitgeput waren, naar: ‘Iets anders!....Iets tussen rood en zalmkleurig in!’ bleef bedaard zitten, ofschoon ze voor ‘Iets anders!’ naar een verdere afdeling verwezen werd, en dwong den rampzaligen Wenters

om goederen uit de genoemde afdeling aan te slepen. Ze beloonde de voorkomendheid met een dankbaar knikje, vond, dat mijnheer wel wist hoe het hoorde en voor z'n klanten zeer veel over had. Ze glimlachte zonnig, zag mijnheer Bukkels weer trantelen en gaf door een licht schokschouderen te kennen, dat het maar: 'Lala!' maar: 'Zozo!' was met de bediening en verkoopsvaardigheid.

Bukkels schoot toe en Wenters bestierf het bijkans, toen de baas het met de nodige plichtplegingen de taak van hem overnam, op verzoek van mevrouw weer crepe-de-chine ter keuring voorlegde en binnen enkele minuten een bestelling van ruim twintig gulden mocht noteren....

Wenters was verpletterd en Riek ging, na beleefd afscheid van den chef, met mijnheer Bukkels langs de verschillende afdelingen, waar ze zonder veel gemier en omslag slaagde bij haar verdere inkoopen, de bedienden en meisjes prees om hun vlotte optreden en manieren en de rekening liet oplopen tot diep in de tachtig gulden.

'Of mevrouw contant wenste te voldoen?'

'Nee.... Maar als u er persé op staat!' antwoordde ze een tikje beledigd, greep met groot lef naar haar beugeltas en gaf meteen het solventklinkende adres: 'Madam Pedasco.. Biancha Pedasco.... Molenwaterweg. Tussen Schie en Spoorbaan.... U weet wel.... De meer gegoede kant....' 'Ja men wist! En natuurlijk kon mevrouw op rekening kopen!.... Veertien dagen?.... Een maand of een kwartaal?' werd haar schier smekend aangeboden en de direkte bezorging gegarandeerd.

De duur van het krediet kon Riek minder schelen, dat ging Gerrit aan, en met volkse rondborstigheid flapte ze uit: 'Mijn blijft het eender.... Je komt maar als je om cente verlegen zit!' Ze besefte evenwel haar flater en poogde, zwaaiend met de staart van haar dure bont, de stommiteit weg te kwispelen. Blijkbaar met succes, want mijnheer

Bukkels wilde nog een operamantel aan haar kwijt, deed uitgeleide tot aan de lift, waar ze, meer dan voldaan over de zalige middag, in een opwelling van grootmoedigheid en deernis, clementie vroeg voor den chef, die, nou ja, geen ‘fleur de boes’ genoeg had om met verwende clientèlen om te gaan, maar op de duur nog wel leren zou ‘het’ publiek beter te verstaan.

Gnuivend deed ze thuis verslag aan den schaterenden Kris en den stroeven Gerrit, die dergelijke gijntjes niet waarderen kon, al z'n chagrijn op z'n gezicht zat te verkreukelen, z'n lip liet hangen en uitvragend bedierf:’ ‘Zozo!?.... Ben jij zo geweldig van leer getrokken tegen.... Hoe heet die vent?.... Tegen.... Nou, uit de kou ben ik er mee! Gebogen hebben ze voor je. Wie weet een bochel an je overgehoue.... Zeker, dame!.... Natuurlijk, dame!.... Neem maar mee, dame!.... Komt in orde, dame! Stoot je hoofd niet, dame! Lazer niet van de trap, dame.... Over veertien dage de rekening, *dame*!’

‘En wat dan nog?! Als ie komt, dan komt ie!’ verklaarde Riek met onverbiddelijke logica en ging voor de piano zitten om met twee vingers, meezingend, te rangelen:

‘Wie zal dat betalen?
Zoete, lieve Ger-rit-je?!
Wie zal dat betalen?
Zoete, lieve vent?!

De eerste *boer* de beste
Zoete, lieve....

Maar dan was het mooi, meer dan welletjes, vond Gerrit, en leverde slag met een woede waar Kris van deinsde, Riek: ‘Proleet!’ om gilde, Mozart door sneuvelde en Wagner z'n kop alleen nog redden kon door een duik in de kolenbak... Die nacht sliep Stompie op de canapè in de wachtkamer en

werd gewekt door Filax, die met scheve kop en wijs-knipperende ogen bij het krieken van de dag keek naar z'n roerloos-opgekromden baas, de situatie blijkbaar begreep en met z'n ruige tong: ‘Slup!.... Slup!.... Slup!’ weer wat leven en houding wist te likken in z'n beklagenswaardigen meester... ‘Nee.... Och, la' maar!’ duwde deze verward, korzelig en niet van zins om, na al die ruzie en beledigingen, zoveel innigheid en goedmakerij zonder meer te aanvaarden, ontdekte de hond en kwam tot bezinning: ‘O!.... Verrek!.... Ben jij het, beest?!.... Ik docht ook al, wat is ze lief.... Affijn, kom jij dan maar effe bij me kroele. Ik ben ommers niet verwend de laatste tijd... Kom dan, jo!.... Nee, wij zalle geen bonjer krijgen. Wij niet, he?’ trok hij de hond over z'n romp, legde de kop tegen z'n wang en vrijde kinderlijk onbeholpen: ‘Net twee tortelduifies.... Ja, jo, dat komt er nou van.... Weet je nog van vroeger? Het brokkie tuin met een lappie gras, de sloot, de kippen en de seringenboom? Wat kon die een blommetjes geven, he? 't Was er zo kwaad nog niet, wat jou?’

‘Woef!.... Woef!....

‘St! Kop dicht! Madam Biancha Pedasco maft nog! Als ze voortijdig ontwaakt, heb ie kans op gedonder in de planeten! 't Was vroeger zo kwaad nog niet, Filax.... Weinig geld en minder ruimte; maar zelden ruzie en nooit geen zorge, die 'k niet verwerken kon. Nou en dan een mazzeltje: nog een lekker kikkie stuivers in 't vet! En vandaag?! Vandaag, beest.... Waar blijve we nou met al die opschepperij? Ik lig in de wachtkamer als gevonden voorwerp.... En jij loopt met de smoor op je smoel door de onbetaalde pronk te baviane....’

‘Wrromm!’

‘Nee, maak geen spatsies! Hou je koest!... Als Venus op de verkeerde baan raakt en met Jupiter kruist vallen er spane!... Dat jij met je honde verstand lak hebt aan de astrologie

en de aangewaaide talente van madam Pedasco, dat is te verstaan. De opa van jouw overgrootmoeder mocht niet met vier schimmels door de poort rije....'

'Oooiii!'

'Hou je snuit, Filax! We zijn stuk voor stuk opgescheept met een horoskoop; en als mevrouw Biancha goed de duvel in krijgt, leit me begrafenis voor het oprapen en me lijk voor Zaterdag in de Kruiwagen.... De Stier, de Kreeft en de Schorpeioen in 't eerste rijtuig.... Lach niet, kwiebus!.... 't Is zuiver astrologie! Half Nederland gelooft het.... Nee, wat dat betreft....'

'Wromm! Woef!'

'Klep dicht! Ze kunne jou geen kulsmoesies wijsmaken, wat? En mijn?.... Schei uit! Ik wauwel me: Misjoe Hadaja Maar 'k had me kop af motte bijte voor 'k aan die rottigheid begon. Vandaag of morgen zitten we allemaal schatrijk en zwaar getroebeleerd op Merenberg!! Verdomd!!.... Sjieke boel hier, he?' keek Stompie rond in het kamertje vol wansmakelijke meubelen, snuisterijen, pulletjes en een ingelijste foto van de maankraters. 'Sjieke bulle! En de helft niet betaald. Schuldeisers van de deur houe, dat is mijn departement! Die puistekop, daar.... Dat is de maan, Filax! Als je er lang en onbevoegd naar kijkt, word je maanziek, slaat de weelde naar je hoofd en ga je een piano bestellen....'

'Wromm!.... Wrromm!'

'St!.... St! Bedaren!.... O, mevrouw Pedasco speelt zo prachtig piano: Do-do-do-diedel-do! Jij, en al de honden in de buurt kunne er over meeprate! Hele versies speelt madam: Wie-zal-dat-be-ta-le.... Maar dat heb ik ze grondig afgeleerd!! Dat liedje slaat ze voortaan over! De eerste *boer* de beste laat z'n eigen nou nog niet helemaal voor vadoek gebruiken, beest.... Poolvossen, vulkachels, krepdesjien, avondjurke en borstbeelde.... Maar 'k had me klauwe thuis motte houe, want ze is toch *mijn* Riek', beleed

Stompie, trok de hond krachtig tegen zich op, lichtte een oor van het schurende beest om z'n spijt in te fluisteren en beloofde, na verkregen absolutie, beterschap, strijkelde de stugge haren van de vacht opwaarts en besloot sentimenteel: ‘'k Heb gefoudeerd, jonge!.... Wie z'n vrouw slaat, bezeert z'n eigen het meest.... Laten we opstaan en een lekker bakkie thee voor d'r gaan zette! Ja?!....

‘Woef!.... Woef!.... Woef!’

‘Niet zo'n kabaal! Er was gisteravond al herrie zat.... Slaan is geen kunst! Geld op tafel tovere, dat is mannewerk! 't Komt nou allegaar van haar.... Ik mot zien, dat 'k zelf wat inbreng. Ze verdoet wel een schep geld aan allerlei malle pruts, maar ze is een beetje uit de reels en verdient het bikke voor de hele ploeg. Ik ben geen vent, als 'k niet op de een of andere manier m'n portie bijspijker.... En Kris?.... Nou, nee!.... Die flodderbaron!.... Hij bracht de zaak aan 't draaie, dat wel.... Wat mijn aangaat was ie ontploft in de wieg!.... Affijn, er mot geld komme; en door de baas zelf, Filax! Een vent die meevreet en niks inbrengt.... Ja, zo mot je 't nou ook is gaan bekijke, niet waar? Ik ben op mijn beurt verplicht om te tonen, wat ik waard ben. Niet als Maharadja, maar als... Stompie laten we zeggen. ‘Natuurlijk!’ vond Filax, koppend en stroelend, wuifde met z'n staart alle bijzaken weg, haalde slordig z'n liklap over hand, neus en snor van den baas en hapte speels het laatste woord van z'n lippen.

In de middag kwam Hilletje even aanwippen, vernam van haar vader, dat Riek weer de hort op was en Kris voor zaken een rondreis maakte naar den Haag, Leiden, Amsterdam en Utrecht, waar misschien gelegenheid bestond om een voorkamer te huren en avondzittingen te houden op een bepaalde dag in de week. Het idee was van Kris en het reisgeld van een beleende gramofoon en Stompies horloge. Bijzonderheden, die voor Hilletje verzwegen werden.

Na een vluchtig, jeugdig-elastisch doorkruisen en onthuppelen van de rommelige kamers en het vuile vaatwerk in de keuken, stond ze alweer in de gang om een joliger deuk in haar hoedje te knijpen, klopte de hond groetend op z'n bast en maakte het kort met een ‘Dag, vader! Ik sjees 'm! Tot ziens dan maar weer!’

‘Hèèla! Wat gane we nou beleve?’ kwam deze om de hoek van de kamerdeur, klopte met z'n pijpje tegen het paneel en deed onthutst: ‘Stop is effe, jij freule! Kijke, snuive en gedagzegge?! Jij, lijkent wel een arme dokter!! Leg ik er nou ook al uit bij me knappe dochter?!’

‘Nee, vader, maar wat moet ik hier, in die ongezellige bende?’ vroeg ze treuzelend, kwam onwillig de kamer in, liet zich met een berustend: ‘Owòò!’ in de crapaud vallen, spotte leutig: ‘U is toch zeker niet van plan om m'n horoskoop te lichten, wel? Ik heb geen centen bij me. Ik ben, eerlijk gezegd, niks nieuwsgierig naar m'n toekomst en kansen in de loterij. Blijven de sterren er buiten, pa?!’

‘Sterre?.... Noppes!’ verzekerde deze geruststellend, lachte gul mee onderwijl hij naar de pook dregde om de kachel een zetje te geven en lijmde bekomen: ‘Zit is effe op je gemak, meid. Ik ontmoet je niet dikwels, vooral in de laatste tijd niet. En ik zie je zo deksels graag.’

‘Goed! Bekijk me dan maar van alle kanten,’ vergunde ze mals, poseerde met de gestrekte, sierlijke benen en polste weelderig: ‘Nou, wat denkt u van me? Kom ik in aanmerking voor een schilderij of een standbeeld?’

‘Voor allebei en nog meer!’ overdreef Stompie grif, klakte verheerlijkend met z'n tong en kwam met veel omhaal van woorden tot het plan, dat hij 's morgens, na z'n berouw en theezetten, had uitgedacht en dat meer kans van slagen zou hebben als Hilletje....

‘Kan 'k gaan?’ onderbrak ze, vroeg rijzend: ‘Nog al niet?’ plofte, op het ontkennend wenken van vader, weer

in de overdadige bepolstering van de crapaud om verdoken te kirren: ‘Ook al best! Dan blijven we voorlopig nog hier! Net een lekker stoeltje om in te overwinteren!’

‘Weet je,’ kwam Stompie los, ‘je most die Sjarreles van Wielingen toch niet helegaar de bons geve, als ik jou was. Het gaat hier thuis niet, zoals het gaan mot. Beter èèn vogel in de hand dan tien op de ring van Saturnus! O! Dat dacht ok ook is, meid!.... Je snapt, wat ik bedoel, he? Een jonge met cente is een duur wegsmijte.... Zeg ie niks, Hilletje van me?’

‘Nee!.... Op onzin geef ik geen antwoord. Als u zo doorgaat, zijn we heel gauw uitgepraat,’ sneed ze koel af, strekte weer haar benen, blikte afwachtend door de lange wimpers, zag het fronsend overpeinzen van paps en kaatste: ‘Zegt u niks, pappie van me? Zo'n bruidegom met gelakte deur en tafelzilver lusten we immers niet in onze familie!! Zo'n soortement heertje met flodderlussies en reukvet in z'n haar. Foei! Foei! Dat komt bij ons niet voor. Kijk maar naar Kris!! Een deftige vrijer van goeie huize, dat is, eh.... je vaar verraaie.... Daar houe we 't op!’

‘Hield je van die Sjarreles?’

‘Wat doet dàt er toe?! Er is immers allang beslist! Als 'k genoeg van 'm hield, dan had ik ja gezegd.... Ook al staat het niet in me horoskoop! Z'n voornaamheid doet me geen zeer meer. Kris loopt tegenwoordig ook met zo'n popperig corsetjassie en draagt puntschoenen met blufneusies. Nee, we hoeven waarachtig geen verschil te maken, wat dàt betreft....’

‘Ozo! Net wat ik zegge wil! Je ziet het zelf zo goed als ik, gelukkig,’ onderbrak Stompie happig, manoeuvreerde geslepen: ‘Als lijsieskoopman liep meheer op z'n tandvlees te barrele; en nou krijg jij al een standje van de grootvorst als je 't vertikt om in je Zondagse bullen met 'm in de stortregen te gaan wandelen. Het eerste vleugie voorspoed, dat

we hier beleven mochte, heeft meer kwaad dan goed gesticht....'

''k Hoor het u zeggen, vader....'

'Meer kwaad dan goed, ja! Je moeder is de kluts kwijt, doet dingen waar je van rilt.... En Kris is van de ochend tot de avond aan de roezeboes. Zogenaamd voor zake.... En als je nou toch geen hekel aan die jongeheer Sjarreles hebt, dan zou 'k zo zegge....'

'Och?!' schamperde Hilletje, stond rijzig voor de tafel om verdere redenatie te stuiten: 'Doe me een plezier!.... Ja, Kris is een meheer geworden! Erg genoeg! Maar dat hebt u toch voorspeld en in de hand gewerkt?! U hebt gesproken over communicerende vaten, of weet ik veel! Moeder moest en zou een dame worden.... Geef ze ongelijk!.... Charles was een prul en al z'n geld van de armen gestolen, niet?'

'Ja, maar luister nou is!'

'Niks! Eens gestolen, blijft gestolen!! Ineens is hij bij u in de gratie, net, fatsoendelijk en geschikt om.... jullie uit de knoei te helpen? Waar ziet u me voor aan, vader?!' 'Ja, meid.... Ik bekijk het anders, weet je....'

'Doet u? Ja, 'k geloof, dat u zo langzamerhand ook een beetje helderziend begint te worden....'

'Dat is te zegge,' haperde Stompie, wist geen raad meer met z'n haak en sloeg 'm in de overgordijnen achter z'n stoel. 'Ik bedoel.... Je verstaat me niet goed. Ik bekijk het eerlijk genoeg! Ik blijf vader, niet waar? Ontmoet je die Sjarreles nog wel is?'

'Vaak genoeg! Tenminste, hij *mij*!' herstelde ze, schoof de kraag van haar mantel op en voorkwam kittig: 'Nee, daar hoeft u heus niet blij om te wezen! Ik heb me niets te verwijten. Z'n kadootjes kan 'k gelukkig missen. En goeie dag en goeienavond kost geen moeite....'

'Ben jij dan zò stapel op Kris?!'

'Zòòò stapel? Ik weet niet, hoe erg of dat wel is. Maar ik

hou in elk geval nog wel voldoende van hem om het eerlijk te menen en heb geen tweede vrijer op achterhand nodig. Is 't verhoor afgelopen?'

'Verhoor?!' protesteerde vader met aandoenlijke verontwaardiging: 'Noem jij dat een verhoor, als 'k het geluk van me kindere in de gate hou?! 'k Heb geen grote bek en ondankbaarheid verdiend, zou 'k zo zegge! Ik commandeer je toch niks!! Je hoort mijn niet bewere, dat je Kris beduvele mot. Ik zal de laatste zijn om geniepigheidjes te advisere.... Maar je hoeft toch om de ene vrijer de andere niet helegaar te verwaarloze en te mije, wel?!'

'Vraagt u dat nog?!?!'

'Verspele kan je een van de twee altijd. Dat is van tevoren niet te zien. Met twee hengeltjes visse is nergens verbooje, meid! Je kan die Sjarreles toch wel zo'n beetje aan de sleur houe tot je met Kris goed en wel getrouwd ben!.... Of anders om! Daar steekt ommers niks achter. Gewiekst weze is de boodschap, anders kom je d'r niet! Alles in 't fatsoen-delijke, dat spreekt! Geen gelollebol en stommiteite!! Alleen ze zò, net als bij het snoekiesvange, stevig an 't lijntje houe.... 'Vader!!'

'Wat sta je daar nou of ie van 't suffertje geraakt ben?!.... Verrek!.... Jullie wete je ook nooit is te behelpe!!'

'U anders wel! U had in uw tijd zeker nog een sliert meisies in reserve, niet? Moeder was tenslotte de prijs uit de grabbelton. En nou staat u verbaasd, dat ze lak aan u begint te krijgen?!' plaatste Hilletje vinnig, gebaarde beu: 'Ik kwam voor me lol even naar huis toe! Getroffen heb ik het! Eerst weken lang dat gewurm om me tegen me zin uit m'n dienst te halen; en nou weer die bemoeierij met iets, dat mij en geen mens anders aangaat. Ik begrijp niet waar u over praat! Sinds ik onder de mensen ging, heb ik veel geleerd en weet dan nou m'n eigen weetje wel. 'k Heb me aangewend om niet tè kleinzerig te wezen; maar wat u me voorstelt....

Niks!!.... Daar gaan we niet op in!.... 'k Ben gelukkig al zo'n beetje zelf baas en doe er geen afstand van.... Laat me met rust! Jullie pluizen de planeten uit.... en ik blijf ippes in me diensie, in me keukentje, waar niemand me moeit....'

'En Sjarreles?!'

'Als die voorbij komt of me tegen 't lijf loopt, zal ik 'm zeggen, dat m'n pa geen bezwaren heeft en 'm graag als schoonzoon wil aanvaarden met.... tafelzilver en al!.... Dàààààg!!!'

'En als het nou is hommeles wordt met Kris?!' trachtte Stompie nogmaals weerwoord uit te lokken, doch kreeg een vernietigend, langer gerekt: 'Dàààààààg!' terug en zat schutterig door de gordijnen te staren naar z'n mooie dochter, die hem en z'n schitterende plannen dartel ontliep door de reevlugge bouw van haar reppende benen....

Op Hilletje viel weer niet te rekenen. En toch: er moest, hoe dan ook, geld komen om de zaak drijvende te houden en aan Riek en Kris te bewijzen, dat hij, Gerrit, ook niet van gisteren was, meer kon dan mopperen en als Maharadja in soepjurk ronddweilen....

'Geld! Sodemeknorhaan!!' Er was immers genoeg, meer dan plenty! Er moest, hier of daar, een gaatje zijn waar het te vinden was, waar het maar voor het grijpen lag met een beetje lef en doorzicht. 'Fortuin leit op straat!' piekerde Gerrit in z'n verlatenheid, beknabbelde het roer van z'n doorrokertje om meer houvast te hebben....

En weer rees, uit een zilverval van guldens en rijksdaalders, jongeheer Sjarreles op in de verbeelding van den mijmerenden bankroetier en lokte duidelijk, hoor- en zichtbaar: 'Kom en grabbel! Kom, Gerrit Jan Rompel! Zeg maar hoeveel en wanneer?!'

'Kom en grabbel!' verwoordde deze op zijn beurt, om sekuur te gaan en misverstand te voorkomen, schoof z'n

haak omvamend over het tafelvlak en besefte meteen, dat zo'n verlossend aanbod, dat zo veel onbegrensde gulheid een tegenprestatie behoefde, een blijk van hoogachting: een offer!!

‘Filax, jonge.... Beest van me....’

De hond sprong op van het haardkleedje, legde z'n voorpoten op de knieën van Stompie, stond oog in oog en jengelde vervoerd....

‘Filax.... Brave, beste jonge!’

‘Ooooiii!’

‘Niet kwaad op me weze en geen vuil van me denke! We zijn op de flacon, of het scheelt niet veel. Ik kan niet meer betalen en de vrouw.... Ja, spring maar op me schoot: het wankelbare kwelt de ziel het meest.... 'k Weet er alles van. De vrouw is mijn Riek.... 'k Heb wel een grote smoel, maar 'k kan me zonder haar het leven helegaar niet meer indenke. Zodoende ga 'k je present doen aan een ander.... Goed zo! Geef de baas een afscheidslikkie! 'k Heb het misschien niet verdiend.... Nee, want het is niet fideel van me, wat ik jou, in loon voor je trouw en vriendschap ga flikke. Maar wie zegt: ik sterf liever voor ik me hond verkwansel, is nooit getrouwd geweest met een somnabule..’

‘Ooooooiii!’

‘Ja, huil maar uit, beest! Maak van je hart geen moordkuil! Niet vergeten: zolang er fijngevoeligheid is, is er hoop. We hebben te doen met een achtbare jongeling van goeie huize. Als m'n berekening klopt, zit je morgen weer hier naast me, zo verwaand als Salomo in al z'n glorie!.... 't Is een noodsprong van me, omdat het mot. Juist de be. duidenste mannen hebben aanvankelijk te kampen met moeilijkheden, met sof op sof, bij alles wat ze ondernemen- Toch slagen ze op de duur. En dus kom ook ik waar ik weze wil!’

‘Wrrommm!’

‘Best! Als je 't maar met me eens ben! Schei uit met dat gelik! Altijd zorge, dat de liefde niet hinderlijk wordt’, onderwees Stompie, liet de bastharen van de onrustige hond met een dankbaar oogverknijpen over hand en hals ruigelen, vertrouwde het dier de netelige belevenissen met Hilletje toe en knikte desondanks vrolijk: ‘O, nee! Me dochter doet niet mee op de wipwap! Die blijft met allebei d'r bene op d'r vierkante vloertje staan.... Wat een meid, he?!.... Ja, jo! Recht op en pardoes, me Hilletje!!’

‘Woef! Woef!’

‘Als ze wou kon ze een dame worde en uit kuiere gaan in een donderbui van juwelen! Maar ze past er voor.... Ze is net als d'r vader: eenvoudig en zonder omslag! Niettemin.... er motte cente komme! We zitte hopeloos omhoog met de astrologische onderneming.... Daarom ga 'k je kado doen aan?.... Raai is?.... Aan Sjarreles van Wielingen!! Kado doen, eh.... met een sliert, natuurlijk! Je ziet me toch niet voor een stommerik aan, wel? Als jij wist, wat ik bij het presentje denk en heb uitgedacht, Filax!’

‘Ooooi! Woef! Woef!’

‘Je ben een telepaath!!’ schaterde Stompie, knuffelde z'n beest onbedaarlijk en ging de volgende middag op stap om mijnheer Charles ergens, op goed geluk, te ontmoeten. Om het geluk zo veel mogelijk op dreef te helpen, of, zoals Stompie het in de wandeling aan Filax verklaarde: ‘Fortuna een kontje te geven!’ werd spiedend gedrenteld in de voorname winkelstraat, waar de bloemenzaak van Van Wielingen en Zoon gevestigd was.

Stompie schuifelde door de drukte en het getoeter van de standwerkers op de mart z'n doel tegemoet. Wijdbeens, met een grootscheeps gebaar naar de knorrig -maroderende Filax, hield halt bij de hoek van een dwarsstraat, die een paar panden voorbij de bloemenwinkel lag, nam scherp nota van het bedrijvig in- en uitlopen van de klanten en het

personeel, volgde, op goed gesternte, een handwagen met sierpalmen, die door de knechts waren uitgedragen en werden overgebracht naar een kerk, een sportgebouw, tentoonstelling of bruiloft....

Gerrit meende te weten, dat drie of vier vakbekwame arbeiders, in welke branche dan ook, niet instaat waren om iets naar behoren te volbrengen zonder toezicht van het zoontje van den baas. Geen huis zou onder de kap komen en geen spoorbrug recht in z'n voegen passen, als de baas z'n zoon er bij ontbrak, vond Gerrit, was overtuigd van de onontbeerlijkheid en speculeerde er op.

Hij had den jongeheer van Wielingen weliswaar nimmer gezien en wist zelfs niet bij benadering, hoe hij die ‘snuiter’ uit legio andere snuiters moest onderkennen; maar de handwagen zeurde voort naar een uitgestorven zijstraat en werd bij een feestzaaltje tegen de trottoirband geschoven.

‘Een bruiloft!’ onderkende Gerrit met kennis van zaken, floot z'n hond en deed 'm aan de riem met een vertederend toezeggen: ‘Als jij netjes meewerkt en je christelijk gedraagt, mag ie morgen een heel half flessie Choco, van die negerinnemelk, leegdrinken!!.... Nou zoet zitte en geen spatsies meer! We kruipe hier in het portiek en wachten tot ie komt,’ regelde Stompie, putte zich uit in het geven van de laatste instructies en beantwoordde het sceptisch kopschudden van Filax met een positiever: ‘Leg nou niet te donderjagen!!.... Als je 't al verloren geeft voor we 't nog geprobeerd hebben, komme we nooit opstreek!! Ik heb goeie moed.... Als die snurker nou maar op komt dage, he? 't Is een grieskuike, dat spreekt! Als ik heil in de onderneming zie, dan mot jij het me niet tegen zitte te maken, anders ben je me kind niet meer....’

‘Woef! Woef! Woef!

‘Prachtig! Een man een man, een woord een woord! Leg je voorpoot in me linker jat en zweer, dat je vliegens naar

huis zal komme, als die meheer je werkelijk koopt en meeneemt! Als, zeg ik, want een waarachtige gentleman scheurt geen trouwe hond van z'n verdrietige meester weg. Een geboren heer geeft vijf maal de gevraagde prijs en neemt genoegen met een gebaar van mijn kant. Snap ie?'

'Oooooiii!!'

'Goed zo! Tonen, dat je me razend bemint. Late voele, dat we, zo gezeid, aan mekaar vastgegroeid zijn en aan de operasie kapot motte. Je doet maar raar. Je gaat desnoods doodliggen. Sjeneer je maar niet! Jij hoef je nergens voor te schamen. Jij, niet!

Daar! Dat is Sjarreles! Me kop er af, als 'k abuis ben,' riskeerde Stompie, wees verholen naar een jongenman, die, met een elegant wiegen van z'n slanke romp, voorbij reed, z'n fiets keurig-bedachtzaam tegen de handwagen plaatste, achter de zeulende arbeiders in het zaaltje verdwenen een oogenblik later weer naar buiten kwam om behulpzaam te zijn bij het doorschuiven van de plompe, lastige kuipen en op de duwboom van de wagen ging zitten om het overwippen te voorkomen.

Stompie rees, gaf door een ruk aan de riem te kennen, dat het menens ging worden, kwam schoorvoetend, schijnbaar rampzalig, naar de kar, passeerde en maakte keert met een verzoenend: 'Ja, beest.... Ik kan het me wel indenke!' sleepte de weerbarstige Filax voor z'n voeten en stond petjelichtend voor Charles, die gemanierd opsprong, met een hand de wagen in bedwang hield en tot wedergroet naar de rand van z'n hoedje zocht.

'Zou het geperremiteerd magge weze om u effe te kenne spreke?' opende Rompel nederig, kreeg al meteen een vriendelijke bevestiging en zette tastend door: 'U zal het wel een tikkie astrant van me vinde, mag 'k aanneme. Maar 'k wou vrage, of u misschien meheer Sjarreles van Wielingen ben?'

‘Dat klopt!’ antwoordde deze losjes, liet de wagen aan een knecht over en stapte het trottoir op: ‘Het ligt er maar aan, wie van de twee u bedoelt. Er is vader en zoon....’

‘De zoon!’ wist Gerrit heel sekuur, zocht in z'n jekker naar z'n zakdoek, om een beetje schuil te gaan bij de open, vorsende blik van Charles, richtte zich bemoedigend tot de hond en waagde met een heffen van z'n mottig gelaat: ‘Kan u niet gisse, wie 'k ben, meheer?!’

‘Nee.... Absoluut niet!’ ontkende deze wreed, bezag den vreemden met een dagende verwondering in z'n donkere ogen, boog over naar Filax en hervatte: ‘Zegt u het maar, mijnheer! Die hond van u?!’

‘Nog wel!’ mompelde Stompie sip. ‘Nog wel, ja.... Kan 'k u misschien effe anternoe spreke? Ik bedoel, eh.... Ik hiet Rompel, ziet u....’

‘Rompel?!.... Rom-pel?!’ draalde Charles jongensachtig bleu, peinsde met een nerveus betippen van z'n hoge voorhoofd: ‘Ach, zo.... Ja.... U is waarschijnlijk de vader...’ ‘Van Hilletje.... Van Gonda,’ hielp deze met een berooid inzakken of hij het ook niet helpen kon, peilde het vragend staren van den verrasten Van Wielingen en loog vlot: ‘Wij, van onze kant, hebbe geen bezware! Nooit gehad! We hebbe alles gedaan wat we goedschiks konden doen. Meer dan we feitelijk gezegd wel mochten.... Zalle we een eindje doorlope, meheer Sjarreles?’

‘Graag!’ beweerde deze, legde z'n rijwiel op de wagen, gaf instructies aan een van de knechts en meldde zich vergewissend: ‘Meer dan u doen mocht zegt u? Ik begrijp niet.... U houdt mij ten goede?.... Is het u bekend, dat ik uw dochter....’

‘Ja, natuurlijk! We wete alles! Onze Hilletje heeft geen geheime voor d'r vader,’ voorkwam Gerrit soepel. ‘Ik geloof, en me vrouw trouwens ook, dat u Gonda niet al te best begrijpt.... Dat 's geen verwijt van mijn kant. Zo

mot u het niet opvatte, maar wel is bedenke, dat er een afstand is, zo te zegge, een kloof gaapt tussen uw geboorte en haar bedoening.'

'Heel wel begrepen, mijnheer Rompel!'

'Ik zeg niet, dat er op de een of andere wijze geen dempen aan zou zijn. Overal is wat op te vinde! Ik weet, dat u een fatsoendelijk mens mag hiete; en we kenne, als manne van eer, openhartig met mekaar overleggen. Daar is van mijn kant geen bezwaar tegen.... Ik ben niet gekomme om te dwarsbome. Nee, dat zeker niet! Ik ben zelf ook jong geweest! U meent het goed. Daar ben 'k heilig van overtuigd. En me dochter zou in d'r hart ook wel graag tot een verkering komme.... Dat mocht ik eigelijk niet verklappe....'

'Dank u, mijnheer Rompel!'

'Ze wil wel graag, maar ze *kan* niet! Ons soort wordt vleugellam geboren.... Kan u me volgen?'

'Nee.... Gaat u maar door....'

'Hilletje.... Onze Gonda.... Is mooi! Misschien een van de mooiste meisies, die ooit geschapen wiere. Dat durf ik te beweren, al ben 'k toevallig zelf de vader. We zijn wel arm, maar niet blind als 't op kijke aan komt.... Zo'n welgeschape vrijster brengt ook wat mee in d'r huwelijk! Zeg is eerlijk?! 'k Heb al geprobeerd om er dàt bij te brenge. Geld is zeker niet mèèr dan schoonheid. Een lekkere smoel is ook wat waard! Nou u!! Vertel me wat!! Een ton op de bank en een bochel in bed, dat combineert niet. Mijn Hilletje en uw geld, dat weegt royaal tege mekaar op! Zo zie ik het!'

'Ongetwijfel.... Volkomen juist!' beaamde Charles blozend en dankbaar verrast door de aangename logica van mijnheer Rompel, die vrijwel strookte met eigen inzicht. 'Vertel u verder!' drong hij aan, na een kwasie afwezig zijn van Gonda's vader, die z'n hond achter een oor krauwelde met een veelzeggend naknijpen en aangedaan vervolgde:

‘We hadden het over standsverschil....’

‘Meent u, dat u je dochter kan overtuigen van....’

‘Nog al wiedes!’ verzekerde Stompie. ‘Als er ooit sprake zou zijn van een huwelijk uit liefde en vrije keus, dan vast en zonder mankere bij onze Gonda. De kwestie is.... Waar u zo holderdebolder overheen weet te stappe, dat is voor haar bekant ondoenlijk. Zo'n meisie, mot u niet vergete, is op een hoffie geboren. Dat kan zij wel niet helpen, maar ze zit er toch mee. Mag ik is ronduit en openborstig met u spreken, meheer? Zal ik u is zeggen, wat de bezwaren zijn en waarom ik besloot om u op straat aan te houe?’

‘Ik kan u verzekeren, mijnheer Rompel, dat u mij werkelijk een dienst doet als u,’ zocht Charles naar woorden, keek verdwaasd naar Filax, die z'n bedelende poten op de schouders van z'n baas legde en z'n genegenheid in omhelzing uitkreunde.

‘Nou!.... Niet zo mal! Daar heb ik je toch niet in opgevoed!’ berispte de baas en beduidde strelend: ‘Mot u is kijke wat een dek zo'n hond heeft.... En een masker voor de tentoonstelling!!’

‘Ja, een prachtdier! Een concert van lijnen en een toonbeeld van trouw en aanhankelijkheid!!’

‘Raszuiver! Van snoet tot staart van adel! Trouw zegt u?! O, meheer Sjarreles: an me verknocht met elke zevel! Heeft me in me goeie dage een kluit cente gekost. Maar nou zalle we toch motte scheie.... Helaas!’ betreurde Stompie verslagen, zuchtte en nam z'n kans waar: ‘Ik wou 'm aan u verkope, meheer....’

‘Aan mij?!’

‘'t Is een beetje raar en een hele avegasie,’ speelde Rompel den bedremmelde, pikte de strop van de riem aan z'n haak om z'n hand vrij te krijgen en formuleerde plechtig z'n eed: ‘Ik kan u bezwere, dat ik met lood in me schoene naar u toe ging! En als het niet om Hilletje was, dan verzonk ik

liever hier voor uw ogen en met me verzoek op me lippe!.... Ik vraag toch niet te veel van uw kostbare tijd?'

'Integendeel, mijnheer, Rompel'

''t Is een hele geschiedenis met een hoop beroerdigheid, die in uw familie niet voorkomt. Affijn, Hilletje heeft last van een verkeerde opvatting.... Me dochter kan in gewone kleren en een armoebuurtje geen rijkdom en deftigheid luchte. U blijft er effe buite, dat spreekt!.... Ze heeft, zo gezeid, een complex. En dat wou 'k u nou is haarfijn uitlegge! Kan dat? Of verveel ik?'

'Geenszins!! wuifde Charles de dwaze veronderstelling weg, betoogde meer uitdrukkelijk: 'Ik ben zeer benieuwd.... U gelooft me toch wel?.... Mag ik u misschien iets offreren, mijnheer Rompel?'

'Dat kan! Vooruit dan maar!' accepteerde deze zonnig-amicaal, maakte evenwel bezwaar tegen de deftige kroeg, die Charles aanwees, uitte z'n voorkeur: 'Liever ginder wijd!.... In 't Natte Voetje!' en zat een kwartier later naproevend achter z'n genekte borrel met toenemende radheid te wagen van z'n kommer en leed, ontstaan door de vrijage met standsverschil, waar hij, Rompel, het slachtoffer van was. Want Hilletje hing met hart en ziel aan meheer Sjarreles. En 't was louter en alleen de fierheid van zo'n mindergeboren meisie, die het haar belette om toenadering te tonen en vrijuit ja te zeggen. Ze kwijnde er bij weg, wou op 't lest geeneens meer eten van de piepmalse kip, die Gerrit, als bezorgde vader, voor haar slachtte om ze weer op kracht en kleur te krijgen. Hij wou alles doen om de verloren eetlust weer op te wekken; maar Hilletje bleef wegsmelte, al kon je 't aan de buitenkant niet zo dadelijk aan d'r zien. Ze voelde haar geboorte en omgeving als een vloek; en antwoordde op alle vragen: 'Ach vader, laat me liever met rust! Hoe kan ik, een meisie uit een lorrezaak, nou ooit zo'n deftige verkering aangaan en gelukkig worden?!

Ik kan onmogelijk een verloving vieren vanuit een sloppie!' Dat mocht kleinzielig heten en het leven van jezelf en anderen verwoesten: 'Jawel! Maar als je zo voelt, dan voel je zo!' betoogde Gerrit verdrietig, had geen bezwaar tegen een derde borreltje en beweerde ontmoedigd, dat hij en z'n vrouw, na lang dillebereren en veel wikken en wegen, begrepen, waar het opaan moest. Een nette woning op duurdere stand was de enige oplossing, opdat Hilletje niet meer belast zou zijn met de schande door de voddenzaak en de schaamte over haar achterafbuurt....

Mijnheer Charles onderschreef volkomen: en Gerrit prees het helder inzicht van z'n aanstaanden schoonzoon met gepaste beheersing, kraste bij het schilderen van de meest dramatische momenten met de haak in de kroegtafel en vervolgde met een smartelijk vertrekken van de mondhoeken: 'Als het om het geluk van je kindere gaat, meheer, dan leer je pas voele wat inwendig verdriet betekent. Er wordt wel veel over gezwamd, maar het mot maar an je knage! 't Was misschien loszinnig van me, om zo, zonder vaste bojem, op te krasse uit het Blokkie van Blomsaus. Toch mag 'k hopen, dat u meevoelt met wat me te doen stond. 't Ging om me dochter! En welbeschouwd om u net zo goed.... Waar of niet soms?! M'n vrouw heeft gesnotterd, toen we de woning, waar we voor ons doen al die jaren gelukkig waren, uittrokken om op de bonnefooi ergens neer te strijken. Dat was een leffie.... Maar als je kindere hebt.... Affijn, dat zal u later zelf nog wel is beleven!.... M'n vrouw is uit d'r doen en laten gerukt; en 't is de vraag, of ze 't nog helemaal te boven komt. Ik had niet magge verhuizen, omdat 'k tenslotte maar over één hand beschik.... U ziet het!.... Hilletje heeft het wel belabberd met me getroffe, dat geef ik toe.... Het had misschien veel beter geweest als jullie elkaar nooit hadden ontmoet....

'Maar waarom niet? Ik heb u toch al gezegd, dat....'

‘Dat heb ie!’ knikte Stompie bevestigend. ‘Ik verwijt je niks, al heb je d'r kop op hol gemaakt. Alleen: ik zit nou met een dure woning en met halve verdienste. En u.... Nee, 'k wil je niet kritteseere.... Maar wie betaalt me huur?! Dat koppig vasthoue aan standbegrip door me dochter, het dure huis en d'r kostbare klere, heeft me de nek gebroken. U hebt trouwens wel gezien, hoe ze opgeknapt is, de laatste tijd.... Mantelkostuum, hoedje met veren, regenjas en gelakte schoentjes. Om door een ringetje te halen, he?’

Charles moest erkennen; en Stompie vervolgde na het aanvaarden van z'n vierde borrel:

‘D'r uiterlijk, ja, daar zitte we achterheen. Ik en d'r moeder.... 't Is d'r kapitaal, he? Niettemin: het is en blijft te machtig voor mijn doen, meheer Sjarreles. Ik heb gedaan wat ik kon om de verkering mogelijk te maken. En meer mag u van *mijn* niet verlange. Wil u 't in aanmerking neme? 't Is ook door u, dat ik tot aan me nekhaar in de verdrukking raakte. 'k Heb lang gezwegen en me in stilte uit de naad geploeterd. 't Is heus geen happie om zo'n bekentenis te doen.... Affijn, ik ben geen bedelaar en u een gentleman, mag 'k veronderstellen....’

‘Ach, weet u.... Mijnheer Rompel.... Als ik u op de een of andere manier van dienst kan zijn, dan graag!’ ijverde Van Wielingen. Doch Stompie verwierp trots:

‘Nee! Dat mot u niet van me denke! Ik weet wel, dat u maar naar de bank hoeft te lope.... Maar dat wordt niks! Dat zou gaan lijkene op omkoping en toestopperij. Dat zou u niet in me kunne waardere.... Nee.... Ik verkwansel wel me hond maar niet me dochter! Een eerbare vrijster wil wel bemind doch niet gekocht zijn. Het mot liefde uit vrije beschikking blijven. Daar ben u het meest mee gebaat en ik niet geschonden. En daarom ben 'k gekomme om me hond, te verkopen.... Een stuk van me leve....

Ik hoop, dat u het naar waarde zel weten te schatte....' 'De hond bedoelt u?!'

'Filax, ja!.... Koest, beest!.... U ziet: hij is stapel dol op z'n baas! Maar ik doe afstand van *mijn* liefde om jullie te helpen. Jou en Gonda.... Als u me uit de brand wil halen tegen vergoeding van tegenprestatie.... Nou dan.... Allebeneur....

'Ik wil.... Ik zal.... Ongetwijfeld,' wrong Charles. 'Doch u begrijpt ook wel.... Ik ben zelf geen baas. En pa.... eh.... Pa koopt geen honden! Hoeveel, dacht u, moet het beest opbrengen?'

'Hij heeft me dik honderd gulden gekost,' loog Stompie, ontdaan over de bekentenis van jongenheer Charles, gaf de moed evenwel niet op en voerde sluw: 'Honderd.... Maar hij is veel en veel meer waard. Die prijs heb 'k voor 'm betaald bij de keus uit het nest.... Och, wat helpt me dat allegaar als u niet eens van je pa over geld mag beschikke?! Vertrouwt ie je soms niet, of hoe zit het nou eigenlijk?!'

'Vertrouwen?!.... Natuurlijk wel, mijnheer Rompel!! Maar ik ben nog niet afgestudeerd en heb zakgeld.... Over geld beschikken, dat gaat de zaak aan,' vond Charles met oprechte vanzelfsprekendheid, bleek niettemin overgevoelig voor de korzelige teleurstelling, die Stompie liet blijken en haastte: 'M'n zakgeld is niet voldoende, dat begrijpt u zeker wel, mijnheer....'

'Als je geen geld hebt, waarom loop ie dan de meisies na?!' bestrafte deze geprikkeld en verweet krassend met z'n haak en bonkend met z'n knuist: 'Mooie bak!!.... U maakt me dochter het hof en d'r kop in de war, brengt mijn en me vrouw in de grootste beroerdigheid en kan nog geen hond kope om 't weer een beetje egaal te maken!! Ik vraag toch niks voor niks!! Met twee, drie honderd gulden zou 'k gebaat zijn. Afstand van me beest wil 'k doen.... Je mot er niet misselijk over denke....'

‘Twee honderd gulden!’ verwerkte jongeheer Van Wielingen onrustig, vroeg zich af, of het niet z'n plicht was om de mensen, die door zijn toedoen in de knel raakten, te helpen. Wat stak er voor kwaad in om geld, twee honderd gulden, te vragen.... Nee, niet aan pa!.... Die mocht niet eens weten, wat er gaande was! Gonda wist niet beter of er waren geen moeilijkheden thuis. Het was misschien niet fair geweest om het zo simpel voor te stellen. Een verloving met wat ma noemde: ‘Het schorumzootje’!

Goed! Tenslotte had ma niet alleen te beslissen en was pa veel makkelijker. En als Gonda zich nu reeds beter ging kleden en huisvesten, straks toeschietelijker zou worden en ja kon zeggen.... En als ma haar dan zien zou, stralend en in de puntjes.... Ach, en wat stak er voor kwaad in, om achter pa om geld te lenen?! Niet helemaal correct.... Nee.... Maar, in zulke gevallen kon gerust wat verzwegen worden en moest ieder z'n eigen weg gaan. Twee honderd gulden ergens opnemen.... Daar zou later smakelijk om gelachen worden. En als Gonda toegaf, dat er op haar te rekenen viel....

‘Mijnheer Rompel, luister u eens.... Ik kan het vandaag niet meer in orde maken. Schikt het u morgen?.... Vijf uur weer in dit café?’

‘Elke klok!’ gaf Stompie gretig terug, verschoof z'n klaartje en polste weer wantrouwiger en met magere voldoening: ‘O, dus morgen? Twee honderd gulden? En daar kan ik vast op gaan?.... Ik zit bar omhoog! Zal ik me beest maar meteen aan u overdoen?’

‘De hond?!.... Nee, merci!.... U kunt hier morgen het geld ontvangen en de hond thuislaten, mijnheer Rompel. Ik hoop alleen, dat u Gonda....’

‘U wordt de bruigom en is een gentleman, meheer Sjarreles!!!’

Hoofdstuk V

De ganse duur van het Woensdagse dijkie-om werd bedorven door de voorstellen van Kris, voorstellen die Hilletje bondig verwierp en afkerig ontliep, telkens weer.

Weigeren bleef ze, ondanks alle gefleem, om misbruik te maken van het vertrouwen, dat ze bij haar mevrouw en anderen genoot.

Weinig werd er gedurende de lange wandeling gesproken over liefde en veel over geldmaken, rijkdom op rijkdom gestapeld en van geluk schier niet gerept. Een regen van goud, een stortbui van klinkende munt viel, straat in en straat uit, doch Hilletje had meer pret om.... een sleep joelende kinderen, die de miljoenen-droom van Kris vergruizelde met de toomloze vaart en daverende uitgelatenheid van hun spel.....

Aantrekkend en afstotend, poogde Kris z'n vrijster te winnen, om haar als ‘inzeepster’ te exploiteren in het belang van het Astrologisch Instituut, dat, met de twee honderd gulden die Gerrit inbracht, niet te helpen was en nu op wankelen stond... Handlangster moest Hilletje worden, als ze waarlijk wist wat liefde was, om de zaak thuis te redden. Bontmantels, polshorloges, ringen, armbanden, beugeltassen en zalig lekker bikken werd in het vooruitzicht gesteld. Maar de vrijster hapte niet, kaatste raak, dat haar bontmantel en tooi voor het oprapen lag, als ze dàt wilde. Spottend verwierp ze het lekkerste eten, ging prat op haar zelfverdiende kleren en prees de stamppot uitbundig.

Ruw duwde Kris haar van zich af, doch trachtte weer goed te maken met een lijmend: ‘Hou je dan niet van me, Gon, datje me de weelde niet eens gunt?!’

‘Weelde?’ schraaltjes klonk haar stem, en laatdunkend gleed ze uit de arm van haar bonkig-mooien vrijer: ‘M'n mevrouw heeft ook weelde.... Laten we liever gewoon

doen en blijven. Ik vind het al erg genoeg, dat jij je de laatste tijd zo raar optuigt. Het staatje geeneens!.... Op mij hoef je niet te rekenen bij alles wat jullie op touw zetten. Jij, m'n vader en moeder mogen....'

'Of je van me houdt, wil ik enkel maar van je weten!' drong Kris, doch wachtte niet op antwoord. Met z'n zware stem, die een bijzondere klank kreeg door z'n opdringende betoogtrant, dreunde hij alle innigheid weer weg, illustreerde met z'n grote, diepliggende ogen het genot van rijk-zijn en standing. Door de levendige gebaren van iemand, die aanschouwt wat hij graag grijpen wil, probeerde hij te overtuigen, beweerde als man van kennis, dat geldzak en bedelnap geen honderd jaar voor het zelfde huis hangen en de rijken van vandaag de armoeizaaiers van eergisteren zijn. Dat was een vaste wet, waaraan niet te tornen viel, een soort opperste rechtvaardigheid, die de dragers en verdragers van de Kultuur om beurten aan de trog roept.

Maar je moest er kijk op hebben, wat aandurven en niet te kopschuw zijn als het er om ging, je kans te benutten en op vleug te helpen. Voor papzakken en sijsieslijmers werd de wereld nou eenmaal niet geschapen. Goed en gemeen, dat was allemaal maar larie en uitgevonden om de krimplijers in bedwang te houden. Er deugde niks en geen mens, volgens Kris, die zelfs Napoleon weer in het veld bracht en betoogde, dat de Grote Keizer een paar honderdduizend lijken moest maken om door den onbenulligsten Pruisischen luitenant erkend te worden. Nee, stand kreeg je niet op de boter kado, daar kwam stank bij te pas. Netjes en onnetjes werd uitgemaakt door je spaarbankboekje of kas-tegoed! Braaf en verheven bestond niet en had nooit bestaan. Wat wel bestond, dat was de achterbuurt met het uitvaagsel en de villawijken vol deftigheid. Zo moest je 't leren bekijken!

'En nou nog een vraag, Gon!' dacht Kris te overrompelen. 'Ben jij in de veronderstelling, dat de deftigheid niet slapen

kan omdat er nog sloppies vol ongedierte en kinderen zonder dek en voer bestaan?.... Niks hoor! De voornaamheid maft als een marmot en vreet als een nijlpaard. Laat je dat gezegd zijn! Alleen jij hebt last van je geweten. Dat is juist het idiote van je!'

'Doch ie?!'

'Ja! Jij durft nieteens een voertje te zetten bij je mevrouw, om haar en heel de rest voor de rolwagen te spannen. Het is voor jou een koud kunsie om tamtam te maken. Als je mevrouw en d'r vriendinnen van madam Pedasco horen en resultaat ervaren, loopt het storm en zijn we voorgoed uit de knijp. Vooral als je mevrouw d'r horoskoop bij ons laat verklaren. Ze zal paf staan over de nauwkeurigheid! Dobber nou niet langer en laat de dames op ons los.'

'Ik heb je nou al honderd keer gezegd, dat ik me daar niet voor leen!' verwierp Hilletje weer, liet zich duwen en trekken en zweeg met een onwillig wegwenden van haar hoofd. 'De rijken maffen bij onze armoed; maar wij hoeven toch niet te slapen bij hun weelde!' hield Kris aan en kneep: 'Zamme Gon!' als in kramp haar arm: 'Als jij een voertje wou zetten!! Dat is toch je plicht als je een vrijer heb! Met de medewerking van jou en je moeder samen, sticht ik een vorstenhuis en maak een koning van je vader.... Zijne Majesteit Gerrit de Mottige!!.... Lach nou is?!.... Maharadja is ook niet alles. Wonderen kan ik verrichten, als jij doet wat ik je vraag. Het is toch geen moord, wel? Twee handen heb ik aan me lijf: en aan elke hand vijf toverstokken. Geloof je me soms niet?!'

Ja, Hilletje geloofde wel aan de wonderen, doch niet aan de middelen waarmee ze volbracht werden. Ze gaf geen antwoord, toonde bij een viswinkel opeens felle belangstelling voor een schildpad, die moeizaam opkroop tegen de zinken wanden van z'n gevangenis. Geworteld stond ze en schudde wars het zoetsappig opdringen van Kris af als een hinderlijke last.

Telkens wanneer hij op de verdere wandeling over rijkdom en meedoen begon, schikte ze heel toevallig wat aan haar hoedje, kleren of schoeisel, werd bekoord door een singeltje, een bloemperk of een vogel in de lucht. Ze begreep zelf niet goed waarom ze zo tegen de draad in was bij alles wat Kris beplande, liep woordloos, licht en vreemd naast hem te staren naar het uitbottende hout en wilde spreken over geluk... 'Geluk? Bobber nou even! Wie van ons soort kan er nou gelukkig zijn? D'r wordt niet voor niks zo veel ouwe klare geschonken!' bedierf Kris en voegde er gewiekst, grijnzend-overredend aan toe: 'Als je graag gelukkig wil worden, zal je er zelf ook wat aan moeten doen. Dat is nog al nuchter. Turen naar de vogeltjes brengt geen schroot in de kas. En geen geld, geen liefde! Aan mij zal het niet liggen. Ik meen het goed met jullie allemaal en doe genoeg me best om de zaak op poten te krijgen. Maar jij werkt tegen.'

'Ik, zeg je....'

'We zijn met een schijntje begonnen en wonen nou tenminste in een behoorlijk huis en een toonbare buurt, slapen niet meer onder de voddenbaaltjes en gaan gekloft over de keiën. Jij net zo goed als ik, al geef jij dan niet om nette kleren. Jij ben de afleggertjes ook te boven. Glansrijk in de bullen en een slordig handje wisselgeld, dat is mijn geluk...' 'Kris!!'

'Van jou kijken zou een standbeeld aan 't stotteren raken. Wat zet je nou weer een rare ogen?! Waarom doe je telkens zo gek als ik verstandig met je praat?! Jij ben te eerlijk.... en dat is het ergste wat een mens overkomen kan....'

'Zo?!.... En als ik nou tegenover jou eens niet eerlijk was, wat zou je dan zeggen?' bedacht Hilletje in haar verzet en kreeg meteen antwoord:

'Vreten of gevreten worden, zegt je vader, die het weten kan. Eerlijk zijn, dat is roekeloos omspringen met jezelve. Beloof nou maar, dat je ons uit de knoop zal helpen door

een klein linkfoefie bij je mevrouw en d'r omsleep. Kan 'k op je rekenen, Gon?'

Ach, waarom kon ze nou niet vriendelijker wezen en toegeven? Waar om moest ze zich telkens loswringen uit z'n omhelzing en vertragend achterblijven, bij een winkel of een of andere inkijk, terwijl hij nijdig doorliep, de straat overstak en de pas versnelde? overdacht ze en vroeg zich af, of hij dan in alles ongelijk had? Was zij dan niet opgegroeid onder de omstandigheden, die hij haatte en hekelend bestreed. Wat weerhield haar om ja te zeggen en maar vrede te houden. Mevrouw had haar in het begin toch ook laten voelen, dat, nou ja, het aannemen van een dienstmeisje uit zo'n buurt een waagstuk bleef en gevraagd of ze wel zuiver op d'r hoofd was! Mevrouw liep immers toch al naar de waarzegsters. Wat maakte het tenslotte uit, waar die haar geld bracht?'

Draven moest Hilletje en verstarde weer toen Kris omkeek, voelde zich betrapt, klein en verlaten als nimmer....

Op de dijk gingen ze weer naast elkander, arm in arm, langs de Schie.... Door haar lichaam voer een zoete tinteling. Haar vochtige lippen proefden na, wijdopen, de heftige begeerte van haar vrijer, smaakte niets dan warmte en innigheid.... tot hij weer verviel in z'n verkillend, zakelijk geredeneer....

'Straks, als we de smak binnen hebben, gaan we joppe naar Zwitserland en Noorwegen om de bergen te zien. Of anders naar de Ardennen en Egypte!.... De pyramiden!!.. En naar Parijs, Gon!! Naar Rome en Schotland! Mijnheer en mevrouw Hoogervorst! Nee: Hooger*borst*! Zover vooruit! Plaats voor de astrologie!!

'Malle!!'

'Dag en nacht loop ik te broeien om jou en je familie voornaam te maken. Je moeder is eminent genoeg; en nou jij maar met één vinger hebt te tippen om zelf dame te worden

en ons in het zadel te wippen, ga je kakkerig dauwelen over onbehoorlijk, krijg je last van je gemoed.... Gemoeds-bezwaren! Net wat je zegt! Zo ziet de wereld er ongeveer uit.... Geweten! Als de eerbare luidjes, waar jij partij voor trekt en mee schijnt te heulen, wisten wat geweten is, dan was er uit mijn geen dalver en uit je vader geen snees geworden. Je vrijt toch om te trouwen? Niet?!'

'Ja, Kris....'

'Nou, wat wil je dan?!'

'Gewoon.... Net als andere mensen....'

'Een lijsieskoopman, die 's avonds de afbuffers mee naar huis brengt, die hij van mevrouw of de meid op de stoep in ontvangst mag nemen. Doe er je geluk mee!! Jij voelt niks voor de ondernemingen, die ik op het oog heb.... O, nee! Jij zag me liever weer in een gelapt boezeroen naar de bedeling sloffen, niet?'

'Nee, Kris! Maar er is toch nog wel anders dan dat. En als je nergens direkt eerlijk werk kan vinden, dan wil ik immers wel....'

'Nee, Kris! Ja, Kris!' viel hij giftig uit bij haar schuchter verweer, greep haar dwingend bij een arm en schudde: 'Stap is uit je dutje! Honderduizend werklozen. Geen van allen te lui; maar de meeste te dom! Langs de deuren krijgen ze me nooit meer! Je mevrouw heeft het beroerd getroffen in d'r huwelijk, zeg je. Goed! Jij kan het weten.... Ze trouwde een mijnheer, die van haar centen aan de rol gaat en na de pret z'n jatten niet thuis kan houden en z'n vrouw in tranen rammelt. Geef mij zo'n ega! Ze huilt de maan van de hemel in d'r narigheid.... En ga jij nou is vragen aan je dierbare mevrouw, of ze gelukkig, stapelzalig wil worden met een doodeerlijke, door en door fatsoenlijke lijsieskoopman! Dan zal je ze is een geschrokken gebbetje zien trekken! Ik voorspel je, dat ze liever houdt wat ze heeft! Liever slaag.. uit respect voor d'r stand en uit angst voor armoed.. Ik

met een lijsieskoopman?! zal ze gruwen.... Gut, Gonda, hoe krijg je zo iets in je hersens? *Ik* met *zo* een?! En dan hoef jij niks meer te smoezen, smijt haar ergernis de deur voor je snuit dicht en kan ze je de eerste twee, drie dagen niet meer luchten of zien, je mevrouw!'

Kris lachte geknepen en hervatte na een korte pauze kleinerend: 'Waar darre we eigenlijk nog over? Er is in jou iets zoek of overcompleet. Als je werkelijk van me hield, zou je trots op me wezen'....

'Daarom?!'

'Wat miszeg ik? Waarom blijf je weer zo koppig staan?' trok hij zonder een zweem van zonnigheid en poogde af te dwingen: 'Dat gesijmelemijmel!! Je doet wat ik zeg of je gunt me de schans!'

Neen, zò had Hilletje haar galant nog niet gezien of gekend en eermaals in hem gevreesd wat ze nu zo hunkerend behoefde: z'n liefkozen en passie! Ze fluisterde door z'n gesakker heen, paaide kinderlijk: 'Toe!.... Ach, jo!' en trok bij het betreden van de dijk moedeloos haar arm terug. Doch hij zocht aaiend haar handen, drukte haar weer aan z'n borst en verzocht vrijend om z'n onhebbelijk aandringen niet kwalijk te nemen. Hij had z'n zorgen; en het meest om haar! Temeer waar zij bij al z'n bekommeringen nog gedurig tegensprak....

In het knerpend en loeien lawaai van de zaagmolens, waar de schulpzagen jammerden om het taaie verzet van de gewaterde, zerp geurende balken, gaven ze het gesprek op, om zwijgend te turen naar de windvanen of sprietjes te splitsen.... tot de molens zwegen en de wieken stil stonden met een jolig naklapperen van de zeilen.

Met de haast in hun schommelende drinkenskruiken en opgerolde broodzakken kwam een drom van arbeiders uitzwermen naar de verbindingsbruggen en het smalle sintelpad met de belemmerden heester-geweien, bochten en kuilen aan-

gevuld met schors, schaaldelen en wier uit het polderslootje, dat door een reiger gepeild werd.

Hilletje naderde zwevend de statige vogel, werd gevolgd door den mankgaanden, landerig-strompelenden Kris, die gram lamenteerde:

‘Wat zie je nou weer?!.... Die reiger?!.... M'n poten breken haast af op de kluiten hier!.... Weglopen is geen antwoord! Gon!’

‘Juist wel!’ meende zij, doch bleef staan in de wind, die haar rokken dartel opbolde en de ranke benen tot aan de knieën bloot gaf. Vrij van alle preutsheid liet ze waaien wat waaien wilde, volgde peinzend de verjaagde vogel in z'n statige vlucht en ontwaarde over haar schouder het aanstellerig gedoe van Kris, wiens bruine puntschoenen pijnlijk-omzichtig neerkwamen naast de kluitknobbels van het kleipad. ‘Laten we hier gaan zitten, Gon!’ zeurde hij en klampte weer aan: ‘Zitten!.... Dan kan 'k me schoenen uitdoen. M'n poten branden van me lijf!’

‘Hier? Vlak onder de dijk bij al het werkvolk?! Dat mag niet van de bouwpolitie!’ plaagde ze en had een beter idee: ‘Jij ginder bij het watergemaal en ik een kilometer verder. Je bent wel lief, maar veel te lastig vandaag....’ ‘Kom dan mee! Naar een eindje verder,’ paaide Kris, onthulde hinkend de stijgende graad van z'n lijden, greep de schouder van Hilletje en schokte hees, aandoenlijk: ‘Je ziet toch wel, dat ik zowat krampeer!.... Loop niet geregeld weg, als ik wat zeggen wil. We hebben nog zo veel te bepraten. Waarom wil je nergens met me gaan zitten, juist nou 'k zo'n pijn in me stelten heb?!’

‘Zomaar opeens gekregen onderweg’, schamperde ze, wrevelig door het gejammer en treurig-vragend opkijken, waarin ze niet geloven kon en waarbij een vage beklemming, iets verdrietigs haar besloop: ‘Komediestreken!’ doorgrondde ze, trok haar steungevende schouder weg, doch bood

weer aan, gulzoenend: ‘Hier dan!.... Nou een beetje flink doen! Lopen, beveel ik! Netjes wandelen, over gezellige dingen babbelen en me voor de rest met rust laten, wil je?’ ‘Dat is toch je reinste kul,’ mokte de vrijer, vergat de pijn, de helse tortuur aan beide voeten, schopte ontstemd de kluiten over het weipad, bedwong z'n gram in het besef, dat andere middelen het beter doen in het seizoen van de liefde en legde stuwend z'n arm om de wiegende heupen van de overleunende vrijster, die z'n verzorgde plakhaar streelde en z'n Engelse voorjaarshoedje liet slungelen in haar verslappende hand....

Zij zweeg.... en Kris was niet zo dom om er antwoord op te geven, luisterde naar de lenige gestalte, de belijdende vingertoppen en het vragend- overnijgende hoofd, dat wonnig vergleed naar de brede borst en jagende hartslag.

Over de spoorbaan gingen ze, zò, zonder grond te raken, langs de blokwachterswoning, waar een geitje mekkerend meeliep, de volle lengte van het touw uit, reikhalzend bleef steken in de derende strop en beklopt en gepakt werd door de hurkende Hilletje, die zoenen *moest,* omdat het lente was.... Door het gesluierde polderland doolden ze, zij en hij, naar de verre meidoorns in de berm van het smalle toepad, waar de moede vrijster zich met een zwak-protesterend: ‘Kris, niet doen!.... Nee, jongen!’ liet neerdrukken onder het volle gewicht van hartstocht en berekening....

Kris schonk geen aandacht meer aan z'n getergde voeten, fluisterde z'n heet begeren en zakelijke listigheden in het oor van z'n liefste, die, door de twijgen van de meidoorn, in zwijmel staarde naar het scherven van de avondhemel, waar de weemoedige schoonheid van de zwoele lentedag schreidde en, evenals de laatste weerstand van Gon, aan diggelen ging....

Sinds die avond was Mooi-Hilletje anders geworden. Ze dolde 's morgens in haar dienst niet meer zo uitgelaten met

de hondjes in de gang, bleef steken in de vrolijke liedjes van weleer en luisterde met een vreemde, ongekende aandrift naar de melankolieke pianostukken, die mevrouw speelde met betraande ogen en strak gelaat. Roerloos zat Hilletje dan in de keuken of sloop naar de traphal, verstak zich muisstilletjes en liet de piano uitzeggen de diepste verlangens, de zoetschrijnende onbestendigheid en vage onrust.... tot mevrouw met meer brio alle lief en leed versloeg en rabbelend eindigde.

Huilen kon Hilletje en bekreten de spiegel passeren om even, dankbaar te knikken: ‘Malle meid!’ en weer veerkrachtig de keuken instappen met een grappig verklaren aan potten en pannen: ‘Hier zijn we weer!.... Ja! Ja!’

‘De schuilhoek’, had ze in blijder tijd haar hokje genoemd en er vaak, knus ineengedoken, gedroomd bij het gezellig kletteren van de opwaaiende gordijnlatten en het rustig getikker van het klokje op de schoorsteenlijst. Het liefst zat ze zo 's avonds met opgetrokken benen en de rug tegen de muur mee te neuriën met het zingen van de waterketel, wachtend op mevrouw, die, vaak een uurtje voor het naar bed gaan, hartelijk onder-ons kwam babbelen of verzocht om in het salon te komen, uit een boek voorlas, van haar jeugd vertelde, de ingewikkelde techniek van haak- of borduurwerk verklaarde en haar huwelijksleed niet verheimlijkte. Veel, te veel, had Hilletje in de uren van vertrouwelijk samen-zijn vernomen, aanvankelijk argeloos rapport uitgebracht bij haar hoofdschuddende moeder of den bijster onverschilligen Kris en met weerzin hun verdacht, plotseling gretig uithoren gepeild.

Dat was na het stichten van het astrologisch instituut en hun nieuwsgierigheid had haar ongerust gemaakt. Ze voorvoelde onraad, lag 's nachts te tobben en vroeg zich af, of het wel eerlijk was om het verhuizen van haar ouders te verzwijgen. Vader had het zo gewild en de noodzaak ver-

klaard. Niemand mocht aan de weet komen, wie madam Pedasco was. In Riek Rompel geloofde geen mens! Riek moest spoorloos ondergaan en als madam Biancha herrijzen, had ook Hilletje begrepen en daarom maar gezwegen, ook tegen haar mevrouw, die praatgraag was en veel kennissen had. Spijt kreeg Hilletje achteraf over het stiekum doen; temeer waar mevrouw, na de eerste moeilijke maanden vol botsingen en wanbegrip, de grootste toenadering toonde en als een moeder met haar omging. Zo'n soort mens verdiende geen geniepigheidjes!

De leugen weer ongedaan maken en ronduit aan mevrouw vertellen, dat haar ouders op de Molenwaterweg woonden en haar moeder voortaan Madam Pedasco was, wou Hilletje, doch werd weerhouden door de belofte aan Kris, op wiens aandringen ze na de nacht onder de meitakken, alles verklapte, wat ze van mevrouw wist. En erger verraad had ze die avond gepleegd door medewerking aan het instituut te beloven....

Kris verwachtte een blijk van haar liefde, die hij veel te onpractisch vond, verweet haar, dat ze buiten de werkelijkheid van het leven stond, nog te bang was om zich aan koud water te branden en daardoor op de duur den oprechtsten vrijer in het verderf joeg. Want als zij, ondanks haar eindelijke toezeggen, niet doortastender optrad, zou hij alles op alles wagen, misschien gekke of gevaarlijke dingen doen om *zijn* liefde te bewijzen.

Hilletje bezweek toen haar jongen van verdriet ging drinken, telefonisch z'n zelfmoord aankondigde, de bekoring die van haar uitging vervloekte en vergiffenis schonk voor de ellende, die ze, god wist, ongewild veroorzaakte door haar ziekelijke kleinzieligheid en meekonkelen met de elite....

Beklemmend stil was het, na de schokkende telefonade, in de keuken, waar de verslagen Hilletje voorovergebogen staarde naar de punten van haar pantoffels, geen ketel meer

hoorde zingen, geen warmte meer in het lichaam voelde en als en betrapte opsprong bij de ontstellende komst van mevrouw, die van haar wandeling terugkwam, droevigtenger en opgeschroefd-kordaat in de deuropening stond en gul een zakje bonbons voorhield: ‘doe je mee?!.... Een handje vol en meer niet! Ze zijn van Juliaard.... Zo iets heb je nog nooit geproefd!.... Wat doe je witjes, Gonda?!’

‘Nee, niks, mevrouw!’ ontkende ze verward, greep toe, bedankte overdreven en vergat om te snoepen....

‘Met kersenlikeur!.... Zalig of niet?’ animeerde mevrouw Bukkels nerveus dribbelend, ging zitten, trok haar handschoenen uit, versnipperde tramkaartjes en duwde de loshangende stop op de spreekbuis: ‘Jij bent me een mooie, Gonda! Zo kunnen we toch niet horen of er gefloten wordt! Als mijnheer per ongeluk geroepen had.... Nou!.... Had hij nog bijzonders? Is hij nog boven geweest?’

‘Even.... Hij had z'n sigaren vergeten.... Maar hij was in een goed humeur,’ verzekerde ze geruststellend, trachtte ongedwongen te doen en jakkerde zenuwachtig haar verslag: De loodgieter was geweest, had in de badkamer de kromme pijp recht gelegd en weer aangesoldeerd, bijna de gordijnen in brand gestoken met z'n stinkende blaaslamp, veel puin en rommel gemaakt, de boel beschadigd, maar zelf alles aangedweild. Toen nog een man van de gemeente, aan z'n pet te zien, een lange magere man, die vroeg of hij over het dak mocht om ergens wat te herstellen bij de buren. Twee dames van Liefde en Voorzorg - bestuursleden! - hadden gebeld en stonden genoteerd op het leitje. Dan in de middag was van Gend en Loos gekomen met een kistje glaswerk. Zo'n pakket met ‘Voorzichtig!’ en ‘Niet Kantelen!’ er op, beduidde Hilletje druk en zuchtte begrotelijk: ‘Nee.... En anders geen mens.... Behalve de post, met brieven en een kartonnetje. Ligt op het buffet....’

Mevrouw speelde met de sierselen van de armband om haar

popperige pols, blikte met gejaagd-knipperende ogen naar de barsten in het beschilderde plafond, hekelde de slechte afwerking, verteld met een troebel herhalen van haar vele ontmoetingen in de stad, beklaagde zich over de propvolle trams en de slopende drukte van het verkeer om met verachtelijk tuitmondje te besluiten: ‘Zo'n lawaaistad!.... Je weet haast niet meer, waar je 't zoeken moet! Van rustig oversteken is geen sprake meer! Dat gaat allemaal maar ritsrats doorelkaar.... Je wordt er duizelig en confuus van!’ Knikkend luisterde Hilletje met een hand op de kraan, woog het water in de vollopende ketel, deed gejaagd bedrijvig, beloofde thee en waagde geforceerd: ‘Ja, dat eeuwig gerit en geros. De herrie van al die wagens en trams... Bent u nog geweest, waar u wel meer komt?... Ik bedoel... U weet wel... Bij de Chinees, zal 'k maar zeggen...’

‘O, die!?... Nee!’ versmeet mevrouw plots energiek, had bereids haar handtasje open en wapperde met een krantknipsel: ‘Chi-Wang-Hong! Ja, 'k versta, wie je bedoelt! Dat is een smeerlap! Een geraffineerde oplichter! 't Is helemaal geen Chinees, maar een gewezen kastelein uit Zaandam! Een doodgewone kroegbaas!... De justitie waarschuwt in het ochtendblad van gisteren... Hoe is het mogelijk!! Hij is een bedrieger van het eerste water en van de week gegrepen voor het zwendelen bij een seance. Zo'n schijnheilige dief met z'n dure wierookoffers en belicht Boeddhabeeld! Maandenlang heb ik het meegemaakt! Maandenlang, Gonda! En je blijft voor een raadsel staan... 't Is een doortrapte smeerlap, die mijnheer Chi-Wang-Hong met z'n: Goede gorge! Skoon weertje, mewrouw! Natuurlijk is het een schoft! Een gewezen kroegbaas!... Maar de beschrijvingen, die hij me gaf van m'n moeder en de andere doden in de familie waren frappant! Dat kan iemand maar niet zo lukraak overbrengen. Er zijn dingen tussen hemel en aarde, waar we niet van dromen, zegt Shakespeare... Ja, en hoe groter geest, hoe

groter beest, is ook een gezegde, dat dikwijls juist blijkt. Zo'n man als die Chi-Wang-Hong kan als mens een schobbejak zijn en als medium bijzondere gaven hebben. Hij is slecht, maar je weet niet, wat je er van zeggen moet, Gonda...'

'Nee... Net niet, mevrouw...'

'Zo'n vent met z'n heilige walm, opening met tempelgebed, gewijde liedjes en experiment in het duister. Als je 't overdenkt... Al die manifestaties... Misschien een karakterloos individu, maar begaafd, zeer begaafd, Gonda...'

'Ja, mevrouw', beaamde ze grif, schonk water bij en durfde, ruggelings: 'Ik geloof, dat ik het met u eens ben. Er zijn immers ook nog wel fatsoendelijke voorspellers. Ik voor mijn, ik doe er niet aan... Maar weet u, wie er in de laatste tijd mirakels veel opgang heeft gemaakt? Een adres waar je heel gunstig over hoort spreken...'

'Hier in de stad?' ondervroeg mevrouw zonder veel animo, verschoof het gordijntje van het achterraam en tuurde loom, verdekt geeuwend, naar het beulend gezwoeg van de vloekende slepers, die op de nauwe kade hun schichtige knollen in bedwang hielden of achteruit duwden om kisten en balen te lossen of te laden.

''k Had het u al is eerder willen zeggen', bracht Hilletje uit en zette door: 'U gelooft er in... In de kaarten en zo. En als u nou toch aan de voorzegging vasthoudt, kan u net zo goed naar een beroemd en vertrouwd adres gaan. Op de Molenwaterweg is een soort van sterrenkundig instituut, wordt er gezegd...'

'Molenwaterweg?!' verwerkte mevrouw met meer belangstelling, ontkende: 'Nog nooit van gehoord!' tuurde weer naar het stadig gebonk van de kerels buiten, beklaagde: 'Ach, die paarden! Die arme beesten!' en polste verwonderd: 'Een instituut, zeg je? Het nummer weet je niet, he?... Enfin, een instituut... En op de Molenwaterweg...'

'Astrologisch!' verhevigde Hilletje kleurend, beroerde on-

nodig de pannen en schotels op het fornuis en loosde hortend: ‘Madam Pedasco... Biancha Pedasco... Ze ziet het lot in de planeten, wordt er beweerd. Maar ik wil er de aanbrengster niet van zijn, want de mensen zeggen zo veel. U moet zelf uitvinden. Wat de mensen elkander napraten, hoeft nog geen waar te zijn, Wat u?’

‘Nee, dat spreekt! Inderdaad!’ vond mevrouw, ging er niet verder op in, dronk thee, keuvelde nog wat na en verdween dribbelend naar haar kamer.

Ruim een week later kwam ze opgetogen de keuken instruikelen: ‘Gonda!... Gonda!! Ik ben’, greep ze de hand van de ontdane Hilletje en kneep dankbaar: ‘Ongelooflijk! Niet om na te vertellen! Biancha Pedasco... Zo iets heb ik nog nooit meegemaakt!... Geniaal!!’

‘Wat dan, mevrouw?’ stumperde Hilletje sober, poogde in haar schuldbesef de handen vrij te maken en slikkend het geklop in haar keel te bedaren: ‘Ben u toch gegaan?... Ik dacht...’

‘Ja, lief van je!... Fameus!’ onderbrak mevrouw spontaan, kon niet stilstaan en nodigde joviaal: ‘Kom mee!’ ging lofzeggend voor, gevolgd door de treuzelende gedienstige, die schuw het salon betrad en liever staan bleef.

‘Fameus!... Verbluffend!’ dweepte de tengere, geëxalteerde dame zonder respijt en met schier jonkvrouwelijke aanbidding. Dankbaar informeerde ze: ‘Hoe kwam jij aan het adres, kind?! Lief van je! Heel attent!! Wie heeft je verteld van madame Pedasco? Wie, Gonda?!’

‘Mij?!... Dat weet ik zelf geeneens’, stotterde deze, friemelend aan de banden van haar schort en bedacht: ‘Ergens op straat heb ik het gehoord, geloof ik... Van de mensen... Was het duur?’

‘Duur?! Zo iets is onbetaalbaar!! 't Was frapperend!!’ vond mevrouw, ging staan om te zitten en zitten om te staan, gesticuleerde onophoudelijk en telde op haar vingers uit:

‘M'n naam!... Ouderdom... Geboorteplaats... Huwelijk... Het bedrijf van mijnheer! Alles haarfijn!... Haarfijn!! Geen foutje! M'n eigen meisjesnaam en geboortedatum! Hoe 'k kennis kreeg aan m'n man en alles uit m'n jeugd! Dat geloof je niet, he? Nee, dat is ook niet om te geloven!... Dat moet je eerst zelf ervaren... Alles wist ze, die madame Pedasco! Dat van mijnheer... Z'n doen en laten. Z'n buien en dat met andere vrouwen... Enfin, alles! Alles!! En over jou... Woordelijk waar!’

‘Over mij?!’ schrok Hilletje, maakte attent op de pendule en zocht de deurknop. ‘Over mij... Dat zal wel niet veel fraais geweest zijn... Ik hou me soep in de gaten...’

‘O, ja!... Prachtig!’ volgde mevrouw naar de keuken, reikte aan de onthutste Gonda soepballetjes en smakte de vliegenkast dicht: ‘Je moet er zelf ook eens heengaan!... Waar is de groenten?... Jij moet ook je horoscoop eens... Zo!... Ik help je vanmiddag!... Een wondermens, die madame Pedasco! En heel de receptie zo bijzonder, zo heel apart!... Ceremonieel! Een Hindoe, in elk geval een Oosterling, ontvangt je aan de deur... Dan een lange, donkere gang door... Een volgende keer gaan we samen, Gonda!’ ‘Samen? U en ik?!... Zal ik maar zouten om abuizen te voorkomen?’ ontweek deze vergrauwend, dook weg in de gootsteenkast en rommelde langdurig.

‘Anders wel een type, die Biancha!... Wat doe je meid?!... Ik zei: anders wel een type, die madame...’

‘Ja, dat zal wel’, wist Hilletje, vechtend me(haar schaamte, angst en berouw. En als een zweepslag kwam op haar neer: ‘'k Ben toch zo echt blij, dat jij me aan het adres hielp en dat je met je mooie karakter ook in de voorspelling lag. Je open eerlijkheid en zeldzame trouw... 't Is misschien dom van me om het je te zeggen, maar het is waar; en als we strakjes samen gaan, hoor je het zelf ook...’

‘Ach, mevrouw... Ik...’

‘Nee, daar hoef je waarachtig niet om weg te kruipen! Trouw en eerlijk! Daar kan je trots op zijn, Gonda! En je weet, wat 'k je beloofd heb! Als je tot een huwelijk komt... Maar jij trouwt voorlopig nog niet, he? Jij blijft nog lang, nog heel lang bij me, niet?! Wij kunnen het veel te goed met elkander vinden. Sinds jij hier kwam, voel ik me heel anders, opgeruimder, gezelliger!’ beleed het nietig, nerveus hippetrippende dametje, staakte haar beredderen en schouwde met rustiger ogen, waaruit alle droefenis week, naar Hilletje en omarmde intiem: ‘Jij!... Jij bent mijn dochter! Ik had allang eens naar je moeder moeten gaan om kennis te maken. 't Was niet correct van me. Ik heb het zo vreselijk druk, he? Maar ik beloof je, dat ik nog deze week naar je huis zal gaan. Nou goed!’

‘De peentjes!!’ schorde Hilletje bijkans bevelend, ontliep bevend de omhelzing en worstelde vruchteloos met het zilt in haar keel...

Waarom had ze niet geweigerd mee te doen aan het liegen en bedriegen? Waarom hield ze de komedie vol tegen haar in-goede mevrouw, die in d'r ongelukkige huwelijk toch al zo verstakkerd en over d'r zenuwen heen was?! Misbruik maken van d'r goed vertrouwen en ziekelijke zucht naar uitkomst, vriendschap, geloof en houvast... 't Was gemeen om haar, juist haar, in handen te spelen van Kris en moeder. Kris, die alleen maar dacht aan eigen leed en geldverdienen, Kris, die in z'n gemakstoel de miljoenen bijeen luierde en een ander liet opdraaien voor de gevolgen van liegen en bedrog!... Naar moeder wou mevrouw gaan!!... Ja, ook al best! Dan was het uit en afgelopen met alles. Beter meteen ronduit zeggen en bekennen, eerlijk opbiechten en... voor bedriegster staan’, deinsde Hilletje, tastte naar steun op het aanrecht om roekeloos haar zelfverachting uit te hijgen: ‘Mooi karakter, zegt u?... Eerlijk en open!... Nee, mevrouw! Nee!! Ik zou u wat...’

‘De worteltjes!’ kwam deze onergdenkend aandragen en bedisselde met zuinig trekmondje: ‘Die zal ik wel doen! Moeten heel, heel fijntjes gesneden worden. Zulke fliestertjes... Mijnheer heeft een afschuw van bonkjes in de soep. Je weet: als er maar zoveel aan mankeert dan... Ja, ach, en de avond is nog zo lang...’

‘Vaak wel, mevrouw’, antwoordde Hilletje beseffend, bleef steken in haar biecht uit schaamte en deernis, zocht bezorgd de kasten en planken af en vond de verhoopte uitweg: ‘Nergens geen korreltje gember meer!... Nee, nergens geen vol potje te vinden! We zijn er doorheen... Ik zal maar even vliegens verse halen...’

‘Hoeft immers niet. Ik kan toch opbellen’, wilde mevrouw en rees, om naar de telefoon te lopen.

‘Brengen?’ voorkwam Hilletje en redde: ‘Brengen, dacht u? Daar komt geen steek van terecht! Direkt bezorgen, ja, dat kennen we! Dan zit mijnheer vanavond zonder en hebt u de kat in de gordijnen. Ik zal wel zorgen, dat er niks te mopperen valt... Ik draaf!’

Zonder vergunning af te wachten wierp ze, met een verraderlijke slordigheid haar schort op een stoel en holde de gang door als een achtervolgde, zoefde de trap af, snakte naar lucht en proefde buiten de ruimtelijkheid als een verlossing... De knoopjes aan de hals van haar japon waren losgesprongen. Ze merkte het niet! Ze had haar uitgetrapte pantoffels nog aan. Ze merkte het niet! Ze stak kris-kras de straat over door het drukke verkeer, mompelde verwijten aan Kris en moeder, die de schuld droegen van het gewroet in haar dienst. Gewroet en geknoei, waardoor het misschien tot opzeggen of weglopen kwam. ‘Nee!’ duwde Hilletje beslist van zich af, zag Kris weer in z'n gemakstoel bakken, gaf zich met een wars: ‘Bah!’ rekenschap van haar gevoelens en verdrong de vreemde, pijnlijke klaarheid van gedachten door ‘plaatjeskijken’ bij een sigarenwinkel.

‘Lilly Woodspoon in het huwelijk getreden met een miljoenair’, las ze, schaterde hatelijk en draafde weer voort, sprak woorden en waarheden, die zij, en zij alleen verstond en doorgrondde. Met niks en niemand wilde ze meer te doen hebben, met mevrouw alles weer in het reine brengen en bij haar blijven, levenslang! Levenslang! Mevrouw de waarheid zeggen en verder voorgoed overal buiten blijven. Weer blij zijn, zonder gekonkel leven en vrij... vrij van iedereen’, zwelgde Hilletje Rompel, wilde de comestibles-winkel instappen en werd staande gehouden door Charles, die vlotter, luchtiger dan voorheen groette en aanklampte met een amicaal handtoesteken. Wel keurig en beleefd, maar anders dan anders, vond de verraste Hilletje, lachte in woordgebrek en legde negerend haar handen op de rug: ‘O!... Ik moet gember halen!’

‘Zo?!’ aanvaardde Charles of het iets heel bijzonders was, verschoof z'n hoedje en streek met z'n vingertoppen bezinnend over z'n voorhoofd: ‘Gember?!... Ach, zo?!... Maar waarom speel je nog steeds kiekeboe met me, Gonda?!’

‘Nog steeds kiekeboe?’ herkauwde ze, keek verdwaasd en voltooide bevattelijker: ‘Omdat u me bijna niet meer ziet?... Dat kan... En het is maar beter ook...’

‘He?!’

‘Ik schuil lekker in me hokkie... Dag!!’

‘Dat zeg je wel, maar je meent het anders!’ weerhield Charles haar, lichtte weer aanbiedend z'n hand, zag Hilletje wijken en gispte dof: ‘Waarom doe je nog steeds zo ongenaakbaar? Dat hoeft toch niet meer! Kom! Laat er tussen ons geen geschemer zijn! Het is immers veel beter, dat *jij* zegt wat *ik* weet...’

‘Wah?!’

‘Ik heb het ook niet eerder vernomen’, orakelde Charles en drong vaster, manlijker: ‘Je doet kwasie onverschillig; en staat er jezelf mee in de weg. Je vader heeft mij niet

verzocht om te zwijgen; en ik mag dus vrijuit met je spreken...'

'M'n vader?!'

'Ja! We hebben een lang en openhartig gesprek gevoerd. Ik weet nu pas wat er aan schort. Je wil wel, maar... Ach, dat laat zich hier op straat zo moeilijk zeggen. Waar en wanneer kan ik je spreken? We worden het wel eens, Gonda! Ik respecteer je houding en wil je nu reeds bekennen, dat ik met bijzonder genoegen van je vader vernam, wat je tot nog toe heeft weerhouden om een nadere kennismaking aan te knopen. Het zijn toch geen onoverkomelijke bezwaren! Temeer, waar je vader zelf...'

'Vader zelf?... Ik begrijp niet', wrong ze, graaide van onrust, ontdekte de losse knoopjes aan haar hals en veront-schuldigde: 'Van de haast... En op me pantoffels... Ik moet direct terugkomen... Wat is er met m'n vader? Wat weet u?'

'Hij heeft mij zonder omwegen duidelijk gemaakt, dat je met mij een verkering aangaat zodra de maatschappelijke positie van jou en je ouders aanvaardbaar is... Ach nee, dat is het woord niet', herstelde Charles z'n vermeende ontsporing, bebeet zoekend z'n onderlip en verstak z'n blozen in de opstaande kraag van z'n regenjas: 'Je weet zelf het beste, hoe het gezegd dient te worden. Het gaat tenslotte toch niet om woorden, Gonda? Je pardonneert me wel, he?... Je vader heeft de begrijpelijke oorzaak van je weigering, je vroegere weigering, genoemd. Hij heeft z'n zorgen niet verzwegen en een oplossing aan de hand gedaan. Met overleg kan veel geregeld worden. Het ligt nu maar aan jou!' 'Zo?!... Nou! En of!!' bracht de bevroedende Hilletje verbeten uit en sneerde, in een dolle bevlieging om hatelijk te zijn en te bezeren: 'Ik heb altijd gedacht, dat u een heer was. Maar je konkelt ook al mee met dat zootje thuis!!' 'Gonda!!!... Ik?!... Hoe kom je daar bij?!' stamelde de jongeheer van Wielingen in verstarrende ontsteltenis: 'Dacht

je nu heus, dat ik me zou lenen voor... Dat ik door dergelijke practijken... Je vader heeft mij aangesproken en z'n nood geklaagd, ronduit verklaard, waarom hij moest verhuizen in jouw en mijn belang. Hij bedoelt het toch goed... Hij kan nu eenmaal niet alle zorgen en onkosten alleen op zich nemen. Dat is toch begrijpelijk!! Hij is bij mij geweest om...' 'Geld!!' kromp Hilletje.

'Nee, om z'n hond te laten zien', corrigeerde Charles en lichtte met diep respect z'n hoedje voor de vrijster, die overstuur de winkel in vluchtte...

Hoofdstuk VI

De late najaarszon viel door de bovenlichten van het Astrologisch Instituut, beschijnselde pips de fonkelnieuwe dos van den foeterenden Maharadja, die het verkeer tussen de buitendeur en de mysteriekamer haast niet meer bijsloffen kon en met staking dreigde!

'Een goedbeklante onderneming en een slomp geld verdienen. Jawel!... Allemaal tot je dienst', vond Gerrit, 'maar me de hele dag de beroerte slaven onder een tulband en wollen mantel, buigen en murmelen zonder is effe an me pruimpie te magge genake, dat kan me afgestolen worden!' Reeds meermalen had de Maharadja op lotsverbetering aangedrongen, hing tenslotte z'n ornaat bondig aan de kapstok om zich met afgezakte broek en verfomfaaid overhemd te melden in het heiligdom van madam Pedasco, wier lorgnetje meesidderde van verontwaardiging.

'Hersenloos en onbestaanbaar!' schold ze houding en verzoek van haar balsturigen echtgenoot en beschikte bits, heel uit de hoogte: 'Ben jij nou opweg om stapelgek te worden?!... Een lift?!... Onkosten maken en vreemden in betrekking nemen? Geen sprake van!... Personeel! Wie kan *mijn* vervangen?'

'Me klompe!' gaf Gerrit insinuerend terug, sproetelde z'n tabaksvezels uit op het matje voor de troon en liet de beroemde, alom bekende en gevierde Biancha diep gegriefd achter met de poes en de planeten...

Heibel volgde, dreigende spanning, die nog verergerde toen de Maharadja betrapt werd bij het heimelijk slokkiesdrinken in functie en z'n wankele: 'Mis... joehhh... hhhàà...da... jàà!' uithijgde op een zoete jeneveradem.

Dat waren beangstigende dagen, om van de nachten niet te spreken, dagen met verplebste ceremonie, jammerlijke ontmaskeringen en schandelijke ontknoping. De eindelijk ver-

worven roem, toeloop en geldstroom stonden op het spel. Na veertien maanden van neergaande schommelingen en een taai, onverzettelijk weer omhoog worstelen, doemde de vernietiging in de wederopbloei. Maar het Instituut kwam ook deze schokken te boven door het besliste optreden en sluw beleid van Kris. Met wat kleine concessies en merkelijke versteviging van de onderliggende belangen werd de gramstorige Gerrit weer tot inkeer gebracht en in het gareel gedrongen.

De zaak marcheerde daarna beter dan ooit te voren, vooral sinds mevrouw Bukkels, na herhaald bezoek aan de grote Biancha, de ongeëvenaarde helderziendheid van deze tot in de finesses ervoer en met bevend enthousiasme verbreidde bij het betere publiek: de deftige kransjes, clubs, verenigingen, leeskringen en vriendenschaar in en buiten de stad.

Voortvarend en niets ontziend ging Kris te werk na het uithoren en de dwang op Hilletje, die geschreven had, dat ze niet meer thuis zou komen, voortaan liever als ‘uitgevlakt’ beschouwd wilde zijn en met haar mevrouw binnenkort een vacantiereis ging maken. Met een koel: ‘Jullie worden allemaal bedankt!’ had ze bij de afreis haar vaarwel gegeven op een prentbriefkaart, doch twee weken later een aanmoedigende brief ontvangen van Kris, die op antwoord aandrong.

‘Ze verkropt wat!’ had hij, bij het ontvangen van de prent-kaart, geconcludeerd, de bevroren groet laconisch op de spiegel gestoken en zelfbewust Napoleon geciteerd: ‘Alles komt tot hem, die weet hoe te wachten!’

Op de brief, die, later uit Engeland, volgde met een tussenlijns heimwee en verlangen naar warmte had hij beminnelijk en toegevend gereageerd, zinde niettemin terstond op nieuw bedrog, gaf het gestalte en voorspelde aan z'n gnuivende genoten een geweldig succes bij de hogere kringen.

Om het schijnbaar fantastische van z'n inzicht aanschouwelijk

te maken, stond hij op een avond bij het venster met een dominospel, plaatste de stenen netjes op een rij in de richel, gaf de achterste steen luchtig een duwtje en noemde het omvallen van de ganse reeks lachend: ‘Gehoorzaamheid!’ Riek liet een toonloos, betwijfelend: ‘Nou, ja... Dat met die stenen!’ horen en nam misprijzend haar verstelwerk weer op: ‘Je ben toch niet in de verbeelding, dat het zò makkelijk gaat?’

Gerrit daarentegen sprong spontaan uit z'n sloffen om door de kamer te ijsberen, vroeg aanmoedigend: ‘Flik het nog is!’ schoof weer in z'n zetel en z'n handpalm onder de kin, keek het spul aan met een critische trek op het gelaat, gaf diepzinnig te raden: ‘Nog geeneens zo kwaad! De hele vertoning kan in een koffertje van een daalder...’

‘Wat? Wat slijm je nou weer?!’ wilden z'n genoten weten; doch Gerrit liet ze graag, blies de vonken uit z'n reutelende doorrokertje en solde in speelse stemming met de belangstelling van Riek en Kris:

‘Het leven, mot je maar rekene, dat is zoetzitte en mooizinge in een kooitje met gloeiende tralies. De toekomst voorspellen, is de padvinderij naar de zevende hemel. Iedereen wil graag ontsnappen uit z'n benauwing. Ik heb het allang bekeken. Waarzeggerij... Jawel!... Ieder mens weet dat alle mensen sterflijk zijn en de pijp uit motte. Maar je kan ze ieder apart makkelijk wijsmaken, dat hij of zij niet alle mensen is! Ozo, koos!! De horoskoop... 'k Heb het allegaar is zitte bepiekere op me post bij de deur, toen 'k nog fatsoendelijk de tijd had om een blaasie te happe en me hersens te gebruiken. Een goed jaar geleden stond me fortuin in het teken van de sleutelbos... Kneis ie?... Toentertijd sopte ik gestolen handkarren, fietsen, tassen en weet ik veel. Maar nou ben 'k overgestapt op een andere planeet, die ook zo lekker niet is. Ze deugen geen van alle!! 'k Wou zeggen: laat een ander nou is een poosie aan de deur de pias uithangen. Dan zal ik de planeten is uitvorse.

Ik leen wel niet van de Italiane... Ik hiet wel geen Giardano Rompèlio, maar geve jullie mijn ook is een kans om helderziend te worden... Nee, stop nou is effe, juffrouw Buskruit!' voorkwam Gerrit het protest van z'n opwippende vrouw en vervolgde met een bezopen rukje aan z'n pijpje: 'Koest!... Nou ben ik is in trans!... Verrek!... Jullie laten een medium niet eens behoorlijk opdreef komme! Jij, medam, ratelt van de vroege morgen tot de late avond en mot je wel gaan verbeelde, dat jij je kulsmoesies regelrecht van de engeltjes ingefluisterd krijgt. Jij, met je zogenaamde gave! An me pet! De sterren staan bol van schapengeluk. De wereld zit stik vol met kleine kinderen; en de Boebaas leeft nog... Dat is mijn fielesefie! Wij als compejons hoeven mekaar toch niet te befiegele... Nee, stil!!... Als ik de horoskoop most trekken... 'k Zal je laten horen, dat 'k het vak onder de knie heb!... Hier!' greep Gerrit de schaar, uit het naaimandje, plaatste op z'n neus: 'Dat s nou mijn lorrejetje!... Komt u binne, dame!... Valt u maar neer, dame!... U ster leit er slordig bij, dame! We zalle Mercurius is voor u uitpeile... Ik heb het al bekeken, dame... U ben nog heiliger dan je buurvrouw!... Volgende!!... Ook goeienavond, meheer!... Met uw planeet is het huile, dondere, meheer! Nounou!... U bent een beetje, hoe zal ik het zegge?... Doodsbenauwd voor wezen!... Kan u de waarheid verdragen?... U ben een beetje net als de rest. U labbereert, neem me niet kwalijk, aan een ingeboren aanvalsdrift, die in uiterste noodzaak op zichzelve lostrekt. Oppasse, meheer!... Maar flink op de drenkelingen schelden en zorgen dat je je beetje houvast aan de broodplank goed bewaart... Kosten vijf gulden. Fooitje voor de tempelwachter niet inbegrepen. Ja, een rasechte Maharadja, geimporteerd uit het Blokkie van Blomsaus in Voor Indië. Hij is Maggemedaan van z'n geloof, niet vies van een slokkie en begaafd met de goddelijke wijsheid der idioten! Dag, meheer!... En nou gaan we slapen', besloot Gerrit z'n voordracht en

de dag, salueerde zot met z'n haak, noemde zich den nederigen dienaar van madam en lapte de versmade handkus aan z'n zolen.

De tempelwachter overdreef niet, toen hij zich beklaagde over de toenemende drukte, kreeg maar zelden de gelegenheid om de ontstellende geestelijke magerheid van de clientèlen te peilen en te overpeinzen. De wassende faam, die het 'Orakel Van De Molenwaterweg' genoot, veroorzaakte een overeenkomstige stijging in de klantenstroom, welke de laatste vrije ogenblikken van den Maharadja verspoelde en z'n mijmeren in vloeken deed verkeren, telkens als er 'Weer zo'n loeder!' aan de bel hing.

En dus vloekte Zijne Hoogheid, toen hij z'n zoveelste ritje naar omhoog en terug moest maken om z'n: 'Misjoe Hadaja!' te grommen.

'Ben ik hier terecht bij madame Pedasco, ja?' informeerde een frisse, rijzige dame, nog jong en in een overdonderende bontmantel, die aan de hals even openstond, om het schetteren van een onbetaalbaar halssnoer door te geven.

Helaas! De Maharadja mocht geen Hollands verstaan, geen kik geven, zelfs niet tegen het 'verduivelde lekkere wijfie!' dat ook door het optrekken van haar neusje een groot vermogen liet gissen en kittig tot orde riep: 'Zegt u mij dan! Is er gelegenheid tot consult, ja of nee!?'

De Maharadja knikte bevestigend, neeg - de linkerarm over de borst, de rechter verborgen in de plooien van z'n gewaad - nam eerbiedig de mantelarm van mevrouw tussen vinger en duim en geleidde haar zwijgend naar de wachtkamer, waar Kris, keurig gesoigneerd en gezalfd met al de geuren van Arabië, de taak overnam van den slomen Oosterling, die: 'Steek de emmer!' siste, omdat er al weer gebeld werd! 'U komt voor madam Pedasco, dame?' begreep Kris.

'Ja, mijnheer! Is er gelegenheid? Ik ben mevrouw Sàlerno de là Càlmètte', beklemtoonde ze haar introductie, ontknoopte

beheerst-zwierig haar dure mantel om wat meer hals bloot te geven en beweerde losjes: ‘Uw instituut is mij aanbevolen door de freule van Westerwak...’

‘Ach, zo?... Ja, juist!... Freule Westerwak... Wester-wak?’ herinnerde Kris zich vaag, verwijderde kwijnend-pedant een pluisje van z'n smoking-revers en polste soepel: ‘Is u bevriend met de freule?’

‘Bevriend?... O, jawel!... Ze zit met mij in het bestuur van W.E.D.O.’

‘O, toch... Wedo... Ja, ik ken die vereniging’, loog Kris galant: ‘Als ik het wel heb, dan is Hare Majesteit, of althans de Prinses...’

‘Nee, dat niet! Zo ver zijn we nog niet... Trouwens... U vergist zich hoogstwaarschijnlijk als u meent, dat u onze vereniging kent. Wij zijn maar een heel klein groepje, zeer streng geselecteerd...’

Gaat u zitten, dame!’ ijverde Kris, betuigde z'n spijt over het ‘bezet-zijn’ van madam Pedasco, nam, met permissie van mevrouw, eveneens plaats om het vervelende wachten dragelijk voor haar te maken en knoopte weer aan met beminnelijke welwillendheid en dito glimlach: ‘U hebt wel gehoord, dat er weer gebeld werd... Die lui moeten maar beneden wachten! Ik kan mij zo voorstellen, dat u niet gecharmeerd is op een volle wachtkamer en maak graag een uitzondering voor u, met uw vererende introductie en... eh... Staat u mij toe, dat ik het boudweg zeg?’

‘U bedoelt?’

‘Uw zeer aangenaam gezelschap, mevrouw... Er komen hier vreselijk veel mensen. Maar de meeste... Enfin!... Soms komen de heren mee... Doch ik merk wel, dat u...’ ‘M'n man, dacht u?! O, nee!’ ontkende mevrouw tè uitdrukkelijk, liet haar blik een wijle rusten op den charmanten Kris en legde de grondslag voor haar horoskoop: ‘Ik een man?... Ach, nee! U maakt maar een grapje! Ik zou

werkelijk niet weten... En bovendien... Ik ben geheel onafhankelijk, gelukkig...'

'Financiëel, wilt u zeggen?' begreep Kris, plots opduikend uit de overdadige bepolstering van de crapaud om zeem-zoet te monkelen en animerend te wagen: 'Geld!... Ja, dat is natuurlijk wel van veel betekenis, maar het is toch niet àlles... Ik kan me niet indenken... Een verschijning als u...' 'Meent u heus?' kirde mevrouw Salerno de la Calmetta, sloeg de ogen neer, speelde dralend met een knoop van haar pels en liet zich gaan: 'Er zijn omstandigheden... Omstandigheden gewèèst...' herstelde ze, keek door haar wimpers naar Kris, die volkomen verstond, beweerde, dat madam Pedasco dergelijke gevallen dagelijks te behandelen kreeg en er vaak zelf onder gebukt ging, omdat de mensen veelal nog zo dom waren en blind bleken voor het geluk. 'Ik kan u bijvoorbeeld een staaltje vertellen', vervolgde hij, doch redde, bij het afwerend 'Ach, nee... Liever niet!' van mevrouw Salerno, met een conventioneel: 'Pardon!' en liet de dame even rustig, in stilte met haar herinneringen... Ze was, vertelde ze, na nog wat heen en weer gepraat en een bescheiden: 'Als ik u tenminste niet verveel?' uit een familie van schatrijke patriciërs en had op trouwen gestaan met iemand van zeer hoge positie. Op en top een heer, maar koel en ongenaakbaar voor z'n minderen. Een man met een overdreven standsbesef, wat zo helemaal in strijd was met haar eigen opvattingen en karakter. Zij trok partij voor de minderbedeelden, meende, dat geld en geboorte tenslotte de doorslag niet geven en verzette zich tegen de benepen houding van hem en z'n omgeving. Botsingen bleven niet uit en de bruiloft ging niet door. Ze verkoos haar eigen weg te gaan; temeer waar haar verstandige vader ruim voldoende naliet. Ze had, dat spreekt, weer een keus kunnen doen uit de vele aanzoeken, doch de eerste mislukking van haar voorgenomen huwelijk, kwam ze maar heel moeilijk te boven.

Ach, nee, niet zo zeer om het verbreken van alle banden vlak voor de bruiloft! Dat schokte wel, maar sleet en was dra verleden tijd! Erger was, dat ze in haar verkering het geloof in den man, in den heldhaftigen, zelfbewusten, alles braverenden man, verloren had. Haar bruidegom was nooit eens doldriftig of razend jaloers. 't Was een bezadigd nakomertje uit een vermaard patriciërsgeslacht, waaruit zeehelden en koloniestichters waren voortgekomen. Hij was zeer rijk en, eh... niet zo heel jong meer! Een tikje te zwaar van lijf en te loom van geest en daardoor een weinigje achterop in algemene kennis en zo! Een gemakzuchtig heertje, helemaal zo zonder dàt, zo zonder alles wat een vrouw graag... Ach, ja... Maar daar kwam ze niet voor naar het Instituut... Ze was tenslotte, dank zij pa, die over formidabele reserves beschikte, weer vrij en blij de wereld ingegaan en wilde madam Pedasco nu eens raadplegen over...'

'Ja, zegt u het maar?!' drong Kris, verslonden door het telkens begerig, aanmoedigend opkijken van mevrouw Salerno. 'Wat is uw...'

'Nee, mijnheer! Ik laat mij niet verder uit! Ook tegen u niet!' wuifde ze guitig, veroorloofde Kris om haar beursje op te rapen en pruilde verleidelijk: 'Het kettinkje gaat telkens los!... O, nee, mijnheer, laat maar! Ik vind het heel aardig, dat u mij zo gezellig de tijd helpt korten, maar ik ben geen gansje meer.... En wat madam Pedasco betreft... Ik wil niet gefopt zijn. Zij moet mij vertellen, waarom ik hier kwam... Niet waar? Het zal mij heus eens benieuwen of zij in staat is om... Nee, ik laat niets meer uit... Niets meer!'

'Geen woord meer verklappen!' grapte Kris, die absoluut neutraal bleef bij alle voorzeggingen van madam Biancha, het beurskettinkje inmiddels gerepareerd had en ongevraagd om de pols van mevrouw Salerno bevestigde... O, nee! Hij wilde beslist niets meer weten omtrent het doel van haar komst, geen woord meer reppen over dingen en gevallen,

die haar horoskoop beinvloeden konden, sprak, om zelfs overbrengen langs telepathische weg uit te schakelen, over de waterstand en de moeilijkheden bij de brandweer, het uithuizig zijn van de katten, over vivisectie en ontwapening, huiverde mee om de moord te Watergraafsmeer, prees Liefdadigheid naar Vermogen en wipte, ondanks z'n wat te schonkige bouw, lenig op om zich weer verdienstelijk te maken door het sluiten van de deur en het afsnijden van de helse tocht, bleek geolied en gladgewreven in manieren en beweging en vroeg met neerbuigende belangstelling, of mevrouw in de stad woonde? En waar?

Doch mevrouw had geen vast adres, hield van zwerven, opbreken en neerstrijken, dan hier, dan daar. Ze logeerde momenteel in Hotel Rosarium, waar ze uit principe niet ontving en onder een andere naam leefde, om het gezeur en de last van leveranciers en bedelbrieven te ontgaan. Ook telefonisch was ze niet te bereiken. Ze was geen loopmeisje voor Jan en Alleman, wenste niet gestoord te worden in haar rust en genoegens. Als ze een onderhoud of wat gezelligheid zocht bij de weinigen, die haar verstonden en belang in boezemden, kon ze altijd nog plaats en uur naar eigen wens bepalen. Dat was een voordeel, waar ze geen afstand van deed... Ook niet ten gunste van Kris, die zeer gevleid en zwijmelend van succes en mingenot op een herontmoeting mocht hopen, het aanhangig consult niet verhaastte en na een schier innig afscheidnemen, in de mysteriekamer verdween om roffelend-rad z'n tip aan madam Biancha te geven: ‘Systeem 3! Een nieuw en groot geluk beloven! Veel schaduw houden!... De persoon, de blijmaker beschrijven, als... Zorg maar, dat ie sprekend op me lijkt!’

‘Entree!!’ veroorloofde madame Pedasco even later door middel van de schel. En gracieus schreed mevrouw Salerno de la Calmette het licht van haar eeuw tegemoet!..... Het resultaat van de zitting kon Kris, die anders alle moeite

deed om het orakel te souffleren, geen ‘lazer’ meer schelen. De planeten mochten vertellen of verzwijgen, wat ze wilden. Het liet hem koud! Hij had zaken aan z'n kop! En niet alleen zaken! Een schatrijk, welopgevoed wijfie om rauw in te bijten en van goede familie! Nolijeheine!! Gerrit moest maar proberen om de functies van tempelwachter en inleider waar te nemen. Hij moest maar zien, om het zonder hulp klaar te spelen met de stormloop. Er zou denkelijk wel weer heibel van komen; maar Kris wist zich voor eens en voor altijd te waardig om namaak dames te ontvangen of boeren en burgers uit te horen en rijp te maken voor het mysterie. Met dergelijke onbenulligheden en zouteloze strijkages was het afgelopen en gedaan. Als mevrouw Salerno ten minste... Maar dat stond welhaast vast! Wat een ogen!! En toen hij overboog om haar beursje om te hangen! En later, bij het afscheid!... Ze vrat 'm haast op! Dat kon wat worden, beloofde goud, liefde en zaligheid tegelijk!! Drie vliegen in èèn klap! Al dat gepruts van voorheen... Afgedaan er mee! Kris nokte, had een groots, waarlijk meesterlijk plan en was niet van zins om zich door beslommeringen, van welke aard dan ook, uit te putten. Krachtig denken vergt languit liggen. Wat hij nù in z'n hoofd had overtrof alles in opzet en einddoel! Geniale invallen komen, als ze waarlijk grandioos zijn, overrompelend: ‘Rang!’ in een lichtflits uit het ergens, als een inslag, onverhoeds en raak! Maar je moet er gevoelig voor zijn, overdacht Kris. Wie niet ogenblikkelijk reageert, heeft geen ‘feeling’ en brengt het nooit tot iets van behoorlijke afmeting. Dat van Riek met d'r aangewaaide gave en belachelijke hokus-pokus! Noppes! Boerenbedrog!! Net goed genoeg om de ruif te vullen. Maar Kris had meer in z'n mars, was innerlijk sensitief en uiterlijk toonbaar. Dat was nou wel gebleken! De mooiste vrouwtjes, met fortuin en connectie, dweepten met hem! Een beeldje van een wijfie, dat, wie weet hoeveel aanzoeken afsloeg en het pardoes te pakken kreeg binnen

dertig, zeg veertig, minuten!! Hij had dàt, wat anderen misten. Daar was hij van overtuigd; en het gaf hem het recht om zich als de meerdere te gedragen en zich terug te trekken in z'n apartement op zolder. Hij behoefde dringend afzondering. Zeker, de zaak liep lekker; en de kas begon al een jofel buikie te fokken. Maar wie z'n ingevingen verwaarloost, is waard, dat hij een dalver blijft en ondergaat zonder kleuren en trompet', overwoog mijnheer Hoogervorst, klom naar het laboratorium, sloot de deur, liet de gordijnen zakken, zette z'n dekstoeltje uit naast de snorrende kachel om schurkend en schommelend z'n visioen en zichzelf te genieten, dommelde in met een wattige vrede op z'n hoekig gelaat en een groteske overgave in al z'n botten...

Mevrouw Salerno de la Calmette verliet het Instituut, befooide den Maharadja en stelde het zeer op prijs, dat de galante jongeman, waarmee ze zo aangenaam keuvelde en een afspraakje had, haar geen uitgeleide deed, zich bescheiden terugtrok en zodoende als een gentleman gedroeg. Glimlachend overdacht ze de schone voorspelling, die madam Pedasco haar deed, stond wiegend in haar heupen bij de halte van de tram, die haar opnam en afleverde in de Oranjeappelstraat, waar ze in de deur van een klein kroegje verwelkomd werd door een athletisch gebouwd man, wiens blonde snorpunten ze zoenend afplatte. Met z'n zenige arm, bloot door het opgestroopte overhemd, om haar taille, liep hij mee tot aan het buffet, deed z'n sloofje voor en duwde stoeiend: 'En nou weer Assepoetster wezen!... Naar achteren! De rest hoor ik vanavond, na sluiting wel van je!' 'Koffie, Gijs! Ophoue met dat getortel!' werd er gebruld door de klanten: koetsiers, vuilnismannen, venters, chauffeurs, besteljongens of wat er al zo meer op de straat het brood verdient om het in een goedkoop schaftlokaaltje haastig te nuttigen bij koffie, melk, thee of erwtensoep.

Gijs draafde gehoorzaam en mevrouw Salerno de la Calmette

verdween groetend achter het noodbeschot in de kleine ruimte. Ze ontdeed zich van bontmantel en imitatie-juwelen, liep naar het aftrapje, dat van de kamer naar de tuin voerde, klopte tegen de omheining, reikte de geleende bontmantel aan haar knipogenden buurman, die een lommerd hield, bedankte met leutige vertrouwelijkheid en ging naar binnen om haar kamer op te ruimen en de zwervende huurkwitantie, op naam van Alida van Oldenhoven, te bergen in het manke buikkastje tegen de houten wand.

Nee, Alida was niet gehuwd en Gijs dus niet haar wettige echtgenoot. Maar ze kende het stadhuis van binnen, had heel jong, amper achttien jaar oud, als bruid in de trouwkamer gezeten en ja gezegd, omdat het moeilijk meer nee kon zijn, met de ooievaar als getuige en de luiermand als ‘welkom thuis!’

Ze had het goed getroffen, beweerden haar en haar mansverwanten op de bruiloft, waar niet gesproken werd over de laakbare haast van den stamhouder, die vijf maanden later kwam. De wederzijdse familie wist van begrijpen en vergeven, maar de luidjes op het dorp en de boeren uit de omtrek konden het schandaal niet verwerken, hadden het spaans benauwd en loofden den Heer toen het losbandige stel de streek verliet en zich in de stad vestigde om een fruithandel te beginnen. Dat was mogelijk, omdat haar vader welgesteld mocht heten en ook de ouders van haar man wisten bij te spijkeren. 't Zou wel lukken met de onderneming en het huwelijk, dacht ze, ofschoon ze zich een andere toekomst had gedroomd toen ze nog thuis het zonnetje van vader en moeder was en de H.B.S. bezocht om... De H.B.S.? Ja, waarom? Dat wist ze toen maar half en een paar maanden na haar huwelijk in 't geheel niet meer!

In September werd Nico geboren en in November de fruitzaak gesloten wegens eb in de kas en gebrek aan belangstelling van haar man en de luidjes in de buurt. Weer werden ze

geholpen, door vader, die zelf een aardappelhandel dreef en z'n schoonzoon aan een filiaal hielp in een volksbuurt, waar, door scherpe concurrentie, klandizie en brood verworven kon worden. Desnoods met verlies verkopen, wilde vader, met z'n ijzeren doorzetten, om de zaak op gang te krijgen. Maar Theo, de man van Alida, was te melig en van huisuit te zeer verwend om zelf vrachten te sjouwen en baaltjes te storten. Hij zat liever in de kroeg om mee te gokken naar een vette gans of een soepkip, liet zaak en geldbakken aan de knechts over. En weer liep het mis, toen Alida ging sukkelen met de nieren en zelf niet meer achter de toonbank en schaal kon staan. De verlopen nering werd overgedaan, de ontvangen koopsom niet aan vader overgedragen of verantwoord en de vertwijfelde dochter de deur gewezen met een: ‘Nou is 't welletjes geweest! Eerst schande over me gebracht, toen me geld opgemaakt en nou achter me rug om de hele zaak verpatst!’

‘Maar, vader! Ik kan toch niet helpen wat Theo doet!’ had ze zich verdedigd en gepoogd om den ouden man milder te stemmen, door hem den kleinen Nico, naar hem genoemd, voor te houden en dan verzocht om nog eenmaal geld, een voorschot op haar erfdeel te geven.

Zonder een woord had de vergrauwende van Oldenhoven z'n dochter, als iets vies, van zich afgeduwd met z'n bonkige wroetknuisten, de deur dicht gedaan en gegrendeld....

Een moeder, om bij in Hoger Beroep te gaan, had Alida niet meer; en het beetje liefde, dat ze voor Theo eermaals voelde, allang verloren. Ze duldde, omdat hij de vader van haar kind was; en werd geduld... omdat ze geld inbracht, eerst door haar herhaalde lenen en dan in uiterste nood, als buffetjuffrouw in een befaamde loopzaak aan de hoofdweg van het havenkwartier. Daar was ze in kennis gekomen met Bertus, een zeeman, wiens sappige taal, glundere verschijning en jolige rondborstigheid onweerstaanbaar aantrokken en de

eindeloze werkdag van Alida dragelijk maakte en vervrolijkte. Het vriendelijk wezen op bevel, was haar zwaar gevallen in de eerste weken, toen ze, naar het zeggen van den baas, te ‘zuur’ bleek voor het buffet en alleen door een opgeschroefd lachen en slordig meeklinken en -drinken ontslag wist te voorkomen...

Ontslag!... En Theo bracht geen cent in, verzorgde grauwend het kind, leefde z'n nieuwe functie futloos in, had elke Vrijdagnacht geeuwend gewacht op het neertellen van haar loon en fooien, z'n zakgeld geraapt voor barbier, sigaretjes en de loterijclub en dan, een tikkie ontdooid, aangedrongen: ‘Ga je mee naar bed!’

En 's morgens had Bertus weer voor de toonbank gestaan. Bertus met z'n frisse kop, aanstekelijke lach, scheutige: ‘Drink-is-uit!’-allure en zwierende schipperspet, boordevol met vlasblond kroeshaar.

Dat ze hem graag mocht, dat wist ze al na z'n eerste bezoek aan het café, maar dat ze van hem hield, hem liefhad, dat ontwaarde ze pas, schreielijk-zeker, toen hij z'n plunjezak opslingerde en met een: ‘Nou, tabé dan Ali!’ wuivend de kroeg verliet voor een reis van drie maanden.

Vanaf die dag leefde Theo nog maar heel in de verte voor haar en Bertus op en om al de dingen van het buffet! Geen stoel waar hij niet op zat en geen glas waar hij niet aan nipte. Z'n lach klaterde boven alles uit en z'n wiegende gang was gevaren in alle heupen die in en uitgingen. Prentkaarten uit Duinkerken, Napels en Tunis vormden, na haar kind, een aparte weelde, die veel goed maakte in haar vergalde leven, dat, pas begonnen, al zo weinig vreugde beloofde. Hàd beloofd! Want alle prentkaarten droegen de postzegel schuin en elke groet drie kruisjes! Dat was matrozentaal, die op de H.B.S. niet geleerd wordt, maar achter het buffet geen tolk behoeft!

Alida schreef terug en stond op het aanlegsteiger toen boot

en Bertus keerden van de trip in de Middellandse Zee. Met een: ‘Hallo die Ali!!’ kwam hij de loopbrug af, zoende dat het klapte en schoof z'n arm om haar heen met een vanzelfsprekendheid die verblufte en rijk maakte.

Ze had het niet zo openlijk en pardoes bedoeld en verwacht. Ze was, hoe dan ook, getrouwd, had een kind, nog altijd respect voor de verbintenis, die ze op het stadhuis aanging en een onzekermakende angst voor de gevolgen van haar afdolen, ofschoon haar man al sinds weken de hort op was en nog maar sporadisch thuis kwam, ketterend omdat ze het kind had uitbesteed.

In de arm van Bertus was ze door de stad gedragen, van de kroeg naar het theater en van het theater naar het hotel, waar ze 's morgens wakker werd door het: ‘Tros uit! Bijdraaie!!’ van den spartelenden geliefden, die luchtig haar wroeging en genant-doen, weglachte, door de spreekbuis de opbouw van het ontbijt beschreef en zingend in z'n broek stapte:

> ‘Als het mij mocht overkomen,
> Dat ik nog eens dood zou gaan,
> Wat ik nooit had durven dromen,
> Komt dan op me graf te staan...

Star had ze een wijle gezeten bij zo veel zonnige, ongekende opgeruimdheid, breed-onverschillig doen en zorgzaam beredderen van alles wat haar drukte en kleinmoedig maakte. ‘Terug naar het buffet, dat slaan we over!’ besliste hij, had aanmoedigend schijfjes ei op haar brood gesneden en tussen zoenen en fluiten uitgemaakt: ‘We pikken de tram, of anders een huursleetje, gaan een hokkie zoeken, een benedenhuisie als het kan, en wat meubeltjes bij elkaar snuffelen... Het zwikkie bij je thuis mag je vent op z'n rug binden en naar de vendu dragen. Ik heb een bed, een kast, een paar stoelen en nog wat splinters bij me moeder thuis. Als we op dreef

zijn halen we je koter. Ik spijker wel een krib voor 'm; en een bedje heeft ie, zeg je. Accoord! Dan zijn we er zover! Dan is het nieuwe huishouden gesticht, wat jou?!'

Alida had zuinig gelachen en hem benijd om z'n luchthartige wijze van doen en zeggen. Meubeltjes en zo waren gauw genoeg gekocht en geplaatst, maar je man in de steek laten, ook al hield ze dan niet meer van hem, dat was toch nog wat anders dan een kachel, een kast en drie stoelen gedag zwaaien. Dat kon Bertus nou wel zo lachend zeggen... Hij redeneerde al te gemakkelijk met z'n: 'Je hebt me vroeger al is verteld, dat je niet met hart en ziel getrouwd ben... Nou dan?... En hij? Als hij werkelijk van je gehoue had, stond jij niet in het buffet! Hij was te misselijk om aardappelen te tillen, ging met je vaders geld opsjouw en zit nou met z'n handen op z'n buik te wachten op de loterij!... Zo'n vent... En jij zou nog geeneens een beetje magge houe van Bertus, van je bloedeigen matrosie?! Nee, hoor is: ik wil niet stoken, maar jij leeft ook maar ene keer. Je huwelijk... Ja, 'k weet, die worde in de hemel gesloten; en daar wordt niet geruild of terug genomen. Als die Theo van jou werkelijk een kerel was, dan had jij nooit tegen me gelachen... en zat ik nou niet voor de onkosten. Stiekum doen, zo nou en dan is een slippertje met je maken achter je vent om, daar ben 'k niet voor te porren. Je bent me wijf, of je bent het niet! Als je 't niet ben... Nou, dan spijt het me geweldig, maar dan gaat de wimpel uit de voormast!... Je vent komt hele dagen niet boven water, die heeft jou in de steek gelaten, inplaats van jij hem! Jij ben een verlaten vrouw en ik... de beroerdste niet. Kom aan me boezem!!... Luister is, meid! Jij in de kroeg en je kind bij vreemde, noem je dat een bestaan voor een jong wijf?! Zeg is op: wie zie je liever thuis, je vent of Nico, je grommetje?! Waar sta je liever: achter de tapkast of achter de wieg? Ben je een moeder, of ben je een drink-juffrouw?!'

‘Duizend maal liever een moeder, Bertus...’ ‘Af de kous!’ had hij alle verdere bezwaren weggewapperd met haar mantel, het geknakte veertje op haar hoed tussen de linten geschoven en zonder meer de uittocht gecommandeerd: ‘Met rotten... links! Nou eerst maar koers zette naar de ouwe vrouw, mijn moeder. Die zal wel van de trap vallen als ze 't hoort. Affijn, we zalle maar met een sucadekoek de zitting openen...’

Na het bezoek aan de moeder van Bertus waren ze op snor gegaan naar een woning, hadden nog wat meubelen bijgekocht en drie dagen later het nieuwe honk betrokken. Bertus had gewit en geverfd en was telkens van het trapleertje gekomen om open te doen als er gebeld werd. Want Alida durfde het trapgat niet te genaken, uit vrees voor haar man, die haar zeker niet met rust zou laten, wist ze, en zou vragen naar het kind, dat inmiddels door haar was terug genomen uit het verpleeghuis, en aan de benen van Bertus z'n kuiertje maakte.

En Theo kwam, zodra Bertus weer naar zee was. Hij rukte de bel haast uit de kozijnstijl, beukte tierend tegen het rasterwerk van het spieraampje in de buitendeur en dwong Ali om open te doen en toegang te verlenen. Hij kwam haar terughalen, haar en het kind! Het hele boeltje kon hij meenemen, als hij dat wou, want dat was z'n r e c h t !! Daar was hij voor getrouwd! Schandelijk was het om hem, nou hij door z'n centen heen was, te verlaten. Weglopen, omdat ze liever de luilak en grote dame speelde! Dat zou hij ze afleren! Ze was nog niet van hem gescheiden, dat zou ze ondervinden! In d'r betrekking had ze 't ook zo liederlijk laten liggen. Ze wisten daar wel, dat ze met een stuk matroos droste! Enfin, ze had dan maar te kiezen tussen direkt meegaan of... Nee, daar liet hij zich niet over uit! Daar zou ze dan nog lol van beleven!! En toen ze bleef weigeren om hem te volgen, nam hij het kind uit de krib, het kind, waar

hij zich nooit veel aan gelegen liet liggen en dat hij de laatste maanden totaal verwaarloosd had. Nico, die niet eens meer voor hem bestond, werd eensklaps z'n ‘Lieveling!’ z'n ‘Schattebout!’ en ‘Nicodémusie!!’

Ze wilde redelijk met hem praten, hem bijbrengen, dat het kind beter bij z'n moeder kon zijn, dat hij 't zo vaak kon zien als hij verkoos, er vader over zou blijven en later, als hij misschien weer hertrouwde, een regeling getroffen kon worden. Ze was te jong gehuwd, feitelijk nog maar een kind geweest, moeder geworden en teleurgesteld in elk opzicht. De schuld lag niet alleen bij Theo, beaamde ze grif en deed een beroep op het verleden, z'n hart en z'n verstand. Maar hij was en bleef een erbarmelijk confectiemannetje, dat geen afstand kon doen van hetgeen hij nooit bezeten had, van z'n recht en wraak sprak en weigerde om een scheiding door wat breedheid te bevorderen. Alida was zo dom, om open en ronduit te gewagen van haar liefde voor Bertus, vroeg, of Theo, die immers toch niets meer voor haar was, zomin als zij voor hem, niet kon toestemmen in een schikking, waarbij het kind aan haar bleef en kreeg een bot, gegrijnsd: ‘Nee!’ ‘Zou je dan willen, dat we weer samenleefden zoals we deden? Dulden en geduld worden? Ik ben bereid om nogmaals een voetval te doen bij m'n vader om jou weer opdreef te helpen met een nieuwe zaak, of wat je dan ook beginnen wilt. Probeer het dan is met een andere vrouw. Misschien lag het aan mij, Theo... Ik wil alles doen, wat nog mogelijk is om ook jouw geluk te bevorderen en vraag je alleen of ik Nico mag houden?... Ja?’

‘Nee!’ kwam weer onverzettelijk het weerwoord van haar man, die met z'n spichte vingers naar een deken graaide om er Nico in te rollen... Als een razende had ze zich gillend verzet als een gewond dier achter Theo aangedraafd, straat in, straat uit, tot spot van de buren en vermaak van de jeugd. Een afschuwelijke tijd maakte ze mee als Theo brani door

de straat kwam wandelen en zich op haar stoep posteerde om haar het uitgaan te beletten en in opspraak te brengen. Grinzend van leedvermaak stond hij te zwaaien als ze maar even door een kier in de gordijnen en een floers van tranen blikte in de hoop, dat hij Nico bij zich had! Maar het kind bleef verborgen. Alleen Theo vertoonde zich schier elke dag... tot Bertus thuis kwam van de reis.

In de tien dagen, dat deze aan de wal was, werd de stoep niet bezet en kwam de straat niet uit de plooi. Bertus vermoedde niet... en Alida zweeg, om ongelukken te voorkomen. Zodra Bertus de haven uit was, stond Theo weer in de straat... en Alida, die tot dan niet geheel vrij geweest was van wroeging en deernis, zag in hem niet langer haar gewezen man, noch den vader van haar kind, doch een erbarmelijken lafaard, die ze zelfs niet meer haten kon.

Het echtscheidingsproces werd door haar aanhangig gemaakt, stuitte echter op allerlei moeilijkheden; temeer waar zij, voor alles, haar kind terug verlangde. Theo stond sterk! Zuipen, je zaak verdobbelen, je vrouw in de kroeg uit werken sturen en je kind aan de buren overlaten, dat zijn nog altijd bewijzen van goed gedrag als... het den vader betreft! Zulke kleine afwijkingen waren bagatellen vergeleken bij de liederlijke afdwalingen van Alida...

Theo stond sterk, maakte kans, dat de rechtbank na horen en wederhoren, het kind aan hem zou toewijzen. Dat wilde de gepijnde moeder ten koste van alles voorkomen en riep de hulp in van de duurste advokaten, die beweerden, dat haar wens vervuld kon worden. Ze moest maar rustig afwachten en inmiddels zorgen, dat er op haar gedrag verder geen lak gelegd kon worden. Aan die voorwaarde moest ze vooral voldoen! Kalm en waardig optreden, zich door niets of niemand tot dwaasheden laten bewegen en straks de trouwbelofte van Bertus uitspelen. Zijn gedrag was onbesproken, z'n brood zeker en z'n liefde voor kinderen bekend en met

getuigen te staven. Dat waren factoren van groot gewicht bij de eindbeslissing. Geen nieuw rumoer of aanstoot verwekken en de rest maar overlaten aan de omstandigheden, het toeval en het recht...

Knikkend had Alida geluisterd naar de juridische adviezen en goede raadgevingen en verzwegen dat ze... zwanger was. Ze had, om het proces tot echtscheiding door te kunnen zetten, de schuld, het overspel, op zich genomen, de omstandigheden als verweer bedacht, gerekend, dat, als alles naar recht en billijkheid overwogen werd, Nico aan haar zou worden toegewezen. Met een beklemming, die klam en duizelig maakte, was ze het hoge bordes bij den advocaat afgestapt en in haar verwarring aan 't dolen geraakt, neergevallen op een bank in een plantsoen om bezeten te herhalen wat haar geadviseerd was: ‘Geen dwaasheden... Rustig afwachten... Rumoer en aanstoot vermijden... Het kan nog wel zes, zeven maanden aanlopen, als uw man zo halsstarrig blijft... Zorgen dat er geen verdere lak... Verdere lak...’ was ze opgesprongen en in haar nood naar het havenkantoor gelopen om het bord met de melding: ‘Binnengekomen schepen’ te raadplegen. Ze wist wel, dat Bertus nog minstens drie weken uitbleef... Maar het kind, dat ze kon verwachten was toch van hem!... Dat moest hij toch begrijpen en haar niet langer meer alleen laten! Waarom de *Mizar*... de *Helena* en de *Dubbeldijk* wel binnen?! Waarom die wel en de *Waalstroom* niet?!

Thuis had ze, rittend door de kamer, zichzelf tot de orde geroepen: ‘Bedaar nou is effe!’ en was in mantel en hoed voor de tafel geschoven om ‘rustig’ te overleggen: ‘Zes, zeven maanden nog voor de uitspraak... Dan kan 'k niet meer verschijnen... Dan zal hij wijzen, Theo, en zeggen, dat het niet van hem is... En wat moet 'k dan zeggen? Wat kan ik dààr op antwoorden?... Niks!... Niks!... Dan heeft hij vrij spel en verlies ik m'n Niekie!... Maar ik kan

het toch wel uitleggen aan de edelachtbaren... Ze moeten toch begrijpen, dat, als je met een andere man... Nee, zo zien ze 't nou eenmaal niet. Ze zijn anders en beter getrouwd dan ik... En de wet... 'k Heb toch gedaan wat ik kon; en ben toch altijd moeder geweest voor Niekie!... Het eerlijk verlangen van een moeder naar haar kind, moet toch al voldoende wezen bij de uitspraak!... Theo maalt niks om het schaap... En als het hem toch toegewezen wordt, is 't alleen om er mij mee dood te martelen!!... En de andere, die geboren zal worden, is de oorzaak dat ik Niekie ga...' verstarde ze, sperde haar ogen als in waanzin en gilde uit: 'Verliezen!... Verliezen!... Nico!... Niek!!'

En weer was ze, een week later, konfuus en van streek, een hoog bordes afgegaan met een flesje in haar mantelzak en de graaidrift in haar handen, die het *middel* wilden grijpen en wegslingeren in het tuintje van het Astrologisch Instituut of de Schie... Als ze het middel innam, was het verraad aan Bertus! En als ze 't niet deed, dan was alle kans op een gunstige uitspraak door de rechtbank verloren: dan was ze de moeder van Niekie niet meer...

Alida nam in...

Zeven maanden later werd Gerda geboren en de daaropvolgende week, de kleine Nico aan den vader toegewezen... Alida wilde vergeten, poogde al haar liefde en verlangen over te brengen op haar tweede kind, dat, nietig in de stoere armen van den paraderenden Bertus, meeschommelde op het rhythme van straatdeuntjes en matrozenliedjes, omdat haar moeder de bruid en haar vader de bruidegom was. Slingers versierden de zoldering, papieren vlaggen staken aan de wanden en een enorm rozet van geknipt goudpapier waggelde mee met het fuiven van de lamp...

Zo had Bertus het gewild: rozetten, serpentine, slingers van voor tot achter: 'Hulde aan Bruid en Bruidegom!' op de lijst van de spiegel en een kroon met juwelen boven het

trapgat. Spijkerend en opbindend had hij het huis getooid en was telkens weer naar de wieg gelopen om, tikkend aan z'n pet, bij z'n dochtertje te informeren: ‘Kan het zo, juffie?!... Een beetje slordig, zeg ie?!... Nou, ja! Jij ligt er ook zo netjes niet bij met je kluiven in de hoogte! 't Valt niet mee, om boven je hoofd te spijkeren!... Nou, daar gaat ie dan maar weer. Nog een rukkie en 'k duik in een hoge hoed!’

En van de wieg was hij met een handvol versieringspapier naar Ali gedarteld om haar op te tuigen: ‘Zo! Nou me slagschip effe in de vlaggetjes zette!... Jij doet het niet lelijk in vol tuig! Meid, wat ben je bekoorlijk! 'k Zal maar gauw zien, dat ik een beetje goud aan me pet verwerf. Nog een reisie of vier en ik zit voor me examen. Affijn, bij jou ben 'k geslaagd!... Laat me is proeve of ie nog zo lekker zoent als tien minuten geleden?!’

Ze had hem vrijend weggeduwd en verweten, dat hij te voorbarig was met z'n versiering, zich weliswaar den bruidegom kon noemen, doch nog een reis moest maken voor ze goed en wel gehuwd zouden zijn. De vijf dagen, die hij maar aan wal kon wezen, waren niet in staat om aantekenen en trouwen meteen te bestrijken. Enfin, hij had maar een korte reis te maken deze keer. Even naar Antwerpen, vandaar naar Londen en van Hamburg weer naar huis. Simpel een ABC-trippie, een kattenwip! O, ja, ze vond het natuurlijk wel lollig om gedurende z'n afwezig zijn in de blommetjes te zitten. Ja, dat wel!

‘Tien uur aan boord!’ berichtte Bertus z'n dochter een paar dagen later, droeg haar de trap af, legde haar in de kinderwagen, polste zorgelijk: ‘Ligt u naar genoegen, juffrouw Flut?’ en kwam er breed, met al de ruimte, die kratten, kisten en balen nog lieten, de kaai mee over naar de loopbrug. Alida volgde hijgend!

‘Hallo, jongens!’ wenkte Bertus naar z'n lachende maats, die over de verschansing hingen, en wees met trots in

de kinderwagen: ‘Hiero! 'k Heb me foto laten maken!’ Geschater en daverende leut werd weg en weer gewisseld, het kindje bewonderd en de moeder geprezen, tot eensklaps alles in draf kwam bij het bulderend geweld van de opgejaagde stoomspanning en het gieren van de scheepsfluit, dat groeten en commando's overstemde. Trossen en staaldraden scheerden door de lucht, smakten spartelend neer op de kaai, die dreunde door het aanzetten van de machines en het wiegelend opbonken van de bootromp.

De loopbrug werd weggerold... en Bertus, die voor de zoveelste keer teruggelopen was, van z'n vrouw naar z'n dochtertje en van z'n dochtertje naar z'n vrouw, Bertus, die al een dikke twintig reizen achter de rug had, kon geen afscheid nemen, greep weer en nogmaals in de kinderwagen en moest, na een allerlaatste verknellende groetzoen, de kloof tussen kaai en achterschip overspringen om niet achter te blijven...

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Onder de versiering zat Alida, breiend mee te zingen bij haar bruidsgeschenk, het radio toestel, toen het bericht kwam: ‘*Binnenlands nieuws!... Het stoomschip Waalstroom, op weg van Hamburg naar Rotterdam, is ter hoogte van het vuurschip Maas, in aanvaring geweest met het Engelse s.s. Dorothy en zwaar beschadigd binnengesleept. De matroos Hubertus Cornelis Wittekamp - ongehuwd - is over boord geraakt en verdronken...*’

‘Bij 't vuurschip Maas!’ had Alida wezenloos gemompeld, toen de buren haar bijbrachten en weer op een stoel plaatsten. ‘Bij 't vuurschip Maas!’ had ze, met het geknipte goudpapier op haar schoot, gezeten, murmelend de nacht doorgebracht en 's morgens haar weedom uitgesnikt over de wieg...

Recht op een uitkering had ze niet; en ze deed geen pogingen om het toch te verwerven. Ze zocht werkhuizen, maar kon niet slagen, omdat ze niet bereid was haar kind alleen te

laten of onder te brengen in een inrichting, Die ellende had ze ééns meegemaakt, toen Niekie ziek lag en zij hem niet verzorgen kon, omdat ze slokkies moest tappen. Dat nooit meer! Ze bleef bij het kind, zoals Bertus nog altijd bij haar was en bleef alle uren van haar uitputtend hongerbestaan. Ze kocht een breimachine op afbetaling, pelde garnalen, deed verstelwerk, plakte poppenparaplutjes... 't Kon haar niet schelen, wat ze moest doen, als ze maar kost en onderdak mocht verdienen en de wieg in haar rug wist...

Bij het wegbrengen van haar huiswerk had ze Niekie weergezien, haveloos en ongewassen aan de hand van een rukkende, verhabbezakte vrouw, die roekeloos door het verkeer slierde met het bleke kind, de hinderlijke last, struikelend achter haar aan...

Alida kon niet verder, haar voeten weigerden en haar kreet bleef steken in de keel...

'Dat?... Zo!... Zo was Nico geworden door de minderwaardige wraak van een lafaard, die de Wet hanteerde om de moeder te beroven van haar moederrecht! Mocht dat dan maar?! Kon dat dan zo? Het kind als een wildvreemd, verloochend schobbertje... En die vrouw... Mocht dat? Kon de wereld dat aanzien en gedogen?!'

In de eindeloze uren, waarin de vingers automatisch jakkerden, mijmerde en peinsde Alida, sprak met Bertus, die weer binnenstapte met den schreienden Nico aan z'n hand, altijd maar weer binnenstapte, avond aan avond... tot er op zekere dag twee mannen kwamen, die haar toespraken en in een wagen droegen...

Na zes weken werd ze uit de 'Observatie' ontslagen, kreeg door bemiddeling van een genootschap, een betrekking in een seizoenhotel te Scheveningen en gelegenheid om Gerda weg te halen uit het zaaltje van 'Kinderzorg'

Kort daarop maakte ze kennis met Gijs de la Roi, ober in een prijzig restaurant op de boulevard. Hij had dagdienst, kon in

de nacht bij Gerda zijn; en Alida kwam in de morgen thuis van haar werk, als noodhulp in het hotel. Gijs kende talen en manieren, had in z'n optreden iets van den vertippelden baron, was goed voor het kind en een voorbeeld voor de moeder, die z'n beschaafde uitspraak en vlotte allure spoedig overnam. De dames in het voorname hotel vulden, door doen en laten, onbewust aan wat Alida nog leren moest en van Gijs niet af kon kijken, doch deden in schoonheid vaak onder voor de noodhulpjuffrouw, die ‘chance’ had bij de heren en trouw bleef aan Gijs.

In de herfst stonden ze weer op de keien, zij en hij, werkloos en zonder kans op een spoedige plaatsing inVan de spaarcentjes namen ze een zaakje over in de Oranje-appelstraat te Rotterdam, een loopzaakje voor de komende en gaande man, die een hokje behoeft om z'n brood te eten. Veel gang zat er niet in; en de spaarduitjes waren spoedig opgevochten, in de moordende concurrentiestrijd rondom. Maar Gijs was van alle markten thuis, kon de ‘Lord’ spelen als het wezen moest, zette banjerend allerhande akkevietjes op touw en kwam aan z'n bikken. De zaak kreeg meer oog, de consumptie werd beter en de toeloop navenant.

Dit succes verwekte dromen, vooral bij Gijs, die verbouwingen in het vooruitzicht stelde en tenslotte begon te spreken over een hyper moderne inrichting, met spiegelwanden, podium, strijkmuziek, eetzaal, portiersloge en hoge prijzen. Ali geloofde niet meer in sprookjes, maar gunde graag alle glorie aan Gijs, die, door z'n zorgzaamheid en liefde voor het kind hààr Gijs geworden was. Ze zon op middelen om z'n droom, of althans een deel van z'n droom, te verwerkelijken, haalde van alles in haar hoofd, doch kwam niet tot resultaat.

Op een middag werd er door de klanten gesproken over kaartlegsters, planeetleesters, etc. en de naam van madam Pedasco genoemd. Hoog werd opgegeven over haar onfeilbaarheid en zwijgend geluisterd door Alida van Oldenhoven,

die knikkend de voor- en tegensprekers gelijk gaf en ironisch lachte. Ze repte, wijselijk, niet over hààr ervaringen op astrologisch gebied, schonk koffie, schepte erwtensoep of tremde melk en gevulde koek aan. Ze dacht het hare van al dat geleuter door volwassen kerels, wees spottend naar een kaalhoofdige: ‘Nou, Kees! Jouw maan zegt, dat jij geen twaalf jaar meer bent!’

Daar liet ze 't bij en zou ze 't in de astrologie bij gelaten hebben, als er niet, even later, een klant gekomen was, die groetend verwelkomd werd door de anderen en zich meteen in het gesprek mengde.

‘Biancha Pedasco!’ riep de nieuwe bezoeker, veegde z'n bezande knuisten aan z'n versleten mouwvest: ‘Bakkie slobber, Ali!’ en greep naar z'n neus: ‘Die Itaaljaanse dame stinkt! Dat 's Riek Rompel, me ouwe buurvrouw uit het Blokkie van Blomsaus!’...

‘Wat maakt dat uit, Dirk? Als ze de gave maar heeft!’ opperde een olieventer overtuigd, propte z'n mond vol en mummelde: ‘Jij ken iedereen... Straks ben jij nog de opoe van Erassemus of de pa van Kaatmossel...’

‘Pijn in me hoofd over jouw gelul... Stik niet!’ maakte Dirk zich bezorgd, ging wijdbeens op een stoel zitten met z'n kin op de leuning, nam z'n koffie in ontvangst en vertelde, blazend en slurpend, wat hij wist van Riek Rompel, van Stompie en Kris, die een slechte beurt maakte, als een vernarde kwiebus werd getekend.

Nog nam Alida niet veel nota...

‘Ja, maar je mot wete wat ik weet!’, vervolgde Dirk, in antwoord op een tegenwerping van een der andere. ‘Riek en Gerrit gun ik de pret! Gerrit was een geschikte gozer, een scharrelaar, die z'n bek niet open liet breken en wat te missen had, als 't helemaal spaak liep in de buurt. De voorlaatste straatmakers-staking lagen we plat en groen thuis... Gerrit kwam op de proppen met de zaadbak voor

heel me nest met snavels. Tien dagen lang liet ie de bakker bij me stoppen... Nee, aan Gerrit me eresaluut... Maar die andere duikelaar, Kris Hoogervorst met z'n grote strot en luizige bluf. Die heb ik vroeger naast z'n hakken zien lopen in een boezeroen met schietgaten en een spijkersluiting! Die lorrebaal heeft grootheidsziekte, ken geen mens meer en loopt z'n eigen schaduw te barsten! Verwaand als de zenuwe! En in de verbeelding, dat ie door z'n zwendel-fortuintjes nog is van adel wordt.'

Alida kwam over de toonbank hangen...

De anderen verfrommelden hun krantje, knoopten brood-zakken dicht, zogen een piraatje aan of zaten met de koffiekom in de klemmende knuisten, blazend en ophitsend: 'Goed zo, Dirk! Ik ken die dalver niet, maar het is een patser... als je me koffie betaalt!'

'Een patser?!' hapte Dirk. 'Nee, een gek! Een psiegepaat, die schatrijk wordt omdat ie niet goed snik is! D'r wordt goud verdiend! De Westersingel en de Parklaan komt met de auto voor de deur! Je begrijpt niet, hoe zo 'n pias het voor mekaar bokst. Riek Rompel loopt er ook bij als de miljoenejuffrouw. Maar, nou ja, dat is een wijf... 'k Heb het spul is aangezien, toen 'k op de Molenwaterweg werkte om een nieuwe bestrating te legge... Die kwiebus met z'n bombariehoedje, meheer de direkteur van het asterelogies instituut, zal 'k maar zegge, loopt er bij of ie een genie is. De vrouw van me zwager is er geweest om die lijmstrijkerij mee te maken. Mooie boel! Gerrit met z'n ijzeren klauw als Sultan! Riek in 't kraakzij met een lorrejetje en Kris de Lijsieskoopman, die de grote heer uithangt bij de freules en leedies en met al z'n geld nog blij mag zijn als ie met de tante van een bananekoning voor het altaar mag komme', smaalde Dirk, schoof z'n kom door: 'Maak nog is vol!' En Alida schonk met plonzende overmaat en een demonische tinteling in haar lachende ogen....

Hoofdstuk VII

De wijze van werken in het Instituut strookte niet langer met de plannen van Kris, wiens verschijnen en verdwijnen niet meer afhankelijk kon zijn van het gaan en komen der cliëntèle. Na het bezoek van de blakend-animerende mevrouw Salerno de la Calmette was zonneklaar bewezen, dat zijn afwezigheid, onder bepaalde voorwaarden, van meer nut kon zijn dan z'n aanwezigheid.

Het was een fout van hem om bij alle gelegenheden maar op de voorgrond te komen. Dat was wel overduidelijk gebleken, toen een zekere mevrouw Dinneweerd het orakel kwam raadplegen in verband met een kwaal, die haar man ongeschikt maakte zich als koopman geheel te geven aan z'n graanhandel. De kwaal van mijnheer werd weliswaar door de medische wetenschap ontkend en genegeerd, doch ondermijnde z'n gestel en wekte onlust in elk opzicht. Dat wist mevrouw het beste! Enfin, de faam van madame Pedasco en de resultaten van haar voorzien en ingrijpen, waarover mevrouw Bukkels en anderen zo gunstig spraken, hadden tot een bezoek verlokt. Mijnheer Dinneweerd had, als alle mannen, z'n goede en kwade kant, beweerde mevrouw aan Kris, die: 'Dergelijke veelvoorkomende klachten!' glimlachend had aangehoord en z'n landerig: 'We zullen wel eens zien!' verving door een vitaal: 'Neemt u plaats, dame!' toen bleek, dat mijnheer Dinneweerd door z'n kwaal wat achterop raakte in z'n besognes en een compagnon zocht! Nee, de zaken baarden nog geen zorgen! Mevrouw was getrouwd onder huwelijksvoorwaarden en kon dus onder alle omstandigheden over een groot vermogen beschikken. Maar de graanhandel was tenslotte niet alleen een geldwinning. De Dinneweerds waren al honderd jaar in het vak. Het was dus een familiekwestie, een eretaak om het bedrijf gaande te houden. Als mijnheer geen lust meer had in de affaire, moest er maar

een vertrouwensman of een compagnon gezocht worden. Kris had oneleganter gemak gezocht in de crapaud, voorzichtig naar nadere bijzonderheden gevist en zich, na het afscheid van mevrouw, in de gang voor z'n kop geslagen: ‘Sode... Een schitterende kans verkeken!’ Enfin, jammeren bracht geen geld in 't laatje. De graanhandel ging z'n neus voorbij! Onherroepelijk! Mijnheer Dinneweerd aan een compagnon helpen was onzin, zolang die compagnon Christiaan Hoogervorst niet kon zijn. En daar was geen kijk meer op. De adjudant van madam Pedasco kon niet als partner of zaakwaarnemer van de firma Dinneweerd in de sterren staan. Zo'n horoskoop zou het uitspansel stinkend maken, te veel vuurwerk brengen en zelfs een Herodus met knipperende ogen in z'n tent jagen.

Het publiek nam veel, maar niet alles. Kris moest in z'n sof berusten, had er echter veel van geleerd en tot wijziging van het huishoudelijk reglement besloten.

‘Een stakker, wie niet van z'n fouten leert!’ kwam hij, enige dagen later z'n confraters overvallen, schold hen voor: ‘Bultkamelen!’ en maakte een kritische wandeling door de voorkamer, waar niets meer deugde. De wanden waren te eng en de bullen te gammel om aan te kijken! De onnozele peertjes in een vergulde lijst en het bordje: ‘Bij uw Twaalf en een Half jarige Echtvereniging!’ was een floddervertoning, die thuis hoorde op de vuilnisbelt. ‘Geloof, Hoop en Liefde!’ kon naar het brokkenhuis met al de andere knusse bulletjes en Rieks oma, die irriterende honingpop in d'r krans van ouweltjes. Wie hing er nou zulke rotrommel aan de muren?! Hoe was het mogelijk, dat mensen, die zo langzamerhand in goeie doen raakten, tegen de snertzooi aan konden kijken?! Tristan en Isolde!!... Om van te griezelen!... Vaasies met: Hartelijk Gefeliciteerd!... Om bij te grienen! Wat een smaak! Wat een kafferkraal!... Al dat dodderige op- en in elkaar kruipen van allerlei lieve herinneringen... Het

speet Kris, maar hij had behoefte aan lengte, breedte en perspectief. Hij kon niet langer meer leven tussen al die zielige nesterijen op knobbels en draaipoten. Dat gebibber, gewiegel en gewankel maakte hem zeeziek en verstoorde z'n harmonisch denken, dat snakte naar een groter huis, dure, ontilbare meubelen en een artistieke aanvulling. Hij kon toch per slot van rekening niet eeuwig blijven bakken in zo'n tweede-hands museum?! Hij had aangeboren smaak, uithoofde van z'n verwantschap aan twee notarissen en een opperofficier. Mensen, die hem graag zouden erkennen, als hij ze behoorlijk ontvangen kon. Riek stamde immers ook uit een adellijk geslacht! Zo iets blijft toch in je bloed hangen! Het was onbegrijpelijk, dat iemand, die zich zo keurig als een dame wist te kleden en te gedragen, nog langer genoegen kon nemen met een krocht en armeluisboedel. Een groot pand met openslaande deuren naar het voorbalcon! Ramen met glas in lood! Een glasdichte serre, badkamer, salon, hal, achtertuin, garage en een veld om te tennissen in witte broek en rubber schoentjes. Dat was leven! En zo zou het worden! De vlag zwaaien en hoeraroepen!

'Wat we nou doen, is wegkwijnen in het bessieshuis! We blijven geen eeuw op peil! Straks raken m'n hersens uitgeput en is 't afgelopen met de firma! Als we niet op alle schijven meegokken en profiteren, zitten we over een poosie ergens, drie-hoog-achter, zonder poen en tanden genadekorsies te kauwen en de verlossende eindvisite van Magere Hein af te wachten... Nou, wat doen we?... Geef is antwoord, Riek?... Zeg ie niks, Gerrit?!'

'Ja, wat doene we?' kwam deze stroef los, blies een aamborstig verzet uit z'n pijpje en luchtte z'n ergernis over het gedweep van z'n applaudiserende vrouw: 'Je klapt wel, jij, maar je ontploft niet!... Weer verhuizen! Kleine beroerte!... Jullie zien ze rennen... Nog meer zwiet en kapsjones? Ik zit hier best... Naar mijn smaak al brani genoeg. We raken

met al die blageur nog is in de narigheid of het gekkehuis. Vroeger...'

'Schei toch uit, jij met je vroeger!' beet Kris afwerend. 'Vroeger... Zo wauwelen de geesten op een spiritisten-bijeenkomst. Wat geweest is, is voorbij. Vroeger was jij doodgewoon Stompie, de dievensnees; en nou ben je meheer Pedasco...'

'Uit de kou ben 'k er mee!' hoonde Gerrit, bonkte met z'n haak op de tafelrand en sakkerde beweeglijk: 'Een reuze meheer ben ik... Ik met me sleepjurk!... Ik klaver me een hartkwaal, dertig treeje heen en weerom. En nou gaan we de zaken alweer uitbreide en verplaatsen. Dat zeg jij tenminste... Affijn, de commissie kan me nog meer vertelle... Ik zit hier goed en voel er niks voor om nog rijker te worden. Ik verdom je feestelijk... Vroeger...'

'Komt ie weer over vroeger!' ruziede Riek mee, draaide hatelijk alle lichtpunten aan en sarde: 'Ziezo! Nou kan 'k je beter zien. Luchte is nòg wat anders. Vroeger was jij gebrand op geld, begroef je 't in de grond en liet mijn en Gonda op een slof en een schoen door de buurt barrelen. Jij kan hier blijven zitten, dat is jouw zaak, maar ik trek mee, als Kris wat beters weet. Dat antieke schurfie hier, hangt me ellen de keel uit. Jou kan 'k niet vernieuwe of inruilen, jammer genoeg, want ik heb mooier en beter gezien.' 'Sjongejonge! Wat je zegt?!'

'Wees mirakels blij, dat Kris je in uniform stak en toonbaar maakte, want anders was je helemaal nergens bruikbaar voor geweest. Je ben nou tenminste een Hoogheid! En hoe werk je 't dan nog af?! Er is geen aasie plechtigheid aan jou en heel je lijf niet. Je ben en je blijft maar een bootwerker, een van de kaai en meer niks!'

'En jij wordt nooit geen barones! Verbeel je maar niks!' pareerde Gerrit grimmig, zette zich schrap tegen een aanval op twee fronten en mokerde schor: 'Ik zeg jou, dat jij nooit

geen dame wordt, hoogstens een opgetutte larie-madam, die, bij al d'r fatsoen, nog vergeet om me te verwijten, dat 'k maar èèn klauw heb! Ja, waarom zou je niet? Zo'n schunnigheidje siert de mevrouw! doet het prachtig bij je fluwelen japon. Ik heb indertijd geprobeerd om me vrete te verdiene... Ook voor jou! 'k Heb dag en nacht gebuffeld in de haven en er me klauw bij verspeeld. En nou ben jij een schoftige leedy en ik je pias! Wat een vooruitgang! Wat een promosie!! Jij hebt mooier en beter gezien... Ik ook! Toen je stond te simpe, omdat je d'r bij je dronke vaar uitgetrapt werd, geen dak meer had en geen raad meer wist. Maar je overgrootpapa hebben ze met vier witte paarden getrokken! Nou en of! Uit mekaar getrokke, zal je bedoele!!'

'Je ben een ploert!' schreeuwde Riek.

'En jij me echtgenoot!' repliceerde Gerrit rookpuffend, bleef schijnbaar kalm en hervatte: ''k Heb geploeterd voor jou en me dochter, die zich geeneens meer verwaardigt om te schrijven. Zonder boe of bah ging ze met d'r mevrouw de zee over, me Hilletje... Die ben 'k ook al verspeeld! Eerst me klauw, toen me verstand en nou me dochter! Wat een vooruitgang! Wat een succes!'

'Dat heb je toch allemaal zelf zo ingesteld en gewild! Jij wou immers de grote jongen worden, niet? Jij wou tonen wat je waard bent?!' krenkte z'n vrouw op haar beurt, smeet met de deuren en lachte snerpend: 'Hij krijgt pijn in z'n buik! Hij gaat z'n eigen wat van mijn en z'n dochter aantrekken!'

'Wat ben jij voor een moer?!' brieste Gerrit rijzend, vergruizelde z'n kop en schotel terwijl hij beukte: 'Durf jij nog te praten over ons Hilletje?! Haar heb ik motte grieven om jouw kakmedammerige schulde af te doen...'

'Wat grieven en afdoen?' wilde Kris tussenbeiden komen: 'Er valt niks te bekokstoven buiten me om... Ik wil weten...' 'Breek me smoel niet open!' brulde Stompie, beheerste zich

weer enigermate en wenkte afsnijdend: ‘Gaat jou niks aan!... Jij krijgt mijn te veel kapsie! Jij ben ook je benarde tijd vergeten, toen je op je tandvlees liep te baandere met je lijsies en 's avonds bij me kwam om een vorkie mee te prikke. Toen had je een gat in je darme en geen bezwaar tege me rotmeubeltjes! Ik heb van me leven raar motte scharrele, maar nooit geprobeerd om, net als jij, voor rinkelreep te spelen. Dat wou 'k je maar effe zegge...’

‘Je wordt bedankt!’

‘Dat hoeft niet!... Ja, ik heb indertijd me geld bewaard en opgepot. En waarom?! Omdat ik risico moest nemen en angst had, dat jij, schone dame, geen brood zou hebben als ik gegrepen werd. En nou hebben we 't goed, ben 'k zo ver gearriveerd, dat 'k bij elke gelegenheid als een prul te kijk sta bij me wijf en m'n compagnon, die met *mijn* centen beginnen most!... Medam Pedasco, die me nou te mottig en te geknauwd vindt. Medam, waar 'k me Hilletje voor belaagde om de pronk van d'r verheven moer te betale... Dat is nou mijn winst en rijkdom.... Bah!’ reutelde Gerrit verstikkend, zonk terug in z'n zetel en slikte snikkerig: ‘'k Wou dat 'k me poten gebroke had voor ik aan heel de rottigheid begonne was...’

‘Wat heb je uitgehaald?! Hoe heb je door Hilletje geld losgemaakt?’ drong Kris fel, kreeg geen antwoord en rekte zich gezaghebbend: ‘Hoor je me niet? Ik eis...’

‘Pas op! Stoot je hoofd niet!’ spotte Gerrit minachtend, rilde kwasi beducht, keek zwijgend naar de klok, liet Kris razen en dreigend de tafel bebeuken en nodigde staal: ‘Binne!!’

‘Doe je muil open!’ tierde Kris woedend.

‘Ik?... O, nee!... U ben aan 't verkeerde adres, meheer! Aan de deur wordt niet gekocht of gegeven. Wij kopen geen lijsies! Me wijf en me compajon hebbe de gloeiende smoor aan lijsies! We kopen niet van scharrelaars aan de deur!

Wat u presenteert kan naar de vuilnishoop met me meubeltjes en al de lieve herinneringen... Maar als u een balcon met twee openslaande deuren in voorraad hebt, dan graag! Of anders een garage, een tennisbaan of een balzaal...' 'Sterf!!' siste Kris en:

'Sjongejonge! Me man wordt uiig op de late avond!' treiterde z'n vrouw, Kris opduwend, en wachtte af met de armen onder de weelderige boezem, die zwaar ging van ingehouden woede en overdadige smuk...

Gerrit zweeg en bleef zwijgen, zat, diep rimpelend met z'n doorrokertje tussen de brokkelige tanden, tuurde door een spleet in de gordijnen naar de druilende regen, die de dubbende lichtpitten van de lantarens naargeestig bedroop...

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Kort daarop ging alles schijnbaar weer op rolletjes met de affaire. Gerrit poetste de bel, de nieuwe daghit legde vuur aan in de keuken en Kris stapte in z'n schoenen om z'n eigen weg te bewandelen en de eerste acte van z'n filmlange droom te verwezenlijken.

Opgaande wegen naar stijler hoogten vergen extra fut; en Kris hield er rekening mee, tikte z'n vierde eitje, belde nogmaals om thee, herlas, reepjes brood kauwend, de twee advertenties, geknipt uit het avondblad van enige dagen her en mumde knikkend: 'Kim!'

Met z'n zakdoek veegde hij vluchtig kruimels en eigeel van z'n lippen, graaide naar z'n actetas op de schoorsteen, controleerde gedragingen van das en hoedje voor de spiegel en passeerde, kletsend met z'n leren handschoenen, z'n poetsenden partner: 'Adios!!'

Deze gromde z'n wedergroet, legde een lik pomade op de klep van de brievenbus, keek op en stond met gezakte onderkaak, kinderlijk geamuseerd te kijken naar het gewiegel van 'Jantje-stap-netjes!' die een vonk in z'n piraatje gulsde,

op de tram wipte en met een genadig: ‘Mogge, heren!’ ruimte en respect afdwong.

In de stad was het nog stil, scheen alles zich met moeite los te maken uit de dag van gisteren, de verdommelde Zondag, wiens betreurde uitvaart verdroefd werd door de neergelaten gordijntjes van winkels en kantoren.

Ja, Kris was er vroeg bij, wilde nog in de voormiddag spijkers met koppen slaan en belde aan op de Kipstraat naast een leegstaand winkelhuis, dat hij afwachtend in ogenschouw nam: ‘Aardig pandje... Behoorlijke pui... Niet te hoog. Niet te opdringerig tussen z'n grote broers. Een beetje bescheiden schuil en niet te bont in de verf.... Inspringend entree... Geknipt!’ constateerde Kris, wreef z'n handen en keek door de wakken in de bekalkte spiegelruit naar binnen: ‘Niet veel ruimte... Maar een blokkendoosie. Enfin, ik zoek geen theater...’

‘Mijnheer?!’

‘O!’ ontwaarde deze den gemelijken verhuurder in het vierkant van de nevendeur en groette vergewissend: ‘U bent denkelijk de eigenaar? Ik ben er vroeg bij, he? Ja, ik heb òòk me zaken; en tijd is geld! Ik kom naar aanleiding van uw advertentie.’

‘Niks te vroeg!’ geeuwde de verhuurder, huiverde: ‘Killetjes vanochtend!’ en noodde deswege: ‘Kom u liever effe boven!’ Kris trad afgemeten het portaal in en verliet, na een goed half uur, als huurder het winkelhuis, verwijderde zich statig, nam weer de tram en stapte af in een verknoeid stadsgedeelte, waar taartdozen, bonbonverpakkingen en andere kartonnen villaatjes een zatte rijdans maken om een geschrokken godshuis.

Voor een gevel met koperen naamplaat bleef mijnheer Hoogervorst staan om uit te spellen: ‘Johannes de Zalver... In huisorgels en gewijde muziek’, opende de onderhandelingen door het benepen luikje in de massieve buitendeur, die echter

dra van de ketting ging en gul openzwaaide met de bekende Hollandse gastvrijheid...

Ook de aankoop van een gebruikt huisorgel ging vlot, kostte meer geld dan tijd, veroorloofde Kris nog enige bijzaken in de stad te regelen en speurend te slenteren in de hoop op een herontmoeting met mevrouw Salerno, waar hij reeds een heerlijke dag mee doorbracht in het mondaine Haagje. Ze zou wel meer van zich laten horen, was de afspraak, doch Kris kon z'n ongeduld haast niet bedwingen en kruiste op goed geluk de drukste punten van de stad. Je kon nooit weten! Teleurgesteld kwam hij terug in het Instituut, in de spitsuren van het astrologisch bedrijf, die een rustig gesprek en zakelijk verslag aan madam onmogelijk maakten.

Eerst diep in de nacht werden de practische toepassing van de helderziendheid en de suggestieve invloed van occulte verschijnselen nogmaals grondig doorgenomen en het succes bij de massa als vaststaande genoteerd.

De zuigkracht van het geheimzinnige was weliswaar overbekend, doch, volgens Kris, nog lang niet op volle waarde geschat en uitgebuit, bood mogelijkheden, die ver uitgingen boven de nuchtere dadelijkheden van stoomkracht en electriciteit. Het onverklaarbare vorm en inhoud geven, het vaak zo beangstigende van over het graf zakelijk inrichten, was doel en taak. Uit het troosteloze ‘Niets’ een lustbelovend ‘Iets’ voorschotelen, de mediumieke ‘gave’ van Biancha Pedasco behagelijk koppelen aan de voortvarendheid en het genie, was opzet van Christiaan Hoogervorst, die een Hiernamaals-trust met aardse vertakkingen uitdacht en fundeerde. Fantasie, brutaliteit en geloof aan spoken, was alles wat de onderneming in eerste aanleg behoefde om te gedijen en uit te groeien tot iets geweldigs, tot een gezwel, dat de goedgelovigen, de troostzoekenden en ernstige belijders van het spiritisme, zou overwoekeren met verblindende ceremonie en gewijde zang.

Humbug-seances werden uitgestippeld voor de meer- en minvermogenden, die, eenmaal verslaafd aan klop- en klap-geesten, met hun kapotte zenuwen en gaaf geld heul en troost konden vinden bij de medische afdeling van de Trust... Deze tempel van Asklepios zou eveneens gevestigd worden in het winkelhuis aan de Kipstraat en rendabel blijken gedurende de daguren, waarin uiteraard geen seances gehouden werden. Propaganda-acties stonden op het programma, open en besloten zittingen met en zonder medeweten van de Overheid, die in de Sferen geen gezag heeft en zich uitsluitend blijft bemoeien met het controleren van de nooduitgangen der halfduistere konkelhokjes op het plat ondermaanse...

Madam nam op zich, het winkeltje naar behoren in te richten voor het astrale, sprak over de maat van de gordijnen, waarachter de raadselen des doods ontsluierd zouden worden en stelde voor om een proefzitting zonder publiek te houden met den organist, die het ‘doorkomen’ van de gestorvenen moest bevorderen en aankondigen met een psalm of een fantasietje in mineur.

En wat de medische verzorging betrof: een ieder, die kwam om genezing te zoeken voor zich of de zijnen, zou althans een naam voor z'n ziekte bekomen, pillen, poeders, zalf of kruiden langs een omweg betrekken, terwijl het juist of onjuist van de diagnose bij de lijkopening wel blijken zou.

Gerekend werd op de grote toeloop van ongeneeslijk zieken, die wel hun leven maar nooit de hoop verliezen en het meeste bijdragen tot de roep van den kwakzalver, den karikatuur van de heelkunde.

Gebruik werd gemaakt van de kennis en ervaringen der serieus onderzoekende spiritisten om gebezigd te worden bij humbug en bedrog. Ook degenen, die zich ziek wanen door een te gedurig letten op de littekens van het leven, zouden baat vinden door de ‘mediumieke’ tussenkomst van Biancha Pedasco en misschien, bij voldoende deelname, aanleiding

geven tot het stichten van een particuliere kliniek, waar tien gulden per dag gerekend kon worden voor een dieet op pindanootjes...

Er waren krankzinnig veel mogelijkheden om het grootse plan harmonisch te ontplooien tot een M.T.E.V.Z.U.O.E.G., een Maatschappij Tot Exploitatie Van Ziekelijke Uitwassen Op Elk Gebied: een Trust, die het Heelal omvaamde en de blindedarm niet oversloeg...

Het orgeltje werd tijdig geleverd en geplaatst in het zaaltje aan de Kipstraat. De fluwelen, zilver-grijzen gordijnen hingen en twintig stoelen stonden opgesteld tussen de banken aan de wanden. Een verschoten Swedenborg hing stemmig ingelijst boven de deur en blikte neer op een kelk, een koperen pelikaan en andere hoogheerlijke symbolen op de ronde tafel in het verbouwde winkeltje, dat voor de avondzittingen hermetisch geblindeerd kon worden en nog wachtte op Stompie, die, spijt alle geruzie en hatelijkheden, z'n Riek niets weigeren kon en van de tram stapte met een pakket onder z'n gave arm en een tas met maak- en breekspullen aan z'n haak. Zonder animo mat hij de lengte en breedte van de bijgestreken buitendeur, spuwde minachtend z'n ‘draadje’ tegen de onderdorpel en spijkerde, na wat tobben, morrelen en gevloek, z'n derde bordje aan:

‘Dat hangt!’ bromde Stompie grijnzend, rukte nogmaals aan het bordje om zich te overtuigen, deed een stap terug in het korte portiekje en ontdekte: ‘Een beetje scheef, maar dat sliert wel, net als de geeste!... Hoe gekker, hoe mooier!... En me Riek... Waar ben ik aan begonne?! Affijn, er is nou

toch geen houe meer an!' Hij smeet hamer en nijptang afkerig in de tas, nam hurkend de schroevendraaier om de nieuwe brievenbus nog een zetje te geven en schreeuwde schor door de spleet: ''k Mot effe binne weze!... Alle geeste ophuppele! Boeh!... Boeh!! Wie niet gehoorzaamt, krijgt de hamer in z'n nek!'

Na het bezoek aan een serie kroegen en een haringkraam, waar mijnheer Pedasco de narigheid met z'n ingoeie wijf uitsimpte, kwam hij, met z'n bolhoedje in z'n nek en een sleep buurtkinderen achter zich, thuis, onbekwaam om z'n waardigheid als tempelwachter op te houden.

Madam was woest; temeer waar ze binnen enkele uren haar eerste openbare zitting moest houden als medium en Gerrit nodig had, die als genezen alcoholist een getuigenis zou afleggen.

'Hoe kom ie nou zo?!' raasde ze rukkend en duwend aan haar lallerig-lachenden echtgenoot: 'Je bent een ellendeling! Me zenuwe begeven het bij zo'n vent! Hoe kan jij, zuiplap, nou straks op de zitting komen en zeggen, dat de geest van dokter Tobias je van de drank afhielp?!'

'Zo?! Mijn? Ben ik dan van de drank af?' brabbelde Stompie verbaasd, greep naar z'n hoed en scheen zich te herinneren: 'O, ja!... Dokter Tobias, he?... To-bi-as... Die... Jaja!... Nou, affijn... Waar bemoeit ie z'n eigen mee?!... Ik ben mans genoeg om zelf me slokkie te drinken... Dokter Tobias... Je doet 'm de groete maar van me!'

'Heb je 't bord aangeslagen?!' snibde madam in wanhoop, miste de gereedschapstas en stompte vinnig: 'Waar zijn de bullen?!... Je tas, ongeluk!'

'De broederbond hangt... An zes draadnagels!' grinnikte deze, zocht wankel en graaiend naar z'n tas en staarde verdwaasd: 'Nergens te vinde!... Verdomme nog toe!... Het spookt nou al, Riek... Me tas... Je mot het maar is vrage aan Tobias. Jaja! Tobias weet er meer van! Ze

kulle me, de geeste!... Nee, nou mot je niet kwaad op me weze, want jij ben mijn Riek. Helemaal van mijn, al doe je nog zo raar... Nou?!

'Weet je niks anders, lor! Ga liever naar je nest!... Vort! Uit me ogen!' commandeerde ze, sleurde den sulligen Gerrit naar de bijbouw achter de keuken en kwakte hem op het bed met een nijdig naduwen: 'Plebeër! Jij had achter je lorrekar motte blijven! Jij kan niet met ons meekomme en hangt me allang de strot uit!'

'Truste!' wenste Gerrit, zwaaide goedmoedig met haak en hand: 'Voor jou doe 'k alles!... 'k Spijker duizend bordjes en zal eeuwig als tempelwachter staan!'

Riek lachte honend, gaf achter de deur: 'Stik!' terug en verliet de keuken om op de divan in de voorkamer het verfrommelde krantje *Het Visnet!* glad te strijken en de daarin gebezigde termen, zinsbouw en getuigenissen uit het hoofd te leren.

Kris kwam even later binnen, stemmig in gelegenheids-zwart, boord met omgeslagen puntjes en bijbehorend strikje. Hij zette zich naast Biancha, polste ernstig: 'Ben je zeker van je zaak? Heb je nog eens doorgenomen, wat ik voor je aanstreepte?'

'Dat wel... Maar die ellendeling is dronken thuis gekomen! Dat doet hij er om!' sprong ze verontwaardigd op, scheerde het krantje van zich af om feller aan te klagen: 'Met z'n mottige zatlap is niets meer te beginnen! Die proleet is alleen nog maar goed om de bel te poetsen en boodschappen te doen. We zijn stom geweest! We hadden 'm indertijd al direkt moeten lozen...'

'Slaapt ie?' onderbrak Kris en poogde gijnig, om z'n medewerkster te kalmeren: 'Maak je niet van streek! Laat Gerrit gerust een beetje boven z'n theewater zijn. Nuchter brengt hij er straks nog minder van terecht. Het is nou eenmaal een achterlijke sloppiesbink...'

‘En de mensen?!... M'n reputatie staat op het spel!’ weersprak madam Pedasco, handenwringend als een toneelspeelster op het dramatische hoogtepunt. ‘Het publiek!... Als zo'n dronken hork een verkeerd antwoord geeft, er maar uitflapt wat er op z'n tong komt, dan maak ik me belachelijk! Hij is in staat om me te blameren! Als hij onzin gaat zeggen, hoe moet het dan?!’

‘Dan nog niks!’ wist Kris en verwierp luchtig: ‘Als hij stommiteiten zegt, lacht er niemand in de vergadering. Het publiek, dat bij ons komt, heeft z'n geest aan de geesten verloren! Als Gerrit het per ongeluk tè bont maakt, laten we 'm als tegenwerkende spotgeest verwijderen... Zal ik je nog een keer overhoren?’

‘Graag!’ aanvaardde Riek dankbaar, reikte Het Visnet over, zegde haar lesje op en verwierf de goedkeuring van haar partner, die op zijn beurt z'n zalvende, kwasi-wetenschappelijke toespraak doornam en lachend beëindigde met: ‘Waar m'n aardse kracht faalt en m'n werelds woord te kort schiet, zal mevrouw Pedasco, met de gave, die haar zo rijkelijk en vol genade geschonken werd, al wat tot heden nog duister en onnaspeurlijk voor ons bleef, ontvangen en doorgeven tot heil van de zieken en tot troost van ons allen...’

Na de maaltijd bracht Gerrit - weer wat opgekikkerd en gehoorzaam! - de sleutels van het zaaltje bij den organist, die weinig van muziek doch dik van wanten wist. Tegen acht uur zou deze toegang tot de seance verlenen, de zangbundeltjes gereed leggen en inzetten met gewijde liedjes om de bezoekers rijp te maken voor de miraculeuze openbaringen van Biancha. Gerrit zou eveneens als bezoeker aanwezig zijn, meende echter, dat hij de versies wel missen kon en bonkerde een half uur over tijd naar binnen in het stampvolle zaaltje, waar Kris z'n toespraak onderbrak om misnoegd te kuchen, z'n blaadje met aantekeningen liet trillen en bestraffend neuzelde: ‘Onrust waart in ons midden, broeders en zusters!... Een

gewijde bijeenkomst is geen kroeg! Deze broeder... Daar!... Hij moet leren verstaan, dat een iegelijk, die zich op aarde niet haast om tijdig te zijn, in het eeuwige z'n grote kans verzuimen zal!... We gaan weer voort!' beloofde Kris met priesterlijk gebaar, smakte, hoestte, bevoelde z'n vlinderdasje en zette weer in: 'Wie werkelijk de waarheid wenst te dienen, moet vrede met de waarheid houden en vrede met zich zelf. Zijn gemoed zal zijn als de wateren van een klare beek aan de voet van de rots. De mens moet de moed bezitten om de aspecten van het eigen Ik te onderzoeken. Ik zeg: het eigen Ik, waarvan het verschiet in dichte nevelen verloren gaat, in een mist, die alleen door de zeer hoog begaafden te peilen is en verscheurd kan worden. De wetenschap, waar men in onze dagen bij zweert, heeft de aspecten van ons dieper bewustzijn schromelijk verwaarloosd. De wetenschap met haar zogenaamde proefondervindelijkheid en technische hulpmiddelen ziet de mens van buiten. Maar de buitenste mens dat is de mens niet!! Wat wij zoeken, is de binnenste mens! Dat wat wij als verlangende wezens zoeken en innerlijk aanvoelen, wordt genegeerd door het wetenschappelijk. onderzoek, dat in hoge mate verschilt van de kennis die voortkomt uit een innerlijke begaving. Wij putten uit het gewisse in ieder mensenhart en weten dat het niet kan wankelen door argumentatie. Ze vertoont veel gelijkenis met helderziendheid, maar ze is mèèr dan dat! We weten reeds lang, dat grote ontdekkingen op elk gebied niet uitsluitend de voortbrengselen van het verstand zijn. Geniale mensen bezitten, buiten hun vermogen om waar te nemen en te begrijpen, nog andere kwaliteiten, die hen in staat stellen om contact te krijgen met de sferen, het bovenzinnelijke, dat voor ons, nog in het vlees zijnde, niet, of slechts door middel van het medium, benaderd kan worden. De begaafde ziet, wat wij niet zien, doch bij intuïtie aanvoelen. Dit aanvoelen, broeders en zusters, is reeds een bewijs van ons

eeuwig voortbestaan en kan ons, mits we gehoor geven aan ons innerlijk roepen, bevorderen tot heerlijkheid. Wie eenvoudig van gemoed en zuiver van geest is, kan worden opgevoerd tot de hoogste hoogte van geluk, gezondheid, vrede en onwankelbare zekerheid...'

Kris bracht een glas water aan z'n lippen, slobberde hoorbaar, schonk bij uit een kristallen karaf, friemelde weer aan z'n strikje, legde meer zalving op z'n gelaat en tong om, na het raadplegen van z'n kladje, te vervolgen: 'Geniale mensen zijn zij, die ons beschrijven kunnen en mededelingen doen van hetgeen niet van deze aarde, ons tijdelijk verblijf is. Hun getal is zeer gering en het bedrog der zogenaamde mediums ontstellend. Wij mogen ons dus gelukkig prijzen, dat mevrouw Pedasco, wier gaven niet betwist worden, zich zo spontaan bereid verklaarde om ons van dienst te zijn op deze eerste zitting van The Banner of Light, een broederbond waaraan behoefte is in deze zo bange dagen. Ik weet, dat mevrouw Pedasco, die we wel onder de meest begenadigde mogen rangschikken, niet gesteld is op lof en bewieroken. Maar een woord van dank en hulde is hier toch op z'n plaats. Temeer waar zij, die schatten zou kunnen verdienen met haar talent, zich heden avond belangeloos beschikbaar stelde en zodoende een entree van slechts twee kwartjes mogelijk maakte. Zij kan, jammer genoeg, niet altijd in ons midden zijn; maar ze heeft voorlopig nog een aantal zittingen toegezegd, die vrij geregeld in dit zaaltje gehouden zullen worden. Wij blijven mevrouw Pedasco, zoals ik reeds te kennen gaf, uitermate dankbaar voor haar welwillendheid en kunnen wel bij voorbaat vaststellen, dat ook deze seance zal slagen. De roem, de eenvoud en de menslievendheid van mevrouw uitdragen en verbreiden in stad en land is onze plicht en een genoegen. Met ons, bedoel ik degenen, die hier aanwezig zijn en de tien duizenden, die reeds onder gehoor waren en tot inzicht of bekering kwamen.

Ik moet eindigen', begreep Kris, z'n kladje vouwend, voegde er niettemin aan toe: 'Het ligt niet in m'n bedoelen om in de functie van het medium te treden. Dat zij verre! Maar ik zou mevrouw Pedasco toch, in alle bescheidenheid en eerbied, willen verzoeken of zij ook op deze bijeenkomst, evenals op alle voorgaande, contact tot stand wil brengen met dokter Tobias, die zo talloos velen verlichting of genezing bracht. Ik spreek hier namens de zieken, de lijdende mensheid, mevrouw, en zal er niets meer aan toevoegen. Waar m'n aardse kracht faalt en m'n werelds woord te kort schiet, zult gij, met de gave, die u zo rijkelijk en vol genade geschonken werd, al wat tot heden duister en onnaspeurlijk leek, ontvangen en doorgeven tot heil van de kranken en tot troost van ons allen... Ik heb gezegd!... Even nog! Ik verzoek de broeders en zusters, om de organist te volgen met nummer zeven uit het bundeltje! Nummer zeven... *Roert daar niet aan*!... Ik lees u voor:

> Zo velen, wien het harte brak,
> Dat men de vrede ontnam,
> Of wien in 't eertijds zacht gemoed
> Sinds bitt're wrevel kwam...

Roerloos en bleek zat de grote Biancha in een donkere japon aan de tafel, liet het gezang over zich heengaan, boog diep onder het gewicht van haar taak en de stilte, spreidde aarzelend haar vingers, las de zoldering en gaf een wenk aan Kris, die plechtig rees om enkele bezoekers aan de tafel te nodigen. Uit het beduusd afwachten en de beklemming rondom dook Gerrit fors op met een joviaal: 'Nou, hiero dan! Jullie magge over me beschikke!' doch werd geweigerd met een ironisch: 'Dank u, mijnheer! Hier zullen de laatsten de eersten niet zijn! Wie is bereid om plaats te nemen?!'

Anderen kwamen hun verlegenheid en plankenkoorts te boven, meldden zich en schoven bij aan de ronde tafel.

Mannen en vrouwen. Hun werd verzocht om de vingers te spreiden en met de pinken onderlinge aansluiting te zoeken met het medium, dat lispelend instructies gaf, schuchter stilte gebood, na een wijle stuiptrekkingen kreeg en zuchtend aanriep: ‘Zij die zijn overgegaan!... Zij die zijn overgegaan! Ik roep u!... Ik roep!!’

De tafel kraakte en het medium hijgde: ‘Licht uit!... Men nadert! Ze naderen! Licht uit!’

Kris stond reeds bij het schakelbord, draaide de zekeringen los en liet de vergadering aan de geesten en een klein waggelend oliepitje in het venster, dat door de glazen stolp de naaste omgeving spookachtig verblauwde, weifel waarde over de krommende lijven en starre, lijkkleurige gezichten. Rillend en schokschouderend onderging madam Pedasco de manifestatie van de geesten, die, volgens haar fluisterend zeggen, aandrongen om zich te uiten. Kramperig, met een convulsieve verstrakking in haar opwaarts blikken, bracht ze hortend uit: ‘Het nadert!... Het nadert!... Meer en meer!... Het... O!... Het komt tot mij!... Het komt! Het neemt bezit!... O!’

Diep zuchtend liet ze ‘het’ bezitnemen, schokkerde trillend en kwam tot rust.

De medewerkers lieten de tafel, hun laatste houvast, kraken van spanning en verholen angst...

Het medium werd in beslag genomen door een gewezen banketbakker uit Vlissingen, die zich met naam en toenaam aandiende, en huilerig beschreef: ‘Ik ben er nog niet!... Nog niet!... Ik ga door een lange, duistere gang!... Nog altijd in de gang... Duisternis omgeeft mij... Ik ga een hoek om!... De hoek der Eenzaamheid!... O, wat ben ik eenzaam! Maar nu ben ik aan het einde van de eindeloze gang!... Ik sta voor een ravijn!... Ja, een ravijn, waar geen brug ligt, omdat het zo duister is... O, wat blijft het duister!!... Ik volg... Ik weet niet!... Er daagt licht! Heel

in de verte een heerlijk licht!... Ik zie!... De duisternis wijkt van mij! Ik zie! O! De weg der loutering! Maar ik kan niet naderen... Zal ik ooit...'

'Vertwijfel niet!' bemoedigde Kris uit een verloren hoek.

'Ook gij zult vinden en opgaan!'

'Ik kan niet!' debateerde de verscheiden banketbakker koppig: 'Ik kan niet voort!... Achter mij rijst een verterend vuur! Ik wil verder, doch aardse banden weerhouden mij! O! Ik hield zo veel van m'n vrouw en m'n zaak! Groet hen van mij!... Haar!' herstelde de geest en verzocht: 'Zeg haar, dat ik... O, het vuur!... Ik ga opwaarts!'

Kris schakelde, toen de geest bleef zwijgen, het licht weer in. Madam Pedasco ontwaakte stuipend ten aanschouwe van haar publiek, dat meestuipte, zwetend en gedoken wachtte, schier geen voet durfde verzetten en in een grauwe roerloosheid nogmaals onder ging in duisternis en mystiek, toen het medium weer sidderend in trance raakte en ten tweede maal, vlotter en meer direct, contact kreeg met de 'overzijde', waar nog altijd gedrang en behoefte tot spreken was.

'Zij die ons voorgingen staan te dringen om zich te manifesteren!' beweerde Biancha zonder blozen, beklaagde zich, verzocht: 'Lichten doven!' regelde streng informerend: 'Ja, goed, geest!... Ik luister! Wie zijt gij? Spreek en zeg het mij?!'

Een adjudant uit Leeuwarden III, die zonder omweg in heerlijkheid was opgenomen, meldde zich en vertelde: 'Ik mocht de weg der loutering overslaan en werd ontvangen met muziek... De muziek was schoon en m'n ingaan zonder beproeving! O, zo schoon was de muziek!!'

'Schoner dan de aardse?!' polste Kris en verzocht beleefd: 'U staat mij toe?!... Kunt ge ons misschien ook beschrijven waar ge zijt? En zeg ons of ge terug zoudt willen?'

'Nee!!' kwam zeer beslist door middel van het medium, dat met de vlakke hand krachtig op de tafel sloeg. 'Waar

ik ben is het prachtig!... Muren van marmer en vloeren van welriekend hout!... En overal bloemen! Vreemde, ongekende bloemen!...'

'Kunt ge ze plukken en ons tonen?' wilde Kris nader weten, doch moest genoegen nemen met een vage belofte van den adjudant, die beweerde, dat de bloemen uitsluitend bloeiden in de nauwere kringen boven en buiten z'n bereik. Hij was nog niet 'hoog' genoeg en zou wel eens zien... Later! Waar hij precies was kon hij niet zeggen, maar het was wonderlijk schoon en ver boven verwachting! Hij hoopte de broeders en zusters, in de zaal aanwezig, te begroeten bij hun overgaan en stelde voor, om zich te presenteren bij elke vergadering in de toekomst. Hij kon alles onthullen en velen van nut zijn, omdat hij in 'reine hoogte' reeds zo ver 'gevorderd' was. 'Hebt u nog bijzondere wensen?' vroeg Kris coulant; en prompt kwam het antwoord van de geest, die pogingen deed om de tafel naar het orgel te drukken:

'Muziek!... Zing met mij!'

'Uit de bundel?!'

'Ja!... Lied nummer negen!... Ik groet u! Zingt allen met mij!'

Het harmonium zette meteen in met een voorspel. Het licht werd weer ingeschakeld en de aanwezigen tot zingen aangemoedigd door Kris, die z'n zwarte jas in de plooi streek en galmend voorging:

> 'Broeders, laat ons samen zingen
> Zoals slechts een engel zingt...'

De verzamelden volgden gedwee. Ook Biancha Pedasco deed het uiterste, zong in geestdrift het lornjetje van haar neus, doch kreeg plotseling weer contact, kromp weg onder het stage aandringen van den adjudant uit Leeuwarden III, die nog wat vergeten was en op bevelende toon doorgaf: 'Lichten uit!'

Kris gehoorzaamde subiet, vroeg den man aan de ‘overzijde’ of het zó naar genoegen was, kreeg een verdiend complimentje en de opdracht, om die en die te daar en daar in te lichten omtrent het ‘contact’ en te bedanken voor hun roerende waardering aan het graf. De adjudant wilde nog bedanken voor de zang, verder uitweiden over z'n begrafenis, doch werd verdrongen door een kind van vier jaar, dat met pieperige stem vertelde, dat ze 't best had, reeds meer dan een kwart eeuw ‘uit het vlees was afgesplitst’ en in vreugd verbleef onder de kinderen!

‘Hoe kan dat nou?!’ kwam het protest uit de vergadering, waar het verzet even, zwak rumoerde, doch verliep in een schier algemeen: ‘Sust! Sust!’ toen het kind zich krachtiger manifesteerde in het rijzende medium, dat ruziënd tegen het publiek optrad met een verklarend: ‘Hoe dat kan? In het eeuwige staat alles stil! Wij, in heerlijkheid, kunnen, op verzoek, onze jeugd behouden. Gij spreekt niet uit u zelve, maar de Boze spreekt uit u!’

‘Ja, dat kan allemaal wel zijn, maar...’

Het medium werd kregel en de geest in haar opstinaat. Woedend kwam van de ‘overzijde’: ‘Satan huist onder ons!... Er is een kwade geest in de zaal!... Er uit!... Er uit!!’

De aanwezigen protesteerden tegen Satan in hun midden, knipperden met roodberande ogen, moe van het staren naar de ‘overkant’, in het licht, dat eensklaps den vertrekkenden oproerkraaier bescheen, terwijl het madam Pedasco te zien gaf in haar worsteling met den Euvele, die bezit van haar wou nemen. Verstard zat de vergadering in verschoten mantels en zakkerig hangende confectiepakken. De gestrekte nekken uit kragen, boezeroen, boord of blouserand...

Madam had geen tijd meer om bij te komen, zag: ‘Bruin!... Bruin!... Violet!... Orange!’ en vlak daarop: ‘Rood!... Grijs!’ sprak van: ‘astraal’ en ‘fluidiek’, bazelde voort over

‘perisprit’ om plots en in vervoering te juichen: ‘Dokter Tobias!... Dokter Tobias!!’

Stilte en beklemming werden weegbaar in de kleine ruimte... De dokter nam bezit van Biancha Pedasco, beweerde ter inleiding, dat het een ‘zeldzame avond was voor de overkant’ en bekende openhartig: ‘Ik was op aarde abuis! Lang heb ik gedoold op de verkeerde weg. Niet in m'n handel en wandel, maar in de wetenschap, waarin ik geloofde en studeerde! Ik meende, dat de gewone medicijnen baat konden geven. Dat was fout!!’ verklaarde de dokter, die het nu op andere wegen zocht en kruiden ontdekt had tegen alle kwalen. Kruiden, die z'n collega's, nog in het vlees, niet kenden of verwierpen uit domheid of geldzucht. Doch z'n deernis was groot en z'n kennis onbegrensd. Hij had madam Pedasco uitverkoren om hem behulpzaam te zijn bij het uitoefenen van z'n practijk, die hij nog steeds aanhield. Z'n zegenrijke arbeid onder de broeders en zusters kon geen uitstel lijden: ‘Als gij mij roept voor uw zieken, dan kom ik!’ sprak dokter Tobias uit het medium, beweerde nogmaals, dat de mensheid doodziek was en oerdom, bood ook voor de aanwezigen z'n direkte hulp aan en zweeg een paar seconden om z'n barmhartigheid te laten bezinken in de hoofden en harten, om dan z'n aanloop te nemen: ‘Ook heden zijn er weer enkelen hier, die verknoeid werden door de wetenschap en baat vonden bij de medicijnen, die ik hun voorschreef. Anderen, eveneens aanwezig, zijn lijdende en verwachten van mij uitkomst en verlossing. Wie klopt zal gehoor vinden!’

Gerrit stond stommelend op, formuleerde gebrekkig: ‘Is het geperremiteerd dat ik dokter Tobias in de rede val? Ik vraag het maar! Als het niet mag wezen, dan heb 'k niks gezeid...’

Kris had bezwaren, gaf te kennen, dat het geen gewoonte was om de geesten die ‘door kwamen’ lastig te vallen. Het vragen stellen of ideeën opperen, kon gedurende de seance

niet worden toegestaan. Dat kon nu eenmaal niet, verstoorde de sfeer en de harmonie, deed afbreuk aan de wijding en de opdracht, die het medium, vermoeid als ze reeds was, toch al zo bovenmenselijk veel inspanning kostte. Doch Gerrit hield aan, beweerde, dat de pure dankbaarheid hem dwong om het woord te nemen, vond, dat hij den dokter toch wel zeggen mocht, hoe gelukkig en goed het weer ging sinds hij van de drank af was: ‘Ik mag den dokter toch zeker wel effe de groete doen?!’

‘Nee!!’ bleef Kris weigeren, verzocht den geachten broeder om rustig weer plaats te nemen en door zwijgen z'n dankbaarheid jegens dokter te betuigen.

Doch Tobias hakte de knoop door, vermaande met bovenaardse mildheid: ‘Laat hem! Wat is het, dat gij me te zeggen hebt, vriend?!’

‘Ik dank u voor de vererende uitzondering, die u voor me make wil!’ kwam Gerrit los. ‘Ik kan u nog mededele, dokter, dat ik patiënt van Dusselen ben. U weet wel... Arie van Dusselen, die als een kram zò krom ging van de rimmetiek en de drankzucht. Ja, 't was bar met me, dokter!! Maar ik ben er nou overheen: heiegaar van af!! 'k Ga weer rechtop en alle kroegen voorbij! Ik ben weer een man in de maatschappij geworden en een vader voor me gezin. Me vrouw kent d'r weelde niet met me! Dat wou 'k u maar zegge in eeuwige dankbaarheid!... Goeienavond, dokter!’

‘Het verheugt mij, vriend!’ verzekerde deze met de donkere mannenstem, die schor begon te vibreren, wilde zich weer tot de vergadering wenden, doch werd nogmaals onderbroken door den dankbaren Arie van Dusselen, wiens armen onderstrepend meespraken: ‘Nog effe, dokter!... Late de andere nou ook is loskomme!! D'r zitte er hier nog meer, die op sterve liepen!! Late zullie nou ook is, net als ik, flink weg getuigenis aflegge in 't openbaar over d'r vroegere slokkies-drinken of andere kwalen! Ik zeg: late ze allegaar, die het

geneze waard zijn, naar voren komme en u hulde brenge! 't Is toch donker! Geen mens, die 't ziet! Ik heb me plicht gedaan. Ik groet u, dokter!... En duizend maal bedankt voor me dubbele genezing!!'

'Mag ik, misschien ook effe?' kwam uit de vergadering. 'Wie is ik?' informeerde Kris, kreeg de naam van de aan-vraagster, doch durfde geen beslissing te nemen en vroeg zuinig: 'Wat dunkt u, dokter. Mag juffrouw van Woerdijk ook nog wat zeggen?!'

Tobias vond het best, regelde goedmoedig: 'Wie klopt krijgt gehoor!... Zegt u het maar, juffrouw!' De dokter moest nogmaals tot spreken aanzetten en kreeg dan terug; dat juffrouw van Woerdijk eveneens kruipende ging van de inwendige smarten, doch direkt na eerste kennismaking met 'U aan de overkant' al verlichting voelde en na het zesde pakje kruiden, dat dokter voorschreef, weer aan de kuip stond om de was te doen: 'Een was van een koleboer, dokter! Kan u effe nagaan, hoe 'k me nieuwe gezondheid draag!' Dan werd er gepauzeerd om het medium en den medicus rust te gunnen en gelijkertijd de namen te noterqn van de bezoekers die eventueel 'consult' wensten!

De vangst was schraal! Zes van de vijftig aanwezigen gaven zich op voor advies en kruiden. Maar zes rijksdaalders telde toch mee, al moest er twee gulden af voor juffrouw van Woerdijk. Kris was niet ontevreden, vond veertig gulden ontvangsten niet slecht; temeer waar het tenslotte maar een 'generale repetitie' betrof en de grote pats nog komen moest. Hij nam zich voor om de toegangsprijs te verdubbelen, rekende in de toekomst op twintig patiënten of meer per seance en gaf een korzelige wenk aan den organist, die zich vergat en over z'n instrument hing als een balpianist: 'Zet u maar weer in, mijnheer Sonder!... Lied nummer zestien!... 'k Boog lijdensmoe het hoofd ter neder... En zo voort!!' Verzoek tot meezingen bleef uit. Het publiek, jonge en oudere

mannen en vrouwen, schamel of goed gekleed, zat benauwend geperst op stoelen en banken, voerden vertrouwelijke gesprekken over vroegere ervaringen met mediums en geesten, bleken voor het overgrote meerendeel thuis te zijn bij dergelijke ‘seances’ en keken met eerbiedige bewondering naar madam Pedasco, die zich teruggetrokken had in een gereserveerd hoekje en zich fluisterend onderhield met mijnheer Hoogervorst, de inleider, die het zo mooi zeggen kon.

Gerrit zat, met een martelaarsglans op z'n mottige gebbetje, tussen z'n zusters en broeders, nam profaan een verse versnapering en raakte in gesprek met een mollig oud heertje, dat onder-ons keuvelde en monkelend beleed: ‘We zijn allemaal onwaardig zoals we hier zitten! U ook, meheer van Dusselen. We hebben de gave wel niet, maar we zijn toch niet helemaal zonder. Niet helemaal... Ik word dikwels bezocht...’

‘O! Zozo?!’ pruimde Gerrit smeuig en berustte waarschuwend: ‘Nou, affijn... Je kan er beter geen last van hebbe. Doe maar net als ik en laat het an je medium over...’

‘Natuurlijk!’ beaamde het heertje, dat zich bekend maakte als broeder Jozef en met een milde gelatenheid in z'n stem onderrichtte: ‘U begrijpt me niet zuiver. En zonder begrijpen geen manifestatie. U ben, zo te zeggen, nog te onvatbaar om door te geven. Als u het maar eerst sterker inleeft, dan komt het uitbrengen en vertroosten vanzelf... Ik doe de laatste tijd niet anders. Misschien mag 'k u thuis is bezoeken...’

‘Wablief?!’ gromde Gerrit onbehagelijk en toonde nors z'n onverschilligheid voor bezoek en al dat geleuter: ‘Bezoek?! Ik ben al genoeg *bezocht!!*’

Doch broeder Jozef verstond niet, hield aan, legde vertrouwelijk z'n hand op de knie van broeder van Dusselen en drong: ‘Van 't bezoek valt zo veel te leren! Het onderling contact

mag niet verwaarloosd worden. Ik hoor eigelijk niet thuis hier in de Banner of Light. 'k Had er nog nooit van gehoord. Maar 'k voel me gesterkt en laat me overschrijven... als het ten minste een bond gaat worden...'

'Welja! Doe dat!' adviseerde Gerrit, de hand van broeder Jozef terugschuivend: 'Bij je houe, meester!' en liet de leuning van z'n stoel verzet kermen.

'Ik heb een klein pensioentje', vertelde Jozef onverstoord. Ik bestee m'n vrije tijd aan huisbezoek. En als ik straks geroepen zal worden naar de overzijde, dan hoop ik ook zonder omweg in het licht te wandelen, net als de adjudant uit Leeuwarden III... 't Kan hier verworven worden... Mekaar bezoeken en tot steun zijn...'

'Je doe maar!'

'Eergisteren ben 'k nog geweest bij een jonge vrouw. D'r man is kort geleden overgegaan en ik dacht, misschien kan 'k tot troost zijn...'

'O! Doch ie dat?' grinnikte Gerrit geamuseerd, zag het bestraffend blikken van de broeders en zusters en vergoelijkte breed: 'Je mot er anleg voor hebbe...'

Broeder Jozef knikte voldaan, wilde weer z'n hand kwijt, glimlachte bij het belettend terugwerpen van broeder van Dusselen en hervatte z'n verslag afwezig, als in trans: 'We hebben zitten praten... Ik en de weduwe. M'n komst werd op prijs gesteld. Toen 'k een poosie zat kwam het over me... Niet dat ik het weet... Maar het kwam effectief over me... D'r man manifesteerde zich in me! En 't heeft er veel deugd gedaan. Hij gaf'r een afscheidskus. Niet, dat ik het weet...' 'Ja, dat zal wel!' schudde Gerrit, kon zich niet meer bedwingen en barstte uit in schaterlach...

Het orgel verstomde. Beklemmend hing stilte en vijandschap, even verbroken door het opspringen van Biancha en het wandelen van Gerrit z'n stoel.

Kris rees statig, scheen op erger voorbereid, schudde bedroefd

z'n pomadehoofd en verzuchtte na een paar seconden van beeldende onbeweeglijkheid: ‘Niet ieder is in staat om zich waardig te gedragen. Wie lachen wil doet het buiten... De pauze is om!’

De lampen gingen uit en weer was het zaaltje in een mystiek schier duister gehuld. Aangekondigd werd, dat het experiment met dokter Tobias herhaald zou worden, om alsnog de lijdenden in de zaal gelegenheid te geven zich tot hem te wenden. De andere zieken, die zich reeds in de pauze gemeld hadden, werden via het medium te woord gestaan, kregen naam en aard van hun kwaal of aandoening te horen en de raad om pakket A, B, C of D tegen betaling van een rijksdaalder te betrekken aan het adres, dat nader bekend gemaakt zou worden door den ‘leider van heden avond!’ Het eerste pakket zou wel verlichting doch nog geen volkomen genezing brengen, voorspelde dokter Tobias en vermaande dringend: ‘Uw gezondheid hangt af van uw vertrouwen in mij! Na het eerste pakket voortgaan met een tweede en een derde. Daarna weer bij mij op consult komen. Voor zover dat nog nodig mocht blijken!’

Tobias vertrok, groette en beantwoordde het: ‘Dag dokter!’ van de ganse zaal met een gezellig. ‘Dag allemaal! Tot een andere keer!’

Het licht ging weer aan. Doch na een korte rust kreeg mevrouw Pedasco spinrag voor de ogen, graaide, graaide en raakte weer weg! Een doolgeest zocht contact, kon zich evenwel niet uiten in de spreektaal, riep de hulp in van een andere geest, die doorgaf: ‘Kamatrof kan niet spreken!... Griffel en lei!... Griffel en lei!’

Mijnheer Hoogervorst kwam er mee aandragen, legde het gevraagde voor de krimpende Biancha. De griffel schreef knarsend. Het publiek zat ademloos...

Kris nam de lei uit de handen van het medium, maakte licht en las luid op terwijl hij het schrift toonde: ‘Kamatrof...

Bulgaarse krijgsgevangene. Zwaar gewond. Onderkaak verloren... Groet m'n moeder...'

Zonder overgang, of enige blijk van gevoeligheid draaide hij de zekeringen weer los. Biancha kondigde blijmoedig een 'glansgeest' aan. Deze stelde hees voor, om een tocht te maken door de 'Heerlijkheid' met het publiek in de zaal, dat meetoog en opklom in steeds nauwer wordende kringen: 'Vreest niet!' schorde de geest opstijgend en hield halt bij de afdeling: 'Verongelukte kinderen!'

'Is Marietje Drikkel misschien aanwezig?' kwam stamelend uit de zaal en werd bevestigend beantwoord. Ze had het goed, maar kon, na de vreselijke overgang, beter met vree gelaten worden...

De moeder schreide...

Hoofdstuk VIII

Hilletje zat alleen in het salon en keek naar buiten, waar de losgeraakte letters van de lichtbak: ‘Caspar Bukkels’ stamelden, een zwakke, flets-rode gloed wierpen op de vochtige straatkeien, de voortsjokkende mensen, de beschuimde paarden en wentelende wielbanden van de huiswaarts bonkerende karren en slepers.

Ze was moe, zo moe als de zwoegersstad, waar de dag aan stukken brak en huiverend vergleed naar de donkere sluis-gewelven in het kanaal. Al bladerloos werden de takken van de hoge platanen op het ruime plein en aan de overzijde van het water, dat, gejaagd door de wind, bij vlagen opliep tegen de verzakte kaaimuur en de weg-en-weer opduikende scheepsrompen met de klauterende schippers, die lantarens droegen: wit geel... rood en groen licht. Lichten die flakkerden, wemelden en verstarden onder het raam van de roerloze vrijster, of smeulden, ver en flauw zo vaag als haar bevroeden en zo diep als haar angst...

Ze tuurde naar het verschiet, zag het punten van de daken en gevels, van schoorstenen en nokkapellen - van alles wat scherp uitstak - verzwakken en ondergaan in een zijgende barmhartigheid van duisternis en rust, die haar week maakte, dromen en vergeten deed.

Ze kende de lichten en lijnen van lantarens en gootlijnen ringsom, keek er avond aan avond naar, wanneer ze in haar kamertje, of bij mevrouw in het salon, zwijgend genoot van een andere, wondere wereld, die vol glans en warmte gloorde achter het naken van de nacht.

Huizen en schepen vervaagden, werden èèn met de grijze nevel, die klompend in de stegen en op het water stond, de boomkruinen besloop en het viaduct ontzette, bochtend verschoof op de lange schaduwbalken van de lichtmasten. De stad werd een plein en het pleintje een broze vlek, waar

zwarte poppen dijden en verkwijnden of tot reuzen werden onder de booglampen van het Warenhuis.

Zo, maar stilletjes turen, over niets meer tobben en in overgave dankbaar zijn voor de rust die haar gelaten werd, wilde Hilletje en schrok op bij het onverwachte verschijnen van mevrouw, die wenkend veroorloofde: ‘Blijf maar zitten!’ met een stoel naar het raam kwam, de duisternis peilde en vragend verraste: ‘Zie je niet, wat je graag vinden zou, kind?’ Mevrouw noemde haar weer kind! Kind, dat nu zo heel anders klonk, zo veel intiemer dan in de hotels en de straten van Engeland, ervoer Hilletje en beleed: ‘Ik weet het zelf niet, mevrouw... Ik kan uren zo zitten... Ik dacht, dat u naar de schouwburg ging?’

‘Dat was de bedoeling, ja. Maar mijnheer kan plotseling niet. En eerlijk gezegd, spijt het me niets! Ook ik zit liever zo naar de rust te staren. Wat een witte wereld, he?! Hier in de stad beleef je het maar zelden. De nevel kan zo mild zijn, Gonda...’

‘Ja, mevrouw...’

‘Heb jij dat ook... Het gevoel of de lichten dan met je meeschreien?’

‘Ik? Ach’, antwoordde Hilletje, niet verwonderd, omdat mevrouw hetzelfde zag als zij en bekende fluisterend: ‘Als het zo, net als nou, mistig wordt rond de lantarens, is het net of je beter begrijpt en...’

‘Begrepen wordt’, vulde mevrouw Bukkels aan, glimlachte treurig, zat een wijle roerloos, als een gedoken vogeltje, graaide met de tengere vingers naar de barnstenen kralen van haar halssnoer, schouwde naar de mijmerende Hilletje en overrompelde: ‘Wat is er met je, kind?’

‘Met mij?... Ik?!... Wie zegt u dat?!’

‘M'n gevoel! Als het mistig wordt rond de lantarens, is het net of we elkander volkomen verstaan, niet waar? Heb je moeilijkheden? Verdriet, soms?’

Hilletje ontkende hoofdschuddend: ‘Dat, nee... Dat niet... 'k Voel me enkel een beetje raar. Ik weet geen eens... Misschien omdat het van avond weer net is als in Engeland. Ik zie alles van vroeger in een optocht, als ik zo stilletjes hier zit.’ ‘Alles van vroeger... En in een optocht!’ herhaalde mevrouw, beroerde weer haar kralen en bevestigde mat knikkend: ‘We zijn altijd en overal omringd door een stoet van schimmen. Ze bewegen zich meestal op de paden, die we hadden kunnen gaan. Het zijn de virtuele wezens, die sluimerden in onze jeugd en dan stierven, de een na de andere. We zijn omgeven door gemiste mogelijkheden. Ieder mens! Ieder van ons is een schat aan geluk, die met het verstrijken van uur en dag vermindert, steeds vermindert. Het leven, Gonda, is de geschiedenis van het langzaam straatarm worden. Elk ogenblik moeten we keus doen en beslissen. We beslissen altijd verkeerd; en elke keus maakt een einde aan een of meer schone mogelijkheden... Mogelijkheden, die wel onherroepelijk voorbij zijn, maar nooit vergingen en het klaarste herrijzen in nacht en nevel. Als jong meisje dweepte ik met het zonnig Italië... En nu?... Nu breng ik m'n vacanties het liefste door in het mistige Engeland. Begrijp je me, Gonda?’

‘Nee, mevrouw’, gaf ze terug met eerlijke eenvoud, keek vragend en vond: ‘Het is niks vreemd, dat u...’

‘Nou?’

‘Dat u het zò zegt’, ontweek ze het vorsen van mevrouw, drukte het gelaat tegen het vensterglas en staarde naar de gestalten in de wazige winkelstraat.

Een trein denderde over het viaduct...

Mevrouw schrok op: ‘Wat een lawaai, he? Vreemd, dat we 't nu ineens zo erg vinden!... Weet je nog, die treinen vlak langs het hotel in Edinburg? Dat was elke vijf minuten een onweer!! Vond je 't niet een beetje kort, die zes weken in het buitenland?’

‘Wel bij de heenreis, maar terug niet’, liet Hilletje los,

voegde er toonloos aan toe: ‘Niet meer’, en herstelde met een dankbaar: ‘Londen, Winchester en Schotland!! Dat was prachtig en genoeg voor heel m'n leven! Ik dacht eerst, dat het een sprookje was! Kan u trouwens wel begrijpen. De zee over, vreemde steden en de bergen zien! Tussen al die mensen met d'r eigen spraak. Dat was lollig!! En onder de grond met het spoor mee! Knal!! Met u in de hotels ook voor een echte dame doorgaan en maar zeggen, wat je eten wil en hoe je bedje geschud moet zijn. Nou, als 'k daar weer aan denk! Ik ben er gegroeid, zo'n stuk, mag 'k wel zeggen. Maar toen 'k er een paar weken was, begon ik wat te missen. En 'k kan geeneens zeggen waarom...’

‘Ja, kind’, wist mevrouw, ‘ik kan het me wel indenken. 't Lag over de zee, he? Weer terug naar... Ach, dat weten we vaak zelf niet goed. Maar we willen terug, opdat we niet verliezen zullen, wat we nooit bezaten. Praat ik mal?’

‘Nee, mevrouw’, vond Hilletje, legde de handen in de schoot, verborg het trekken van haar mondhoeken met de franjes van de overgordijnen en keek tersluiks naar de pendule op de schoorsteen. Weifelend tussen zitten en opstaan bracht ze nerveus-lacherig uit: ‘'k Moest u nou maar meteen wel te rusten zeggen, want het wordt laat voor ik thuis kom...’ ‘Ga je toch uit?! vroeg mevrouw verwonderd, keek bezorgd en berustte wijs: ‘Natuurlijk ga je uit! Het is je vrije avond en je bent nog jong! Ik dacht, dat je liever hier bleef omdat je... Nou, ja goed! Je hebt de sleutels... Ga je naar je moeder? Doe haar dan vooral de groeten en zeg, dat ik nu toch heus eens spoedig kennis kom maken. Zal je 't niet vergeten, Gonda?’

‘Nee, mevrouw’, beloofde ze kleurend, liep naar de tafel en van de tafel naar de piano, draaide verlegen en stotterde: ‘Ik ga niet naar m'n moeder... Ik moet naar Kris...’ ‘Toch?!... Ik vermeende, dat je met hem gebroken had?! Je wilde immers liever afzien van...’

‘Hij heeft me een brief geschreven’, verontschuldigde Hilletje zich, stond in de verste hoek van het salon achter de hoge opstand van het buffet en verklaarde gelaten: ‘Al weken geleden... De laatste dagen in Engeland... En ik schreef terug. Dat kon ik niet nalaten... Als je een lange tijd verkering hebt, hoor je haast vanzelf bij elkaar, vooral als je ver weg in de vreemde ben. Begrijp u? Ik voelde me op 't lest erg in de steek gelaten. 't Was wel mooi en gezellig met u... Maar als je lang met een jongen gaat, dan kan je niet zo zonder meer van 'm af. Dat heeft hij... of ik, geschreven. En toen hebben we 't weer goed gemaakt... 'k Was er geeneens blij om...’

‘Gonda!! Kind?!’

‘Ik bedoel, niet helemaal blij. Niet zo als 'k eerst gedacht heb. 'k Weet eigenlijk niet eens goed, wat ik schreef. 't Was een gekke brief, geloof ik... En toen ben 'k weer meegegaan...’

‘Weer meegegaan?... Ja, maar, kind, als je nou niet heel zeker weet, of je wel voldoende van hem houdt?! Je neemt me niet kwalijk, he? Ik vraag het om je bestwil’, vergoelijkte mevrouw het uitvragen, dribbelde verbouwereerd, vaasjes-schikkend de kamer door en hield aan met moederlijke toenadering: ‘Weet je nu wel zeker, wat je wilt?! Je schrijft en je weet niet eens wat en waarom! Wat is er met je aan de hand? We zijn geen vreemden voor elkaar. Mag ik weten?... Als je je vergist in een man. Als je je enkel maar vergist hebt, Gonda... Ik ken dien jongen van je niet; maar je hebt me toch zo'n beetje in het vertrouwen genomen’, drong mevrouw en uit haar stem klonk vol, warm medeleven en een angstig bevroeden, dat hunkerde naar een geruststellend antwoord van de raadselachtige Hilletje, die in verwarring de loper op het buffet verfrommelde en timide herhaalde:

‘Hij schreef mij en ik schreef hem... En of ik van hem hou? Ik van hem wel... Ja, mevrouw, dat geloof ik wel...’

‘Geloven?!... Dat is niet genoeg! En hij? Als ik je goed begrepen heb, is het nog al een streber. Een, die... Kan je me niet mèèr zeggen? Kom hier nu eens even naast me zitten, kind?!’

‘Liever niet’, bedankte ze wijkend, sloeg de betraande wimpers op en stakkerde: ‘Dat helpt allemaal niks...’ ‘Heb je al met je moeder gesproken?... Niet?!... Dat hoor je toch te doen, Gonda! Je mag niet zo voor een iedereen wegkruipen in je bekommeringen. Ja, ik moet je dat wel zo zeggen! Ik heb zelf ontzettend veel doorgemaakt en zou jou graag bewaard zien van alle leed. Er schort wat aan. Dat voel ik! Verzwijg tegen mij alles... Alles! Maar ga naar je moeder en vertel haar, wat je mij niet zeggen kunt! Ik vroeg, omdat ik je misschien helpen kan... Misschien! Als jij en je verloofde niet heel zeker zijn van de wederzijdse genegenheid... Als het dàt en dàt alleen is, kan ik je wel adviseren. Als je toch doorzet, ondanks je twijfel en tot een huwelijk komt, dan vergaat het jou als mij: dan maak je je leven tot een... Zal ik je m'n jeugdportretten eens laten zien, kind?’ ‘Nee, mevrouw’, sloeg ze af en greep de uitgestoken handen, kneep: ‘Ik weet, dat u het goed met me meent! U moet me maar niet kwalijk nemen als ik soms een beetje raar en onaardig tegen u ben. Ik kan het niet helpen en ik bedoel het niet kwaad... Net zo min als Kris. Hij houdt wel eerlijk van me... Soms weet ik het zelf niet meer. Als 'k maar wist of 'k... Of 'k... En dat is alles, wat ik u zeggen kan. Laat me nou maar’, vroeg ze zielig, maakte haar handen vrij, ging langzaam de kamer door naar de hal en kleedde zich traag met een zorgelijk verschikken van de jassen en mantels aan de kapstok. Ze deed geen moeite om een vrolijker deuk in haar hoedje te dwingen, legde besluiteloos de handschoenen van de ene hand in de andere, stond verloren in de deurpost, lachte mat en wuifde loodzwaar: ‘Nou, mevrouw, ik ga dan maar! U en mijnheer een wel te rusten!’

‘Dank je, Gonda!’ kwam terug uit het salon, waar mevrouw de stengels van een ruiker kortte om bezig te zijn en beheerst te schijnen als verstandige vrouw... die, bij het dichtvallen van de buitendeur, hoofdschuddend naar het venster liep om beklagend: ‘Kind!... Kind!’ haar dienstbode na te staren. Hilletje stak de brede winkelstraat over, volgde de puien tot aan een steeg, waar een negotiemannetje krommend opdoemde achter z'n krakende wagen, een kroeg in-kijk liet op het biljart en de tonnetjes bezet met kerels, die landerig hun glas doorschoven of haring van de graat scheurden en het vuil voor de voeten van het ‘kalletje’ op het gladde plaveisel smeten.

Voorzichtig stapte ze over het glibberig verraad, ontweek het lekwater dat van goten en daklijsten dreinde en sloeg de hoek om naar de Kipstraat. Ze dook dieper weg in de kraag van haar mantel, wandelde lusteloos voort in het doezelige licht uit de beslagen uitstalkasten van de vele winkels, die in vakerige verveling wachtten op de laatste noten van het jingelende torendeuntje...

Hilletje bleef staan bij een tramhalte, mompelde: ‘Wat doe je nou?... Je moet het 'm toch gaan zeggen... Als ie 't hoort...’

Leunend tegen de haltepaal liet ze het gebeier van de kerkklokken over zich heen gaan en keek naar de overzijde van de straat, waar mannen en vrouwen kwamen en gingen, onverstaanbare woorden wisselden, zwegen en weer verdwenen. Door de spleten van een luik priemde licht, dat vervloeide tot een troebele vlek onder de lage pui van een winkeltje. In het duister portiek gloeide een sigaret...

‘Kris!’ ontwaarde Hilletje, treuzelde overdenkend: ‘Nou maar ineens, pardoes gaan zeggen!’ ontliep het bonzen van haar hart, kruiste de trambaan en groette onsamenhangend: ‘Dag!... Is dit je nieuwe zaak?... Ik ben op tijd, he?... Heb ie slobkousen aan?!’

‘Soepjees!’ corrigeerde Kris, verweet geraakt: ‘Zìe je weer wat raars aan me?’ morrelde gehaast met de deurknop en noodde: ‘Kom rap nog even binnen! Ik was net van plan om de boel te sluiten. Vandaag een kleine twee honderd gulden gebeurd met de kruienverkoop. Dat is een melkkoetje met twintig tepels! Kom er in!... Durf je niet? De geesten doen je niks; en ik zal lief voor je zijn...’

‘Ik ben naar je toegekomen, Kris...’

‘Ja, dat merk ik! Maar je loopt niet hard!’ onderbrak deze, hield de deur van het winkeltje open voor de bewegingloze vrijster en legde z'n arm om haar middel: ‘Wat doe je bevroren?! Verzet je voetjes is, Gon!’

‘'k Wil niet naar binnen! 'k Wou met je praten’, stamelde ze, bleef in het portiek staan en verzocht: ‘Ga nou mee! Ik kan het je hier niet zeggen... Sluit nou maar en kom!’ ‘Wandelen, bedoel je?! Daar kan vanavond niks van komen! Ik moet draven als een gek, als je niet opschiet. 'k Heb expres op je gewacht! Wat heb je met me te bepraten?’

‘Buiten! Als je meekomt!’ wilde Hilletje, doch werd naar binnen getrokken, stond in het zaaltje hulpeloos te staren naar Swedenborg, de koperen symbolen, de grijze gordijnen, het orgel en den opgedirkten Kris, die gulzig, teug na teug uit z'n sigaret inhaleerde, gejaagd de platen, wonderkruiden en preparaten in de etalage afdekte en bestierend aandrong: ‘Blijf toch niet staan!... Doe je mantel even uit! Ik heb maar vijf minuten te missen... Ik kan vanavond niet met je mee! Van wandelen en zo komt niks! Ik heb dringende zaken af te wikkelen. Mooie verdienste!... Toe nou! Even lief voor me wezen? Ja?! Ik vind het snoepig van je, dat je nog naar binnen kwam om met me... He, Gonnie?!’

‘Geen tijd!?... Vijf minuten?!’ verwerkte ze, duwde afwerend bij de toenadering van haar vrijer en poogde stamelend te overreden: ‘Begrijp je me dan niet, Kris!... Ik kan toch alleen maar tegen jou zeggen, dat 'k... Toe

nou!... Nee, niet doen!... Nee!!... Ik ben gekomen om je te vertellen. Ik moet je wat gaan zeggen... als je niet zo jakkert en aanhoudt... Onder het wandelen kan ik het je misschien gemakkelijker vertellen... Nee, laat me!... Ga nou maar mee! Ik kan het je zo in het volle licht... Liever onderweg...'

'Ik kán niet met je mee! Ik pik daalijk de tram! Jij met je ziekelijke nukken, begrijpt geen spaan van m'n zaken en kopzorg! Wat is er gaande? Wat moet ik weten?!'

'Waarom snauw je zo tegen me?' stumperde Hilletje slikkend en her-probeerde: 'Ik dacht dat je voor mij nou wel tijd zou hebben... Ik wist niet, dat je alweer een conferentie had precies op Woensdag!... Kan je 't niet uitstellen, Kris? Voor ene keer, ja? Kan je niet opbellen?'

'Opbellen! Uitstellen?! Zaken zijn zaken! Jij hebt voor mij toch ook geen tijd!' speculeerde Kris stoelen versmijtend om een divan te bouwen uit drie banken en paaide beminnelijk: 'Ga dan eerst is zitten!... Als jij vijf minuten voor mij hebt, heb ik er tien voor jou!... De sofa is gereed!... Staande receptie, daar doen we niet meer aan, he? Je kwam toch niet om een preekie tegen me te houden, wel?! Ga is lief naast me zitten!'

'Nee!!!'

'O, niet?... Wat sta 'k hier dan nog langer me tijd aan je te verknoeien?! Ik moest allang op de conferentie zijn; en was nog zo gek om op jou te wachten. Thuis wil je niet komen, hier wil je niet blijven en voor de graskant heb ik geen tijd!'

Hilletje antwoordde niet, stond op wankele vloer, de grote ogen star gericht op het bonte behangsel vol tuilen en slingers, die grillig slierden en dansten aan de waggelende wanden... 'Zie je wat?!' polste Kris gijnig, sprong op en sloeg weer begerig z'n handen uit naar de wezenloos starende vrijster, die lijkbleek werd en stotterend uitbracht: 'Blijf van me lijf!...

't Is al erg genoeg!... Ik zal jou is wat anders zeggen... Ik ben...'

'Nok af met je nonnestreken, jij!' viel Kris in, trachtte haar neer te drukken op de 'sofa' doch moest deinzen voor het gillend verzet van de bevend opverende Hilletje, die zich losrukte en met ongekende drift sloeg en beet:

'Laat me los!!... Weg!... Weg, zeg ik je!!... Laat me er uit!!' Hijgend stond ze voor de gesloten deur te graaien naar de ingescheurde kraag van haar mantel en het afgegleden hoedje, sprak wartaal en antwoordde op het vragen van Kris met een snakkend: Niks!... Niks!... Jou niks!... Ik wil weg!... Weg!'

'Wat had je me dan te zeggen?!' kwam Kris aanhalerig: 'Hoe kom je nou zo van streek?! Je wou met me praten... Nou, goed! Wat is er met je, Gonnie?! Vertel is?'

'Niks! Aan jou niks, nooit meer!' snikte ze ontwijkend en schopte van zich af: 'Der!!... Laat me door of 'k sla de ruiten in!!'

Kris ontsloot de deur om bevelend te dreigen: 'Schiet op! De tent gaat dicht!! Ik heb wel wat anders te doen, dan voor jou op post te staan!' knoopte kiftig z'n regenjas toe en volgde Hilletje sakkerend: 'Je had me immers wat te rapporteren, onderweg, he?!... Van hier tot de tramhalte is veertig passen. Als je 't dan nog niet kan zeggen, zout je 't maar op tot een volgende gelegenheid! Als het dringend was, had je 't me allang verteld! Ik hoor het wel van je, schriftelijk, of... onder aan de dijk!'

Hilletje struikelde de straat in. Woorden welden op in haar keel, woorden die klankloos werden in zilt en onmacht: 'Niet huilen!... Nee, niet gaan huilen', worstelde ze met de angst, haar trots en het verdriet, dat vernietigend overviel.

'Zeg op! Wat wou je dan feitelijk met me bespreken?... Gon?!' kwam als heel uit de verte, vreemd, klam en liegend:

‘Als er wat met je is, kom dan morgen... 'k Heb eerlijk geen tijd meer... Wat mankeer je dan?!’

‘Dag!’ snikte ze en holde als een bezetene de trambaan over, nagestaard door den schokschouderenden Kris, die z'n polshorloge raadpleegde: ‘'k Heb nog een goed kwartier! Dat redden we wel!’ de tram door de bocht zag komen, instapte en behaaglijk een hoekje in de bijwagen zocht. Hij bedacht den conducteur vorstelijk met een ‘klauwtje’ sigaretten, wilde gaarne gewaarschuwd worden voor de halte bij restaurant Corona, raadpleegde nogmaals z'n horloge en overdacht de consternatie: Die Gon met d'r streken!... Ze kon binnen niet zeggen, wat ze buiten niet kwijt wou. Enfin, hij mocht achteraf nog blij zijn, dat ze zo onwillig was en niet dreigde met een overmaat van goedgunstigheid. Als ze lief was geweest, had hij het maar ampertjes kunnen rooien met de tijd... Wat mankeerde ze vanavond? Ze had blijkbaar wat bijzonders te melden. Geen prettige boodschap. Uit wandelen met hem! Nee, voor wandelingen had hij wat beters, dames van een klassie hoger! Kuieren met Gon, daarvoor was hij niet in het zaaltje gebleven om op haar te wachten. Ze wou praten, had de een of andere malligheid in d'r hoofd. Weer geleuter over d'r mevrouw, de hondjes, mijnheer of de gasten. Misschien weer dat gewauwel over d'r trip naar Engeland, waar ze niet over uitgepraat kwam. Wist ze veel met d'r eeuwig eendere verhaaltjes. Ze had wat te zeggen. Nou, ja, dat kende hij. Een alsmaar bekrompen in de rondte draaien als een blind paard aan de maalsteen. Misschien kwam ze, om het weer af te maken... of over trouwen te beginnen! Aba! Nee, hij moest niet in de koets, hij ging niet mee.’

‘Al was het in een wagen met gummie bandjes, dan nog niet!’ grinnikte mijnheer Hoogervorst, zocht breder gemak om z'n bespiegelingen voort te zetten:

Rompel als schoonpapa, dat was om je te begillen! Mag ik u voorstellen: Mottige Gerrit! Stompie de dievensnees!

Redicivist bij de tweede herhaling! Al was ie met goud beslagen, dan nog kwam zo'n afgedankte havenbuffel als schoonvader niet meer in aanmerking. Het zou straks nog een film worden als Salerno woord hield en de bruid was! De la Calmette... Dik geld, van adellijke familie en een verschijning om voor te knielen!... Gon wou met hem praten, kon niks meer van hem velen. Ja, bliksems!! Ze rook lont! Hij snapte het al! Ze had verdenking, daar zat 'm de kneep! Daarom deed ze zo overstuur!... Maar niemand wist. Salerno wilde geheimhouding tot op het laatste nippertje... Als het nippertje doorging. Gon kon niets weten... Uitgesloten! Salerno! Het was haast niet aan te nemen, dat een vrouw uit zo'n deftige stand naar het stadhuis zou gaan met een jongen uit de Korte Greppeldwarsstraat. Enfin, ze wist immers niets van z'n afkomst, zag 'm alleen als de gentleman... Met een beetje link schipperen en borstoppompen was veel te bereiken; temeer waar ook hij over een paar lekkere stuivers te beschikken had, voor de dag kon komen, en bovendien geen lelijkmanskindje was! Hij had z'n aantrekkelijkheden, dat was wel gebleken bij Gon en anderen. De zaken brachten goud op en hij kon dus over alle schijven meedoen en wat stuk smijten om z'n kovert op te houden! De Calmettes! Van ouwe Spaanse adel!... Olala, wat een wijfie!! Zo vlot als kwikzilver, bruisend van levenslust... en nog wat! Nee, voorlopig was dààr nog geen kijk op! Salerno moest natuurlijk d'r fatsoen bewaren, ongenaakbaar blijven zolang het met de liefde en de andere plannen nog niet in kannen en kruiken was. Handjes geven, zo nou en dan een doodzuinig vlinderzoentje voor de gemaakte onkosten in den Haag, Ostende en Spa, waar ze aparte kamer wenste en kuis afstand bewaarde... tot nader order. Dat was nou eenmaal een kwestie van stand en opvoeding. Een geboren dame was tenslotte nog even wat anders dan de dochter van Gerrit

de lorrenboer! Dat soort meisies had van huisuit een slechte kinderkamer. Gonda mocht dan al mooi, en in haar doen een verdomde lekkere meid zijn, maar een dame was ze toch nooit geworden. Zomin als Riek, die bij al d'r optutterij en dure meubelen, een gedraaide meikever bleef. Gonda was een suikerbeesie... En een gek, die er niet van profiteerde! Maar gratie, elegance had ze niet. Dat moest aangeboren zijn van geslacht op geslacht, net als bij Salerno, zijn vrouwtje straks!! Van Riek was geen kabaal te verwachten als ze haar dochter onder dankzegging retour kreeg. Alleen Gerrit was in staat om de haak in je darmen te slaan. Maar hij had zelf bonjer met z'n Hilletje en zou wel geen partij trekken. En per slot van rekening kreeg Gonda pas de bons als Salerno voorgoed gewonnen was. Tussen de klippen doorzeilen en met twee hengeltjes vissen was de wijsheid van den Maharadja. En de Maharadja kon het weten! Wat een verschil tussen Salerno, door en door een dame, en Gon, die je levensgroot stond aan te staren met d'r geschrokken ogen en de woorden in d'r strot geknepen: ‘Ik wil niet naar binnen! Ik moet met je praten, Kris!’ Wie weet wat ze weer te zeuren en te kritiseren had over oneerlijk en grootdoenerij?! Zoet en braaf een blokkie-om met haar gaan maken. Met haar!! Daarvoor heb 'k geen tijd te missen, mekkerde Kris, die aannam, dat Gon gekomen was om over trouwen te praten, en bruid en bruiloft verachtelijk wegwuifde, naar buiten keek, naar de uitgestorven parkbuurt, waar het restaurant moest zijn, dat Salerno noemde!... Salerno, die misschien reeds gearriveerd was en zat te popelen...

Bij het slippertje in den Haag had ze niet veel losgelaten over haar familie, jeugd en vermogen, alleen maar verteld, dat ze van vaderskant nog verwant was aan den hertog van Alva en heel in de verte nog rechten had op de Spaanse troon. Ze deed er echter geen moeite voor, want ze voelde niets voor al die beslommeringen, wilde absoluut vrij zijn

van alle staats- en standzorgen, comfortabel leven als vrouw alleen... of met een man, die haar begreep, schrander, doortastend en geniaal was. De mannen uit haar omgeving waren meestal koel-verstandelijk, half sleets of hopeloos groen en benepen verwaand. Luidjes, waarvan de ruggegraat doorliep tot ver boven d'r hoge boordje! Dat was allemaal niets voor Salerno, die de wereld kende, wist wat er op te prijzen en te verachten viel en alleen nog maar een hang had naar eenvoud en warmhartigheid. Ze was in dat opzicht geen Calmette, maar een Haukes van Halderveen, de meer boerse, landbezittende familie van moederszijde. Mama had indertijd ook een man naar haar hart als bruigom gewenst, een jongen beneden haar stand en zonder fortuin, die haar echter oprecht beminde en waarvan zij in het diepst van haar wezen nimmer afstand deed. Maar haar eeuw was nog niet rijp geweest voor dergelijke mesalliances; en dus moest ma zich schikken en genoegen nemen met een adellijken magistraat. Enfin, het huwelijk bleek achteraf wel houdbaar. ‘Nu niet bepaald verrukkelijk!’ had Salerno met spits mondje verzekerd, ‘maar met een wederzijds respecteren, dat veel goedmaakte en niet bezoedelt!’

Er werden uit deze echt drie dochters geboren, waarvan de middelste, Salerno, het meest op mama leek, innerlijk zowel als uiterlijk. De twee andere waren echte Calmettes, die, erfelijk belast met Spaanse trots, reeds op betrekkelijk jeugdige leeftijd op de titeljacht gingen en glorieus slaagden. De ene was gehuwd met een gezant in Brazilië, terwijl de jongste zuster, na een korte verkering, haar man, den befaamden professor Ridsky, volgde op z'n gevaarlijke tochten door het kratergebergte, ergens in Tibet. Ook Salerno had natuurlijk verscheidene aanzoeken van hooggeplaatste mannen gekregen. Maar ze was nu eenmaal anders geaard dan haar rangzieke zusters, die van waarachtig geluk en intens mens-zijn zo geen begrip hadden. De ervaringen, die mama opdeed in haar

gedwongen echt, maakten Salerno wijs en voorzichtig. Nee, zij had geen haast, wilde den man aan wien zij eventueel haar ja zou geven eerst grondig kennen.

Kris had de wenk begrepen, er uit verstaan, dat èèn slippertje niet voldoende was om Salerno te overtuigen van z'n voortreffelijkheid en meteen de afspraak gemaakt voor een korte vacantie in Ostende. Hij kon, jammer genoeg, z'n zaken niet aan anderen overlaten, doch kneep er een paar dagen af. Ja, z'n ondernemingen vergden volle aandacht. Vooral de nieuwe filialen en verdere vertakkingen van z'n bedrijf lieten weinig, te weinig tijd voor een rustig genieten van de natuur en Salerno's gezelschap. Helaas, het leven van een bedrijfsleider was niet anders. Alle kansen uitbuiten, opbloei en welvaart bevorderen was z'n roeping.

Salerno beaamde soepel, verstond volkomen, kon een man juist bewonderen en misschien liefkrijgen om z'n genie, gaf te kennen, dat de mannen in haar kring vaak onuitstaanbaar waren door hun gebrek aan energie en futloos profiteerden van hetgeen ze zelf niet uitvonden en inbrachten. De rusteloze ijver van mijnheer Christiaan was een van z'n mannelijke eigenschappen, die zij zo zeer in hem waarderen kon. Ja, ze geloofde, dat het uitsluitend z'n werkdrift was, die haar in hem zo bekoorde. Ze vond het werkelijk razend leuk om een paar dagen met hem in Ostende door te brengen, maar hij mocht zich in geen enkel opzicht illusies maken. Ze kon bovendien nog niet zeggen, waar ze zich op de afgesproken datum zou bevinden. Misschien kwam ze wel van Milaan of Praag, waar haar tante al sinds maanden verbleef op het landgoed van een verstokten jonker, die zich nooit buiten z'n bezitting begaf, uit protest tegen de loszinnigheid van z'n verwanten. Salerno stelde dus voor om in Roosendaal, of anders op het station te Ostende een herontmoeting met mijnheer Hoogervorst te arrangeren. Deze toonde zich dankbaar en ging graag accoord met iedere regeling.

Aan zee hadden ze twee weken later gezeten. Zij met haar zonnig karakter en dankend lachen en knikken voor elk complimentje en galant dienstbetoon. Hij met z'n uit de kluiten gegroeide voornaamheid, kwistig smijten met groot geld en gretig snoepen van haar gekir en sierlijk bewegen, dat even, tartend, een deel van haar benen of borstronding bloot gaf aan z'n uitgevast begeren...

In vervoering raakte hij, telkens weer, door haar aristocratische optreden tegen de vrijpostige lanterfanters, die schielijk bakzeil haalden en bestraft afdropen. Benijdenswaardig had hij zich geweten alle uren van de te snel vervlogen dagen, benijdenswaardig en soms een beetje onbeholpen door z'n gebrek aan talenkennis en z'n te bonkige handen, waar hij vaak geen raad mee wist. Salerno had z'n wat links doen en bezorgd zijn opgemerkt en guitig vergoelijkt, z'n te forse handen gegrepen om strelend te verheerlijken: ‘Om ijzer mee te breken!! Zalig!! Dat stoere, in en in pittige in al je leden, Christiaan! Je sterke handen en je taaie doorzetten bij je schranderheid en vernuft!’

Gewezen had ze op de ijdeltuiten, die hen omringden op het terras van het hotel en haar mening gezegd over dergelijke drabbige verschijningen. Gesoigneerd zijn vond ze vanzelfsprekend, ook voor een heer, maar de meesten waren modepoppen met een leder gemoed en een onverdund, dierlijk begeren naar grijpen en verslinden: ‘Als tijgers in de rimboe!’ huiverde Salerno de la Calmette en had de kostbare sjaal, die mijnheer Hoogervorst haar op het zonnige strand zo attent liet bezorgen, omgeslagen met een gebaar van mateloze verachting voor fortuinjagers en dat soort kerels!

Als een vorstin had ze gezeten met den smeltenden Christiaan aan haar zijde en fluisterend de zotste capriolen van het seizoenpubliek geschilderd. Laatdunkend liet ze zich uit over al dat kwasie gedoe van lege levens, die het geld als heilig aanbidden en de vrouw als opraapsel accepteren.

‘De snobs, die de liefde als een soort koehandel beoefenen en het leven beschouwen als... Als...’ was ze blijven steken door haar wassende ergernis en weer opdreef geholpen door mijnheer Hoogervorst, die vlot aanvulde met de spreuk van Riek:

‘Als een dans om de rinkelbom!’

‘Keurig!’ complimenteerde Salerno met een geestige toespeling op de tamboerijn in verband met de berendans, nipte aan het rietje in haar glas en was teruggegleden in de ronding van de gevlochten terrasstoel om verzuchtend te hengelen: ‘Het is alles vaak zonder zin, zo hopeloos banaal en platvloers als een mol in het ondergrondse... Gelooft u in een opperste rechtvaardigheid, mijnheer Hoogervorst?!’

‘Dat is te zeggen’, had deze dralend verwerkt om na een felle teug uit z'n sigaartje diepzinnig te besluiten: ‘We kunnen wel aannemen, dat de zucht naar gewin ten koste van anderen een kwaad is, dat aan zichzelf verteert. Maar, ja, tenslotte is het onteigenen van de onteigenaars toch nog wat anders dan...’ ‘Het uitbuiten van de uitbuiters’, lanceerde Salerno met beminnelijke glimlach, had den kelner geroepen en het kwispelen van z'n servet koddig beantwoord met haar flapperende handschoen. Jolig was ze opgesprongen om een wandeling langs de zee te maken en had Kris vergund om z'n arm wat slordiger door te steken en om haar middel te schuiven.

De volgende morgen had ze hem veroorloofd op het balcon van haar kamer te zitten, koffie geserveerd, naar de vissersschepen gekeken en de verdroomde ochtend, zo vol van stille beloften bezegeld met een schrome, even z'n wang rakende kus, die natintelde, vooral in de nacht, en bij het afscheid op het station gedurfder werd aangedikt!

Ze ging nog niet naar Holland, reisde naar Zuid-Frankrijk, om een lieve vriendin, onlangs gehuwd met een generaal,

die wel spoedig maarschalk zou worden, te verrassen op het buitenverblijf van een gewezen minister president! Het speet Salerno vreselijk, dat mijnheer Hoogervorst weer zonder omwegen naar Holland moest om z'n zaken te behartigen, want ze had hem zo gaarne voorgesteld aan haar Franse vrienden. Maar uitstel was geen afstel! Bij een volgende gelegenheid zou Christiaan haar niet ontglippen, moest het uitstapje anders geregeld worden en een bezoek aan haar naaste verwanten en beste vrienden gelden. Ze begreep wel, dat mijnheer Hoogervorst maar niet zo zonder meer besluiten kon om haar aanbod te aanvaarden en ze apprecieerde z'n bescheidenheid. Maar ze kenden elkander nu al ettelijke maanden en ze wist, dat haar relaties de gentleman in hem waarderen zou, meende, dat een meer uitgebreide connectie in gezaghebbende kringen ook zakelijk van nut kon zijn. Handjeknijperig nam ze nogmaals afscheid vanuit het portierraampje, wuifde hartelijk en betreurend tot de D-trein het station uitrolde en liet den meedravenden mijnheer Christiaan hijgend en in zwijmel achter met z'n minzieke hart en geslonken portefeuille...

Op de terugreis naar Rotterdam had hij, doezelig in de kussens van de wiegende wagon, met beloken ogen de heerlijkheid van het komende geluk benaderd, de stralende Salerno in de armen gehouden na de grootse bruiloft en mompelend tegenwerpingen gemaakt bij het hinderlijk verschijnen van Hilletje Rompel en al de achterbuurtgabbertjes uit z'n jeugd...

Gonda... Dat was verleden tijd! Ze kon niet meekomen met haar antieke zienswijze en verwaarloosde opvoeding. Ze mocht z'n opgang niet langer in de weg staan, had, nou ja, gegeven wat een mooi meisje van haar slag te geven had... Maar dat verplichtte tot niets! Ze was er van gediend... En tenslotte had iedere gentleman een maitresse in z'n vlegeljaren. Christiaan Hoogervorst en Hillegonda Rompel...

Omslaan!! Een vergeten hoofdstuk uit een roman met zetfouten! Met het verleden kon de toekomst geen rekening houden. Het was en bleef onzin om te piekeren over het vergift in jenever, die allang gedronken is! Als Salerno doorbeet, was het afgelopen met alle vroegere betrekkingen, kon madam Pedasco, de Maharadja, Gonda, het Instituut en The Banner of Light met alle leden en begunstigers ontploffen! Hij, Krissie, zou wel zorgen, dat hem bij de uitbarsting de kas in de schoot viel! 't Zou in elk geval een behoorlijke som aan geld zijn. En met de duizenden, die Salerno al zo half en half als ruggesteun liet doorschemeren, kon hij wonderen doen en de stompzinnige wereld vol sterren toveren! Z'n vader had slootjes uitgebaggerd en singeltjes beschoeid, was jong en krom door gewrichtsrheumatiek ontslapen in z'n geloof en opodeldok. De oude Hoogervorst wist wat smart was en wilde er z'n zoon voor behoeden door goed onderwijs en een gedurig duiden op de hogere sporten van de maatschappelijke ladder: de derde, vierde, tiende sport, die droge voeten beloofden en een dood zonder kromtrekken in het vooruitzicht stelden. Een spaarbankinleg had vader in het belang van z'n Christiaan gedeponeerd en de vijf gulden na verloop van een paar weken weer naar z'n vrouw gedragen met negatie van het renteverlies. Doch de sporten van de ladder had hij scherp in het oog gehouden om de kunst van het opklauteren af te kijken en z'n zoon bij te brengen. Vreugd had hij van z'n wijze lessen niet meer beleefd, want Kris kon aanvankelijk geen poot op het latje krijgen, gleed telkens weer uit en liep als mislukte lijstjesleurder achter het lijk van z'n uitgezorgden vader.

Ja, 't was wel jammer, dat die ouwe de eindelijke opgang van z'n zoon niet meer beleven mocht! Sport vier en vijf waren reeds gepasseerd en de reis naar de top nog maar een kwestie van geduld en tijd. De ouwe baas had goed gezien en verdiend om te delen in de glorie! Moeder wist

nooit anders te doen dan te waarschuwen tegen de redenaties van d'r man, noemde het ongezonde kost, die ze nog gevaarlijker achtte dan pestilenties! Ze remde, telkens als er thuis gesproken werd over neertrappen en omhoogklimmen, bespeurde niets van het geniale, dat uit haar geboren werd, zag in haar zoon tenslotte een meligen slampamper en was, na de dood van haar man, sloofie geworden bij haar dochter met d'r drie klierige kleuters en zes wassen aan huis. Ook de dochter had de oude Hoogervorst onderwezen in de techniek van het ladderbestijgen en klimschoenen bezigen, maar zij miste alle aanleg voor het ‘hogere’, gaf merkbare blijken van hoogtevrees en stond nog altijd nààst de ladder met verzopen heupen en verzonken blik...

Die twee, moeder en dochter, waren niet meer te helpen, alleen te verblijden met een suikerkudde op Sint Nicolaas-avond, overwoog Kris, legde z'n benen op de bepolstering van de coupébank en sliep pijnloos in...

Bij z'n terugkomst in het Instituut luisterde hij met ironische gelatenheid naar het lamenteren van madam Pedasco, die de enorme toeloop op alle gebieden van de Trust niet meer aan kon, bij haar vent geen houvast had en het nieuwe personeel in de filialen van oneerlijkheid verdacht. Het gaf, volgens haar, geen pas om weg te piepen, drie, vier dagen niet boven water te komen en dan te vragen om inzage van het kasboek!! Boven in de wachtkamer zaten mensen uit Groningen, Breda, Zierikzee en Tilburg te wachten op privé consult, mensen die bereid waren om elke prijs te betalen en niet aan de beurt kwamen door de overstelpende drukte en het onregelmatig uitzwerven en -zwieren van de mannelijke confraters! Gerrit lapte smeken en gebod aan z'n achterste, zat als grand seigneur in de kroeg en de andere - de direkteur nota bene! - dook spoorloos onder en was nergens te bereiken. En intussen was er alweer een nieuwe vertakking ontsproten, kwamen de mensen zich melden voor belezingen met spier-

massage! ‘Gisteren nog een gepensioneerde kolonel of zo iets uit Arnhem!’ verweet madam en betreurde: ‘Effectief een krijgsman! Kaarsrecht en met een gitzwarte puntknevel! Ik kon 'm maar amper te woord staan! Dat deugt toch niet! Dat kan toch geen stand houden op de duur! Zo'n man! En dan nog niet eens even de tijd om 'm op z'n gemak te zetten! Zeg nou zelf is?!’

Kris besefte de moeilijkheden, zegde meer hulp toe, gaf een verklaring over z'n uitblijven en had drentelend gezinspeeld op de sluier van Isis. Madam moest niet verder vragen naar z'n komen en gaan, zou eerlang verbaasd staan over de grote pats, die hij voorbereidde en voor z'n partners in petto hield. Ze moesten nog even geduld met hem hebben, de zaken met volle kracht waarnemen en alle naargeestige kritiek vermijden. Kijven en elkanders doen en laten uitwegen was kinderachtig voor grote mensen: ‘Jullie kennen me langer dan vandaag en weten, dat er op me te bouwen valt!’ had hij wrevelig alle gesputter van madam weerlegd en met een afsnijdend handgebaar verder commentaar vermeden. Met razende ijver verzorgde hij de belangen van de onderneming, hield kascontrole en had, zo luchtigjes weg, aan z'n deelgenote gezegd, dat hij denkelijk het ganse kapitaal een ogenblik nodig kon hebben en uit het bedrijf zou nemen. Wanneer, dat wist hij nog niet. Maar hij rekende op volledig vertrouwen en volle medewerking. Het geld zou geen moment in gevaar zijn en het resultaat van z'n manoeuvre alles daverend overtreffen. Gerrit was met een onverschillig: ‘Je goochelt maar raak!’ de kamer uitgelopen, doch Riek had beteuterd gekeken en koel verworpen: ‘Als aandeelhoudster heb ik recht om te weten, wat er met m'n centen gebeurt! 'k Zou het begrotelijk vinden als 'k geld moest verspelen, waar 'k zo hard voor geploeterd heb!’

‘Nou, goed dan! Jij mag het wel weten!’ had Kris, na het sluiten van de deuren, z'n medewerkster in het vertrouwen

genomen, fluisterend opgedist, dat hij het geld maar een ogenblik nodig had als paradepoen, om kwansuis compagnon te worden van een schatrijken wijnhandelaar, die hij warm had weten te maken voor een nieuwe uitvinding op automobielgebied. De nieuwe uitvinding bestond niet, de promotor van de op te richten N.V. was een jongen, die van wanten wist. De wijnhandelaar zou vijftien duizend gulden storten als mijnheer Hoogervorst voor tien duizend deelnam aan de nieuwe onderneming. Direkt na storting zou de promotor hiephiephoera zingen en de vijftien duizend gulden van den wijnhandelaar delen met de andere stille vennoot! Het was een ABC-karweitje, dat zonder risico zeven ruggen op kon brengen. Gerrit hoefde er niets van te weten en Riek kon vijf en dertig honderd gulden apart leggen als een appeltje voor de dorst. Ze was tenslotte jonger dan d'r mottige ega en je kon nooit weten, hoe het nog is lopen zou met d'r carrière!

Riek moest wel beamen, kon na vragen en weerwoord accoord gaan; temeer waar Kris het geld niet meteen opvroeg en voorlopig nog niet nodig had. Er was in de verstreken maand niet meer over gesproken en Kris eensklaps weer verdwenen, na een gniffelend: ‘Ik ben op de duikvaart!’ In Spa had hij Salerno weer ontmoet. Ze kwam regelrecht uit de Karpaten, was oververmoeid van de reis en niet bij machte om de voorgestelde rijtoer als een genot te aanvaarden. Het eeuwige reizen en trekken begon haar, eerlijk gezegd, te vervelen. Ze verlangde naar rust, naar een kalmer bestaan. Hoe en wat ze feitelijk begeerde kon ze niet onder woorden brengen. Ze was de laatste tijd nerveus, onevenwichtig en zonder veel eetlust. ‘Bos, bergen, hei en zee... Nee!’ verwierp ze, staarde met puriteins pruilmondje op de spijskaart en had neerslachtig bekend: ‘Ik ben overal welkom en nergens thuis! Ik voel me de laatste tijd overbodig... IJdel... Frivool... Ik weet het zelf niet...’

Mijnheer Hoogervorst wist het echter wèl, hief animerend z'n glas: ‘We zullen maar beginnen met het wegspoelen van het laatste restantje reiswoede en een extra fles drinken op je verlangen naar een eigen honk! Ook ik mocht liever vandaag dan morgen m'n benen onder eigen tafel steken... Erna...’

Ze had niet geantwoord op z'n aanmoedigend toedrinken en smachtende: ‘Erna!’, blozend de spijskaart weer opgenomen om keus te doen. Maar ze kon niet rustig meer zitten, wipte gedurig op, streek met haar beringde vingers over het tafellaken, zocht en ontweek het vragend blikken van haar glunderenden tafelgenoot en was in haar bont gekropen met een kirrend: ‘Je moet mij niet zó aankijken... Christiaan!’ Het bleef Christiaan en Erna bij vragen en antwoord. De eetlust kwam terug, zohaast de extra fles geledigd was en het lachen en praten ging, bij het naken van de nacht, over in lispelen, zuchten en liefdegemurmel...

Definitieve afspraken waren gemaakt. Erna reisde van Spa nog even door naar Parijs om haar vrienden in het vertrouwen te nemen, had restaurant Corona genoemd voor de volgende ontmoeting, waar gesproken zou worden over huwelijksdatum, woonplaats, aankoop van meubelen en het onderbrengen van het wederzijds fortuin. Vooral dit laatste vergde nog al wat tijd, zakenkennis en omzichtigheid, omdat de beleggingen van Erna verspreid zaten en maar gedeeltelijk zonder opzegging gelicht konden worden... Kris kon zich de moeilijkheden heel wel indenken, had trouwens zelf ook nog allerlei soesah en omslag met diverse instanties, alvorens hij over z'n volledig bezit kon beschikken, en voorgesteld om beider kapitaal onder één beheer te stellen.

Erna vond het uitmuntend, gaf te kennen, dat ze niet de minste verstand van geldzaken had, was aan z'n arm het hotel doorgegaan en met een ondeugend: ‘Wel te rusten, heer gemaal!’ haar kamer ingestapt om achter de gegrendelde

deur te orakelen: ‘Nee, ga naar je bed, Christiaan! Geen dwaasheden! De ene hangt aan z'n eer en de andere... tussen hemel en aarde... Luister je, jongen?... Wees verstandig! De paus heeft Luther ook niet op z'n bidstoel staan!! Slaap wel!!’

De tram ging stotend door een bocht. Kris schrok op... ‘Halte Corona!!’ waarschuwde de conducteur.

Hoofdstuk IX

Erna Salerno de la Calmette hing weer als ‘Propere Ali’ over de toonbank van het schaftzaaltje, waar Gijs klomp-klossend de vloer begoot met het water uit de spoelbak en met nauw merkbare glimlach luisterde naar het sappig relaas van z'n gnuivende bedgenote. Door een bevestigend hoofdknikken gaf hij te kennen, dat hij haar volgde, begreep en accoord kon gaan, greep de bezem, sprong martiaal in de houding en presenteerde schaterend: ‘Madame de Maintenon!!’

‘Ja, maar ik heb geen koning aan de haak!’ gaf ze schokkerend terug, vertroetelde de nikkelen koffieketel in het buffet met fluwelen poetslap om gichelend te vergelijken: ‘Kijk is, hoe ie glanst, 'm lieve Christiaantje! De vonken vliegen er af als je 'm maar even zo! zo! zo! knuffelt. Maar kietelen kan hij niet tegen, dan wordt ie niet lekker, m'n aanstaande bruidegom... Ach, wat heeft ie een koue voetjes! O, ik zie het al: hij heeft z'n slobkousen niet aan!’ lachte ze luid, nam het sierlijke deksel van de ketel en bemoederde sentimenteel: ‘Kom! Nou eerst je hoofd is pomaderen! Je hoeft niet bang te wezen! Ik zal je heus geen zeer doen. Je ben mijn Christiaantje en om te zoenen!... Niet plagen!’ berispte ze Gijs, die den vernikkelden bruidegom met natte bezem bedreigde: ‘Nee, Gijs! Geen geweldplegen aan m'n uitverkoren hartelap! Als ie duizelig wordt valt ie van z'n voetstuk en misschien een ongeneeslijke deuk in z'n gewreven buikie! Dat zou me een ramp zijn voor de sterrekunde en de vrouwen in nood!’

Kletsend vielen links en rechts de vinnige slagen van Alida om de oren van den gewaanden bruidegom, die waggelde onder de afstraffing en met een fikse stomp: ‘Hier, patjakker!’ terug viel in de leegte van het ontruimde buffet.

‘Die heeft z'n bekomst!’ constateerde Gijs met donker

nadreunen van z'n zware bas, hing de rondlummelende reclame-platen weer strak aan de wand en verspoelde het losgeschrobde vloervuil met een brede zwaai uit de volle werkemmer: ‘Whoepsee! Opgeruimd staat netjes! Als jij de tafeltjes doet, Ali, zal ik wel een knoop in me lenden leggen en het ganse domein voor je aandweilen, want jij moet op je handjes passen! Soda is de moord voor Spaanse prinsessen!! Een kreuk in je vingers of een blaar in je jat verpuist je elegance. Als je te zenig wordt lust Christiaantje je niet meer en val je weer terug in je kanailleuze staat van verwildering!’ ‘Spot jij er maar mee’, kirde ze, wreef gehaast de tafelbladen, sleepte de zandemmer bij en pufte: ‘Poeh! Is me dat sjappelen voor een vrouwtje met rechten op de Spaanse troon?! Als de gezant uit Brazilië me zo zag, of me andere zwager, de professor. Enfin, die zal in Tibet, midden in het kratergebergte ook wel is een zweetje halen. Me arme zus! Ze was al zo tenger! Een fleskind, moet je rekenen, Gijs! 'k Zal blij zijn als ik straks goed en wel onder de pannen ben door me rijke huwelijk. Ik trouw in het wit met een sluier van vliegengaas! Me kostuum koop ik in Parijs, dat heb ik den maarschalk al geschreven. En m'n bruidsdagen breng ik door op het landgoed van den verstokten Jonker... Nog twee uurtjes en ik ga met m'n aanstaande op zoek naar een nestje, ergens aan de Bergweg. Hij weet een snoes van een huisje, een bungalow... Cosy Home!’ ‘We willen hopen, dat hij er straalgelukkig in wordt!’ hijgde Gijs voortkruipend over de natte vloer: ‘Jij gaat de hemel tegemoet... en ik zal wel dweilen!’ zette z'n knuisten in z'n lenden, kreunde overdreven: ‘Oòòòò! Wat doet werken akelig zeer!’ en vervolgde bedachtzamer: ‘Het zal me is benieuwen, hoe je het straks redt. Als je de woning niet op jouw naam krijgt, wordt het dubbel nul met je fraaie plan. Ik kan me niet indenken, dat die bruigom van je nou helemaal de kluts kwijt is.’

‘Hij eet uit m'n hand!’ beweerde Ali, meende, dat dàt trouwens wel bewezen was. Ze had hem bij al de slippertjes van het lijf gehouden en er bovendien voor gezorgd, dat ze nooit samen reisde met mijnheer Hoogervorst. Als hij van Ostende of Spa weer naar Holland ging, vertrok zij met een andere trein om kwasie haar vrienden in Zuid-Frankrijk te bezoeken en was vaak nog eerder in Rotterdam dan Christiaantje! ‘Je kon dien suffer alles wijsmaken en grif in de plooi leggen’, verzekerde Ali, zeemde met rappe slag de deklijst van de lambrisering en trok haar rok op om spottend te verduidelijken: ‘Kijk is even, Gijs! Heb ik geen verleidelijke benen? Dat is nou mijn argument! Spreek met je kuiten en 't komt in orde!’

‘Jawel!’ antwoordde Gijs laatdunkend: ‘Dat kon wel is falikant uitkomen. Hij zal toch in elk geval zijn naambordje op de deur verlangen. Ik heb die klucht tussen jou en je duikelaar nou wel goed gevonden en ondersteund, omdat er per slot van rekening een mooie kans in zit en jij er je galjoene in hebt. Maar logica is nog altijd m'n stokpaardje. Vangen is nog geen knippen. Dat hij stapel op je is, dat zegt nog niks... Ik leg ook op me knieën, dat merk je wel...’ ‘En hier staat ook de huur op mijn naam!’ kaatste Alida, gaf toe, dat ze alsnog meer onkosten dan profijt boekte, doch schilderde Kris als een gebonden Sebastiaan - doch niet zo heilig! - liet pijlen snorren en drilde speer op speer met een heidense vreugde en harde lach.

Gijs had z'n vloertje inmiddels geredderd, wrong fluitend de dweil uit, schoof de grendels van de deur om den melkboer in te laten en lanceerde tot besluit: ‘Nou goed... Afgesproken! Jij bokst het wel voor elkaar, zeg je. Maar als je de woning op jouw naam hebt staan, ben je nog geen stap verder. Z'n centen inpalmen, daar was het toch om begonnen, he? Hij is er op zijn beurt op uit om jouw fortuin te vrijen!... Jouw fortuin!!... Enfin, we horen wel van de klap als ie

valt... Kom er maar in, melkboer! We openen vandaag met vijf en twintig liter melk... Twee flessen room... Een pondje boter en dertig eieren van een zwarte kip met een uitlaat zonder hindernissen.'

'Wordt aan gewerkt!' gaf de melkboer terug, kakelde schor bij ieder ei dat hij opdiepte uit de hengselmand en maakte ruimte voor Alida, die, lachend om z'n vertrokken bakkes: 'Moeders mooiste niet!!' voerde, de stoelen gereed zette, het buffet in orde bracht en achter het beschot verdween om het ontbijt te verzorgen en zich te kleden voor het vervoerende avontuur.

Een goed uur later stak ze zich bij den buurman in een geleende ulstermantel en juwelen, vond een bijpassend hoedje, om weer eens wat anders te dragen, verwisselde nog even van schoentjes en verliet de bank van lening, na een omzichtig rondkijken van den lommerdbaas, die heibel met z'n klanten wilde voorkomen en aan de deur stond om het seintje te geven of de baan veilig was.

Ook Gijs had al spoedig bezwaren tegen haar 'opgetuigd binnenzeilen', meende, dat zo'n 'kakkelewienus-vertoning' aanstoot moest geven bij de vaste bezoekers, de mensen, die door staag ploeteren in weer en wind maar amper aan een schamel daggeld kwamen en de kuiten zouden nemen voor een kasteleinsvrouw, die zich opdirkte van hun zure centjes. Ze mocht haar programma naar eigen smaak en opvatting uitwerken, als ze daar aardigheid in had en heil van verwachtte. Geen bezwaar! Maar de zaak, beider broodwinning, mocht niet in opspraak komen, kon geen duwtje velen... zolang de buit niet binnen was. En Gijs geloofde niet aan het wonder van de tweede zilvervloot. Piet Hein was dood en kwam nooit weer terug!

Alida hield zich wijselijk aan de instructies, meed, als Salerno de la Calmette, iedere ontmoeting met klanten of bekenden, maakte een vermoeiende omweg langs goederenwagons en

rangeerlocomotieven, ging schuil achter gestapelde koopwaren, heiningen en opslagloodsen, dribbelde zig-zag over steigers en spoorwissels om kuchend en uitgewaaid in een taxi te stappen: ‘Lommerrijk!... Bergweg!’

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Ook Kris moest een omweg maken, wel niet over aanlegsteigers en spoorbanen, doch bij madam Pedasco, die moeilijk afstand kon doen van het geld, dat haar en Gerrit toekwam als aandeelhouders in de onderneming. Reeds kort na het stichten van het Instituut was een regeling getroffen omtrent het bedrijfskapitaal, dat aanvankelijk schuchter gedijde, doch langzamerhand merkelijk toenam en vooral door de kruidenhandel in de twee filialen, de privé consults en de vele besloten séances een beduidende som werd. Om twist en wantrouwen, bij de partners onderling, uit te bannen, was het bedrag op een bank geplaatst en alleen opvorderbaar door de handtekeningen van Kris en Riek samen. Hij noch zij konden geld opnemen, tenzij een wederzijds fiat de handeling dekte. Riek had het zo gewild en Kris kon er mee accoord gaan, had weinig tegenwerpingen gemaakt en geen andere voorstellen ingediend. Hij kon, weliswaar, zijn deel van het geld opeisen, maar durfde met zo'n misselijk prutsie niet onder ogen van Erna te komen, zon op middelen om ook het tegoed van z'n compagnons in handen te krijgen en bedacht het verhaaltje van den rijken wijnhandelaar en de winstgevende transactie. Maar Riek gedroeg zich vreemd, bleek wispelturig, weigerde, spijt aanvankelijke toezegging, om het totale bedrijfskapitaal door medeondertekening vrij te maken. Nee, ze had absoluut geen wantrouwen! Nee, dat niet... maar ze wilde geen dag afstand doen van haar portie, zemelde wat over: ‘Me enige vastigheidje!’ keek sip over haar lorgnet en beëindigde haar beschouwing over geldopnemen en waagstukken met een enghartig: ‘Als ik het kwijt ben, dan ben ik het poter!’

De ganse morgen hield Kris, wringend en dwingend, aan, liet het verlokkende goud in elke volzin rinkelen en wou met eer en geweten borg blijven. Maar zelfs d a t had op Riek geen doorslaggevende invloed. Ze herkauwde magertjes: ‘Eer en geweten!’ liet haar lorgnetje zinken en flapte uit: ‘Dat is wel het alderlaatste waar ik geld op zou lenen!... Ik wil die vijf en dertig honderd gulden graag meepikken, dat wel natuurlijk. Maar ik kan me geld niet missen. Een paar weken geleden zou ik het nog niet zo hèèl erg nauw genomen hebben... Ik sta er vandaag anders voor. Als jij me duitjes vergokt, verspeel ik me kans bij me... kolonel.’ Met eerlijke verbazing had Kris haar aangegaapt en wrang lachend op nadere verklaring aangedrongen: ‘Je kolonel?! Ik mag opstoot verrekken als ik weet, waar jij het over hebt! De kolonel?!... Heb jij dan wat uitstaande met een officier van de Hallelujabrigade?!’

‘Ben jij nou bedonderd?!’ ontplofte Riek bezeerd. ‘Wat denk je van me?! 't Is een emmese kolonel! Hij heeft in Indië tegen de Atsinese en de Lombokkers gevochten! En dapper ook! Hij heeft er een medaille en twee stramme benen aan over gehoue. Maar je merkt er niks van als ie gewoon loopt. Nog kranig en vief! Hij is bij me in behandeling. Ik belees 'm aan z'n benen en om de veertien dagen...’ ‘Daverend!!’ vond Kris, zich uitslovend om den kranigen kolonel te spelen, bootste z'n kraakstem na, zwaaide stoutmoedig het slagzwaard: ‘Ga je weg of ik maai je weg!!’ en overviel de geamuseerde Riek met een zakelijk: ‘Je had het over je kansen bij den kolonel, maar ik vrees, dat je meer kans maakt op een hersenschudding als Gerrit er achter komt!’

‘Ja, net... Gerrit... Dat is me kopzorg’, liet madam zich gaan. ‘Ik weet nog niet hoe ik dààr mee aan moet. Ik ben niet van zins om me nog langer voor zo'n lor op te offeren.’ ‘Nee, dat spreekt!!’

‘Ik en hij, we horen niet meer in èèn span. Ik ben 'm te ver vooruit geraakt. We hadden elkander trouwens nooit magge ontmoeten... Ik ga om de veertien dagen naar me kolonel in Arnhem en vanaf morgen om de week. We zijn het, tegen jou gezegd, met elkaar eens. Hij heeft smartelijke benen en een klein pensioentje. Ik ben een beleeskracht en ook niet onbemiddeld. Als we hutje bij mutje doen, ik en me kolonel, zijn we geborgen en kan 'k eindelijk ook is me entree maken in de grote wereld! 'k Heb alleen maar angst voor Gerrit! Die is instaat om mijn en me hele toekomst te vermorzelen, als ie wat in het snotje krijgt...’

Kris verwisselde het slagzwaard voor de harpoen, plaatste zonder verdere scrupules z'n moordschot: ‘Precies! Gerrit kan jou de das om doen; en vies ook!! Als ik per ongeluk wat los zou laten, dan hangt hij je op aan de sterrehemel in de mysteriekamer! Laten we nou is nuchter bekijken, hoe de zaken staan. Ik kan geen geld opnemen zonder jouw goedkeuring en jij kan geen kolonel bemachtigen zonder mijn permissie. Dat is nogal klontjes, he? Ik kan me wel voorstellen, dat jij de omgang met Gerrit hartstikke beu bent. Ook ik ben niet verwaand op zo'n schoonvader. Wat dat betreft varen we in het zelfde schuitje. Ik zie je liever met je krijgsman dan met je voddenraper op m'n bruiloft. Binnenkort ga ik met Gonda naar het stadhuis. Ze komt hier wel niet meer over de vloer, maar die pietluttige familieruzietjes, dat maak ik wel weer in orde! Ik trouw met Gonda...’

‘M'n zegen heb je al’, onderbrak Riek gul.

‘Merci!’ bedankte Kris en voorspelde gevat: ‘Je zegen... En de rest komt ook. Als je toestemt in de geldkwestie, dan verkassen we hier zo rap mogelijk en betrekken een dubbel herenhuis op de deftigste stand. Ik krijg je dochter, jij je kolonel en Gerrit de hond!... Nou?!’

‘Als 't allemaal zo, in goeie harmonie, kan gaan’, overwoog Riek fronsend, sloeg steelsgewijs de rust en zelfverzekerdheid

van haar veinzenden deelgenoot gade en nam z'n bezonke oordeel en advies voor goede munt. Als Gerrit gewipt was, kon zij met haar betere connectie intrek nemen bij Hilletje en Kris, die de huur op zijn naam zou nemen, met den heer G.J. Rompel niets meer te maken wou hebben en hem, als hij pogingen deed om binnen te dringen, zonder pardon betichten van huisvredebreuk en bij het gerecht aangeven. Daar verstonden ze geen spot met dergelijke overtredingen. Je kon veel doen bij Justitie, dat bewees de Trust, maar je moest het niet in je hersens halen om je gedroste wijf en verduisterde centjes achterna te zitten.

'De lankmoedigheid van de wet heeft grenzen!' wist Kris, betreurde de verloren jaren, die madam Pedasco met zo'n snertkerel doorbracht, sprak zeer optimistisch over het 'berustende' in Gerrit z'n karakter en eindigde z'n pleidooi met een krom citeren uit de bijbel: 'Geen musje wordt gedeerd en geen hoofdhaar gekrenkt, als je niet aan de beurt ben!'

Riek gaf zich gewonnen, plaatste haar handtekening onder het bankformulier, maakte Kris heer en meester van alle bezittingen, die dra weer verantwoord en gestort zouden worden in de algemene kas. Riek kon rekenen op haar deel plus de gemaakte winst en bovendien op twee derde van het bedrag, dat toekwam aan Gerrit, die uitgeplunderd en verlaten straks troost mocht zoeken bij z'n hond en z'n tulband...

Er viel niets meer te bepraten. Alles klopte als een bus! Van alle kanten zeker van z'n slagen verliet mijnheer Hoogervorst het Instituut, zweefde van het hoge bordes omneer, zwaaide monkelend naar de knipogende Biancha Pedasco, passeerde Gerrit, die de hond uitliet, groette met een joviale schouderklop: 'Goed zo! Gun je beest de ruimte!' riep op de Schie een taxi aan en gaf op: 'Lommerrijk!... Bergweg!'

Cosy Home werd gehuurd en de kwitantie gesteld op naam van Salerno de la Calmette! Veel moeite had het niet gekost om haar aanstaande tot deze afwijkende maatregel te bewegen. Integendeel! Hij hapte met graagte! Want Erna had, in het prieeltje onder de kale bomen van de theetuin, haar hoofd aan z'n borst gelegd en flemend met z'n dasje gespeeld: ‘Ik vind alles lief, best en schattig van je, mannie!... Het is prettig, dat je helemaal niet over geld spreekt, maar ik heb een plannetje. 'k Had het voor je willen verzwijgen om je eens echt, kwistig vrouwelijk, te verrassen. Cosy Home is een juweeltje en jouw keus... Luister je mannie?!’

‘Ja, Erna...’

‘Je hebt, door je eigen besognes, nog niet veel werk kunnen maken van het regelen van mijn beleggingen... Het heeft trouwens zo'n haast niet! Ik ben zelf al bezig om voorlopig een dertig duizend gulden vrij te maken... Vind je 't erg, dat ik over geld spreek?’

‘Nee, schat...’

‘Je bent een lieverd!... Ik wilde je op mijn beurt iets kado geven op onze huwelijksdag. Och, laat ik het maar meteen zeggen: ik wilde Cosy Home kopen en, als een vergoeding voor al je hartelijke zorgzaamheid, op de bruiloft aanbieden...’

‘Erna! Malle! Dat hoeft toch niet!’ protesteerde Christiaan zoenend en verwierp: ‘Zo'n geschenk!! Dat heb ik toch heus niet verdiend! Nee, je kunt me op de bruiloft niet rijker meer maken, dan ik op dat moment wezen zal!’

‘Je weigert, Christiaan?!’ pruilde ze lief, maakte de knopen van z'n vest in verslagenheid open en dicht, klaagde gebroken: ‘Het eerste plannetje, dat ik uitdacht om jou blij te maken... Het eerste plannetje brengt al teleurstelling...’

Kris glimlachte innemend, had het zò niet bedoeld, streelde haar oorlellen en fluisterde blakend: ‘Ik vind het een pracht idee! Al wat jij verzint is lumineus, Erna!... Maar een

volslagen villa aan me kado doen... Ik kon toch niet zo geredelijk ja zeggen. Dat besef je toch ook wel, he? O, je lacht weer!!'

Ja, Erna lachte, was de schok en haar bedroefd zijn te boven, streek dankbaar over z'n vette haren, mocht de villa schenken en wist te bedingen dat de huurkwitantie op haar naam kwam. Want, wist ze logisch te stellen, alle aardigheid van het present doen ging teniet als de huur reeds op naam van haar heer gemaal stond. Dan was het geven toch goed beschouwd geen geven meer!! En bovendien kon dan de betaalde huur niet meer in mindering worden gebracht bij het neertellen van de koopsom. Het was leuker en voordeliger om het plannetje naar haar opvatting te regelen. Haar voorstel had een idiëele en zakelijke kant. Dat moest Christiaan wel inzien; en dat deed hij dan ook. De meubelen zouden, op verlangen van Erna, in den Haag gekocht worden. Dat was dè stad om dergelijke inkopen te doen. Voor goede smaak en laatste snufjes kwam alleen den Haag of anders Brussel in aanmerking. Kris beaamde, dweepte mee met haar beschrijvingen van salon, slaapkamer, keuken, logeervertrekken en badgelegenheid, beloofde, dat hij den tuinman opdracht zou geven om Aronskelken, azalea's, coniferen, asters, lavendel, primula's, gipskruid en rozen, vooral veel rozen te planten in voor- en achtertuin. Klimplanten, die langs de gevel omhoog gingen tot over de nok, vond Erna ook zo snuitig, maar ze had een gruwelijke hekel aan muggen, noemde ze 'pukkelzaaiers', vertelde, hoe ze in Portugal eens gebeten was door een koningsmug en er nog altijd een klein litteken van droeg op haar dij. Christiaan zou het bij gelegenheid wel zien... Ook dàt beaamde hij, nam smeltend afscheid: 'Tot over drie dagen dan! In 't Haagje!!' vergat in z'n ontroering een taxi voor Erna te bestellen en holde terug om zich te verontschuldigen: 'Je neemt me niet kwalijk, he... Ik vergat je taxi! Logeer je in Rotterdam?!'

Nee, Erna had nog steeds geen gelegenheid gehad om voor een paar dagen ergens rustig neer te strijken. Ze was wel verplicht om te reizen en te trekken, juist in verband met het huwelijk. Van den enen notaris naar den anderen, familie bezoeken en uitnodigen, papieren in orde maken, rentevorderingen achterna zitten... Beestachtig, zo druk als zij het had!! Enfin, er zou, god zij dank, spoedig verandering komen, hunkerde ze en viel amechtig terug in de caféstoel. Ze moest naar het station... Eerst naar Heemstede en dan over Hilversum naar Zeist. Kris mocht een taxi opbellen... en hielp bij het instappen...

Flapperend waaide haar zakdoekje; en hoog ging z'n hoedje: 'Dàààààg!!!'

Mijnheer Hoogervorst nam geen taxi, had nog zaken in de buurt te regelen. De dertien duizend gulden waar hij over beschikken kon, dank zij Riek, konden nog worden aangevuld met de heimelijke verkoop van de twee filialen. Dat moest helaas heet van de naald; maar beter een half ei dan een lege dop, berustte Kris, meldde zich bij de liefhebbers, die hem reeds meermalen gepolst hadden, maakte een voorlopige afspraak en kwam nors en vakerig terug in het Instituut, waar de 'Maharadja' aan de kapstok hing en Gerrit Jan Rompel lodderig opkeek uit z'n dutje om een gelald: 'Ook goeienavond!' terug te geven.

'Is het weer zo!!' gispte Kris, nam wat fruit van de schaal op de theetafel en kauwde landerig: 'Ze smaken jou hoe langer hoe beter, geloof ik! Jij hebt een wijf en een compagnon, die voor je werken!'

Stompie salueerde respectvol met z'n haak, trok een botte grijns en wuifde prettig: 'Arrevwar, monsjeu!!... Do joe spiek Ingelisch?... Nein?... Geef niet, meheer.... Je kan even zo vrolijk de moordsteke!... Jullie zoeken het in de sterre en ik in de fles!... Zeg ie niks?!'

'Tegen jou?!' gruwde Kris, sneed een appel in partjes en

proestte gemaakt: ‘Zijne Weinigheid onderhoudt z'n talen!! Spreekt Frans, Duits, Engels en uit z'n nek... Riek zal wel blij met je zijn als je je zo als bedgenoot komt presenteren. Ik neem nog een appeltje...’

‘Riek?’ bromde Gerrit, scheen opzoek naar weerwoord, staarde verdwaasd naar de gekorven appel en grinnikte plots: ‘Jij je appel en ik me borrel, he? De heren hebben nou eenmaal een ander dieet dan d'r slaven... En Riek... Dat is geen normaal mens meer, dat is een stakker, waar 'k mee te doen heb... Ja, laat mijn nou is effe uit me nek lulle!’ ruziede Stompie, mepte kifterig met z'n haak op stoel- en tafelrand en kwam overhangen om het ‘Monsjeu’ bij te brengen ‘You know?!’

‘Riek, dat is een pracht wijf geweest... vroeger! Ik bedoel niet van lijf en leje’, verwierp Gerrit de wulpse veronderstelling. ‘Nee, daar spikkeleer ik geeneens op! Al was ze met een houte poot gebore, dan had ik ze nog getrouwd. Ik bedoel d'r ziel! Ze is geen vrouw, geen moeder en geen mens meer... Ze is een verterende glans voor d'r klante en een dove kool voor d'r gezin!’

‘Ik ga maffen!’ geeuwde Kris, bord en mes van zich afschuivend, strekte z'n benen en stak z'n handen tussen de band van z'n broek: Owòòò! Ik voel me zo lekker als een meelmaai, maar niet bij jou... Als je 't met Riek niet meer vinden kan, dan moet je wat anders zoeken. Verandering van spijs doet eten!’ lachte mijnheer Hoogervorst minderwaardig, stond op en slijmde gewaagd, tuk op weerwoord: ‘Er worden wel meer wijfies en kalletjes in de steek gelaten. Geneer je niet, Gerrit!’

Er daagde nuchtere bezinning in het glazig blikken van Stompie, die traag, zielig z'n mottige kop schudde, diepe groeven trok, hikkerend moest lachen om ‘Zo'n lolletje!’ en z'n uiig antwoord gaf met een zilte ondertoon: ‘Wie loopt heeft schuld... Maar ik kan een rijtuig neme, he?

Een autemebiel om me vrouw terug te halen, want ze is al de hele dag weer van huis... En ik kan de kaart niet legge... De leegte vreet me op hier... Ik ben ook maar van wiek gegaan en zou 't wel meteen weer op een zuipe wille zette... Hilletje is drie keer aan de deur geweest!' 'Gonda?!'

'Ja, me Hilletje, die kwaad op me is!... Die niet eens weet, dat 'k het allang aan Charles terug betaald heb...'

'Charles?... Wat bedoel je?!'

'Al die tijd heeft ze me huis gemede', negeerde Stompie het uitvragen, 'en nou ze komt, vindt ze de deur gesloten en d'r vader onbekwaam... als 'k ze tegen was gekomme... 'k Most de boodschap van de buren aannemen... Van de buren!' 'Wat voor boodschap?!' viste Kris, plots klaar wakker, ging weer zitten, herhaalde z'n vraag met een bezorgd: 'Gonnie aan de deur?!' en drong poserend: 'Heb je dan niet eens de moeite genomen om dààr naar te informeren?! Wie weet, wat er aan de hand is met haar!!'

'Ze heeft geen boodschap achtergelaten', mompelde Gerrit voor zich uit, verviel weer in z'n zelfbeschuldigingen: 'Ik ben geen vaar!... Ik had op me post motte weze... En door de telefoon kreeg 'k geen antwoord. Dat is te zegge... Mevrouw stond me te woord... Nee, Hilletje is niet ziek... Tenminste, niet ziek van een kwaal... Ja, zo zei ze 't, mevrouw Bukkels! 't Was om Riek, om de moeder, begonne... Om de mòèder', beklemtoonde Stompie, half verbitterd, half verwijtend, trok weer diepe groeven en schorde simperig: 'Vroeger, op het hoffie had ze een thuis, me dochter... Een thuis, een goeie moeder en een vader, die niet zoop!... En nou... Heb ik je al bedankt, mijnheer Hoogervorst?... Merci monsjeu!!... We hebben het hogerop gezocht! Ik kan jou of mezelf wel voor me smoel slaan!... Me wijf klokke twaalf in de nacht nog niet thuis, me Hilletje opzoek naar d'r moeder en ik... de ouwe Gerrit van vroeger, de

pispaal van me compejon!... Van een snotkoker, die nog geen aap kon vlooie, toen ik al man en vader was!... Wat let me!!' sprong Gerrit woest op, liep de tafel van de poten en begon in z'n dronkenmanswoede met stoelen te smijten naar den verbouwereerden, struikelend-deinzenden Kris, die de deur niet snel genoeg bereiken kon en genoegen moest nemen met een Queen Anne-meubel op z'n schedeldak. 'Ik sla je de blubber!!' tierde Stompie. 'Hartstikke je graf in met heel je gezalfde smoel en lariewater op je haar!! Drosse van me wijf, van me Riek? Wou je mijn voere, luizemejoor!! Ik lust je levend!!' stond Gerrit te waggelen voor de deur, waarachter Kris zich in veiligheid stelde, gaf een moorddadige klap op het paneel, dat splijtend en splinterend, uit de voegen scheurde, het ganse pand door-sidderde en de buren naar de ramen joeg.

Stompie besefte niet, had wat aan mijnheer Hoogervorst te vertellen en bleef z'n beweringen onderstrepen met angstaanjagende kracht. Buffel, hadden ze hem aan de haven genoemd en niet overdreven. Kris, die ook geen zeven-maandskindje was, had diep ontzag voor het geweld van z'n compagnon, die een half-duims kachelpook tussen twee vingers kon buigen of het koekdeeg betrof...

Stompie was nog niet uitgepraat, sloeg met een derde klap de kamerdeur uit slot, stijlen en scharnieren, bewandelde het brandhout in lengte en breedte, slingerde de gang door naar de trap, die leidde naar de slaapkamer van Kris, kreeg de paal van de balustrade te pakken en rekende er mee af: 'Wat wou jij?!... Lazer op, zeg ik ie!!!... Hier! Neem nog een appeltje!!'

De paal week krakend, slierde een deel van de trapleuning mee en viel bonkend neer voor de voeten van den gegriefden Gerrit, die met stompzinnige verbazing staarde naar het gudsende bloed uit z'n gezeerde hand, en brullend z'n haak purperde: 'Ik zal jou drosse!... Ik zal jou appeltjes!...

Ik zal jou Sjarreles!... Niet thuis, toen ze weer kwam om het goed te make!... Aan jou heb ik al die rottigheid te danken... Wacht ik kom! Ik bijt je het hart af, lamstraal!' beloofde Gerrit, beet klappend op z'n vervaarlijke tanden en knauwde bloeddorstig: 'Ik ruk je darme uit!... Ik verslind je, zalfpot!... Je stinkt naar de poehaaipoeder, net als me wijf!... Me arme Riek... Dat was vroeger een engel... Maar jij hebt er een pompedoer van gemaakt... Wacht, ik... Atsjoe, Hadsja... pofverdomme!... Ik kom bij je!' Weer had Gerrit z'n voet op de trap, sloeg z'n haak in de loper en rukte bezeten: 'Die flodderzooi!... Die hoerige vodderij!... Vort er mee!! Daar is 't mee begonne!... Dat is de moord! Vort met de kul!... In mijn huis geen karneval!... Die schuimpijper boven... Ik kom zo bij je!!... Ik vreet de lever uit je lende!!' smulde Stompie kwijlend, dacht weer aan z'n arme Riek en z'n dierbare Hilletje en ging op de trap zitten om uit te huilen...

Kris had geen risico genomen, was langs de waranda naar de buren geklauterd en had op hun ontdaan vragen, of meheer Pedasco gek geworden was? meelijdend geantwoord: 'Ja, bij vlagen... Gelukkig heel sporadisch! Nog uit zijn tropentijd... Hij tobt nogal over z'n dochter, die 'm negeert', en het inroepen van politiehulp ontraden. Het luwde al en hij zou wel weer rustig worden mijnheer Pedasco... Z'n vrouw, nee, die was nog niet thuis, doch zou wel spoedig komen. En wat z'n dochter betrof, waarom die herhaaldelijk aan de deur kwam in de loop van de verstreken dag?... Tja, dat wist hij ook niet, maar hij zou nog wel even informeren, mijnheer Hoogervorst, bedankte de buurtjes beleefd voor hun vriendelijke bijstand en... zocht een hotel op om uit te maffen! Hotel Bristol, dat avond aan avond de stotterende lichtbak van Caspar Bukkels hautain ontluisterde en verheven uitstak boven de meidekamer, waar Hilletje met de armen onder het hoofd keek naar haar kleren op de stoel naast het

bed, naar haar japon, schortje en onderjurk, netjes gevouwen over de leuning... Keurig verzorgd als altijd... als vroeger... toen ze nog zalig-moe insliep en geen treurnis kende...

En toch... bij al haar kwellende kommer, knagend verdriet en zelfverwijt was even een stille vreugd, een verlossende dankbaarheid door gans haar wezen gevaren na de grote schrik in de Wagenstraat, waar, bij van Wielingen, de gordijnen neergelaten waren, al de ramen, onder en boven, rouw droegen..

'Charles!!' had ze ontzet uitgeroepen, versteend gestaan midden in het verkeer, dat haar wegspoelde en belanden deed... ergens in de buurt van een fietsenwinkel; 'Charles... Dood!' had ze prevelend gestaard naar de verdroefde vensters, in haar verbeelding z'n stem gehoord, z'n bewegingen nagedaan en slikkend het plotse, schreielijk weemoedige teruggedrongen.

Er stond een briefje achter de ruit van de winkeldeur, ontwaarde Hilletje, die weer macht over haar benen kreeg, gedreven werd om de straat over te steken, terugschrikkend genaderd was tot de dansende letters, in hoop op een vergissing en in vrees om te lezen.

'Wegens sterfgeval gesloten', las ze, zag bladen en bloemkelken achter de opbollende gordijnen schemeren en vluchtte weg van alles wat haar zo sterk aan dood en begrafenis deed denken. Het groen... de bloemen: de kransen! Misschien voor Charles, die ze... Nee, nooit bemind had! Waar ze nimmer naar verlangd had, echt en eerlijk, als naar Kris. Verstoken had ze zich, telkens als ze hem tijdig aan zag komen met z'n deftige ernst en donkere, dromerige ogen, die ze in haar malle spot vergeleken had bij het fluwelen bidboekje van mevrouw. Z'n lange, witte handen hadden haar bij de eerste aanraking wee gemaakt, maar z'n stem had vaak vreemd, zoel nageklonken in de stille uren, waarin ze mijmerde over vroeger en straks. Dan wou ze alles nog

eens overdenken, hoorde ze Charles en zag Kris, altijd hem met z'n sterke, bonkige handen en brede borst, schrok op en had zich vaak afgevraagd, hoe een mens zo wonderlijk kon zijn! In haar werk was ze dan weer gewoon en het rustigste als ze aan geen van beiden dacht. In het donkerst van haar kamertje had ze liggen verlangen naar een Kris met de stem en de ogen van Charles en haar hoofd dieper in de kussens gedrukt om die gekke gedachten te versmoren. 't Was haar geweest, of ze zich door de ene liet zoenen, terwijl ze naar de andere luisterde. De dekens had ze van haar lijf gesmeten in haar verwarring en als in droom gezocht naar de meubeltjes, die zich in het duister nauwelijks lieten onderkennen. Ze kon toen niet vatten en begreep nòg niet, terwijl ze met de tanden in haar onderlip stond te turen naar de gesloten vensters in de Wagenstraat. 't Was schrik geweest, die haar belet had te lopen... en hoop, die haar dreef, terug naar de fietsenwinkel om te informeren of misschien de moeder van Charles of z'n vader gestorven was?! ‘De ouwe heer van Wielingen!’ hadden ze gezegd in de winkel, waar Hilletje bedankte of het haar een vreugde was en een zadeldekje kocht, dat ze vier straten verder nog liep te verknijpen: ‘Hij is niet dood, Charles!... Hij niet!... Hij niet!’

Bij de Schiebrug had ze over de leuning gehangen om uit te rusten van haar malle draven, afwezig gekeken naar de schuitjes, die vanonder de gewelven zichtbaar werden en voortdreven met het babbelend water tegen de boegen. Hilletje had gehoord noch gezien, alleen maar erg gekregen in een opduikende plecht, het zadeldekje losgelaten en het wegvaren van haar verkreukelde inkoop gevolgd met starre blik en weedommelijk handlichten...

Lang had ze gestaan in de felle winterwind, die hagel in z'n vlagen droeg, en, steunend op de brugleuning, rillend gekeken over het zwarte water naar de hoge spoorbrug,

waarachter het spitse dak van het Astrologisch Instituut oprees als een vlijm opstakel.

Dààr! Onder het puntige dak, met de schreeuwende leugen op z'n vlakken, woonde madame Biancha Pedasco, die heden, verleden en toekomst van alle mensen las en wist te verklaren, doch niet bevroeden kon, wat haar dochter bezielde, toen ze in de morgen vrij vroeg aan haar mevrouw. Daar stond niets van in de sterren, die, avond aan avond en hoog aan de hemel, het leed van den kolonel beschreven en weer geroepen hadden om heul en beleeskracht voor z'n gefolterde benen! Met weerzin had Hilletje zich losgemaakt van de brugleun, haar trots en schaamte overwonnen en haar martelgang hervat langs de gemeerde beurtschepen aan de strakkende trossen, waar ze telkens voor staan bleef, dankbaar om het versperren van haar pad. Voor tien, twaalf meertouwen had ze treuzelend ingehouden om de ontmoeting met haar moeder te verschuiven en zich afgevraagd, of de touwen haar niet met opzet weerhielden, of het geen teken was om terug te keren en alles, heel de ellende, maar te verzwijgen tot later... 'Tot later?' was ze mompelend weer voortgegaan met lome schreden om bij de volgende versperring te ontdekken: 'Zie je wel! Weer een waarschuwing! Weer een boodschap om het nog maar effe uit te stellen! Ze willen me terug houe, de kabels en kettingen... Dat is duidelijk genoeg! Ik voel nou zelf, dat 'k het nog niet vertellen kan, dat het misschien allemaal nog in orde komt... Weer een touw!!'

Terugblikkend had ze de trossen opnieuw geteld, bespeurd, dat het een even getal was en, hoog haar been tillend, besloten: 'Liever de volgende... Nee, de loopplanken niet meetellen! Enkel de touwen... Een oneven cijfer en dan prakkezeren, wat ik doen wil...'

Alsmaar prakkezerend wat ze doen zou, had ze tenslotte de bel van het Instituut met een ruk overgehaald en was schuil gegaan in een nis van het bordes.

Haar vader zou opendoen, meende ze, en ze nam zich voor om hem jolig te begroeten met een ‘'k Ben niet meer kwaad op je, ouwe snoes!’ Dat zou hem rijk maken, wist ze en nam zich voor: ‘Ja... Ouwe snoes! En met een zoentje toe!... Nee, nou niet wegkruipen!... Vader, zo! zo! knuffelen en aan z'n oren trekken, net als heel vroeger, zeggen, dat z'n snorretje prikt en dan meteen naar boven om moeder... Moeder’, bekoelde Hilletje en ging op haar tenen staan om door het deurraampje te hunkeren naar haar... vader!

Als ie nou maar gauw kwam, die dibbes!! 't Was raar, maar ze had opeens geen angst meer, was blij, dat ze niet geluisterd had naar het voorspellen van de trossen en tipte met de punt van haar schoen tegen de onderdorpel van de deur: ‘Kom nou!... Waar blijf je, vader?!... Voel je geeneens aan je hart, dat ik er ben, Hilletje?!!... Nog maar is bellen’, rukte ze fors, schrok even van het lawaai, voelde alle moed eensklaps in zich wegzakken en had zich weer in de nis teruggetrokken. Hoe kon ze nou zo gek vrolijk doen en nog lawaai maken?! Eerst maanden en maanden de deur mijden en dan, nou ze in nood zat, maar aan de bel hangen of d'r boodschap een lolletje was: ‘Moeder, ik moet... u begrijpt me wel. Maar 'k wil niet trouwen! Niet met Kris!!... Nooit!’ had Hilletje stampend onderstreept en weer door het raampje getuurd, zich hunkerend tegen de deur gedrukt. ‘Kom nou, vader!... 't Moet toch gezegd wezen!... Tegen jou het eerste! Zo als ik binnenkom, zal 'k het vertellen, als je niet grimmig wordt!... Waar blijf ie nou?... Ik voel me zo... om te snikke, vader!’

In de gang was alles stil en roerloos gebleven, hatelijk stil en vijandig roerloos. Nog werd er niet opengedaan! Niet voor hààr! En een bang vermoeden had haar uit het bordes gejaagd naar de straat, waar de buren de ramen opschoven om te melden: ‘Er is geen mens!! Er zijn er vandaag al zo veel aan de deur geweest! Stapels!!’

‘O, is er geen mens?!’ had Hilletje schier jubelend teruggegeven, vergat te bedanken voor de inlichting en was langs de kroegen in de omtrek gegaan om over de gordijnroetjes naar binnen te turen. Maar Gerrit Rompel bleek onvindbaar, zat ergens in een havenkroeg met uitzicht op de rivier, had rondje op rondje gegeven en grienerig beweerd, dat hij een ton, nee, een miljoen, aan baar geld uit wou tellen voor het bezit van twee gave klauwen!

Nog twee keer had Hilletje in de loop van de middag het bordes beklommen, gebeld en geklepperd met de lip van de brievenbus, weer van de meesmuilende buren vernomen: ‘Ze zijn d'r niet! Ze zijn mooi weer bestellen of een planeet an 't ripperere!’ en was bekaf teruggegaan naar haar dienst, waar mevrouw Bukkels haar in het salon riep en met een bezorgd: ‘Warm je eerst is lekker, kind!’ bij de haard geplaatst had, om zonder verder vragen naar de keuken te dribbelen.

Met bouillon was mevrouw het salon weer ingeschuifeld, had beschuit gereed gezet en plaatsgenomen tegenover Hilletje met een aanmoedigend: ‘Het beste van de kip! Dip er een beschuitje in en neem een schijfje citroen... Je doet maar net of je in de spijzenwagen zit!’

Hilletje had moe gelachen en peinzend in de lafenis geroerd, meer beschuit verbrokkeld dan genuttigd, kop en schotel op haar knie in evenwicht gehouden en het meest genoten van de gloed in de stille kamer, waar alles zo glunderend vriendelijk was.

Mevrouw had gesproken over sneeuw en schaatsenrijden, voorgesteld om samen de Kerstboom te kopen en aan te kleden, een roomtaart beloofd, doch met geen woord gezinspeeld op het verlof, dat Hilletje gevraagd had om haar moeder te bezoeken.

‘U geeft me geen standje, omdat ik ver over tijd terug kwam?!’ beantwoordde Hil het ‘Wil je nog wat bouillon?!’

van mevrouw, was opgestaan om haar ijver te tonen en met een pijnlijk vertrekken van haar mond teruggevallen in het lage stoeltje.

En nòg had mevrouw niets gevraagd, met een lijdelijk, deernisvol: ‘Gonda!... Gonda!!’ een kussen aangedragen en meeschreiend geluisterd naar de biecht van haar ‘kind’, haar kind in tranen...

Hoofdstuk X

De Molenwaterweg schrok wakker van het lawaai der veetransporten. Kudden schapen holden blatend de straat in, opgejaagd door gillende, woestgebarende drijvers, die schril op hun vingers floten, lappen zwaaiden en schoppen uitdeelden, of de struikelende dieren vloekend en opduwend in de dikke vacht grepen. Anderen mepten met knuppels op kop en schonken van de dulle ossen of weerspannige koeien, die, gehinderd door de zware, strakke uiers, telkens hun logge gang vertraagden en staan bleven om de bekwijlde koppen in aanklacht te heffen.

Hier en daar kwamen arbeiders de straat oversteken om te helpen bij het loswrikken van een vrachtwagen, geladen met vette varkens, die met het opstaande latwerk klem zat tussen de spijlers van het te lage spoorwegviaduct.

Mijnheer Pedasco in z'n voortuintje stapte geeuwend naar het hekje in de omrastering, lichtte de klink en keek naar de hemel in alle richtingen:

'Geen vuiltje aan de lucht!' zei hij sarcastisch tot Filax, die in het doorpad lag en grimmig opkeek van het staartvlooien: 'Hoor je wat ik zeg? Geen vuiltje aan de lucht!' herhaalde mijnheer Pedasco, ontwaarde de gestrande wagen en wees foeterend: 'Daar zit er weer een met de brokken! Hier in deze rotbuurt loopt alles vast. Alles!'

Filax stoof op tegen het rasterwerk, bedreigde blaffend de opdringende schapen en wilde over het hek springen. Doch de baas belette streng: 'Geen flauwe kul!! Wat ga 'k nou met je beleven?! Wou jij ook nog de kuite neme? Ik dacht, dat 'k op jou tenminste staat kon maken. Wat een smak schapen, he? De hele straat afgedekt onder de wol!'

'Ja', moest Filax toegeven met een heftig kopbewegen, scheen de kudde te tellen, hapte naar een ooi, die met haar bast langs het rasterwerk schoof, en ging zitten, om met z'n

tong uit z'n bek te blikken naar de voornemens van den trantelenden baas: ‘Woef!!’

Gerrit antwoordde niet, zocht weer steun aan het hekpaaltje, rukte nijdig en schold: ‘'t Is allemaal even wankel hier! Een pestzooi!... Wat mot zo'n wijf nou de hele nacht wegblijven en me voor aap zette?!... De trein gemist?... Ik mis zo veel!! En meheer de compejon komt ook niet opdagen! Die is al een dag of wat onzichtbaar. Affijn, ze magge hem, wat mijn betreft, verzope thuisbezorge. Ik geef nog blommetjes en een rondje na de begrafenis... Maar Riek... Sinds gisteremorgen geblazen en nog geen taal of teken. Privé consult buiten de stad. Wat koop ik daar voor? Ze hoort in d'r huishouden!... Sakkerjen!’ sprong Stompie in de houding voor een koppel koeien: ‘Wat een pracht-beeste! Wat een spulletje!! De glans ligt er op. Kijk is effe! De room spuit d'r uiers uit... En daar nog zo'n stel! Neem me niet kwalijk, dat ik me petje licht voor de boerestand’, wendde Gerrit zich weer tot z'n hond: ‘Dat zijn koeie, Filax, koeien en geen kakkerlakke! Die egaal grijze naast die rooie met een loodje aan d'r staart. Niet de moeite waard, denk ie?’

‘Woef! Woef!’

‘Net wat je zegt! De boerestand... Ja, beest! Dat is wat anders, dan de zwijnderij waar wij van vrete. De sterren en de geesten wonen ook in de nevele... Geef mijn maar een hok met varkens, of een stukkie grasland met twee, drie... vijf koeie. En als het geen koeie magge wezen, dan een toom kippen en een geefse geit. Loslopende kippen en een wijf dat thuisblijft!’ hunkerde Stompie, lachte wrang, trok z'n wenkbrauwen samen en piekerde, met welbehagen schouwend naar het voortgedreven vee.

Dààr, die gemerkte schapen, iedere baas z'n eigen kleur, en elke kleur een eerlijk bedrijf, zonder vermomming en leugen-praatjes. Paarden met een lint in d'r staart gevlochten. Een afgesallemanders mooi gezicht! Zo'n paardenfokker kon trots

zijn op z'n glinsterende knollen en verwaand de straat in komen met z'n dansend bezit. De hoeven gepoetst en de manen gebreid... Alsjeblieft!! Hier ben ik met me beesies! Zie je hoe ze d'r koppen dragen?! Er zijn maar zat mensen die dàt niet mogen nadoen! Een volbloed is geen astroloog of tempelwachter! Menig mens heeft geld op de bank, maar z'n bedrijf kan geen lintje velen. De goeie niet te na gesproken. De mensen, hoe die d'r kop moeten dragen...'

'Affijn, laten we er maar niet verder meer over tobben', bromde Gerrit, boog over naar de hond, maakte attent: 'Nog een koppel... Kroonrund!' liet z'n hand likken en overdacht: Stuk voor stuk prachtbeesten! En de boer er achter op z'n Zondags! Ja, dat dank je de duvel! Als hij, Gerrit, een boer was en zulke beesten bezat, dan droeg ie een hoge hoed op alle marktdagen. Als hij een boer was... Verdomme!! Als hij ergens op een stukje polderland zat met z'n vrouw als bijhulp, dan kon hij ook achter z'n koeien te pronk lopen... Was hij niet stapelgek geweest om mee te doen aan een knoeionderneming, die geen aasie vreugd opbracht?! Hij had van z'n spaarduitjes indertijd makkelijk wat op het platteland kunnen beginnen. Hij had konijnen kunnen fokken, eerst konijnen en dan langzamerhand een ren met kippen moeten aanschaffen van de winst. Konijnen, eenden, ganzen, kippen, kalkoenen en geiten, dààr had hij z'n geld aan moeten besteden en niet aan traplopers, statiegordijnen, blufbullen en sleepgewaden. Die vuiligheid was z'n ongeluk geworden, had z'n vrouw uithuizig, een lariemadam gemaakt, z'n Hilletje de deur uitgedreven en z'n pijpie smaakloos gelaten. Als hij met kippen begonnen was, boeren hoogpoters, had hij met koeien kunnen eindigen. Een beesie of twintig! Royaal!! Hij had dan louter boter gemolken en eieren geraapt, zulke kanjers! Eieren, die Riek in een kraakhelder schortje van de hand had kunnen doen bij de vaste klanten. Dan was z'n wijf z'n wijf en z'n pijpie z'n pijpie gebleven! Dan had

hij nou geen heimwee en achterdocht gekend. Geen compagnon had het bloed naar z'n strot gejaagd en er was nooit sprake geweest van ingebeukte deuren en vernielde trapleuningen... Hij zou niet zo armetierig gestaan hebben met de beklemming in z'n bast, omdat z'n wijf, z'n eigen Riek, nachies wegbleef! Ze zou het te druk gehad hebben met de beesten, de kippen, de koeien, de varkens, het lappie moestuin en d'r huishouden. En hij was een koning geworden: een koning en heer op eigen erf! Een man in bonus, gerespecteerd door de zijnen en geacht door een ieder die met hem te doen kreeg. Hij had nooit aandacht moeten schenken aan het gesijfel van Kris Hoogervorst, dien lamstraal met z'n grootheidswaanzin en koue complimenten. Die snurker had 'm de das omgedaan...'

'En vies ook!' sakkerde Stompie, gaf z'n hond een seintje en liep het trottoir af naar de veewagen, die met vereende krachten werd doorgeschoven naar de zijstraat:

'Hup! Hoi!... Hup! Hoi!'

'Rukke maar, manne!' kwam Gerrit aanmoedigend z'n schoer bieden, kletste de zware varkens op de hammen en snoof genottelijk de mestgeur op: 'De saus drijft je wagen uit, meester! Wat doen de varkens vandaag?!'

'Dat kan ik nog niet weten. Maar eergisteren was het een beste mart! We wille maar hopen, he?' gaf deze terug, bedankte zweepzwaaiend voor de bewezen diensten en reed de straat uit, nagestaard door de handenvegende arbeiders, die zich, scheldend op de te nauwe doorgang in de spoordijk, verwijderden.

'Je kan hier haast nooit voorbij komen of het is donderen!' beweerde een rangeerder, die met Gerrit meeliep en verbluft bleef staan bij de uitgeschreeuwde verbittering van den heftig gesticulerenden Stompie:

'Dondere! Hier?! Het is een zenuwezooi! Een ramp! Ze hadde die pokkebuurt motte slope, toen 'k er me poot in

wou zette! 't Had aan puin motte gaan!... Ik had ook zo'n wagen met vette varkens kenne hebbe, als 'k niet zo getroebeleerd was geweest!... Ja, meester... 'k Had in me Zondagse bulle achter me kroonvee kenne lopen als een sinjeur van betekenis. Die rotzooi hier!... 'k Had een eigen merk, blauw, geel of groen, op me schapen geschilderd...' 'Wat heeft dat nou met de buurt te maken?' onderbrak de rangeerder plomp: 'Ik had een meisie kenne wezen, maar me vader is ook een jongen. Daar doe je niks aan, meheer!' 'Wat de buurt er mee te maken heeft?! Vraag ie dat nog?' vroeg Gerrit verbaasd en liet zich gaan: 'Natuurlijk heeft de straat hier er mee te maken! Die lefmakerij en dat grootop doen gaf me de kink! Floddergordijntjes, traplopers, salon-stoelen en zespitslichtkronen, dat vreet geld, hande vol kaptaal! Die cente hadde veel en veel beter besteed kenne worde...'

'Jawel, maar de huizen...'

'Huizen, zeg ie?! Man het zijn geen huizen, het zijn slangenesten!' ruziede Gerrit met een driftig wegwerpen van hand en haak, stond weer bij het hekje van z'n tuin en waarschuwde den rangeerder naschreeuwend: 'Onthou wat ik je gezegd heb! Blijf jij maar rustig op je toeter blazen, man! Bemoei je niet met instituten en zo! Want anders vergaat het jou net als mijn, dan trekke je koeie je deur voorbij!'

Stompie liep het doorpad over, ging op de stoep van z'n woning zitten met haak en hand onder z'n kin, genietend van z'n overtreding.

Riek had hem verboden het Instituut te blameren door wangedrag. Op de stoep zitten, dat deden alleen de plebeërs in de sloppies, dat kwam niet te pas in een nette buurt. Daar zat je, gedurende de zomer, met een parasol en een zijden japon in het voortuintje om koek te knabbelen en thee te lebberen. Rekeningen van in de twintig gulden bij den banketbakker! Dat was zondegeld! Voor die versmeten

guldens had je een redelijk varken, een paar lammetjes en wie weet hoeveel konijnen. In je boezeroen op de stoep zitten, nee, dat was niet fatsoenlijk, de moord voor je reputatie... Maar hele nachten wegblijven zonder voorkennis, je vent maar laten verrekken en straks als een opgetuigd fregat de straat instevenen, dàt was netjes, door en door verantwoord! Dalijk nog een grote smoel opzetten en smalend voor kaai-kanter schelden om te tonen dat je dame bent! Zonder tekst en uitleg te geven naar boven gaan en geen woord meer reppen over je doen en laten, over je kuis en eerbaar verblijf in een hotel. Kuis en eerbaar...'

'Jaja, dat zal wel!' insinueerde Stompie giftig, doch verwierp weer meteen: 'Nee, niet erger maken dan het al is, Gerrit! Ze mag het hoog in d'r hoofd hebbe, maar zulke stinkstreken haalt ze niet uit. Nee, dàt niet! Dàt is uitgesloten, he Filax? De vrouw zal me zo'n vaartje niet flikken... Kom is effe bij me?... Hoor is aan je oor!'

De hond gehoorzaamde met graagte, legde z'n kop op de knie van den baas, liet z'n oor wegstrijken en luisterde knipogend naar de vragen die hem ingefluisterd werden. Ook Filax kon 'dàt' niet geloven van de vrouw, schudde ontkennend alle kwade gedachten af en werd dankbaar opgetrokken door den baas, die, hoofd aan kop, beweerde, dat hij geen minuut aan de trouw van z'n Riek twijfelde: 'Geen halve seconde, Filax!' en het beest op de hoogte bracht van de nieuwe plannen.

Zo kon het niet langer meer doorgaan. Telkens als vrouw alleen de hort op, in nacht en ontij thuiskomen of maar helegaar is overslaan. Nee, het moest op de duur op ongelukken uitlopen. Maar het was, met een beetje goede wil, nog wel te verhelpen. Zodra de vrouw thuis zou komen moest de kogel door de kerk. Zonder smoesies en omslag. Pardoes zeggen waar het op stond! Afnokken met de sterren en de geesten, het belezen, kwalen cureren en de waarzeggerij.

Ergens, heel rustig en buitenaf, een boerderijtje beginnen. Op het zand, in de klei of nog beter een mootje drassige veengrond met veel gras en groenvoer voor de varkens. De baas had genoeg verstand van tuinbouw en veehouden... en nog centjes op de bank! Een lekker poepie duiten! Nee, hij wou niet overdrijven, niet zeggen dat hij rijk was, maar ongeveer zes en veertig honderd gulden stond er voor zijn portie bijgeschreven en was z'n eigendom. Kielekiele vijf ruggen!! Daar kon je heel wat koeien voor kopen! En Riek had ook nog zo'n klussie, misschien nog wel meer op de bank. Dat maakte tienduizend pegels samen en was ruim voldoende om een boerderijtje te stichten. 't Hoefde niet zo groot te zijn en geen goud op te leveren. Vooral geen goud!! Daar had de baas de schrik van te pakken. Gewoon je bikken en voor de rest geen narigheid, was z'n verlangen.

‘Geen blageur en koeien op stal!’ verduidelijkte hij, streelde z'n hond of het een kalf was, liet zich willig likken en vervolgde, getroost en gesterkt het ontvouwen van z'n plannen voor de toekomst.

Een klein bestaantje in een streek, waar de grond goedkoop en het station onbereikbaar was. Ergens op een heel klein boereschokkie, diep in de hei, of op een eiland. Vroeg op en vroeg naar bed. Zondags een zoet neutje, om de zorgen van de verstreken week weg te spoelen. Samen een wandeling maken, de vrouw, de hond en de baas, het vee schatten en de vorderingen van het gras en graan meten. Alles zelf bouwen: hooischuur, kippenren, eendenkooi en varkenskot. Op de duur een paard en een bakkie op twee wielen. Een bruin paard met strikken in z'n manen. Of anders een schimmel, als de vrouw daar meer aardigheid in had. De kleur kwam er minder op aan, als 't maar een goeie draver was, die z'n kop naar de wolken droeg en z'n staart niet liet hangen. Bij mooi weer een trippie in de omgeving maken: Hort!... Hort! Hoog de zweep zwaaien, maar het beest

niet raken. Het kon een hemel op aarde worden, wanneer Riek afstand kon doen van d'r geurmakerij en voor d'r huishouden ging leven, net als vroeger. Leven voor d'r vent!... Als ze maar voelde, maar half begreep hoe goed hij het met haar voor had en kon vinden zonder al die bombast en 't azig jagen naar geld en genot. Een kalme broodwinning, niet zo pover als vroeger en zonder risico. Haar geld en zijn geld in vee en grond steken... 't Kon feestelijk worden. Straks, bij d'r thuiskomst, niet gaan razen en verwijten, bedaard met haar praten en proberen om haar tot inzicht te brengen. 't Zou niet in een dag, misschien nog in geen maand lukken; maar ze was immers vroeger handelbaar en voor rede vatbaar geweest en in d'r hart toch nog altijd de ouwe Riek, Riek Rompel...

'Wat doe je landerig?' vrijde Stompie de kreunende Filax, greep z'n staart en pluisde oubollig: 'Ze mint me wel!... Ze mint me niet!... Wat denk jij er van, jongen?!... Tegen dat 'k je staart kaal geplukt heb zal ze wel thuis zijn om me te zeggen, dat 'k nog niet heel en al uit de gratie ben. Niks hoor! Als ik maar wist waar ze vandaan mot komme en hoe laat ze kan arriveren. Dan gingen we naar de trein om haar welkom te hiete, wat jou?! Naar de D.P. doch je? Maar het kan ommers net zo goed het Maasstation zijn. We weten van geen uur en aankomst. De vraag is, waar ze uithangt... Straks, op het boerderijtje, hoef ik me dààr geen kopzorg meer over te maken. Dan hebben we geen ochtend meer zonder vrouw en eetlust. O, jee nee! Dan drinken we heel in de vroegte koffie... Wat zou je denken van een lekker bakkie leut met room van eigen koeien en een cocos-makroontje toe?!'

'Woef! Woef!'

'Dat kan uitkomme! Ik zal het haar zeggen, zodra madam boerin wordt. Boerin! Goddorie, Filax! Ik kan me wel indenken, dat jij er ook van kwijlen mot!' beleed Stompie,

begon de groeven in z'n manchester huisbroek na te ploegen en zat met z'n hand tussen z'n knieën te kijken naar een wagen met kalveren, die schommelend en krakend voort-jakkerde op de slechte bestrating. Een heer kwam de voortuin in. Stompie herkende, stond werktuiglijk op.

'Goede morgen, mijnheer Pedasco!' zei de heer.

'De huur?' antwoordde mijnheer Pedasco, stak z'n onderlip vooruit en bedwong: 'Goed volk!' de bijtlust van de grimmig snuffelende Filax, legde gelaten de haak in z'n hand en staarde timide naar de kwitantie: 'De huur... Dat is een moeilijk parket, meheer de Bruin. Er zijn cente genoeg, maar m'n vrouw is nog niet thuis en me compejon mot nog opgevist worden... Uit het water, willen we hope... Komt u in de loop van de dag misschien nog in de buurt?'

'Dat is te zeggen: ik kàn nogmaals aankomen', regelde mijnheer de Bruin stekelig en berispte raker: 'De huur moet klaar liggen! Dat spreekt toch vanzelf! Ik heb al zo veel klachten over uw onderneming. En als ik nu nog een paar keer om m'n geld moet lopen, wordt het helemaal fraai! Ik ben, eerlijk gezegd, niet zo blij met uw instituut...'

'Ik nog minder!' verzekerde Stompie oplevend. 'Je kan er nooit zo'n gloeiende pest aan hebben als ik. Ik heb er, om het nou ook is eerlijk te zeggen, de schurft aan gezien. Wat mijn aangaat ontploft het zwikkie vannacht nog! Je mot nou niet gaan denken, dat ik zo verwaand ben op de astrologie en al dat gelazer. Nee, meheer! Het enige wat me hier in jouw huis bekoort, dat is het uitzicht op de koeien en vette varkens. Voor de rest mag je me opzegge, hoe gauwer, hoe liever!'

'Wilt u hier dan weg, mijnheer Pedasco?!'

'Weg?! Ik had hier nooit motte kome!... U praat over je gekraakte deuren en zo, maar ik ben hier... Hier!' greep Stompie zich in de borst, 'van binnen kapot, gesloopt en in mekaar getrapt! Ik trek er uit! Ik ga met me wijf een boerderij

beginnen... De komete... Geef mijn maar zes kippen en een haan. Ja, meheer, met zes kippen, een zeug en een kalf maak ik me in twee jaar een hereboer en van me vrouw weer een redelijk wezen! In twee jaar tijd, zeg drie, heb ik een vos of een schimmel in de wei en een stal met vee waar je van rilt! 't Ligt maar aan m'n vrouw. Als zij ja knikt, dan kan u je huurbordje wel aanslaan.'

'En de kwitantie van deze maand?' wilde de eigenaar weten. 'Die vijf en veertig gulden?... Worden betaald!' antwoordde Stompie, bleef grif borg en zwaaide gedag aan den rangeerder, die weer voorbij ging: 'Besjoer!!..... Die daar gaat, had graag een meisie wille worden, maar z'n vrouw zag er erg tegenop! Ja, die wijven... Zeg me maar hoe laat u terug denkt te komme met uw vordering, meheer de Bruin. Ik heb nog een gulde of acht in me beurs. Daar doet u het niet voor, he? Ik kan wel geld opnemen van me eigen portie, maar je mot me effe de tijd geven om naar de bank te gaan. Als 't nodig is tenminste. M'n vrouw zal wel voor die tijd weerom zijn. Laten we zeggen, dat u na de middag terugkomt...'

'Kan ik daar van opaan, mijnheer Pedasco?!'

'Ik sta je borg!' stelde deze gerust, ging weer op de stoep zitten om z'n hond te stroelen en het af- en aanrijden van de treinen te volgen met een melig hoofdomwenden.

Hij wilde juist naar binnen gaan, toen het daghitje op de dorpel van het bordes verscheen en bedillerig dacht te regelen: 'Als u de haarden verzorgt, zal ik intussen koffie gaan zetten!' 'Je ben abuis! Ik verzorg niks meer! Ik ben uitgezorgd', meesmuilde Gerrit, nam weer plaats op de stoep in het milde Januarizonnetje.

Steeds meer mensen kwamen de straat door. Bakkers, telegrambestellers, boodschappenjongens, banklopers en stations-personeel. Ze hadden allen haast, draafden om hun doel te bereiken.

‘Allegaar haast... Behalve Riek!’ gromde de verlatene... Filax, die een ritje door de tuin gemaakt had, kwam de stoep op.

Riek had inderdaad geen haast, was, klokke twaalf, nog niet gearriveerd en vond het niet de moeite waard om d'r vent een telegram te sturen. Dat had ze vroeger eens in d'r hersens moeten halen, dergelijke kunsten. Vroeger... Ja, vroeger was alles heel anders. Op het hoffie had hij, de dievensnees, het ook wel is zò, dat stikkerig gevoel in z'n strot, gehad. Een gevoel of z'n luchtpijp werd afgeknepen als er onverwacht een stille smeris voor z'n smoel stond. Dat nam je asem, zo'n verrassing! Maar 't maakte niet misselijk en beroerd. Het gaf je even de knijper, de kramp in je darmen en een extra ritje naar de poepdoos... Maar er was doorkomen aan. Het gaf geen blijvende hinder. Wachten op je uitvliegende wijf en allerlei gekke dingen in je hoofd halen, dat knauwde erger dan alle verdachte kneivertjes. Piekeren over d'r onverklaarbare uitblijven, over een ongeluk, d'r plotselinge dood of... nog beroerder.

Filax legde zich aan de voeten van den baas.

‘Kan 'k u effe spreke?’ lijmde deze zielig, nam de hond bij de voorpoten en zette hem achter z'n rug: ‘Zo, beest!... 'k Wil je wel horen, maar niet aankijken... 'k Begin te twijfelen... Zou ze me bezwendele, Filax? Spaar me maar niet!... Nee, achter me blijven. Ik wil in jou niet ontdekken wat ik in me vrouw mis... Begin te missen’, temperde Gerrit z'n aanklacht. ‘Ik heb ommers geen draad zekerheid en kàn het niet geloven. Jij ook niet, he? Zeg is wat!’

‘Oooooiii!’

‘Dat is geen antwoord geven! Dat is maar zo'n beetje er omheen zeilen. 'k Wou liever vastigheid hebben. Kan dat niet?... Wat brom je? En wie bedoel je nou feitelijk?... Ik versta! Jij wil de zegsman niet wezen en ik niet voor Piet Snot staan bij den huisbaas... Kom, jonge, we gaan

naar de bank, centjes halen. Je weet wat meheer Hoogervorst ons geleerd heeft van rapend en slapend kapitaal. We gaan vangen wat we knipten', onderwees Gerrit, terwijl hij rees, liet de hond voorgaan en verdween achter de deur die dreunend in het slot viel.

Een half uur later stapten baas en hond de straat uit: de baas in z'n beste bullen en de hond in zonnig humeur.

Op de Schiekade werd het ontwerp voor een haventafereel in een glasslijperij gedragen. Gerrit vergat opeens al z'n ellende. Z'n leven, trots en meedoen lag aan de rivier! Daar, waar hij gewerkt, geploeterd en gewrocht had en onder zijn leiding het laden en lossen z'n beslag had gekregen. De rivier met de inkomende en uitgaande oceaanstomers. Kanjers van kasten!! Buik- en tankboten! Reuzenschepen, op het water en op de werven, waar de klinkhamers de roffel sloegen bij het lied van de haven, dat bulderend en gierend opspoot uit de roodhete stoompijpen in een vlag van roet en damp! 'Donders, wat een mooie tekening!' bewonderde Gerrit, betrok ook Filax in het beschouwen en smulde genottelijk: 'Daaro!... Zie je? Dat 's het ouwe suikerfabriek!... Twee weekbootjes... Een uitgaander van de Amerikalijn... Nog net een hoekie van Wilton te zien... En ginder de peterolie-haven!... Nee, daar, suffert!! Verrek, d'r waait een wimpeltje verkeerd! Tegen de rook in! Dat kan niet!' kritiseerde Stompie, bezag nogmaals het ganse ontwerp en nam er afscheid van met een schier eerbiedige groet: ''k Heb je lief, Rotterdam, met je drukte en gewoel... Waar de scheepvaart en handel... Dat van die boerderij en de koeie gaat niet door, Filax! Eenzaam op de hei, dat is de moord voor me gestel... Misschien kan 'k een lichter kopen. Tien duizend gulden en de rest hypotheek... Ja, dat redde we wel! Kom, jo! Cente halen en meteen effe informeren hoe rijk of we zijn.'

Filax volgde den baas, die eensklaps haast kreeg en op de Coolsingel een bank binnenging. De hond zou buiten blijven,

wilde de portier, want honden werden niet toegelaten, kwamen nooit in de bank. Doch Stompie weerlegde fanatiek, meende, dat er zat ‘honden’ de bank in- en uitgingen, beschouwde zich bovendien als klant van de firma en wandelde met de triomferende Filax de marmeren hal door naar de afdeling: Betalingen.

‘Betalingen!’ las Gerrit luidop en met hartige ondertoon, riep de hond tot orde en stapte als een matador naar het loket: ‘Betalingen! Dat lusten we!... Filax!... Meheer, ik ben Gerrit Jan Rompel van de Molenwaterweg... Molenwaterweg nummer...’

‘Een ogenblikje!’ kwam terug van achter de balustrade, waar de bediende zich met een hand vol paperassen verwijderde.

‘Olrijd!’ tikte Gerrit aan z'n pet, leunde breed tegen de ronding van het marmeren loketblad, stak z'n mottige kop door het raampje en keek de bankiers de kunst af.

‘Bens!... Bens!... O, stempeltjes drukken! Jaja! Vijf bonnen geven recht op een liter soep met kluifies!... Wat een zure meheer, daar bij dat tafeltje! Die had zeker de smoor in, omdat hij de miljoenen alleen maar tellen mocht en misschien niet eens kon toekomen met z'n magere maandgeld. Denkelijk was hij getrouwd en kwamen z'n kinderen met bloedarmoe en vergrote vinger en duim op de wereld. Ja, dat kon gebeuren als je vader miljardenknokker was... Nog een juffrouw ginder! Had ook het lachen niet uitgevonden, zat wat in een boek te pennen. Ook al geen bobbertje! Een hals om doodbezorgd naar te kijken... Nee, een joppie op de bank, dat was helemaal niks. Dan nog liever met zeug en zes kippen op de hei! Die, met dat koordje in z'n vest, liep dondertjes uit te delen!... Aboe! Een betrekking met hoogspanning! Geef mijn maar een lichter of een rijnaak! Waar bleef die snurker om uit te betalen?... Kijk is effe! Allemaal briefies van duizend! Kwak maar neer! Toe maar bultje!

Of het behangselpapier was zo als ze er mee smeten. Daar zat misschien zijn geld ook tussen... Zes en veertig honderd gulden...'

'Vierduizend zeshonderd en zoveel', pruimde Gerrit, zag den bediende komen en trok z'n kop terug uit het loketraampje: 'Ieder op z'n eigen domein. Afstand bewaren, koopman!' 'Mijnheer?!' vroeg de bediende.

'Ik ben Gerrit Jan Rompel en ik wou graag zestig gulden opneme van me cente. Het geld staat onder de firmanaam Pedasco, maar het gaat in drieë en ieder van ons kan apart beschikken, begrijp u. Ik heb hier een bewijsie dat ik m'n deel kan opvragen zonder bijbemoeiinge.'

'O, ja... Juist!' antwoordde de man achter het loketje, knikte goedgunstig, nam het document, dat Gerrit doorschoof, over, bezag het nummer en andere bijzonderheden, gaf den cliënt een contrabewijsje: 'Zestig gulden, zegt u?... Hier tekenen!' vroeg weer een ogenblikje en liet Stompie achter met z'n smeuiige pruim en lastige hond.

Andere klanten meldden zich...

Gerrit ging op een rustbank zitten met de uitgelaten Filax tussen z'n bedwingende knieën, gispte het wangedrag van z'n trouwe kameraad: 'Je ben hier niet op de kermis maar in de bank! In de tempel, zo gezeid! Het verwondert me nog, dat 'k me schoene hier niet uit most doen. En jij loopt maar te ritten en te bamboesjere als een gek. Neem een voorbeeld aan de baas! Blijf bedaard en wacht je beurt af! Nee, hou je liklap maar bij je. Je ben een schoffie, een smuikert en smeerlap om me zo voor schandaal te zette! Je mot je hier als een sieraad gedrage... en ik trappeer je op straatstreke! Foei!... Geen gemurmel aan me oor! Niks er van!... Als ik straks een schuit koop, dan zal jij erg motte verandere. Dat geherrie en geheibel kan 'k niet hebbe aan dek. Verstaan?!... Smoel dicht! Hou je wafel, zeg ik je! Heb jij cente op de bank of ik?!'

‘Pedasco!’ riep de bediende.

‘Hiero!’ kwam deze zich melden, diepte z'n beurs op en tikte weer aan z'n pet: ‘Present, meheer!... Zestig gulden... En dan wou 'k meteen is vragen, hoeveel er, alles en alles, nog voor me blijft staan?’

‘Blijft staan, zegt u?!’ vroeg de bediende met nauw verholen ironie, trommelde met de vingertoppen op het loketblad, wees met lange nagel op een ander document, dat hij eveneens naar voren schoof en met rode inkt beschreven was over de volle lengte.

‘Wat is de bedoeling?’ ijverde Stompie argloos, greep naar de paperassen, veronderstelde goedmoedig: ‘O! Er mot zeker nog meer getekend worde, niet? Aan de bank gaan ze sekuur!’ en kreeg een verward vermoeden door het vreemde lachen en de lege handen van den mijnheer achter de balustrade: ‘Schort er wat an me papiere soms?!’

‘Nee, dàt niet! De papieren zijn in orde!’ kwam droog terug.

‘De kwestie is, dat het saldo op naam van Pedasco... Ach, laat ik het u maar eenvoudiger zeggen, mijnheer. Het bedrag dat hier stond, in totaal dertienduizend negenhonderd een en zeventig gulden, is reeds enkele dagen geleden opgenomen...’

‘Opgenome? Weggehaald, bedoel ie?!’ stotterde Stompie, meende dat de bank begon te draaien en te duikelen en hield zich krampachtig vast aan het loketblad om z'n gezeggenis te doen: ‘Er valt niks weg te hale!... Dat kan niet!... 't Is hier toch op de bank... En mijn cente? Je wou me toch zeker niet wijsmake, dat...’

‘Ik maak u niets wijs, mijnheer... Er is hier voor u geen geld meer aanwezig...’

‘Neem me niet kwalijk’, bracht Gerrit schor uit. ‘Ik zeg niet dat u het zoek gemaakt heb. Maar er moet ergens een abuis zijn. Ik wou een schuitje kopen, begrijp u... Eerst koeie, maar liever een schuit... Een aak of een lichter...

Geen mens kan aan mijn cente komme!! Mag 'k misschien effe nadere inzage hebbe?'

'Zeker!' veroorloofde de bediende bereidwillig, verzocht nogmaals beleefd: 'Een ogenblikje!'

'Een ogenblikkie!' zei Gerrit in z'n verbouwereerdheid tot de hond, die van de rustbank sprong en dartel dansend naar den baas kwam om z'n poten op het loket te leggen.

'Ooooooiiii!'

'Houd je muil maar!' snauwde Stompie konfuus, duwde het beest van zich af en vermaande: 'Er valt nog niks te danse! 't Is nog lang niet in orde met de uitkering. Er hapert ergens wat! Ze zoeke het voor me uit...'

'Kijk eens, mijnheer!' verzocht de bediende, legde meerdere documenten voor en wees verklarend: 'Het geld is opgenomen door mijnheer Christiaan Hoogervorst met medeweten van mevrouw Hendrica, Cornelia Rompel-de Vries. U ziet: ze hebben beiden getekend...'

'Hebbe ze?!' aanvaardde Stompie toonloos, verkreukelde het 'bewijsie' in z'n stalen greep, stond, met de schooiende hond in z'n lende, zwijgend te staren naar den alsmaar verklarenden mijnheer achter het loketje en bracht hees uit: 'Laat maar, meheer... Ik ben een beetje uit de reels... Het wordt straks wel beter...'

'Hebt u het begrepen, mijnheer Rompel?!'

'Ja, 'k weet er alles van, meheer... Er is slapend en rapend kapitaal... Rapend, dat is zò!' wist Gerrit, kromde z'n stompe vingers als in kramp, voelde en zag niets meer dan de strot van mijnheer Hoogervorst!

Onder de hoge overkoepeling van de hal bleef Stompie steken om z'n jengelende beest te strelen, hurkte en liet zich omhelzen en nogmaals omhelzen, likken en bebijten zonder nota te nemen van het 'Shocking!' der omstanders. Z'n mottige kop zocht telkens weer de snuit van Filax, die wrijvend en strijkelend alle moeite deed om z'n baas het

klagen te beletten. Deze verstond, verliet woordloos de bank en sloeg meteen een zijstraat in om met z'n beest te praten: ‘Kom is bij me?!... De ploerterij is compleet, jo! De bank deinde onder me poten!... Ze hebbe allebei getekend, Filax! Allebei... Nee, laat me nou weer effe met rust. Ik mot er me hersens bijhoue... Loop maar door!’

Eerst in het voortuintje werd Filax weer aangeroepen en toegesproken door den baas, die op de stoep stond en lusteloos wenkte: ‘Ga je mee naar binnen?... De vrouw?... 'k Heb er niet veel moed op! Laat me nou niet in de steek, jo!’ De daghit kwam haar meheer in de gang tegemoet, verweet kregel, dat het al ver over tijd was, kleedde zich haastig, rapporteerde gnuivend, dat die en die om geld was geweest en rukte de deur achter zich dicht met een nors: ‘Dat noeme ze een deftige dienst voor halve dagen. Nounou!!’

‘Om cente geweest!’ verwerkte Stompie, dacht aan den huisbaas, lachte grim en liep naar een muurkast. Met hand en haak scheurde hij een hoedendoos uit elkaar, fatsoeneerde het karton, beschreef het met koeien van letters en plaatste voor het raam:

In de stille voorkamer met de gesloten overgordijnen staarde Rompel in de haard, had een visioen van kraters en uitbarstingen, doch z'n gedachten waren te vluchtig, konden zich niet tot het laaiende beeld bepalen. Hij zag zich weer op de bank, waar Riek haar fiat gegeven had... Maar het was nog niet zeker, dat ze schuldig stond aan vuiligheid. Het kon wel zijn, dat ze op haar beurt ook begapt was en straks terug zou komen om haar onschuld te bewijzen. Kris, die raspatser... Aangeven had geen zin. De justitie kon er

geen puist aan doen. Civile zaken. Mijnheer Hoogervorst zelf opsnorren en met ene klap een vetvlek van hem maken. Eerst maar is afwachten wat Riek te verklaren had. De centen... De centen kon minder verdomme! Als Riek maar nergens aan debet was, open en eerlijk voor de dag kon komen met d'r nachten wegblijven en de handtekening. Wanneer ook zij bestolen was, waren ze voortaan allebei even arm en van de compagnon verlost, god zij dank! Goed beschouwd was het verlies op de bank helemaal geen verlies, maar een aanwinst, een kans om weer opnieuw te beginnen, kalm en sobertjes, net als vroeger. Riek zou ondertussen toch ook wel geleerd hebben, tegen de avond wel thuis zijn en straks mee aanpakken... Tenminste... Maar, nee, ze had niet meegeknoeid! Zij niet!! 't Was wel kasueel, dat ze eerst haar handtekening plaatste en dan niet boven water kwam. Och, dat was louter toeval... Enfin, schuitjes kopen ging niet door en veehouden al evenmin. Maar dat gaf niet. Het was tenslotte een fantasietje geweest. Een mens droomde vaak en 't kwam altijd anders uit. Desnoods weer van voren af aan met de lorrenwagen of zo iets. Als Riek geen schuld had en bij alles vrijuit ging, dan was het bankroet een fuif. Dan lapten ze de sof op de bank aan hun zolen en mocht mijnheer Hoogervorst de grote jongen spelen. Maar, eh... niet te dicht in de buurt, want dat kon 'm z'n ribben en z'n luchtpijp kosten. En hoe moest het dan met Hilletje?

‘Hilletje?!’ schrok Gerrit op uit z'n gepeinzen, kromp weg onder de nieuwe bekommering.

Hilletje, daar had hij, in z'n getob over Riek, niet eens aan gedacht! Ze was verloofd met dien schobbejak. Maar hij zou het lef niet hebben om in Rotterdam te blijven. Dat was een grote troost. Als Gonda vernam hoe doortrapt gemeen haar vrijer gehandeld had, dan maakte ze 't af, als het tenminste nog ààn was, en kon zonder bezwaar met Charles aanpappen. Ja, waarom niet?! Er viel niks op haar te zeggen.

En de tweehonderd gulden waren allang terugbetaald. Het kon alles nog in orde komen, beter dan ooit te voren! Riek weer helemaal de ouwe, Hilletje met Charles en verder geen leed. De centen foetsie, moeder en dochter weer gewonnen en nog een respectabele schoonzoon op de ruil toe! Meheer Hoogervorst werd bedankt!

'En niet zo'n beetje!!' verhevigde Rompel in blijder stemming, trok zich op uit z'n stoel en waarschuwde de vakerige Filax: 'We gaan bikken! Het komt allegaar nog op z'n pootjes terecht! Hilletje is nou ook zonder bruidegom! Feleciteer je me niet?! Ze wordt denkelijk mevrouw van Wielingen. Je weet wel, de bloemenwinkel...'

'Woef! Woef!!'

'Nee, nog niet uitbazuine! We hebbe nog geen volle zekerheid... van niks! Maar dat komt vanzelf. De vrouw is onderweg! Wil je wel gelove, dat ik me opgelucht voel. Ik tracteer op een blikkie haring', beloofde de baas, doch viel terug op z'n zetel om in de vlammen te staren...

Hij liep weer achter de voddenwagen, opgekopt met kleren, boeken, kachels en brokstukken... en Hilletje was de bruid! Met z'n hoed in de hand betrad hij het stadhuis, ging de lange gang door naar de trouwkamer om z'n naam te zetten als de vader van de bruid. Hilletje, een beetje pips, zat links, de bruigom rechts... Charles van Wielingen!! Dat was dus voor elkaar. Een keurige jongen en geen opgeprikte flaneur. Gon was geborgen en d'r vorige vrijer, die gluipse labbekak, vergeten. En met Riek was het ook in orde, weer honingsoppen in de maneschijn! Ze zat naast hem, achter het jonge stel, in een japon zonder opschik en veegde tranen van aandoening. Haar hand lag op zijn arm en kneep. En hij kneep terug met nooit gekende verinniging: Goed!... Ja, best moeder... Houd je maar aan mij vast! Dat van vroeger, die krankzinnigheid met het instituut en je somnabule-zijn, daar praten we niet meer over. Dat was een kwaaie droom.

Jij kon het ook niet helpen, zomin als ik. Die halve gare gozer heeft je verlokt en uit je fatsoendelijke doen gerukt. Hij heeft jou in z'n gareel gespannen, opgezweept en toen begapt. Dat is geleden pijn, meid! Onze Hilletje trouwt vandaag en wij vieren binnenkort ons zilveren festijn... 'Ooooiiiii!'

'Wablief?!' sloeg Gerrit z'n ogen op, poogde er de penibele werklijkheid uit te wrijven, doch kreeg geen kans om weer te mijmeren over het nieuw geluk en de verderflijkheden van vroeger illusies, die verwerpelijk bleken en zo twijfelachtig waren als de diamanten van een straatdeern...

De lip van de brievenbus klepperde...

Gerrit verroerde zich niet, kon geen afstand doen van de herrijzende beelden in het dansende haardvuur. Maar helaas, de mens kan de werklijkheid niet ontlopen, geen afscheid nemen van het noodlot, als in de bioscoop van een film die niet boeit...

Gerrit rees, slofte mompelend de gang in en kwam terug met een brief, geadresseerd aan den Heer Ch. Hoogervorst. Het adres was getypt, de afzender niet vermeld. Met potlood was, dik onderstreept, aangegeven: Streng persoonlijk!

Rompel draaide de brief om en om, knakte de punten met z'n rustloze vingers, zocht een antwoord op het: 'Streng persoonlijk!' bij de trijpen zitting van z'n stoel, de lege koffiekop op de tafel, bij de doofpot, de pullen op de schoorsteen en z'n zakmes, in eenvoud naast z'n buikje pruimtabak. Al die dingen stonden en lagen roerloos, onverschillig en sufferig. Alleen de brief was springlevend, spartelde tartend, kraakte en wentelde in de loden stilte.

Gerrit las opnieuw: 'Aan den heer... Mooie meneer!... Streng persoonlijk... Dat waren me cente ook!... Wie weet, weer een klacht van een ander slachtoffer... Per adres den heer Pedasco... Dat ben ik!'

Vinnig kraste de haak, vrat de enveloppe open en frutselde

het schrijven in de bevende linkerhand van Gerrit, die het schrift herkende, dof uitriep: ‘Van Riek!’ weifelde, weer plaats nam en moeite had met de warrelende letters en een worgende vertwijfeling...

‘Oosterbeek’, las en herlas hij, bleef weer steken bij ‘Beste Kris!’ had zich beter in bedwang en vervolgde:

‘Je kan wel nagaan, dat ik hier op me stoel zit te rijen van ongeduld en spanning. Ik loop maar te drave en weet niet waar jij uithangt met de cente. Ik ben niet bang maar dood ongerust, want op de bank wete ze nog niks van terugstorte. 't Is nou alhaast vijf dagen en ik weet geen raad meer. De kollenel vraagt telkens waar me geld blijft. Hij is wel een sjentelman, maar in de grote wereld mot een ieder z'n porsie bijspijkere, dat spreekt. Me leve hier is voornaam genoeg, maar als de cente uitblijve heb ie kans, dat 'k niet getollereerd word en weer terug zou motte naar dien slampamper. Ik mot gruwe als 'k er aan denk, Kris! 'k Heb twintig jaar met een mottige dief geleefd - wat een smoel, he? - en zou de dage die me nog reste graag in 't fatsoendelijke doorbrenge, met een man, die een heer is en een uiterlijk heit! Ik blijf natuurlijk van me gave trekken, dat spreekt. Maar alleen in strenge discreesie en niet voor de mindere stand. Ook niet in de buurt van Arnhem, want de kollenel wil niet geblameerd worde door bijverdienste. Hij is een man van eer mot je rekene, maar kan niet toekomme met z'n pensioen, omdat ie van huisuit smijtrijk gewoon is. En ik doe ook mee en graag! 'k Heb genoeg armoei geleden bij me voddenkoopman, die indertijd z'n hoofd inplaats van hand had af motte knelle. Ik trek me van me hele vroeger niks meer an, zit alleen nog erg dringend te wachte op me geld. Je weet wat ik te goed heb. Me eigen deel en twee-derde

van Gerrit z'n portie, dat was de afspraak. Wijders heb ik nog de helft van de winst van je neppie met de wijnhandelaar te krijgen. Ik reken op een tien duizend gulden, alles bij elkaar. Stuur het me alsjeblieft spoedig! Je maakt me benauwd met je treuzelen. 't Had allang in me bezit motte wezen. Ik slaap niet meer en kan geen korrel door me keel krijgen. Bij het lekkerste eten niet! Want ik heb de kollenel al gezegd, dat 'k tien duizend gulden in zal brengen. Dat is, jij mag het wel weten, de condisie. Je voelt wel, hoe moeilijk ik zit. Affijn, ik vertrouw op jou, zoals jij op mijn kon vertrouwen. Als wij niet op mekaars fideligheid zoue magge rekenen, he? Wat jou?! Compejons befiegele mekaar niet.... De cente van de Marrehadja - nou mot 'k lache! - komme mijn toe. Ik weet niet hoe je verder handele wil met het instituut en zo. Dat mot jij maar verder uitzoeke. Je doet maar wat gelegen lijkt. Als jij en Hil eenmaal getrouwd zijn en het dubbele herenhuis op je naam staat, kom ik met de kollenel misschien bij jullie inwonen. Maar eerst mot het met de cente in orde wezen. Daar hangt alles van af. Stuur ze spoedig! Spoedig! Spoedig! Ik voel dat het hier scheef gaat met me nieuwe verhouding als het geld niet vliegens binnenkomt. Doe je best, Kris, en laat me me betere connecsies niet roekeloos verspelen! Laat die schorre motlap in Rotterdam niet om me kenne lache. Ik krijg de huiver als 'k aan hem denk. Ik kan trouwens niet meer terug en eens verlost, blijft verlost! Hij mot maar een ander meisie aan de kaaikant zoeke. Een moddermedot van de koffiebonenzolder, of zo iets van z'n soort. Hij, met z'n verschijning, kan alles verovere!

Nou, Kris, spoedig me geld! En voor de rest me zegen en tot op je bruiloft! Zoen me dochter maar voor me! Stuur je me ras de cente en alles ineens. Over verdere

samenwerking motte jij en ik nog maar is nader conferere. Maar eerst me cente terug. Alles ineens en op de manier die we afgesproken hebbe! Dag! Laat me niet in de knoei! Dag!!

In dodelijke onrust,

Riek.

P.S. De kollenel heeft alweer gevraagd, hoe het zit met me inbrengste. De zenuwe vrete me uit!
Dag!!!'

Gerrit zat krom, grillig beschijnseld van de stakelende vlammen achter de mica haardruitjes, de verkreukelde brief in z'n versteende knuist en de haak in de bepolstering van de crapaud geslagen...

Filax zocht de hand van den baas, bedelde kreunend... Stompie hoorde noch zag, roerde zich niet om troost te vragen en te vinden bij z'n beest, staarde, knagend op z'n onderlip. Na een poosje streek hij het schrijven glad op de leuning van z'n zetel, begon weer te lezen...

Maar de letters leken te kronkelen en de regels slierden weg, vaal en verloren. Weer zakte het hoofd en tuurde de starre ogen op het bedanste papier...

Stompie begreep niet... kon niet aanvaarden... Z'n denken vervloeide traag, stolde en werd grauw, vaag, ver en ergens... Er kwam verzet, een verdrietelijke beklemming in hem, een leed, dat schokkerend uitweg zocht, z'n hand deed trillen en de brief wegsloeg van z'n verlamde knieën, die alle kracht misten en niet gehoorzamen konden toen er gebeld werd. Filax stormde de gang in, sprong blaffend op tegen de buitendeur, krabbelde en sloeg met z'n forse poten, smeet zich krachtiger tegen het onderpaneel, blafte gillerig: jubelde! Weer ging de bel over. Razender joelde Filax, rende terug naar den baas, die het gezag over z'n benen herwonnen had en schor sussend optrad tegen het bezeten dier: 'Kalmeer

is een beetje!... We hebbe dooie in de familie... Hoe kan jij nou zo uitbundig doen... beest van me?! Ze komme zeker weer om cente... Ja?!... Wie daar?!'

'Ik, vader!' kwam wankel van achter de gesloten deur... 'Hilletje!! Jesis!!' snokte Gerrit, kon slot nog sleutel vinden, tastte als een blinde langs stijlen en paneel: 'Hilletje... Ik... Effe nog!... God nog toe!... Meid!... Kom er in!... Hond, bedaar jij nou is!!'

'Vader!... Ach, laat 'm maar! Filax! Jonge! Hij meent het zo eerlijk met me', getuigde ze waggelend, liet zich in de knieën zakken, werd omhelsd en gevrijd door het verheugde dier, dat hel en ver z'n welkom uitbracht in de verstilde buurt. 'En ik?' hunkerde de ingezakte Stompie afwachtend. 'En ik, Hilletje van me? Ben ik, de dievige motlap, het gedagzeggen nog waard? Heb ik ook een zoen tegoed... of ben je gekomme om me de genadetrap te geven?'

'De wat?!... Of je gezoend wordt? Natuurlijk!' smonselde ze, vloog haar vader spontaan om de hals, zoende z'n mond, z'n kin en ogen: 'Ouwe... Ouwe dibbes van me!... 'k Heb je echt en waarachtig gemist!... Motlap, zei je?... Mijn ben je mooi genoeg, met je gekke praat. 'k Heb wel je deur gemeden, maar 'k ben nooit boos op je geweest en heb geen kwaad van je gedacht. Je ben en bleef me vader! En 'k ben gekomen om... Je moet het toch ook weten, dat ik... Hier! Nog een smakkie op je wang dan!'

'Hilletje!... Hilletje van me', snikte Stompie, kon z'n tranen niet meer verbergen en liet ze wegdruipen over z'n stoppelsnor. 'Jij ben gekome... Jij wel... Ja, jij wel! Dat is me genoeg! Je was al eerder aan de deur, is 't niet?'

'Ja', knikte ze versomberend, stamelde zacht, deed plots weer overdreven vrolijk met de ravottende hond en veerde op: 'Ik kwam voor moeder, verleden week en nou... 'k Heb geen prettige boodschap voor jullie...'

'Voor jullie?!' snoof Gerrit, plaatste een crapaud bij de

haard en schoof de brief uit Oosterbeek met z'n voet onder het vloerkleed.

Hilletje zag het niet, keek ademzuigend de kamer rond, vergeleek mat: ‘Het lijkt hier wel wat op een rouwkapel met al de gordijnen dicht’, kreeg erg in het boordstrikje van haar vader, dat ten achterste voren om z'n nek zat en vervolgde leutiger: ‘Affijn, 't is maar goed dat u er nogal komiekerig onder blijft.’

‘Reuze komiekerig! Ik lach me te barste hier!’ wrong Stompie, boog over naar de haard, die z'n verdroefde kop scherp belichtte: ‘Meid, ik heb toch zo'n lol in me leve... Je vroeg naar je moeder, he? En je had geen prettige boodschap, wel? Ik ken er nog een die beroerdigheid te rapportere heeft... Vertel jij maar eerst, meid.’

‘Is ze er weer niet?’ ontweek deze, las de aanklacht op het gelaat van haar vader en trachtte, opbeurend: ‘Dat moet je je niet zo aantrekken, dibbes van me! Heb je dààr nou zo'n verdriet over?! Zij kan het ook niet helpen dat d'r hoofd op hol is. Je had op het hoffie moeten blijven. Niet dat 'k het je verwijt... Och, nee, vader. Iedereen maakt fouten. We weten vaak zelf niet wat we willen en worden pas wijs als... 't niet meer te verhelpen is...’

‘Krek, meid!’

‘Me moeder... Ik heb een andere gevonden. En m'n vader ben 'k nooit kwijt geweest. U laat me niet in de steek, he? U niet?!...’

‘Je moeder is er met een...’

‘Eerst beloven, dat je me nooit, nooit in de steek zal laten’, onderbrak Hilletje, trok het dasje van haar vader weer voor het boord, streelde er de valse vouwen uit en lijmde: ‘Voor die ene keer dat ik je is netjes zie! Ene vader met een boordje om! Wat benne we rijk!... Nee, laten we het nou niet over moeder hebben! Nou niet! Strakjes! Ik kan het met u wel af. Veel beter met u alleen... Wat lach je?!... 't Is

helemaal niet om te lache!... Zie je niks aan me, vader?' 'Nee, ikke niet', ontkende deze, schouwde half verbaasd, half geamuseerd naar z'n dochter, die rijzend haar mantel opensloeg en een paar schreden door de kamer deed:

'Zeg u het maar...'

'Nee, ik weet niet wat ik aan je af mot kijke!' ontkende Rompel nogmaals en meer uitdrukkelijk: 'Ik zie niks aan je... Een pracht van een meid. Maar dat is duidelijk op het eerste oog. Mot ik je nieuwe kleren prijzen?... O, niet?... Je ben, zo te zien, wat meer vrouw geworde. Je hebt een tikkie meer omtrek gekregen, zou 'k zo zegge, als 'k nou toch persé wat aan je ontdekke mot.'

'Meer vrouw... Ja, vader', hielp Hilletje, nam beschroomd weer plaats tegenover hem: 'Ik kan het u maar moeilijk zeggen', bemerkte z'n diep fronsen en afwezig-zijn en berispte mild: 'U zit te kijken als een martelaar! Je zou zeggen, dat u gepijnigd werd! 't Is wel erg, maar zó erg is het niet...' ''t Is godsgruwelijk erg! 't Is een liederlijke laagheid, nog gemener dan sluipmoord!!' ontplofte Gerrit, begreep, door de grote schrikogen van de vergrauwende Hilletje, dat niet zìjn leed doch hààr kommer bedoeld was, had zich weer in toom en streelde onthutst: 'Meid!... Meid!' haar stille handen, stakkerde in woordgebrek: 'Ik... Heb ik je bezeerd?... Heb ik wat miszegd met me gebulk?'

'Nee, vader... U verstond niet goed...'

'Bij mijn zit ook wat te vrete... Spreek jij maar uit! Je vader kan sinds vandaag alles horen en verdragen.'

'Ja... Goed... Dank u vader...'

'Laat maar horen, waar het opaan mot!'

'Neemt u het me kwalijk als ik weiger om met Kris te trouwen?'

'Kwalijk?! Jij met dien vunzigen rasploert?!... Trouwe?! Jij met hem??!... Ik draag je nog liever dood de deur uit!' schreeuwde Stompie, weer opstuivend, worstelde, beukend

op tafel- en schoorsteenrand, met z'n opgekropte woede, herkreeg z'n zelfbeheersing en snakte: ‘Dat!... Dat!... Wat heb je me te zeggen?... Trouwe met hem!... Zo'n ellende, als ik daar maar voor gespaard mag blijven!’

‘En als ik nu trouwen *moet*, vader?’

‘D'r mot niks!... Geen verdommenis!!’ brak de woede weer in hem los: ‘Die stinkbuil *mot* een doodklap hebben, dat is alles wat er *mot*! Je moer heeft me ook al zo schunnig... Nee, laat 'k me smoel houe! Voorlopig nog me muil niet sperre!... Wat bedoel je met motte?... Met motte trouwe? Ben je soms...’, verstilde de armen en het getier van Stompie, die zich hakkelend realiseerde: ‘Ben je... onderweg, Hil?... Van hem?! Van dien uitgekookten rotschoft?!’

‘Ja, vader’, fluisterde ze, sloeg haar ogen neer en zat gebogen, in afwachting.

Rompel ging met grote passen door de kamer, bonkte tegen het buffet en de crapauds op, sleurde de gordijnen open en stond, trillend met z'n onderkaak, stom te turen in de wordende duisternis, waaruit het hees signaal van een rangeertrompet opklonk, klagend, weedommelijk...

Vonken spatterden op, hoog in de ruimte, uit de schoorsteen van een sneltreinlocomotief, wier aanzetten het huis doorsidderde. Pullen en vazen wankelden als bij een aardbeving. Lichtkronen zwierden aan het gescheurde plafond...

‘Een kind... Van hem! Ook dát nog!’ slikte Stompie, graaiend naar z'n gewurgde strot. ‘Dat ook nog!’ zag z'n krimpende Hilletje en verzachtte bezonnen: ‘Daar hoef jij niet zo om weg te duiken... D'r valle wel meer vogeltjes uit d'r nest!’

Hij hervatte z'n getrantel, vertraagde z'n tred om vergoelijkend bij te schuiven: ‘Niet huile, meid... Dat kindje... Als 't maar niet van dien poen was!... Een kindje meer of minder op de wereld, daar hoef ie niet om te snottere. Je vader is nog jong en sterk genoeg. Dat kootertje komt wel groot!

Maar dat je je door dien patser... Hoe kom ie nou zo dom?!... Nee, bedaar maar! Ik verwijt je niks!... Niet zo huile! Ik zeg je toch, dat ik jou niks verwijt! Wat jou overkomme is, kon mijn niet gebeure... en daarom heb ik er geen vonnis over te vellen. Wie zo iets niet passeren kan, heit z'n snuffel er buiten te houe... Maar 'k mag toch wel zegge, dat ik het een ramp vind, he?!'

'Ja, vader...'

'Hier, neem mijn zakdoek maar effe!... Dat het met Kris niet doorgaat, is me een vreugde en van harte gemeend! Ik kniesde nergens meer over, als jij niet zat, zoals je zit... Denk niet dat 'k hamer! 't Is geen verwijt, maar een mens mag z'n hersens toch wel late gaan, he? Je weet nog geeneens, wat hier in huis te koop is. Je moer... Je hebt geen moer meer! Alleen nog een vader, pokdalig en zonder maniere, zonder fatsoendelijke maniere... want ik laat jou en je kindje niet verrekke! Ik heb anderhalve klauw, maar ik hoop er wondere mee te doen! Droog je traantjes! Als jij me Hilletje weer wil zijn en blijven, dan heb ik meer gewonne dan verspeeld! Ik weet nog niet wat 'k ga beginne. Ik ben zes gulde rijk. Zes gulden en jou! Dat is een ton bij elkaar... O, kan je weer lache, ja? Dan komt er een miljoen bij! Een miljoen, eenmaal honderd duizend gulden! De nieuwe firma is gesticht! Rompel en dochter!'

Hilletje antwoordde niet, lachte door haar tranen heen, wenkte, op het vragend blikken van Stompie: 'Zeg u het maar, vader...'

'Dat kan!' verzekerde deze zonniger: 'Een uur geleden kon 'k me verzuipen en nou... Nee, de ouwe Gerrit word ik nooit meer... Maar ik *mag* nou niet dood, ik *kan* nog niet gemist worde. Jullie hebbe me nodig: jij en je kindje. En of het nou van die schooier is of niet, dat lazert niks! 't Is van jou... En als ik je nog zeg, dat je moeder het met een kolonel houdt, in Oosterbeek woont en bemind wordt...

tot d'r cente op zijn, dan geloof ik dat je weet, wat je weten mot!'

Doch Hilletje begreep nog niet, luisterde verslagen naar den versomberenden Gerrit, wiens opgeschroefde, vrolijke onverschilligheid inzonk als bomijs. Riek en hij, ze hadden bijkans twintig jaren samen doorgebracht, met een beetje geven en nemen de klippen omzeild en dagen van geluk en blijdschap gekend. Bij lief en leed hadden ze elkander geschraagd, begrepen en gevonden en waren de jaren doorgesparteld met een lach, met een snik en een snauw, die weer afgezoend werd en geen nasmaak liet. Het huis was klein en de inkomsten navenant, maar Riek kon er vrede mee hebben en had zich dame geweten met een verstelde oud-maak-nieuw mantel. Ze had wel, bij kuren, smachtend gesproken van villa's, rijtuigen en baljaponnen en gedaasd over de schimmels van haar overgrootvader, doch nimmer laten blijken, dat ze hol was van binnen, zo treurig leeg en gebrand op smuk en uitleven. Zó had Gerrit haar niet gekend en haar aandringen op verkassen, na de kennismaking met Kris, verkeerd bekeken. Hij had haar een betere woning en ruimer bestaan van harte gegund, was jarenlang zuinig geweest, had zich veel ontzegd om bij het naderen van de oude dag... getrapt en gehoond, tot in z'n nieren vernield, te zitten tegenover z'n dochter, z'n trots en z'n weelde, die geknakt en in tranen naar hem opkeek. Z'n Hilletje, de mooie Gonnie, zwanger van een ploert, die ongeluk over z'n huis bracht!... Aan zo'n zwerver had hij z'n dochter toevertrouwd, uit haat tegen de luidjes met de gelakte deuren. Met Charles mocht ze haar nest niet bevuilen...

Stompie zonk weg als onder een mokerslag, stumperde diep in z'n beklede zetel: 'En zo zit ik dan hier op een schopstoel... Je moeder... Dat weet je nou... En de andere, waar 'k 'k jou aan gunde, heeft je belogen en bedrogen. En Sjarreles, waar ik...'

‘Begint u daar nou niet over’, verzocht Hilletje afsnijdend, wilde nog nadere inlichtingen over haar moeder, doch hield in bij de heftige zelfbeschuldigingen van haar vader, die steunend op de tafel, z'n vretend berouw uitschorde:

‘Ik zou een freule van je make! Dat zou ik toch, niet?! 't Most maar an mijn overgelaten worden en dan zou je is wat zien!! Je had twee vrijers in petto. De ene kon geen hemd aan z'n bast kopen en de andere de roetmazele krijgen. Ja dat heb 'k hem, Sjarreles, in me waanzin gegund en toegewenst! De gelakte deuren hadden het bij me gedaan! De gelakte deuren, waar 'k nou zelf achter woon, en die smoele tegen me trokken, toen! Geen heer zou me knappe dochter in z'n nest krijge! Daar zoue ze vies van opfrisse! Me dochter zou gaan en trouwe met een van m'n eigen bedoening, die dezelfde draf vrat als je vaar!! 'k Had er een...Jesis!... Jesis nog toe!’ snakte Stompie hijgend, weerhield z'n protesterende dochter neerduwend: ‘Laat me nou maar!... Laat me!... Het mot gezegd weze! Nou en waar jij bij ben! Ik zit tot aan me strot toe vol!... De brief van je moeder leit onder het vloerkleed... Maar als er wat te schelde en af te rekenen valt, dan mot 'k met me eigen beginne! De prulligste het eerst!... Wil je niet lezen? Zoek je niet onder het vloerkleed?!... Jij kon je weelde tegemoet gaan met Sjarreles van Wielingen, maar met Kris most je bruiloft viere op mijn gezag! Dat was een betere vrijer, een jonge die vooruit wou, he? Ruitere op de regenboog kochte we niks voor! Niks!!... Ik zou drie mensen gelukkig make! Gelukkig maken, zo heb ik het toch gezegd, niet?!... Jullie zoue lache, lache... Ha! Ha! Ha!... Jij het meest, Hil!... Hillegonda hiete je toen, weet je nog?! Je zou gelukkig worde, buite je wens om en door mijn toedoen. Je vader wist het wel! Daar kon je 't aan overlate!... Nee, 'k wil uitspreke! Laat me!... Laat me nou maar! Als 'k nog langer zwijg barst het me huid uit!... We zoue allegaar lache, maar één most er huile!

Daar was nou eenmaal niks aan te doen... Eén most er huile... God!... God!... Hilletje!! Eén most er betale!!... Jou kon niks gebeure... Niks!... Jij werd de vrouw van me compejon... Me compejon', snokte Gerrit in ademnood, stond met zwoegende borst, greep om zich heen, schreeuwde schreielijk: 'Jou kon niks gebeure... 'k Had er een aardig, een verdomd aardig wijsie op gecompeneerd... En jij... jij... zou een... goed... goed... huuu... huuuu... we...we...', zonk de gemartelde Stompie stuipend neer op z'n rampzalige Hilletje...

Hoofdstuk XI

Breder leek de dag door de klaarte van de morgen, breder en vol beloften voor mijnheer Hoogervorst, die het tussen de benauwende wanden van de hotelkamer niet meer harden kon en zich kleedde voor een wandeling door de stad, de drukte...

Hij zou Erna in de middag ontmoeten op het Centraal station te den Haag, waar ze nog wat kleine inkopen moesten doen om hun nestje te completeren. Hun nestje!! Het had een paar lieve duiten gekost, maar het zag er dan ook schitterend uit! Het was geen huis meer, maar een droom! Wat een smaak had zó'n vrouw! Hoe ze wist te woekeren met de ruimte en door een even rangschikken van een schilderij, een kastje, een wandbord of een vaas een verloren hoek intiem en voornaam te maken! Haar liefde voor tin en koper, rood en geel, dat blonk en lachte in de kamers, de gang en de keuken. De boerenkist, die haar oom, de referendaris, voor haar gekocht had in een klooster, ergens in Bohemen! Dat soort luidjes hadden verstand van echte kunst, wisten het te zitten en los te maken. De referendaris met z'n miljoenen... Nou, ja!... En de andere geschenken, de antieke meubelen, die haar familie in onderling overleg zamelden in alle delen van Europa! Een volgeladen wagon was onderweg, een tien tons spoorwagen! Twee kamers, niet minder dan twee grote kamers, had Erna voor het geschenk gereserveerd en stonden nog leeg. Binnen enkele dagen kon alles in haar bezit zijn en eerst dan zouden de tapijten gekocht worden. Echt Smyrna, dat twee, drie duizend gulden mocht kosten. Het fortuin van Erna veroorloofde een behoorlijke vloerbedekking, een belegging van alle kamers met het fijnste uit het fijnste, de Calmettes waardig! Een deel van haar geld was reeds doorgezonden, een trommel vol effecten, die Erna even, vluchtig had voorgehouden en geborgen werd in de safe van haar bank. Na

het trouwen kwam alles op naam van haar man en de bank die hij verkiezen zou.

Een snoes van een vrouwtje, vond Kris, zwelgend en prees het Lot, dat hem zo rijk, zo ongelooflijk gul bedacht had. Hij strikte z'n tintelende dasje, betastte z'n uitgeschoren nek, haalde nogmaals de borstel over z'n glanzende, ingevette haar, deed een keus uit z'n kostumes en smachtte:

Erna!... Twee uur twintig in den Haag! Nog een boekenkastje, een paar vazen en een vacht kopen! Een vacht van een ijsbeer, in de slaapkamer voor het bed... Het bed!! Het werd hoe langer hoe benauwder in de hotelkamer. Kris begon te zweten, wiste gejaagd z'n voorhoofd, stapte in z'n broek en grabbelde naar z'n schoenen.

Twee uur twintig... Boodschappen doen... Dan samen zalig uit en naar huis tot... aan de buitendeur! In de avond liet ze hem niet toe in Cosy Home. Nog niet! Maar over twee dagen gingen ze naar het stadhuis, aantekenen. En dan... dan mocht hij 's nachts blijven, had Erna beloofd! Over twee dagen!... Nog een, twee dagen...

Kris kon niet in z'n schoenen komen, rukte nerveus aan z'n opstropende sokken, wiste weer z'n voorhoofd.

Bij haar blijven nog voor ze eerzaam getrouwd waren, dat was een concessie, een blijk van haar hevige wederliefde en diep verlangen. Een vrouw van haar geboorte, opvoeding en fatsoen, als die een nachtje toestond, dat wou wat zeggen! Ja, Erna begreep, dat hij zich haast niet meer beheersen kon, dat hij zich niet meer in toom had als zij nog langer weigerde om... Ze was een engel om hem, na het aantekenen, toe te laten voor één nacht! Een gunst, waar hij zo krankzinnig naar verlangde! Een nachtje en dan weer weg in de morgen, om opspraak in de buurt te voorkomen en geen ergernis te geven aan haar deftige familie, die zelf zo'n slippertje ontoelaatbaar achtte en nimmer vergeven zou. Erna moest voorzichtig zijn, was als de dood voor de kritiek van haar ver-

wanten; temeer waar ze toch al zo veel had moeten slikken om haar huwelijk met een man beneden haar stand. Er kwam natuurlijk kift en jaloezie bij, vooral van de verzuurde tantes. Die konden niet goed velen, dat hun nicht een huwelijk uit liefde deed. Dat was geen gewoonte onder de luidjes van de betere stand. Ja, Erna moest op haar tellen passen; en mijnheer Hoogervorst zou tonen, dat hij een all round gentleman was. Dat had hij trouwens reeds bewezen bij het kopen van de meubelen. Alle rekeningen werden door hem betaald, ondanks het protest van Erna, die meende, dat ze mondig was en voorstelde om de meubelen, of althans een deel er van, zelf te betalen. Doch Kris bleef onverbiddelijk, merkte op, dat zij, door het schenken van de villa, zijn bijdragen toch al ver overtrof en kon niet toestaan, dat ze ook het meubilair nog voor haar rekening nam. Erna berustte! Een schat, een engel om hem niet te kleineren en zijn geschenken aan te nemen met stralende verrukking en aanhalige dankbaarheid...

Kris stapte in de lift, lichtte zwierig z'n hoedje voor den saluerenden portier.

'Geen post voor u, mijnheer Hoogervorst!'

'Hoeft ook niet! Ik ben vandaag zelf de postiljon', grapte deze met beminnelijke glimlach, liet zich voor het diner schrappen en stapte naar buiten, weifelde tussen links- of rechtsaf en liep een steeg in om de markt te bereiken.

Straatventers en standwerkers keilden hun rauw geschreeuw over de menigte, die sleurend en opdringend voortschuifelde langs de kramen met vlees, kaas, stoffen, boeken of snuisterijen. Gesticulerend, met bespeekselde monden stonden mannen en vrouwen, dikke en magere, blozend of tanig, achter hun sjofele negotie en hielden uitverkoop.

Kris slenterde te midden van het drukke gedoe, poogde z'n aandacht te bepalen bij een joodsen koopman, die vergrootglazen uitventte en er een scheerapparaat bij kado deed.

Meeslepend was de radde aanbeveling van den standwerker. Kris kocht, liep weer door en belandde bij een viskraam. Hij onderkende schelvis, botjes en zeehanen, die scheel en flets naar de hemel blikten. Ook Kris keek naar de hemel, vuriger met wilde glans...

De visstank dreef hem voort, naar een uitgemergeld mannetje dat sigaren draaide en attent maakte op de krijtwitte as. Het was een doordrijver, die aanhield, mijnheer een sigaar presenteerde en er meteen nog negen in een zakje deed. Kris accepteerde, nam de sigaren mee en vergat het vergrootglas, dat hem achterna gebracht werd. Kris gaf vergrootglas en sigaren terug, was totaal in de war!

Overmorgen aantekenen met Erna! Overmorgen! Dan nog veertien dagen wachten. Feitelijk maar dertien dagen, want Erna had één nachie beloofd... Dertien dagen en dan op de huwelijksreis naar Spanje, de bakermat van de Calmettes! Eerst naar Parijs! Daar de eerste dagen doorbrengen... En hoe! Karamba!... Van Parijs regelrecht door naar Madrid en vandaar naar de oudste tak van haar familie, de Salernos de la Nevada, afstammelingen van den hertog van Alva! Sode! Dat had kleine Krissie bij de les in Vaderlandse geschiedenis niet gedroomd! Toen ie vroeger, op school, van den hertog van Alva hoorde, was ie spinnijdig geworden en had die bloedhond te lijf gewild! En nou? Nou was hij haast familie van 'm... Nog veertien dagen. Feitelijk nog maar twee! Want als Erna woord hield, was ze binnen acht en veertig uren z'n vrouw. Wel niet voor de wet nog, maar dan toch met lijf en ziel... O, als ie maar eerst met allebei z'n blote voeten op het ijsbeerhuidje stond! Olala!!... Misschien zou ze 's morgens wel zeggen, dat hij niet meer weg moest gaan, dat ze geen afstand meer kon doen, want ze had temperament! God, wat een gloed zat er in die vrouw! Hoe had ze 't al die tijd kunnen redden bij zijn aandringen en verleidelijk gevlei? Een en al vuur... en

toch van staal, als 't om haar eer en fatsoen ging! Zo'n vrouw eindelijk te bezitten, eindelijk zo!... zo! in je armen houden en...'

Kris kreeg het zelfs op de markt benauwd, verzeilde alweer bij een visverkoopster, die met een groot, vlijmscherp mes kabeljauwen opensneed en de ingewanden met haar beringde vingers uitgroef. Klanten pingelden en drongen, grepen naar de schoongemaakte vissen, die door de bij hulp verpakt werden. Een heilbot werd kletsend teruggeworpen. Een reeks liederlijke scheldwoorden, roffelend uitgestoten, kwam los. Visschubben stoven, bevuilden het colbertje van den keurigen Kris, die deinsde en bespot werd. Hij kende de vischvrouw, Rooie Ant, schrok hevig, toen ze het mes in de rand van de wagen stak om haar verbazing uit te bierren: 'Rojem! Kijk nou is!... Daar hebbe me Kris, de tengellat, me ouwe boodschappejonge! Heit me begapt op leve en dood en stinkt nou naar flaconwater! Draagt een hoedje op z'n bolus en een blommetje in z'n knoopsgat! Mense maak me los van me laatste kabeljauw! De wereld staat op vergaan! Luister is, dievige slungel...!'

Deze luisterde niet, wrong zich los uit het gedrang, vluchtte weg van het geteisem, dat hem met vieze graaivingers nawees en gore taal uitsloeg! Zo'n loeder! Zo'n vetvlek met d'r besmeurde jak en kwabbelende borsten! Bah, wat was zo'n wijf leelijk, kleverig en stinkend! Wat een taal sloeg zo'n lellebel uit! Met dat soort van vrouwen had hij in dezelfde straat gewoond, koffie gedronken en brood van aangenomen. Als Erna dat wist!... Als ze maar vaag zou vermoeden. Maar ze wist gelukkig niets en zou nooit te weten komen. Het was dom van 'm geweest om een woning te huren zo pal in de buurt van Rotterdam, waar hij elk uur van de dag blootstond aan ongewenschte ontmoetingen. Enfin, ze zouden vaak in het buitenland zijn, hij en z'n wijfie, z'n heerlijke mollige schatrijke wijfie. En moe van de reis zou ze knus

op z'n schoot kruipen, vooral de eerste tijd: ‘Mannie! Jongen van me!’

Ja, dat was andere taal dan het schorum gebler van Rooie Ant, die zelf d'r klanten nepte en niet zo'n kapsie hoefde te maken over de anderhalve cent, waar hij haar voor te grazen nam. Dat was vroeger de gewoonte van de boodschappenjongens, overdacht Christiaan, geprikkeld, omdat hij, als vent, de kuiten moest nemen. Hij met z'n betere ontwikkeling en beschaafder omgang, had dat wijf een hooghartige afbluffer moeten geven, ze in gekozen woorden en waardige houding op d'r nummer moeten zetten. ‘Rooie Ant is Rooie Ant gebleven, maar Krissie, de tengellat, heeft het een beetje verder geschopt!’ Zo, patsraak, had hij terug kunnen geven. ‘Ja, zo... hadsiepatsie!’ bromde Kris vuistenballend, keek op naar de verwaarloosde huizen van de straat, waar hij piekerend in verzeilde, de scheve, overbuikende krotten, drie, vier hoog, in de honende vriendelijkheid van een vale zonneveeg, die, struikelend over zalende nokken en rotte gootlijsten, de stoep zocht. Kris bleef staan om te schouwen naar de kibbelende kinderen in de muffe portaaltjes, vergeleek zijn lot met het hunne, wist zich een Ubermens en liet rotten wat rotten moest! Die kleine woonétages met smalle ramen en lage zolderingen. Accoord! Vroeger had hij er wel eens anders over gedacht, haat gespogen tegen de spiegelruiten op de singeltjes. Ja, vroeger... Maar nou hij zelf een paar cente had en binnenkort in een eigen huis, in Cosy Home, zou wonen, nou zag hij pas goed hoe jachtig en slonzig het volk uit de achterbuurten zich gedroeg, hoe gescheurd en vuil de gordijntjes waren. Als Erna zo moest leven in een buurt vol krijschende kinderen met klittig slierthaar! Gonda kwam ook uit z'n lawaaizootje... Als hij haar had getrouwd...

Een gramme nuk flitste in z'n uitdagende ogen. Gonda!... Verdomme nog toe! Die teutemeut, vergeleken bij Erna!...

Er waren nou eenmaal klassen en standen. Hij had z'n poot op de ladder en kon geen nakroost van den lorreboer mee optrekken. De klim omhoog was alleen al knap en zwaar genoeg. Zo bar verliefd was ze trouwens nooit geweest en haar dankbaarheid stak niet uit. Erna, verwend en in weelde groot gebracht, was blij met het kleinste presentje en kon knuffelend innig doen voor de simpelste attentie. Zij, de geboren dame, die het recht had, zelfs verplicht was om koeltjes en gereserveerd te blijven, bleek warm, beminnelijk en betoverend lief in ruil voor het eenvoudigste complimentje. Gon was stroef, volks ongemanierd en vaak stekelig in haar opmerkingen. Ze kon zich met de beste wil niet losmaken van het onbehouwenen, waar ze uit sproot. Ze kon een goede vrouw worden voor een sjouwermannetje, een straatmaker of een schildersknecht, die 's morgens de deur uitging en 's avonds z'n prakkie, z'n zuurkool met rookspek, gereed vond bij z'n ijzeren vork en gestopte pijp. Zo'n man moest ze hebben en hij, Kris, zou haar geluk niet langer in de weg staan. Ze was hem terwille geweest. Nou, ja, goed! Erna... over twee dagen!'

Mijnheer Hoogervorst raadpleegde z'n polshorloge, meende dat het stilstond, hield het aan z'n oor. Het tikte! De secondenwijzer deed z'n best, maar de grote en kleine wijzer sleepten pesterig, gaven geen uren doch eeuwen aan. En mijnheer had niets meer in de stad te doen. De markt, de winkelstraten en de gammele buurtjes, waar alles kleefde in kleurloze landerigheid, konden de tijd niet korten en voortjagen naar twee-uur-twintig. De filialen had hij verkocht, vlot en contant. De broeders en zusters van The Banner of Light waren met de inventaris overgedaan aan een medium uit Overschie, die ook de geest van dokter Tobias als haar eigendom beschouwde en haar rechten op zijn medische adviezen contractueel liet omschrijven op gezegeld papier. Mijnheer Hoogervorst mocht, noch direkt, noch zijdelings

contact zoeken met de genoemde geest, geen kruiden meer verkopen of bereiden in Rotterdam en moest afzien van alle invloed op de broeders en zusters. Ook het filiaal aan de Nieuwe Haven was onder strenge voorwaarden van de hand gedaan en een totaal bedrag van drie duizend gulden geincasseerd. Het was een behoorlijk sommetje, maar reeds grootdeels weggeslonken door de uitgaven in den Haag. Kris beschikte nog over ongeveer veertienduizend gulden, een schamel bedrag, vergeleken bij de trommel met effecten, die Erna toonde. Ze had geen cijfers genoemd, alleen maar, zo leukjesweg gezegd, dat het nogal meeviel. Nogal! Ze keek niet op een paar duizend gulden meer of minder! Een dot van een vrouwtje. Als alles zo meeviel straks... Olala!!

Die vervloekte horlogewijzers wilden niet draaien, krabbelden terug! Zo werd het nooit twee-uur-twintig, laat staan overmorgen! De zoete glimlach werd weer tot een nurkse trek. Het scheen Kris onmogelijk om de tijd, hoe dan ook, door te brengen. In de winkeltjes hapten de mensen in belegde broodjes, kauwden gretig met smakkende monden, kramperig van het opproppen! Koffie en chocolade dronken ze. Hoe konden ze zò vreten en slurpen?! Ze knepen d'r brood of het gewurgd moest worden en lebberden blazend en reutelend met d'r vuile neuzen in de besmuikte kom....

‘Het Volk’! constateerde mijnheer Hoogervorst hautain, bezag zich steels in een spiegelruit en besefte, klaarder dan ooit, waarom Erna hem niet afwees, ofschoon ook hij eens in zo'n achterafstraat woonde en tot dat volk behoorde. Behoorde? Nee! Hij had er nimmer toe behoord, instinctmatig geweten, dat hij van een ander, een beter ras was en z'n voorbeschikking aangevoeld. De Hoogervorsten hadden betere tijden gekend, waren regenten of burgemeesters geweest, hadden op de Keizersgracht in Amsterdam gewoond. Z'n vader had hem op een keer meegenomen en het paleis van z'n overgrootvader gewezen: ‘Zie je Kris, dat waren we

en moeten we weer worden! De Hoogervorsten, jongen, hadden nog een dikke honderd jaar geleden hun schepen varen op alle zeeën! Er zijn admiraals onder geweest in Russische dienst. Peter de Groote gaf ze het recht om een wapen te voeren. Me grootmoeder had nog een zegelring, waar het op stond. Twee leeuwen en een gelaarsde hiel, als ik me goed herinner!'

Kris had gretig geluisterd en een hartklopping gekregen van trots toen z'n vader verklaarde, dat Hoogervorst zoveel betekende als de eerste van de allerbesten! Vorst, beteekende voorste en hoogervorst, de op het schildgeheven voorste aan de spits! Dat mocht Christiaan nooit vergeten; en hij vergat het dan ook niet, zomin als het grootse pand aan de Keizersgracht. Dat stond lijnvast gegrift in z'n denken en z'n dromen, zo onuitwischbaar, dat hij het, jaren later, bij een toevallig bezoek aan Amsterdam, zonder moeite wist te vinden. Cosy Home was ook wel keurig en eerste klas, maar het was toch nog geen paleis van een handelsvorst uit de Gouden Eeuw! Erna bleek nog rijker te zijn dan ze aanvankelijk vermoedde. Het viel nogal mee! Mooi! Wie weet was het mogelijk om het pand aan de Keizersgracht, het trotse familiebezit van de vroegere Hoogervorsten, terug te kopen...

'Merci!' bedankte Kris voor de nonchalanse van een bonkigen kerel, die, zwoegend onder een vracht tegen hem opliep: 'Merci!'

'Niks te bedanke! Leg u het maar neer!' antwoordde zo'n kinkel en liep door of het z'n recht, een privilege was, om heren van het trottoir te kegelen. Trottoir! Dat scheve, weggezakte straatpuin! Nee, dan lag de straat en de tuin aan de Bergweg er anders bij. Strak en in de puntjes! De rekening van den tuinman. Poeh, dat kon nog raak worden, tegen het voorjaar, als Erna aanwijzingen zou geven omtrent aanleg en beplanting. Enfin, dan werd er betaald uit de grote kas...

‘Daar! Kijk is even aan!’ daar stonden weer happende nijlpaarden te schranzen met klappende muilen. Markt-kooplui, natuurlijk! Die beten niet, die rukten het brood naar binnen. Het pekelvlees slungelde uit d'r strot. Eten met d'r handen onder d'r kin. Hangen en schuren over de morsige toonbank, waar geen glans meer op zat. Ieder z'n meug op zijn manier...

De toren van het stadhuis werd zichtbaar in een dwarsstraat. ‘Tien over half twaalf!’ gromde Kris, wilde klok en toren verwensen, bedacht echter dat het de toren van het stadhuis was, glunderde genoeglijk en werd aangesproken door een kalletje met spitse mond en berande leepoogjes. Of meheer meeging?!

Nee, meheer had haast, liep het meisje met de stakkergebaartjes zowat van de benen...

Hoe kon zo'n frommes hem aanklampen?! Waar haalde zo'n uitgedorde het lef vandaan? Hem aanspreken! Hem, die anders tegoed had... Erna!

Met grote stappen ontliep hij het erbarmlijk aanbod, de ganse verleptheid van de armoebuurt. Hij had nog een zee van tijd, sprong niettemin op de tram, kocht rode rozen in de hal van het station en zat, met de ruiker op z'n knieën, in de wachtkamer te staren naar de klok. Elke minuut schokte de grote wijzer. Bij de achttiende schok stond Kris op het perron, slenterde langs de treinen en las: ‘Richting den Haag 12.22!’

De Residentie was geplaveid met gloeiende kolen, die tegen twee uur rood heet werden...

Even voor half drie kwam Christiaan Hoogervorst het station uit, stijf gearmd met Erna Salerno de la Calmette, die een daverend hoedje droeg en alweer een andere mantel aan had. Ze liep niet: ze huppelde! En Kris had het gevoel of ie de polka in z'n arm hield. Wat een vrouwtje! Wat een vrouw! Z'n hart stond stil en Den Haag kreeg een duizeling!

‘Sassefras! M'n zwanenridder!’ had ze hem bij het uitstappen jubelend, voor haar doen te dolletjes, begroet en omhelsd, knellend, krampachtig of ze naar hem hongerde! Of ze niet eerst wat eten moest, vroeg Kris, haar pols strelend. Maar nee, ze had al getafeld bij haar tante in Baarn, de weduwe van een jurist, die president geweest was van het Gerechtshof te Batavia. Tante had een heel goed pensioen en wat eigen fortuin, maar twee zoons, die niet deugden. Men had haar, Erna, indertijd aan de oudste zoon willen koppelen, maar ze had bedankt voor de eer, wenste zich niet te binden aan de zwabbers in de familie! Ze had haar tijd afgewacht en het geluk gevonden.

Erna hing zwaarder in de arm van Kris, kneep z'n hand. Kris kneep terug. Den Haag kreeg weer een duizeling... ‘Moet je nu heus niets eten, schat?’ drong Kris bezorgd, kreeg een smeltend: ‘Niet zo aanhouden lievert!’ terug en stond even later in het meubelmagazijn, waar Erna, bij een vorig bezoek, een boekenkastje naar haar keus gezien had. Ze zweefde van toonkamer naar toonkamer, liet zich alles verklaren en aanprijzen, doch kocht niets, behoudens het kastje, dat Kris meteen betaalde.

Of ze nu werkelijk niets anders meer wenste, vroeg hij, nog met de portefeuille in z'n handen, schiffelde met groot bankpapier, propte het op haar gezag, weer terug in de tasvakjes, slordig, gewild onverschillig. Geld betekende niets voor de Hoogervorsten, wat dat betrof... Imposant verrees het pand op de Keizersgracht voor de warende blik van Ernas aanstaanden echtgenoot.

Het kastje zou bezorgd en geplaatst worden, schramvrij en breukloos. Daar kon mevrouw staat op maken. Knikkend verliet ze de winkel, een vorstin die genade schonk zonder aanzien des persoons. Kris volgde op de voet.

De aankoop van de Chinese vazen ging niet door, ze bleken te prijzig. Ach, ja, natuurlijk, Erna kon alles kopen, als

ze dat wilde, en liet het ook wel doorschemeren, toen de antiquair haar polste. Ze had besloten om niet boven haar berekening te gaan, althans voorlopig niet, wilde evenwel het verlaagde aanbod in beraad houden en gaf haar naam en adres: Mevrouw Hoogervorst-de la Calmette Cosy Home Bergweg Rotterdam...

'Zuinig?!' antwoordde ze buiten op het vragen van Kris en knikte beslist: Ja! Het is nu meer dan welletjes. Ik mag maar niet zo ongebreideld toegeven aan m'n verlangen naar mooie dingen. Alles heeft z'n grenzen. Vroeger kon ik doen en laten wat ik wilde, maar ik moet nu ook rekening houden met jouw belangen. Over enkele dagen ben ik je vrouw; en ik mag me toch waarachtig wel eens gaan oefenen in m'n taak. Een beetje meer verantwoordelijksheidsgevoel, zal me geen kwaad doen. Jij bent te goed voor me, lievert! Een heerlijke kop koffie in een rustig hoekje met jou, is alles waar ik nog naar snak.

Het rustige hoekje werd gevonden. De koffie was zo puik als de stemming, die niet zonk door de vele beslommeringen welke nog besproken moesten worden. Gas en waterleiding waren niet aangesloten. Het tuinhekje hing scheef op één scharnier. Er ontbraken vier tegeltjes in de keuken. Ja, kleinigheden, maar Erna vond ze erger dan de moeilijkheden met haar bankiers. Ze keek sip, pruilde berispend: 'Ik doe m'n uiterste best om een goede huisvrouw te worden en jij neemt het niet serieus!'

'Maar Erna!... Liefste, ik...'

'Nee, ik ben niet helemaal over je tevreden. Niet helemaal,' zuchtte ze, lijmde tussen de gegeven en gestolen zoentjes door: 'Je moet ook een beetje ernstiger worden, jongen! Je neemt me toch niet kwalijk hé, dat ik je op je kleine gebreken wijs? Een vrouw heeft de behoefte om haar man te bemoederen. En jullie zijn vaak nog kinderen. Heus, Christiaan!'

‘Ik weet niet wat je bedoelt, schat. Maar je mag me ringeloren,’ lachte hij smachtend, legde z'n hand op haar dij en bekende: ‘Ik zit stikvol met fouten, Erna. Een vrouw wil graag bemoederen, maar een man heeft andere verlangens... Ik bedoel... Zullen we vanavond samen thuis de kapotte tegeltjes tellen? Wees nou is lief?! Zeg nou is ja!’

‘Je weet wat ik je gezegd heb,’ fluisterde Erna, tikte haar aanstaande bestraffend op de neus. ‘Ik hou m'n belofte... En misschien mag je, als je Vrijdag toch eh... de slaapkamer met me bezichtigd hebt, ook de volgende dagen...’

‘Ja, lieveling... Wat? Ja, 'k weet! Maar jij moet het zeggen! Wat?... Wat?’ drong Kris hittig, verschoof z'n koffie om haar handen te grijpen en kneep, kneep...

‘Als je heus wat ernstiger wordt, als je in sommige dingen niet zo mal meer doet, dan mag je...’ sleepte Erna, ‘dan mag je ook Zaterdag... Zondag... Maandag en de rest van je leven bij me blijven!’ Weer gaf ze den zwijmelenden Christiaan een tik op z'n neus: Hier!... Je verdient zo veel gunsten niet, maar het wordt hoog tijd, dat ik moeder over je ga spelen...’

‘Ja, goed! Je doet maar lieveling! Ik luister naar de eerste les!’

‘Dat is verstandig van je, mannie!... Je moet me beloven, dat je niet meer zo, mag ik het zeggen, jongen?

Erna mocht het zeggen.....

‘Dat je niet meer zo, eh... protsig zult doen in m'n bijzijn! Een heer staat niet met z'n opgepropte portefeuille in een winkel, loopt er ook niet mee in z'n zak. Je kunt toch een cheque geven. Waarom staat je geld niet op de bank, Christiaan?’

‘Maar Erna, het was werkelijk niet m'n bedoeling om me aan te stellen,’ stamelde deze, kleurend als een betrapte schooljongen, en verklaarde zoetsappig: ‘Ik heb je toch verteld, waarom ik m'n geld van de bank haalde. Ik meende,

dat jij veel meer noodig zou hebben voor het aankleden van onze woning. Maar je bent zo prachtig zuinig en...' 'Serieus!' wist Erna en voegde er meteen aan toe: 'Stel je voor, dat ik zo met m'n geld in m'n tas ging lopen! Ik geloof, dat je 't me hoogst kwalijk zou nemen, mannie... Kijk me is aan? O, dat dacht ik ook eens! Heb je gefoudeerd of niet?!'

'Ja, vrouwtje... Maar jouw fortuin en het beetje dat ik...' 'Doet er niet toe! Geld is ernst, Christiaan! Ik heb m'n effecten geen uur in huis gehouden. In mijn familie zijn verscheidene grote geldmannen, maar je merkt het niet aan hun portefeuille... Loop niet langer met zoveel bankpapier in je zak, jongen! Breng het weg!'

'Ach, dat is immers de moeite niet meer! Over twee dagen,' monkelde hij en legde weer z'n hand op haar dijen. 'Over twee dagen... En dan Zaterdag, Zondag, Maandag, Dinsdag... Zo door tot het eind van m'n leven. Wat praten we nog van maatregelen? Binnen enkele dagen komt alles onder één beheer!... Krijg 'k nog een zoentje van je? Geen mens ziet het hier....'

'Als je gehoorzaamt! Als je je aan m'n gezag onderwerpt,' grapte Erna, liet zich knuffelen, doch hield aan: 'Je bergt het op, gebied ik je. Als je je geld voor die paar dagen niet meer onder wilt brengen op je eigen bank, dan staat mijn safe tot je beschikking.'

Ze had er niets meer aan toe te voegen, wachtte tevergeefs op een bevestigend weerwoord en impulsieve daad van haar onderdanige mannie, kreeg eensklaps trek in een pittig wijntje, dat onder geperste kurk, zilverdraad en vergulde touwtjes werd aangedragen door den lispelenden ober, die de kurk liet knallen, boog en verdween.

De fles werd geledigd bij intiem gefluister en heimelijke pakkertjes... Erna was een schat, kreeg de smaak van champagne en liefde te pakken. Een saxophoon neuzelde bekende

melodietjes. Kris neuriede mee. Z'n haar hing klef en slordig over z'n voorhoofd, dat slap fronste en zweetpareltjes droeg..

De tweede fles stond leeg in de koeler...

Erna Salerno de la Calmette had haar adellijke verplichtingen blijkbaar vergeten, hing zwaar over, met haar arm op den bruidegom, die lastig, handtastelijk werd en plomp aandrong: ‘Laten we nou maar meteen samen naar huis gaan... Ik en jij... Samen... Erna...’

‘Jongen... Mannie,’ murmelde zij liefkozend: ‘Dat kan niet... Ik moet gaan... M'n oom in Heemstede weet niet waar ik blijf. We mogen nu niet op het laatste nippertje alles bederven. Wees verstandig... Ik mag, ik kan niet verzaken. Vooral vanavond niet. Hij zal onze huwelijksplechtigheid regelen... Begrijp je?.... 't Is zo zalig hier bij jou, jongen... Maar ik moet nu heus weg... Wil ik... Mag ik dit betalen?!’

‘Geen sprake van!’ protesteerde Kris, kwakte z'n portefeuille tussen koeler en glazen: ‘Ik betaal! Altijd en overal! De Hoogervorsten van de Keizersgracht... Zo'n pand! Een paleis! Daar is Cosy Home maar een kippenren bij... Aannemen!’

‘O, nee! Niet zo!’ belette Erna star van ontstemming, legde beslag op de portefeuille: ‘'t Is nou mooi en welletjes geweest! Je weet niet meer wat je doet of zegt! Als jij niet op je geld kan passen, zal ik het doen!’ Ze nam een briefje van zestig gulden, betaalde de rekening, schoof het resterende zilver en bankpapier naar Kris: ‘Als je blieft! Je zakgeld!... Ja!’ tikte ze hem ten derde male op de neus: ‘Ik krijg jou wel klein, kereltje! Je bent nog niet in de hemel met me! Je kunt nog terug...’

‘He-did-'nt-want-to-do-it!.. He-did-'nt-want-to-do-it!’ gakkelde de saxophoon...

Mijnheer Hoogervorst brabbelde excuses en instemming, grinnikte stompzinnig, liet zich in z'n jas helpen door den ober.

Erna was weer een en al dame, nam haar tasje in de ene arm en de bruidegom in de andere, geneerde zich, bloosde. De ober glimlachte, liet mijnheer en mevrouw uit.

Het Haagsche plaveisel gloeide niet meer, het deinde. Althans voor Kris, die met onweerstaanbare vaart werd voortgestuwd naar een taxi. Erna nam door het portierraampje afscheid van haar mannie en riep een tweede auto aan: ‘Ik moet in volle vaart naar m'n oom in Heemstede!.... Toe nou, jongen! Wees nu lief en verstandig!’ maakte ze zich los uit de graai van Christiaan, herinnerde hem nogmaals aan het verrukkelijke overmorgen en gaf den chauffeur een wenk: ‘Mijnheer moet de trein naar Rotterdam nog halen! U zorgt er wel voor... Voortmaken!’ Wuivend stapte ze in de andere auto en gaf haar chauffeur opdracht: ‘Nog maar even kalm aan doen!... U kunt mij naar Feijenoord brengen. Ongeveer tot de tweede Maasbrug.’

- - - - - - - - - - - - - - - -

Op de dag van aantekenen was er wel post voor Mijnheer Hoogervorst, een ampel, snoepig briefje van zijn wijfie, die, tot haar razende spijt moest berichten, dat haar papieren nog niet helemaal in orde waren. Ze had, door haar Spaanse afkomst van vaderszijde, een legalisatie nodig, verwenschte al die stagnerende omslag, doch was helaas niet bij machte om de wet en andere formalitieten met een gebaar opzij te zetten. Zelfs haar relaties konden weinig uitrichten. Ze had evenwel direkt de Spaanse gezant in de arm genomen en bovendien nog een dringend telegram gestuurd naar de la Nevada's te Madrid. Binnen een dag of tien zou alles wel in orde zijn. Ze kon zich echter de diepe teleurstelling van haar mannie wel indenken, was tenslotte ook vrouw en niet van plan om de avond, waar ook zij - eerlijk gezegd! - naar hunkerde, nog tien of meer dagen te verschuiven. Daar voelde ze niets voor. Ze zou op Vrijdagavond de bruid en de vrouw van haar Christiaan zijn. Dat had ze beloofd...

en een de la Calmette brak haar woord niet. Ze verwachtte haar Zwanenridder om acht uur - geen minuut later! - in Cosy Home, waar alles was geregeld voor een waardige receptie. Hij hoefde nergens voor te zorgen, want zij zou de gastvrouw zijn. En hoe!! Dat kon mannie wel begrijpen. Hij moest alleen z'n kloppend hart en vurig verlangen meebrengen en voor bloemen zorgen. Dieprode anjers of rozen! De brief besloot met een: Tot vanavond, zeven uitroeptekens en het bericht dat de wagen met meubelen, het geschenk van haar familie, gearriveerd was!

Kris had de brief gelezen en herlezen in het café van het hotel. Het was hem daar te machtig geworden. Hij keek zonder zien en hij zag zonder te weten...

Op z'n kamer stonden z'n koffers ingepakt om te verkassen. Ze moesten tegen de avond maar meteen naar de Bergweg: een brutaliteitje dat Erna wel vergeven zou. Hij kwam en hij bleef, dat stond vast! Eerst de koffers en dan de baas met de bloemen. Rozen, anjers, vroege tulpen... Een arm vol!

In bed had hij vrolijk gefloten en gezongen en nou, met de brief in z'n zak, onder de bomen van het Park, was hij onrustig, down, nee moe! Moe?!... Dat was toch al te gek op zo'n dag, die de mooiste in z'n leven zou worden... ‘Een bruine dag!’ gniffelde Kris, gooide z'n wandelstok in de hoogte: ‘Weg met je onrust! Leve de vreugde!’

Hij verliet het Park en beklom de Heuvel om plaats te nemen op het terras van het restaurant. Het was zoel voor de tijd van het jaar. De tafeltjes stonden reeds bereid, maar er was niemand. Kris tikte gebiedend met z'n wandelstok op het tafelblad, keek over de rivier, vond het maar een roeterig herriezootje het ganse havenbedrijf. En dat moest nou mooi heten! Die naakte kranen, die verschoten vlaggen, masten, pijpen en duizend geurtjes. Daar maakten ze schilderijen van en zongen ze liedjes op!... Die rookslierten!

Nou-nou!! 't Was wat fraais! Nee, dan zag hij, Krissie, liever wat anders, minder versluierd en meer tegen de de avond... maar niet op de rivier!

De kelner nam de bestelling aan, wilde een praatje maken, doch er viel met mijnheer niet te praten. Bier en daarmee uit. 'Vanavond bij Erna!' De Maas en de kelners mochten verzinken. Maar gelukkig dat er geen muziek was in het cafe. Dat gejiedel van de violen of het gebonk van een slagwerker: 'Boem!... Boem!' boven op z'n kop vol stil genot, kon mijnheer Hoogervorst niet hebben.... Waar bleef zijn biertje? Hij verdorstte!

Z'n nek zonk weg in z'n opgetrokken schouders. Even zat hij zo, onbeweeglijk, met z'n kin op de zilveren knop van z'n wandelstok: 'Erna... Of ze... Zou ze... Die volle wimpers... Haar lachende ogen... De witte tanden en al haar lieflijkheden...

Het biertje werd gebracht. Kris dronk werktuiglijk, gulsde het schuim in z'n neusgaten. Hij had dorst, tergende nadorst. In den Haag was het jofel geweest! Sjongejonge, wat hadden ze daar gezellig gezeten en gesaskerd! Zo los en aanhalerig was ze nooit eerder geweest, Erna. Ze moest vanavond maar weer een flesje knappen. Eerst een paar flessen en dan... Olala! Wat een wijfie! Kittig en zorgzaam. Z'n portefeuille had ze in beslag genomen... Dat was nou echt iets van Erna! Voorzichtig en toch doortastend. Zo iets van de meesteres, van het glasharde in de Spanjolen. Alva nam ook alles in beslag! Ha! Ha!.... Die Erna! Ja, een beetje bazig was ze wel. Enfin, dat kwam allemaal op z'n pootjes terecht. Hij zou wel horen waar z'n geld stond en weer om een zakcentje bedelen. Ha! Ha! Toch een dame! Een gewone meid zou er alleen opuit geweest zijn om van je te profiteren, zou plukken en plunderen, alsmaar kadootjes aannemen. Erna niet, die nam je portefeuille in bescherming: Geef hier, Ghristiaan! Geld is ernst!..

Met zo'n wijfie kon je de wereld veroveren... Wat een schat!

Drie korte, diep-dreunende stoten op de fluit van een uitgaande mailboot brachten mijnheer Hoogervorst op de benen. Hij rekende af, wandelde met z'n stok onder z'n arm naar de Parklaan, voetje voor voetje, bekeek elke boom en hoopte zodoende twee uur nodig te hebben voor z'n reis naar de Bergweg. Hij moest bovendien nog naar den bloemist en kon daar rekken en door een praatje het draaien van de dag opgang houden. Die laatste twee uren waren zo om, beloog hij zichzelf, slenterde straat in straat uit met z'n groot verlangen, dat hem een ziek gevoel gaf. Nog anderhalf uur en z'n vingertop zou zo: 'Tip! Tip!' het seintje geven op de drukknop aan de Bergweg... Nee, Erna zou al opendoen voor hij naar de bel wees! Dan een dol, knallend welkom in de gang! 'Heer en meester, neem bezit van je huis en je vrouw!' Ja, dat zou ze zo wel ongeveer zeggen! Ze kon zo hartelijk leutig zijn in haar doen en babbelen. Ja, ze zou hem tegemoet komen, op wacht staan achter de deur. Misschien wel in haar pyjama... Verdorie nog toe! Hij kon aan niets anders meer denken! In pyjama en d'r blote voetjes in uitgewerkte muiltjes.... Hij hoorde haar gedempte stem, zag haar voorgaan de trap op naar de slaapkamer met de marmeren wastafel, de ijsbeervacht, de créme gordijnen en het bed... En Erna, die malle, draaide in haar verlegenheid het licht aan en uit, zat stamelend met de handen voor het purper gelaat, op de zijden sprei: 'Mannie Christiaan... Nee..'

Het begon al te schemeren, god zij dank! De lichten in de winkels flapten aan en in de kantoorlokalen werden de gordijnen neergelaten. In de etalage van een bloemenwinkel werden verse ruikers gearrangeerd. Kris verlustigde zich treuzelend in de bonte weelde van kleuren, vorm en tinteling. Vooral de kristallen vazen vond hij mooi. Erna was stapel op bloemen,

maar in geslepen glas zou ze de lieve attentie nog meer waarderen. Boeketten kant en klaar en in elke kamer een! Wat zou ze een ogen opzetten, dankbaar zijn! Dankbaar en.... lief! Eerst de koffers, dan een schat van bloemen en dan mijnheer zelf!

Kris stapte de winkel in, bracht er ruim een half uur zoek, maakte een afspraak omtrent het bezorgen van de vijf boeketten, die kwart voor acht aan de Bergweg moesten zijn. Mijnheer kon er op rekenen, werd buigend uitgelaten en begaf zich in versneld tempo naar z'n hotel om zich voor de receptie te soigneren. De koffers waren al weg en de tafel in het restaurant keurig gedekt. Doch, mijnheer Hoogervorst had absoluut geen honger, wel dorst, een brandende dorst, die niet gelest kon worden door de middelen uit het buffet. Een wild vuur verteerde hem, gaf aan z'n breedgeknepen mond iets wreeds, dierlijks en pervers.

'Nee, geen eten!' verwierp hij met bevelende kortheid, regelde in koorts z'n betalingen, etc. en draafde het hotel uit, opgejaagd door een prikkelende zweep op z'n behoevende lichaam.....

Nevel en duisternis waarde over de landerijen aan weerskanten van de bochtige straatweg, waar Kris de tram verliet en de koelte van de nacht als een weldaad onderging. In de verte lijnden nog even, vaag, dak en torenspitsje van Cosy Home in het schemer-grauw. Licht brandde in vele kamers.

'Alles in folio!' smonselde Kris, versnelde de pas, ontwaarde een bakfiets met bloemen en hield in: 'Die jongen maar voor laten gaan... Eerst de inleiding en dan ik!'

Sjonge, wat was de bloemist keurig op tijd! Die had begrepen waar het om ging! Nog een ogenblik kalm aan doen,

Erna de gelegenheid laten om alles naar haar smaak te rangschikken. Tien minuutjes, want ze begreep wel, dat mannie klokslag acht op de stoep zou staan... Enfin, ze

kon nog wonderen doen in tien minuten. Alles klopte: de zaak liep op rolletjes de hemel in!...

Toch wel vreemd, dat er zoveel licht brandde, onder en beneden. Bijna alle kamers in volle glorie! Waarom?! Ware liefde vroeg maar een klein schemerlampje! Maar misschien waren ze bezig met het lossen van de wagon! Dat was niet te hopen. Krissie kon vanavond geen drukte velen, de meubelen niet hebben en de verhuizers wel doodkijken! Ze moesten op slag afnokken en tegen de morgen maar is terugkomen. Misschien waren het niet de verhuizers, maar de electriceins! Nog fraaier! Direkt ophoepelen! Hoe kon Erna nu op het laatste nippertje die kerels nog in huis dulden? Ze moesten er weer uit en op een sukkeldraffie! Erna kon dan meteen is ervaren, dat de heer des huizes ook nog wat in te brengen had. Ze had nou al zo haar willetje doorgedreven, de meesteres gespeeld, haar zin gekregen en sommige kwesties ontweken en verschoven. Maar vanavond viel er niks te verschuiven... Nou aanpakken en doorzetten, al zat het huis van onder tot boven vol met allerlei volk! Ze gingen er uit!

'Illuminatie!' lachte Kris z'n ontstemmend bevroeden weg, zag een schimmendans van lantarenschaduwen tussen en achter de bomen van de laan, die hij insloeg, en beleefde opnieuw de balavond te Spa, waar hij met Erna danste. Een lange dans, wild en vermoeiend met geknepen monden, ontwaakte wellust en strelende verliefdheid. De muziek krijschte een deinende maatgang, bonkte en reutelde. Ze waren doodmoe geworden zonder het te willen bekennen, ze dansten, dansten... tot de glimlach van Erna verdween om plaats te maken voor een harde verbetenheid om de mond en een scherpe pijntrek om de ogen, die zich openden en sloten, dwingend staarden met een vreemde glans, die op woede leek.

'Danswoede!' meende Kris, liep weer een laantje in en

zag zich nogmaals op de gladde parketvloer lijf aan lijf met haar, met Erna, wier hijgen fel prikkelde en tot draven noopte...

De boodschappenjongen draaide met lege bakfiets en vonkende sigaar in een slordige bocht naar de straatweg, passeerde fluitend.

'Die z'n dag is óók goed!' wist de smachtende bruidegom, tuimelde bruid en genot tegemoet, bleef staan om z'n hoedje te schikken, bevoelde z'n zelfstrikker, controleerde z'n broekriem en de kraag van z'n overjas en stak haastig over naar een gedrongen pleintje. In de uiterste hoek van een gerekt-ovale vijver blikkerde Cosy Home, tussen bomen en struwelen, in het stille water. Daar, in een te overdadige weelde van licht, wachtte Erna! Daar!.... In het midden van de donkere haag leek de rozentoog, met het hagelwitte afsluithekje, op een mond vol tanden!

'Muziek?!.. Verrek!' bromde Kris, onderkende de aamborstige blijdschap van een harmonika, vertraagde vergewissend z'n tred en verwierp hoofdschuddend: 'Te krankzinnig om van te praten! Erna en een schipperspiano, dat zou een mooie combinatie zijn! Nee... Maar wat doen ze nou hier, in zo'n deftige buurt, met een harmonika?! Zeker een gijntje van een studentje of zo iets... Bom! Bom! Ring-singeling!... Er is een tamboerijn bij! Zeker de fuif van een rijkgeworden kroegbaas...'

Toch!... Nee... Verdomd! Het was wel bij Erna!! Wat haalde ze nou voor dwaasheid in d'r hersens?! Als ze soms dacht, dat ze hem, Kris, daar een plezier mee deed, met zo'n zigeunerspectakel, dan was ze toch wel heel ver abuis!... Er werd nog gezongen ook!! Gezongen!!... Weer de harmonika en het gebonk en gesidder van de tamboerijn! Sodelooier!! Zou d'r familie misschien op bezoek zijn en... Nee, dat was uitgesloten! Deftige mensen zongen niet, zeer zeker niet bij een trekpiano.... Maar het kon wel familie

uit Spanje zijn! Ja, waarom niet?! In Spanje zong en huppelde immers alles, daar zaten graaf en boer naast elkaar te zingen bij de guitaar, de harmonika en tamboerijn! Het was familie uit Spanje, natuurlijk! Of anders vrienden, kunstenaars uit Hongarijë, Bohemen, Italië of ergens van de Balkan. Erna had zo enorm veel relaties over de hele wereld. Lief van d'r, als ze de receptie tenminste zo had uitgedacht, reuze lief van d'r en goed bedoeld, maar ze had het voor de eerste avond beter strikt onder-ons kunnen houden, heerlijk saampies, zonder meer. Enfin, Kris zou de gasten wel rap wegpoeieren....

Over het vijvertje kwam:

> 'Laat ons drinken, laat ons klinken
> Op dit blijde trouwfestijn!
> Laat de gastvrouw proppies schinken:
> Laat ons heden vrolijk zijn!

Nee, dat was geen Spaans, geen Hongaars, geen Italiaans of Turks. Dat was plat en rauw... Sodeju!!!

Kris stond genageld op het houten vijverbrugje, hoorde gieren en smijten, het rauwe uitblerren van gekietelde lol, het jammeren van de harmonika, het dof-bonken van de tamboerijn en het pesterig natintelen van de rinkelschijven.. Naast elkander, zwart en duidelijk stonden de roerloze bomen in de kalme nacht en belichte nevelsluier: de bruidsluiers. En op de gordijnen schrijnde het botsend ravotten van schaduwen, van grijpende handen en zoekende monden!... Donkeren mannenstemmen overdreunden het hittig gegichel van belaagde vrouwen en vrijsters. Glazen rinkelden. Het drinklied werd weer aangeheven:

> 'Laat ons drinken, laat ons klinken
> Op dit blijde trouwfestijn..'

De bruidegom kon niet loskomen van het bruggedek, was niet instaat om zich te realiseeren wat er gaande was met

z'n lieve Erna en z'n minnend hart, dat zo spontaan, zo vol zoetheid, geluksgevoel en verlangen...

> ‘Laat de gastvrouw proppies schinken
> Laat ons heden vrolijk zijn!’

‘Trouwfestijn,’ prevelde Kris, ‘Trouwfestijn!’ drong tot hem door en werd werkzaam: Erna kroop op tegen z'n zwoegende mannenborst: Erna met haar geurende lijf en gloedvol tooisel, de zoekende lippen op z'n onverzadigbare mond... De gaten van z'n te brede neus werden groter! Nog liet de brug hem niet los....

‘Trouwfestijn!... Ja, natuurlijk!’ Hij was hoe dan ook, de bruidegom. Er werd op hem gewacht! De dolzinnige enscenering van het feest door Erna moest hij aanvaarden. Zij zou wel een verklaring geven en alles duidelijk worden. Met een uitgeschord: ‘Hallo!’ stapte Kris over het hekje... De feestenden hoorden niet de gedempte vreugde van den bruidegom buiten, schaterden, kwebbelden of bonkten met vuist en voeten hun instemming. De harmonika zette weer in. Stemmen vielen bij;

> ‘Heel alleen, dat valt niet mee,
> Want de liefde vraagt er twee
> Van je Alidaasgediesgedobbelediedèèèè!’

De konfuse Kris had z'n vinger op de bel, drukte... drukte op het rhythme van de zang: Rrrrrr!... Rrrr! Rrrrr! Rrrrrrrrr!

Het feest verstomde als bij toverslag. Secondenlang was het muisstil. Dan dreunden voetstappen, zwaar en beslist, in de holle gang, werd de deur met een ruk geopend en: ‘Goeienavond!’ gebast door Gijs met z'n athletische gestalte en glundere kop op z'n worstelaarsnek: ‘Goeienavond!’ ‘Wat doet u hier?!’ gaf Kris stamelend terug, staarde wezenloos-verbaasd naar den stoeren knaap die z'n dij-

zware armen over z'n versierde bretels kruiste en z'n gespannen spieren liet huppelen in afwachtend gemak.

‘Wat ik hier doe, vraag ie? Ik vier bruiloft, mijnheer...’

‘Bruiloft? U bedoelt zeker..’, snoof Kris, bleef steken door het gegluur van de gasten achter de gordijnen en zag een deel van z'n bloemen staan in de gang, waar hoofden verschenen en verdwenen om de hoeken van de deuren. ‘Mag ik ook weten met wie ik te doen heb?’ vroeg Gijs staal, posteerde zich breder in de deuropening en viste gemoedelijk naar het sigaretje achter z'n oor.

‘Ik zou graag... Wilt u Erna even voor me roepen?’ negeerde Kris, friemelde nerveus aan de kraag van z'n jas, dook er in weg, schuw voor de grimmige-knauwende zekerheid, waar hij niet tegen op kon.

‘Erna? Welke Erna? Ik ken die juffrouw niet,’ beweerde Gijs inhalerend, pufte traag de tabakswalm uit en schreeuwde de ging in: ‘Wie van jullie heet er hier Erna? Er is een mijnheer voor Erna!... Erna!!.... Wie bent u, mijnheer?’

‘Dat doet er niet toe!’

‘Mijnheer Doeternietoe vraagt naar Erna!’ gaf Gijs weer door, liet het geschater van de gasten luwen en polste leuk: ‘Is u misschien mijnheer Hoogervorst?’

‘Ja! En wat zou dat nog?!’ beet deze, uit z'n kraag schietend. ‘Wat heb ik met je rotgijntjes te maken?! Wie viert er hier bruiloft?!’

‘Ik goddome!’ lachte Gijs bulderend en sloeg krachtig op z'n versierde bretels: ‘Ik ben de gelukkige! Ik trouwde vanochend met m'n Alida. Ja, 't was allang in de pen, meester! Je wordt hartelijk bedankt voor je bloemetjes! 't Was keurig in orde. Vooral de rooie roosies vond Alida om te...’

‘Alida?!’

‘Ja Alida! Weet jij geeneens meer aan wie je bloemetjes stuurt?!’ spotte Gijs gul en verduidelijkte: ‘Alida van

Oldenhoven, de wettige vrouw van Gijsbrecht la Roi. Je mag wel effe binnenkomen om de bruid te feliciteren. Jij hebt wel een glaasie en taartje verdiend... Alièiè!!!' Wiegend in d'r heupen, uitdagend, kwam ze de gang door, streek: 'Aha!' de bevallige krulletjes van het mooie voorhoofd en de donkere, demonisch-tintelende ogen, stond, met een verstrakte schater om haar wulpse mond, voor Kris en plaatste honend: 'Ach, zo! Mijnheer Hoogervorst!... U hebt al kennis gemaakt met m'n man... Dat is aardig! We hadden u graag als getuige gehad vanochtend, maar de Spaanse gezant wou geen afstand doen van de eer...'

'Me centen! Me geld!' hortte Kris.

'O, ja, dat is waar ook! Dat zou ik je nog even aan je verstand brengen,' kwam Gijs tussenbeiden, schoof Alida achter z'n beschuttende schoeren en vervolgde robust: 'We zullen er niet lang over kwijlen. Me gasten zitten te wachten. Jij bent een genie, maar je kan het ook niet helpen. Je hebt zieken en stervenden opgelicht en bezwendeld, de zwakzinnigen uitgebuit en de radelozen geplunderd om.... Gijs de la Roi aan bedrijfskapitaal te helpen. Ik kan kruiden-handel, humbugseances, horoskoopbedrog en nepwatertjes overslaan. Je bent een genie en nogmaals bedankt. Ook namens Erna de la Calmette...'

'Ik moet me geld! Me meubelen en me centen terug!' schreeuwde Kris met vuistende woede, richtte zich, schier verstikkend tot Alida: 'Jij! Jij!... Adder! Stinkende larie dame! Weetje wat jij bent!' schreeuwde Kris met vuistende woede, richtte zich, schier verstikkend tot Alida: 'Jij! Jij!... Adder! Stinkende larie dame! Weet je wat jij bent?! Jij bent... een doodgewoon een...'

'Doodgewoon mijn vrouw!' onderbrak Gijs dreigend, kwam een stap naar voren met z'n tangen grijpklaar:

'Daar is het hekkie! Had je nòg wat te reclameren?!'

'Zo'n vieze, vuile haaiestreek!!' schuimde Kris deinzend,

brulde z'n gal en ontgoocheling uit: ‘Waarom moest zo'n stinkert wat met me aanhale?! Waarom moest ze mijn, juist mijn pikken?! 'k Heb geen cent meer! 'k Ben straatsteen arm door zo'n kreng! 'k Heb geen stuiver meer, geen stuiver, mooie dame met je Spaanse adel en al die rotleugens! Jij met je landloopersfamilie! Heb ie je zin, adder?! Nou ben 'k naar de donder! Wat mot 'k nog beginnen nou 'k naar de flikker ben!’

‘Je moet er wat voor innemen,’ vond Alida en adviseerde: ‘Neptunes A C Dosis D!’

Hoofdstuk XII

Bij Casper Bukkels hing de vlag uit, werden guirlandes aangebracht over de volle breedte van de gevel en een omkranste 25 gehecht in de raamkozijnen van het salon. Ladders, trapleren en stellingen stonden uit, droegen de hamerende, bindende, op- en afklimmende arbeiders, die ijzerdraad verbonden of bloembakken aansleepten. Ook binnen, in de winkel en de woning, werd gewerkt en gezeuld met bloemen, vlaggedoek en palmen, alles in gereedheid gebracht voor het grootse festijn, dat de jubilerende Bukkels binnen enkele dagen aan z'n familie en klanten zou bieden. Mijnheer had het zo gewild, gezegd, dat het een paar lieve centen kosten mocht, omdat het een pracht reclame was, die per slot van rekening de kosten van het feest weer zou vergoeden door dubbele winst. Royaal uitpakken was noodzakelijk in het winkelbedrijf, het gaf een prettige indruk bij de mensen, die weten moesten, dat Caspar Bukkels niet krenterig was en z'n goede reputatie ophield. Het was tenslotte voor z'n vrouw ook wel eens leuk om van onder tot boven in de bloemen te zitten. Ze leefde er weer eens van op, beweerde mijnheer Bukkels; temeer waar z'n zaak maar elf dagen ouder was dan z'n zilveren bruiloft. Bloemen, groen, wijn en een: ‘Lang zullen ze leven!’ dat hoorde bij een succesvol zakendoen en gelukkige echt! Mevrouw Bukkels had, met schuchtere op- en aanmerkingen, de instructies voor receptie en diners in ontvangst genomen, begrepen wat haar te doen stond en bij het: ‘Zilveren bruid!’ van mijnheer het rinkelen van haar bruidschat in z'n lach gehoord.

De gerechten werden met zorg gekozen en het glas- en zilverwerk, meest familiestukken van mevrouw die zelden uit de kast kwamen, overgedragen naar de ontruimde zijkamer, waar Hilletje rustig het poetsgerei hanteerde.

In de keuken stond een andere meid en een bijhulp. Dat had mevrouw zo gewild, doch niet om Gonda te grieven. Mevrouw had niets buiten haar omgedaan, het aannemen van noodhulp ect. lang en breed besproken met haar ‘kind’, dat niet twijfelde aan de goede bedoelingen en wel beamen moest, dat ze niet meer bestand zou blijken tegen de uitputtende drukte van het festijn. Ze mocht, als ze dat verkoos, gedurende het jubilieum een weekje naar huis of naar buiten, maar ze bleef veel liever bij mevrouw, die ook haar niet in de steek liet toen mijnheer bezwaren opperde tegen een dienstmeisje dat moeder moest worden.

‘Naar huis,’ overdacht Hilletje nogmaals het aanbod van mevrouw, die zelfs het poetsen van zilverwerk nog te vermoeiend noemde, herhaaldelijk kwam informeren: ‘Kan je 't wel volhouden, kind?’ en er telkens aan toevoegde: ‘Als het je te zwaar wordt, moet je 't me eerlijk zeggen en er maar uitlopen. Je weet er alles van: je geld gaat door en m'n huis blijft voor je open. 't Is hier nou zo'n bende met al die werklui over de vloer! Je neemt de vlucht maar, hoor meid, en komt terug als het lawaai voorbij is... Ja, jij bent te benijden! Jij kan de fuif tenminste ontwijken!’ lachte mevrouw schraaltjes en met zilte ondertoon en werd weer weggeroepen om instructies te geven aan stoffeerder en bloemist.

‘Hier vandaan om het thuis te zoeken,’ mompelde Hilletje, dipte de oude kristallen schotel in het lauwe water en wreef peuterend de geschulpte randen droog.

Weer naar huis! Ze had pas vijf dagen dagen verlof gehad om haar vader te verzorgen, d'r ouwe dibbes, die van verdriet en overspanning ineen zakte, de macht over z'n benen verloor en nou voetje voor voetje achter een stoel schuifelde om het lopen opnieuw te leren. Hij kon zich weer zo'n beetje redden, van de kamer naar de keuken scharrelen, en wilde niet, dat z'n dochter nog langer thuis bleef om hem te ver-

plegen. Hij wou en zou helemaal de ouwe Gerrit, de aanpakker en doordurver van vroeger worden, beweerde hij dapper en beschouwde z'n gestakker op slappe benen als een waarschuwend geschenk, als een laatste kans om het lopen en alleenstaan opnieuw te leren en grondig te beoefenen. Nee, over z'n benen maakte hij zich geen kopzorg, die bleven wel gehoorzaam onder z'n romp staan, straks. En als ze weer sterk waren, kon hij z'n meubeltjes op een handkar stouwen en wegwielen naar een goedkopere woning, misschien, als hij een beetje geluk had, terug naar het ouwe honk in het Blokkie van Blomsaus. Daar zat hij, voor zijn doen, best, uit de tocht en de verdrukking. Zodra hij weer het ventje was, ging hij uitverkoop houden in het Instituut, de overtollige meubelen, lopers, kleden etc. bij opbod ruimen. De mysteriekamer kon brandhout leveren, de hoogheerlijke symbolen en de sterrenhemel met den vuilnisman mee! De verkoping zou voldoende handelsgeld opbrengen en Gerrit weer achter z'n lorrenwagen de straten doortrekken, z'n vroegere klantjes bezoeken en naar z'n bikken duiken. Hilletje had van haar spaargeld de achterstallige huur aangezuiverd en haar vader nog wat toegestopt om de eerste veertien dagen door te komen. Gegriend had Gerrit, toen z'n dochter hem vrijend het geld in z'n zak duwde, gesnikt als een kind had hij en strompelend bezworen, dat hij z'n poten kapot zou lopen, straks als zij hem nodig kon hebben. Hilletje aanvaardde z'n aanbod, vuurde hem aan doch geloofde niet, dat vader instaat zou zijn om weer te ploeteren en te sjouwen als vroeger. Ze tobde over zijn verstakkering en vergat er haar eigen toestand om. Nou hij daar zo zat, als een verlatene, in het lege huis, wankel en wrak door de kamers schoof, was hij haar dibbes... meer dan ooit!

't Was wel vreemd, dat ze zo weinig aan haar moeder dacht. Ja, weinig, nuchter en zonder droefheid of blij herinneren. Ze liet maar vlakke indrukken na... Anders dan vader

wiens stuntelig-zorgzaam doen en zeggen van heel vroeger, diep gegrift stonden in de ziel van z'n Hilletje, die piekerend zilver poetste, moeder moest worden en zich bekommerd afvroeg, hoe het nou moest met... die ouwe goeierd?! Mevrouw kwam waarschuwen voor de koffietafel in de keuken, schoof zelf ook bij, en beklaagde zich geagiteerd over het eindeloos geklop en gemier in haar huis, dat meer en meer op een versierde kazerne begon te lijken: 'Een huzarenkazerne!' verhevigde ze met spitse mond, liet haar moede ogen over het gesneden brood gaan en schrok weer op: 'Een dragonderstal! En we zijn er nog niet! De ramen achter moeten er ook nog uit, zegt de stoffeerder! De ramen er uit! Dat is de trouvaille!'

De beide noodhulpen onderschreven spontaan, smikkelden gezellig het twaalfuurtje, schonken babbelend koffie en nog eens koffie, tot mevrouw rees, omdat er alweer naar haar gevraagd werd.

Ook Hilletje stond op, hielp nog even bij het afruimen van de tafel en verliet met een: 'Nou jullie klaren het samen wel!' de keuken. Stoeiend met de keffende, naar haar opspringende hondjes kwam ze de gang instuiven: 'Hoog, Sjennie!... Overdoen, Lolo!' passeerde de deur van het salon en versteende bij het galante: 'Gaat u maar voor, juffrouw!' van... Charles, die met een notitieboekje in z'n hand het salon verliet en meteen herkende:

'Gonda!'

Warmte, blijdschap zong uit z'n begroeten, dat niet beantwoord werd door de geschokte Hilletje, die bevend herleefde en zielig haar armen bedekkend liet zakken over de ronding van haar buik....

'Gonda?!'

'Meheer Charles....'

In de grote spiegel op de schoorsteen van het salon stonden de reikende handen van Charles en het nijgende hoofd van

Hilletje, stond het eerlijk aanbod en een schicht negeren, stond een trieste geschiedenis, die... door mevrouw werd gelezen en verstaan....

‘Mijnheer van Wielingen, mag ik u nog even spreken over de versiering van de traphal?!’ kwam ze Hilletje verlossen, verzocht Charles om in het salon te komen en even plaats te nemen. ‘Een ogenblikje!’ verontschuldigde ze zich, kwam met een kwasie-opdracht: ‘Dit nog, Gonda!’ een kandelaar brengen en stond weer in het salon, waar ze de deur sloot en den heer van Wielingen nogmaals verzocht plaats te nemen: ‘Ja, neemt u die stoel maar... Ik huis in een magazijn de laatste dagen!... Mag ik u eens wat vragen, mijnheer van Wielingen?’

‘Zeker mevrouw,’ antwoordde deze, legde z'n notitieboekje gereed en diepte een vulpotlood op uit z'n borstzak: ‘Zegt u het maar....’

‘U hebt er, meen ik, geen papier en potlood bij nodig,’ glimlachte ze, speelde losjes met haar halssnoer en vroeg: ‘U neemt me niet kwalijk, dat ik u om inlichtingen verzoek, die niets te maken hebben met de bloemenleverantie?.... Kent u Gonda, m'n dienstmeisje?’

‘Ja, mevrouw...’

‘Ben ik indiscreet, wanneer ik vraag om nadere verklaring. Ik heb er een bedoeling mee, dat spreekt. Misschien... Ja, mijnheer van Wielingen, zegt u het maar!!!’

‘Gonda, mevrouw, Gonda had....’ bleef Charles steken, kleurde sterk, kneedde z'n notitieboekje en hervatte: ‘Gonda had, eh... mevrouw van Wielingen kunnen zijn. Ik heb haar indertijd gevraagd en zou, u mag het wel weten, graag horen, dat ze ja zei...’

‘Kent u haar toestand?!’

‘Ja... Nee... Dat is te zeggen... Ik weet natuurlijk wel een en ander omtrent haar familie en zo. Maar dat is voor mij geen bezwaar... en ik mag aannemen, dat u er ook zo

over denkt,' vond Charles, vertelde hoe en waar hij Hilletje leerde kennen, wat hij van haar dacht en hoopte, met de rustige openhartigheid van den man met eerlijke bedoelingen. Mevrouw luisterde zonder te onderbreken, knikte toestemmend en aanmoedigend, verschoof de kralen van haar halssnoer, onderging de bekoring van de sypathieke stem, woordkeus en eenvoud van Charles en onderbrak tenslotte met een inleidend gebaar en verzuchtte: 'Ja, als... Luister u eens, mijnheer van Wielingen. Weet u, of kon u vermoeden, dat Gonda verkering had?'

'Nee, mevrouw! Eerst veel later heb ik het vermoed en mij direkt teruggetrokken. Ze meed trouwens zelf alle ontmoetingen.'

'Deed ze? En weet u dan ook niet, dat Gonda zwanger is en...'

'Mevrouw!!'

'En het kind geen vader zal hebben,' voltooide deze haar sombere mededeeling, vertelde op haar beurt wat ze wist aan den ontroerden Charles, die bleek het tafelkleed beaaide en vragend, jongensachtig onbeholpen staarde naar het nerveus-trekkende gelaat van mevrouw, dat groevend verdroefde en zich afkeerde van de zon, wier blijdschap door de bovenlichten tuimelde. 'Als u van haar houdt, zo veel van Gonda hield als u verteld hebt, mijnheer van Wielingen, dan...'

'Ja, mevrouw?!'

'Dan zult ook u bereid zijn, om iets te doen...'

'Alles, mevrouw!!'

'Nee, alles, dat zou...'

'Alles, mevrouw!!'

'Goed, alles!' glimlachte deze mild, regelde, ouder en wijzer dan de spontane Charles met z'n vibrerende barmhartigheid en beklemtoond aanvaarden: 'U is dus bereid om alles te doen... Alles... wat noodzakelijk is en Gonda gelukkig kan maken?'

‘Inderdaad, mevrouw!’ verzekerde Charles opverend bij z'n krachtige getuigenis.

‘Ik kan dus op u rekenen!’ dankte mevrouw knikkend, hervatte zonniger: ‘Dat is een pak van m'n hart! Dat begrijpt u wel, he?... Al die versiering en dan zo'n meisje zonder steun en uitweg! Heus, mijnheer van Wielingen, u deed me geen plezier met al dat groen en die bloemen. Maar nu beginnen ze toch geur en kleur voor me te krijgen! Gonda moet geholpen worden, doch niet op de wijze die u misschien meende. Niet door een uiterste daad, mijnheer van Wielingen. U dacht aan een huwelijk, niet waar?!’

‘Ja, mevrouw, als Gonda daarin kon toestemmen dan was het...’

‘Een vlucht in de deernis!’ verwierp mevrouw Bukkels toonloos, gebaarde vermoeid de bruiloft weg: ‘Als u waarlijk van Gonda houdt, dan moet u haar zo'n aanbod niet doen! Ze zou het trouwens niet aanvaarden... En zeker het allerlaatste van u, juist omdat ze, heb ik uit uw gesprek begrepen, in het diepst van haar hart achting, misschien mèèr nog dan achting voor u heeft. En u, mijnheer Wielingen, ook u kan niet zo rijk meer met haar worden als een bruidegom behoort te zijn... Deernis en schaamte zouden, hoe verborgen dan ook, de grondslagen van uw echt vormen. U denkt nog groot over Gonda en zij heeft meer dan achting voor u... Laat het zo blijven, mijnheer van Wielingen...’ ‘Ja, mevrouw....’

- - - - - - - - - - - - - - - -

Gerrit Jan Rompel kon z'n benen weer in de pas dwingen! Alleen z'n linker voet sleepte een tikkie, maar hij had geen tijd om er veel nota van te nemen. Die sleeppoot moest z'n best maar doen, net als de baas, vond Gerrit, wiens werkdrift geen remslof velen kon. Vooral de laatste dagen niet, want er viel zo nog het een en ander te spijkeren en

te verven aan de nieuwe bloemenkraam op het grote plein in hartje stad.

Handelaar in snijbloemen en potplanten, nee, dat had Stompie zich nooit gedroomd. Enfin, het kwam wel onverwachts maar niet ongelegen, het aanbod van Charles van Wielingen, die een filiaalhouder zocht en Gerrit geknipt vond voor het joppie! Geknipt en uitgetekend, had Charles beweerd, meteen de overeenkomst gesloten en maar vast een stevig voorschotje gegeven op de goeie afloop.

En mevrouw Bukkels wist er meer van, die had er ook mee te maken, ja, dat had Gerrit wel in het snotje, al deed ze stomverbaasd en fieleseteerderig, toen hij kwam om haar z'n mazzel en blijdschap te melden. Wijn had hij van haar gekregen, drie grote bellen port, zoute stengeltjes en nog een hand vol lekkere sigaartjes. Niet op de stoep, maar in het salon had ze hem ontvangen en getracteerd.

'Die lakdeurluidjes... alle respect!' oordeelde Stompie, heilig overtuigd: 'Wie er op scheldt, is het doodtrappe niet waard!... En het stukkie tafelzilver dat ze bezitte... Nou, ja, verrek! 's Lands wijs, 's Lands eer! De Chineze eten met een houtje. Wat mijn aangaat haggelt de rijkdom uit goue schalen en diamante lepeltjes, als ik me bloemententent maar op tijd in de glansverf heb.'

In bloemen scharrelen! Wat een mens al niet overkomen kon! In een tent staan als koopman! In een tent van kraal-beschot met drie glazen wanden, die uitzicht gaven op het ziedende stadsverkeer en een glimp van de prachtrivier! Gerrit vroeg niet beter, legde glunderend de verfkwast uit de hand en telde, met z'n haak op de toppen van de vingers: 'Effe kijke, hoeveel soorte van bloeme ik zo ongeveer uit me hoofd weet.... Gladiole... Roze... Vergeet-menietjes... Zonnepitte... Seringe... Bosviooltjes... Waterlelies... Graniums... Sterretje van Bethlehem... Tulpe... Asters... Kamille... Nou, ik geloof dat ik de meeste wel

gehad heb,' meende Stompie, dipte de kwast in en streek noest de verf uit op het beschot van het tentje.

Het geloei van een stoomschip dreef over het plein... Gerrit genoot uitbundig, moest even nippen aan want en wimpels van de inkomende geelpijper, een Zweedse ertsboot, gaf zichzelf een standje: 'Opschiete, melige lijntrekker! Jij doet niks als scheepiesnakijke! Straks komt Hilletje thuis en dan is je tent nog geeneens op dreef. Wat ben jij voor een papkerel?! Het mot hartstikke in de blommetjes zitte, heel je kraam hier. Als je dochter dan binnenstapt met d'r grommetje, ben jij koopman in functie en grootvader bij uitnemendheid. Maar 's afwachten wat het worden wil, een jonge of een meid. Ik mag maar lije, dat het een jonge wordt, dan heb 'k al meteen een loopknechie...' Soppend vervolgde Gerrit z'n arbeid, dipte in, streek uit, nam zo nu en dan een blaasie, om intenser te genieten van z'n draadje tabak, tuurde vergenoegd naar het verkeer te water en te land en verliet tegen de avond z'n tent, die, kant en klaar, te wachten stond op de dingen die komen zouden. Het wachten was op Hilletje, die, door de moederlijke zorgen van mevrouw, in een klein dorpje was ondergebracht om haar kraam te volbrengen. Kiesch had Charles, na de ontmoeting met Gonda, het huis van Bukkels gemeden, de werkzaamheden maar aan z'n personeel overgelaten en, na een ampele bespreking met mevrouw, een oplossing gevonden om Hilletje en haar noodlijdenden vader te helpen. Gedacht was aan een grutterswinkel, een melksalon, een wasserijtje, een groentenhandel of iets dergelijks, doch na nadere kennismaking met Gerrit, die, ofschoon nog strompelend, van hard sjouwen en zwaar ploeteren sprak, achtte Charles het zittend bedrijf voor Rompel ongeschikt. Een baantje met veel bestellingen, heen en weer sjouwen, tuintjes verzorgen en waterdragen paste beter en beloofde succes. Het zou bovendien aan Gonda de illusie laten, dat zij vrij

stond van ieder en alles, zelf haar brood verdiende met behulp van haar vader, die zich door een kleine toelage gedekt wist voor verlies en tegenslag. Dit laatste mocht Hilletje niet weten. Voor haar moest Charles, nou ja, de leverancier van de bloemen zijn en niets meer. Een leverancier die belangstelling toonde voor de gang van zaken en krediet gaf, evenals alle andere leveranciers in het vak. Mevrouw zou haar vrienden en kennissen aansporen om bloemen te betrekken van het ‘mannetje’ op het plein; en Charles nam zich voor, sommige bestellingen langs een omweg door te geven aan de tent, om dusdoende de onderneming van vader en dochter heimelijk te steunen. Het opmaken van ruikers en boeketten zou Gonda spoedig meester zijn. De bloemstukken, die vakmanschap vereisten konden uit de winkel in de Wagenstraat betrokken worden. Althans voorlopig. De zaak klopte als een bus! Het wachten was alleen maar op de grote gebeurtenis te Bleiswijk, waar Hilletje 's morgens nog een korte wandeling maakte met mevrouw Bukkels en 's avonds beviel van een welgeschapen dochter. ‘Dochter! Moeder en kind wel!’ luidde het telegram, dat Gerrit ontving en op een drafje naar mevrouw Bukkels bracht. ‘Dochter! Alles wel!’ fuifde Stompie, spijt al z'n goede voornemens, z'n daverende dag uit in de schipperskroegjes, gaf en kreeg rondjes, slingerde laat in de avond naar z'n nieuwe adres en zat zingend en dubbelgevouwen op de stoep van z'n woning te klazineren met de maan: ‘Dochter! Alles wel!... Alles wel!’

Veertien dagen later stapte mevrouw Bukkels in de auto van den heer van Wielingen, die achter bleef, om moeder en kind te halen uit Bleiswijk. Gerrit stond met een enorm boeket aan het portier van de auto en verzocht beleefd: ‘Wil u me dochter vast een klein blommetje geven van d'r vader!? U mot maar zegge, dat 'k sta te snakke naar haar en de kleine Marjolein. Dat is een soortement van

blommetje, is 't niet, mevrouw?... Wat een naam, hé? Wil u wel gelove, dat 'k me er op heb motte oefene! Affijn, u zegt wel aan Hilletje, dat 'k zelf niet mee kon komen, omdat 'k een eige zaak heb, die vandaag geopend wordt. Verders maar liever niks verklappe, mevrouw!'

Deze beloofde, nam de bloemen in ontvangst, riep den verwaanden grootvader nog even aan het portier: 'Ik heb de sleutels van uw woning aan de meisjes gegeven. Alles wordt tot in de puntjes verzorgd. Niet gaan kijken! Wachten tot de receptie! Heb ik je woord, Rompel?'

'Me woord, mevrouw?! Me leve, als het weze mot! 'k Ga voor u door vuur en hagel! En die meheer Sjarreles... Mag 'k effe in de houding springe, mevrouw?... Die meheer Sjarreles, dat is eene bonk gentleman! Dat 's goddome... Ik kan er niet uitkomme, mevrouw... Ik kan alleen maar zegge, dat 'k razend blij ben, omdat 'k meheer van Wielingen fatsoendelijk de geleende cente terugbracht! Daar heb ik nou nog lol van!! Wil u 't effe voor me overbrenge aan me Hilletje? Ze weet wel, dat 'k terugbetaalde, maar 't kan nooit dikwels genoeg herhaald worden. Vooral tegen haar niet...'

'Ik zal de boodschap overbrengen, Rompel... Ik moet nu gaan!'

'Ja, mevrouw... Goeie reis en behoue thuiskomst! Chauffeur, zal je een beetje kalm aan doen en straks de hobbelsteentjes mije, als ie 't kind in de wagen hebt?!'

De auto gleed geruisloos weg en Stompie besefte te laat, dat hij de helft van z'n boodschappen aan mevrouw en Hilletje nog vergeten had. 'Affijn,' schurkte hij genottelijk, 'vanavond heb ik ze weer thuis, me dochter! Dan ben 'k vader, grootvader en stapeldol: alles ineens!... Stom van me, om niet tegen mevrouw Bukkels te zeggen, dat ik zelf al voor een omslagdoek gezorgd heb. Wit met rose kwassies! Wat heit ze gelache, die Hil van me, toen 'k het op d'r

bed kwam leggen... De doek van mevrouw Bukkels zal wel een poepie duurder zijn, maar warmer, dat zal de vraag nog wezen.'

Gerrit stapte de stad door, terug naar z'n bloemenkraam, zou er toch eens op letten straks, welke doek het kind om had....

Op het plein waren de luiken al weggenomen van de tent, die smaakvol werd aangekleed door het personeel van mijnheer Charles. Een schat van snijbloemen en potplanten stond op planken, richels en stellages, besloeg een deel van de bestrating en liet nauwelijks doorgang voor den verbluften koopman, die in stomme bewondering z'n petje in z'n nek schoof en z'n kleffe versnapering op z'n onderlip liet rollen.

'Donders!... Donders!' was al wat hij wist te antwoorden op zóveel welvend en wuivend groen en de overstelpende kleurenpracht.

'Nee, maar...' bleef hij beschroomd staan, frutselde met z'n ijzeren haak in z'n jekker, greep, knipperend met z'n ogen en trekkend met z'n onderkaak, de stijl van de tentdeur, die verzonk en wegdraaide met den kleurendronken grootvader....

De knechts gaven hun laatste lessen en instructies, vertrokken na jolig afscheid en beste wensen en lieten Mottige Gerrit achter in een tuimeling van tinten en een vorstelijke roes... Stompie ging er bij zitten op een krukje, kon z'n rust echter niet vinden, stond weer op om de gieter te hanteren bij de zo pas begoten bloemen, deed het karwei nog eens over met plonsende scheutigheid. Water, alsmaar water zwierde Gerrit uit, had meer van een brandweerman dan van een bloemist, doch voelde zich groeien, groter worden, bij elke emmer die hij verplensde en hield pas op, toen er een dame, z'n eerste klant, zich meldde.

Een kamerplantje van vijf en tachtig centen wist Gerrit

aan haar te slijten, en stak de ‘jatmoos’ in z'n vestzak of het een reliquie betrof...

‘Dat is binne en tot zover,’ smonselde de koopman, zocht weer z'n krukje, dat geen rust kon bieden, want... thuis lag de hond, de beste, brave, trouwe Filax met een lijn om z'n strot te jammeren, omdat hij niet mee mocht met den baas. Honden en breekbare waar, dat ging niet samen, meende Stompie en had Filax aan de ketting gelegd... aan een ketting die vrat aan de rust en het geweten van den koopman.

Z'n beest, dat 'm trouw bleef toen alles verraad pleegde, toen huis en hemel instortte! Z'n Filax, die niet van z'n bed week, en geen vreten meer lustte, toen hij, Mottige Gerrit, met lamme benen weerloos lag. Z'n trouwe hond, die het zilt uit den baas z'n snor likte in de zwaarste uren en meer hart in z'n bast had dan...

‘Nee, daar nou niet meer over... Nooit meer! Dat hebbe we doorgestreept,’ vermeed Stompie z'n begraven leed, dacht weer aan de hond, zag 'm in z'n verbeelden met worgende halsband en heesgeroepen strot en kreeg het benauwd, knagerig te pakken.

Van de bloemenkraam naar huis, was drie minuten: zes minuten heen en weer... Zes minuten. Geen mens zou er bloemen stelen en een klant meer of minder kon niet rijker of armer maken. Een jongetje sturen? overdacht Gerrit, doch verwierp minachtend, want Filax stuurde ook geen jongetjes toen hij, de baas, in de knoei zat, gestropt en geworgd werd. Nee, hij moest zelf gaan en het weer ridderlijk goed maken met z'n beest!

Gerrit ging! Gerrit ging dravend z'n plicht doen, doch hield woord jegens mevrouw Bukkels, bleef beneden in het portaaltje van z'n kleine woning wachten op Filax, die door de meiden losgelaten werd en dansend de straat in stormde! De ontmoeting was daverend en het leed geleden. Van

beide kanten. Gerrit vroeg vergiffenis en Filax gaf z'n zegen, beloofde op zijn beurt gehoorzaamheid en eerbied voor de bloemen. In de beste stemming en volkomen harmonie zaten baas en hond een kwartier later voor de tent te kijken naar de drukte aan de overkant, waar een nieuw cafe geopend werd. Lichtbakken en muurletters werden aangebracht, ruiten beschilderd, gordijnen gehangen, stoelen en tafeltjes uitgepakt en ingedragen.

'Weer een kroeg, Filax!' misprees de baas puriteins, streek z'n hand over de kop van het rustige dier en kritiseerde: 'Ze bouwen en ze stichten maar kroegen en cafè's! Ik vraag me af, waar het allemaal vandaan mot komme?! Hoe komme ze aan de cente, beest?!'

'Ooooooiiii!' driemelde deze geamuseerd, keek lang en diepzinnig naar z'n dubbenden meester en verduidelijkte: 'Oooooi Oooooi!'

Nee, het ging den baas boven z'n pet al dat opknappen en verbouwen. 'Kroegen als paleizen! Mot je toch is effe voor de aardigheid kijke, jonge! Een podium voor strijkmuziek... Een buffet vol nikkelwerk... Een draaideur: glimme als de ziekte!... Sierlampen... Rubber op de vloer! Mot je nog peultjes?! Schotjes van mahoniehout! En vanavond de feestelijke opening. Affijn, dat is vandaag dan twee feestelijke openingen op het plein hier. Ik tel ook nog mee met mijn affaire!'

'Woef! Woef!'

'Net wat je smoest, Filax!... Daaroo! Zie je ze sjappele met die lichtbak? Dat is de naam! Die mot vanavond nog aan de gevel branden...'

'Woef! Woef! Woef!'

'Bedare, jonge! Denk om me klante! Plechtig en beschaafd.. Over een half uur kan Hilletje hier zijn met... Hoor is aan je oor... Met Marjolein. Ja, als je 't niet goed uit kan spreke is 't nog geen doodwond. Ik had er zelf ook

zat moeite mee. 't Is zò'n klein piezewiesie... poezeboutje, zeit Hil. 'k Ben er wezen kijke, jonge! Spalk je ogen maar vast!... Sode! Wacht is effe!! 'k Heb nog vergeten om jou te versiere!' graaide Gerrit naar het willige beest, bond 'm een ruikertje om, regelde glunderend: 'Scherp oplette! 'k Heb nou alles weer royaal met je vereffend, hé?... Zeg je versie maar vast op!'

Spiedend had Gerrit het laatste half uur het rijverkeer bijgehouden en werd toch nog overrompeld door z'n Hilletje die achter, om de tent heen kwam en in overdaad van zon, bloemen en publiek haar dibbes om de nek viel: 'Vader! Vader van me!!'

'Hilletje... Hil...' streelde hij pruimend op z'n tranen, moest de dolgeworden Filax met de haak van haar lijf houden en stond alsmaar op haar rug te kloppen met z'n gave hand: 'Meid!... Kind!...'

'Wat een bloemen! Wat een pracht! Heb je dat allemaal zelf opgebouwd?' vroeg ze vrijend, maakte zich vrij uit z'n omhelzing en bezag haar vader met trots: 'Dat heb je knap volbracht!... 't Ziet er schitterend uit!... Is dat nou mijn plekkie, daar?!'

'Alle plekkies zijn voor jou!' lachte Gerrit, sloeg z'n armen breed uit. 'Je zegt maar waar je tronen wil, jij en Marjolein... Waar is ze?!'

'Nog in de auto!' gniffelde Hilletje, trok haar vader mee: 'Kom, dan zal *ik* je is een bloemetjes laten zien! Je kan wel inpakken met je tent!!'

Filax stond al met z'n poten in het portier van de wagen, stak z'n kop even naar binnen, snoof en stormde terug naar Hilletje om: 'Woef! Ooi! Woef!' te zeggen wat hij van haar dochter dacht. Ze kon tevreden wezen. In de wagen zat de dodeinende mevrouw Bukkels met het kind op haar schoot en een stille verrukking op het gelaat. Ze toonde Marjolein aan den bedremmelden Gerrit, die ook tevreden kon zijn,

want het kind was gewikkeld in de witte omslagdoek met de rose kwastjes. De andere doek: het geschenk van mevrouw, lag bij den chauffeur...

Hilletje liep nog een paar passen mee met haar vader, die terug moest naar z'n negotie. Haar pad werd bestrooid met bloemen uit de lastige boeket om de hals van Filax... ‘U blijft dus bij je handel en ik ga met mevrouw naar huis?’ bedisselde ze en knuffelde dankbaar: 't Is nou allemaal prachtig in orde, hé, dibbes?!’

‘Ja maar,’ haperde deze, zocht de hand van z'n dochter en beleed schor: ‘Ja, 't is allegaar keurig in orde.. Keurig!.. Jammer dat het kind geen grootmoeder heeft, Hil... Jammer...’

‘Nou weer niet zò beginnen!’ lachte de dochter opbeurend, wees over haar schouder: ‘Heeft het kind geen grootmoeder? Moet u nog is even in de auto gaan kijken! 'k Heb nog geen kans gekregen, om het vast te houden.... O, je lacht weer, hé, ouwe?!’

‘Om en door jou, door jou en je kind,’ gaf Stompie grif terug en vond goed, dat Hilletje tegen de avond nog een uurtje in de tent zou komen om te helpen en bitwijs te worden.

‘Een uurtje en niet langer!’ besliste Gerrit. ‘De bloeme make koortsig en je mot voorlopig nog maar een beetje stapvoets doen!’

De auto vertrok, maakte een ererondje om het plein met de bloementent en verdween met de flapperende zakdoek.... Gerrit had amper de tijd om terug te wuiven, moest zich uitsloven voor een klant, die een pracht bestelling deed: een bloemenmand van drie rijksdaalders!

Dat waren je klanten! Twee dubbeltjes, een halve gulden, dat leunde niet aan, maar drie knaakies, dat was wat de koopman hebben kon! Zo'n bestelling, daar moest het van komen! ‘Ja, meheer, ik heb het goed begrepen! Lintje om het hengsel en een kaartje aan de mand! Ik zal er voor zorgen... U

kan het aan me overlaten! Bedankt voor de klandizie!' salueerde Gerrit, stak het adres in z'n zak en zette de verkochte mand apart: 'Me eerste behoorlijke patsie! Effe om een lintje met opdracht telefonere naar van Wielingen. Nou gelijk een ijzerdraadje aan het kaartje en strakkies samen wegbrenge, ik en Hilletje... 't Is maar effe net aan de overkant... Het nieuwe café!'

Stompie wijzigde z'n opvattingen omtrent kroeg- en cafever-bouwingen, hanteerde weer de gieter, uit angst voor uitdorren door de avondlucht, liet de ontvangen centjes in z'n broekzak rammelen, ontving het lint, waar hij om gebeld had en zette de mand nog even te pronk met een jubelend: VERKOCHT!! Hilletje kwam pas tegen zeven uur. Ze had het druk gehad met de receptie, het huis en het kind....

Ja, Gerrit kon het zich wel voorstellen, maar tijd om te babbelen was er niet meer. Om zeven uur moest de bestelling bezorgd zijn aan de overkant. 'Ieder aan een oor!' regelde hij! 'Stappie voor stappie drage, anders knakke de stengels! 't Is een mand van over de zeve gulde! En 'k ben er verwaand op om onze eerste grote bestelling same weg te brenge! Wat jou, meid?'

'Ja, vader,' ijverde Hilletje voorzichtig, streek fronsen en vouwen uit het witzijden lint, bewonderde: 'Eenig! Snoezig!' en stapte, de mand tussen haar en vader, het plein over naar het juist geopende cafe, waar de laaiende lichtbak een schelle, hels-vurige vreugde uitwierp voor beider voeten:

Op het lint aan het hengsel wapperde vrolijk: Veel geluk en voorspoed!

001-178